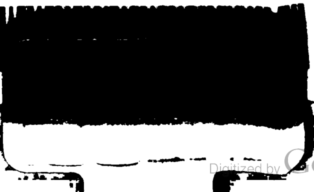

[redacted]

FLORA
BELGII
SEPTENTRION.

VOL. I. PARS. I.

FLORA
BELGII SEPTENTRIONALIS,

SIVE

INDEX PLANTARUM INDIGENARUM, QUAE HUCUSQUE IN VII PROVINCIIS FOEDERATIS REPERTAE SUNT.

VOL. I.

Plantas Phanerogamas continens.

FLORA
VAN
NOORD-NEDERLAND,

OF

KORTE AANWIJZING DER IN HET WILD WASSENDE PLANTEN, WELKE TOT NU TOE IN DE VOORMALIGE VII VEREENIGDE GEWESTEN GEVONDEN ZIJN.

I. DEEL.

Zigtbaar bloeijende Planten.

DOOR

H. C. VAN HALL,

Lid van de Maatschappij van Landbouw te Amsterdam, Correspondent van de *Societ. d'Hist. natur.* te Parijs; Med. Doct. te Amsterdam.

Te AMSTERDAM, bij

J. C. SEPP EN ZOON.

1825.

Tanti ego .... indigena facere soleo, ut religione quadam ad ea exploranda teneri et Physicos, et Botanicos, et Medicos existimem. — Non qui multa novit, sed qui utilia, sapit. — Et maxima laus est, civitati inservire.

S. J. BRUGMANS.

Orat. de accur. plant. indig. notitia p. 9.

PRAEFATIO.

Plantarum, quas Patriae solum gignit, cognitio, non minus insigni, qua Botanices cultores afficit, voluptate, quam egregia, quam per caeteras humanae cognitionis partes exserit, utilitate, maximopere sese commendat. Est enim haec illa cognitio, qua Medico herbae indicantur indigenae, ultro omnibus obviae et nostratium morbis mirifice accommodatae; quaeque proinde plantis exoticis, pretio carioribus, usu propter vehementiam magis periculosis, summo saepe jure praeferantur. Eadem Agricolae damnosa simul et saluberrima vegetabilia monstrat, cumque modum docet, quo alia ex suis agris arceat, alia in suos usus convertat. Mitto omnem herbarum in usus hominum culturam. De sylvarum reditu ex hac cognitione amplificando non dico. Sed hoc addo, ad summam universae Reipublicae eam pertinere, ob multiplicem plantarum indigenarum in variis artibus usum. *Ericeta* autem, qua ratione fertiliora reddantur, *turfarum* incremento quomodo prospiciamus, denique, quod caput est, *dunas* nostras, optimum illud Belgii praesidium, quo pacto confirmemus, indigenarum plantarum cognitio docet.

Quid-

VOORREDE.

De kennis der planten, welke onze vaderlandsche grond oplevert, is, niet alleen door het genoegen, hetwelk zij den beoefenaar der plantkunde verschaft, maar ook door het groote nut, hetwelk de overige vakken van menschelijke kennis van haar ontleenen, ten hoogste aanbevelenswaardig. Zij toch is het, die den geneesheer de inlandsche kruiden leert kennen, welke overal voorhanden en voor de eigene ziekten van ons land uitmuntend geschikt zijn, en deswege dikwerf met het grootste regt verkozen worden, boven vreemde gewassen, welke hooger in prijs en, door heviger werking, somwijlen in het gebruik gevaarlijker zijn. Zij wijst den landman de schadelijke zoo wel, als de nuttige planten, aan en leert hem, hoe hij van de laatste een voordeelig gebruik maken en van de schadelijke onkruiden zijnen akker zuiveren kan. Ik zwijg van haren invloed op de plantkweekerijen, tot verschillende doeleinden ingerigt, en op de vermeerderde opbrengst der bosschen, en voeg er alleen bij, hoe zij in verband staat met het welzijn van den geheelen Staat, wegens het veelvuldig gebruik der inlandsche planten in onderscheidene kunsten en handwerken. Die zelfde kennis eindelijk leert ons, hoe wij de *heidegronden* tot grootere vruchtbaarheid brengen, hoe wij den wederaangroei van den *turf* bevorderen en hoe wij onze zoo belangrijke *duinen*, dien heerlijken voormuur van ons vaderland, tegen het geweld van zee en stormen bevestigen kunnen.

Quidni igitur, antequam plantas nostras ad medicam aliasve artes conferamus, ipsas accuratius cognoscamus? Quidni nostra imprimis interesse putemus, ut apto ordine indicentur, ut sciamus, quaenam plantae apud nos, et quo loco, crescant et quibus notis distinguantur, verbo, ut Belgii nostri conscribatur Flora, ad normam recentiorum in hisce cognitionum exactam, qualem hactenus frustra desideravimus?

Profecto ut nemo aequus harum rerum arbiter summam rei negabit utilitatem, sic erunt fortasse nonnulli, qui metuant, ne sic iniqua de iis, qui hactenus in conscribenda ejusmodi Flora operam collocarunt, feratur sententia. Neque is ego sum, qui GORTERI, viri summi, qui post MEESII *Floram Frisicam* (1760) primus hanc rem aggressus est, *Floram VII Provinciarum* (1781) parvi faciam. Sed hoc volo, tum propter *genera* omnino non descripta, tum propter *species* satis multas, post viri aetatem rectius cognitas, nostris quidem temporibus, Patriae *Floram* eam appellari non posse. Viderunt hoc, tum alii, tum maxime doctissimi Botanici S. J. VAN GEUNS (1788) et J. L. G. DE GEER (1814), qui, *Spicilegiis* maxima cura elaboratis, partem ejus, quod Florae deerat, suppleverunt. Alia additamenta praebuerunt, tum Vir clar. KOPS in Flora Batava, tum Vir clar. REINWARDT in appendice, quam opusculo, quod de plantis indigenis scripserat SCHUURMANS STEKHOVEN, subjunxit. Hic enim varia scriptorum inventa in unum colligere tentaverat; (*Kruidkundig Handboek* 1815) at species varietatesque non rite distinxerat, loca natalia, plurimis omissis, ad verbum, neque id satis caute,

de-

Voor dat wij echter onze planten in de geneeskunst, of tot andere oogmerken aanwenden, behooren wij dezelve naauwkeurig te kennen, en hiertoe is eene juiste opgave van dezelve, volgens eene geschikte orde, noodzakelijk, om te weten, welke planten bij ons voorkomen, waar zij groeijen en door welke kenteekenen zij onderscheiden worden. Van hoeveel belang is dan niet eene *Flora* van ons vaderland, op de hoogte der nieuwste ontdekkingen in dit vak, waarnaar wij tot nu toe vruchteloos hebben uitgezien!

Inderdaad, geen onpartijdig beoordeelaar zal het groote nut van zoodanige onderneming wederspreken, doch sommigen zullen het er welligt voor houden, dat ik een te streng oordeel vel over hen, die zich tot nu toe met dit onderwerp hebben bezig gehouden. Dit is er echter zeer verre af, en ook ik acht eenen DE GORTER zeer hoog, die na de *Flora Frisica* van MEESE (1760), in zijne *Flora* onzer VII vereenigde gewesten (1781) het eerst dit werk heeft aangevat. Zijn arbeid kan echter, in onzen leeftijd, geene *Flora* van ons vaderland genoemd worden, zoo wegens de geheel ontbrekende beschrijving der *geslachten*, als vooral wegens het groote aantal soorten die men na zijnen tijd beter heeft leeren kennen. Dit gebrek is onder anderen opgemerkt door de bekwame plantkundigen S. J. VAN GEUNS (1788) en J. L. G. DE GEER (1814), die, in twee allernaauwkeurigst uitgewerkte Bijvoegsels, een gedeelte, van hetgeen nog aan onze *Flora* ontbrak, hebben aangevuld. Andere bijdragen vinden wij in de *Flora Batava* van den Hoogleeraar KOPS en in een aanhangsel van den Hoogleeraar REINWARDT, gevoegd achter het werkje, door den Heer SCHUURMANS STEKHOVEN over onze inlandsche planten geschreven. Deze had namelijk in een *Kruidkundig Handboek* getracht, de ontdekkingen onzer vaderlandsche schrijvers in één geheel te verzamelen, doch hij had de *soorten* en *verscheidenheden* niet regt onderscheiden en van de groeiplaatsen vele

descripserat, neque ullis propriis observationibus rem illustraverat. Quare is quidem libellus, communi optimorum Botanicorum consensu, nullius amplius usus esse potest — Partem denique Florae nostrae ipse, aliquot abhinc annis, in ordinem redigere conatus sum, in *Synopsi Graminum indigenarum*, Traj. 1821; in quo opusculo, amicorum opera adjutus, nonnullas novas species indigenas indicavi.

Aderant sic Florae conscribendae adminicula; sed, qui ea componeret, habebatur nemo et rei herbariae apud exteros incrementa insignia, in dies tum difficilem magis, tum vero etiam magis necessariam, aptam plantarum in Belgio sponte nascentium distributionem efflagitabant.

Itaque, quod alii non aggrediebantur, ipse suscipere ausus fui, pro parte Regni *Septentrionali*, quoniam meridionalem partem hoc nomine non satis cognoveram. Difficilem susceperam provinciam, at spe fretus fore, ut Botanici, quos inter Nostrates numeramus, huic proposito faverent. Eventus exspectationem superavit et Viri clarissimi REINWARDT, VROLIK, KOPS, doctissimique Botanici DE BEIJER, VAN SPIJK VERMEULEN, BEUCKER ANDREAE, DUMORTIER, BERGSMA, VAN DEN ENDE, VRIJDAG ZIJNEN, VAN DIJK, DUBOIS, VAN DER KOLK, J. NIJHOFF et S. SCHELTEMA, difficilem operam multo leviorem reddiderunt. Multum me omnibus debere hic lubens profiteor, quid singulis acceptum referam suo loco indicabo.

Prae

overgeslagen en de overige woordelijk, en met weinig omzigtigheid, afgeschreven, zonder door eigene waarnemingen de zaak op te helderen. Weshalve dit werk, volgens het eenparig oordeel der beste plantkundigen, van geenerlei nut meer zijn kan. — Een gedeelte eindelijk onzer *Flora* heb ik zelf, voor eenige jaren, getracht te bewerken, in mijne *Synopsis graminum indigenarum*, te Utrecht in 1821 uitgegeven; in welke verhandeling ik, door medewerking mijner vrienden, enkele nieuwe inlandsche soorten heb opgeteekend.

Er bestonden dus reeds verscheidene bouwstoffen voor eene *Flora* van ons land, maar er was niemand die dezelve trachtte te gebruiken, terwijl de groote vorderingen der *Botanie* in de naburige landen, eene geschikte opnoeming en rangschikking der bij ons in het wild wassende planten, dagelijks moeijelijker, maar dagelijks ook noodzakelijker maakten.

In dezen stand der zaken, besloot ik zelf te ondernemen, hetgeen ik zag, dat door anderen niet werd begonnen; doch bepaalde mij tot het *noordelijk* gedeelte van ons Koningrijk, omdat ik het *zuidelijk* gedeelte in dit opzigt niet genoeg kende. Ik nam deze moeijelijke taak op mij, in de hoop dat de plantkundigen, welke wij onder onze landgenooten tellen, deze poging zouden begunstigen, en ik zag hierin mijne hoogste wenschen overtroffen, daar de Hoogleeraren REINWARDT, VROLIK en KOPS en de ervarene plantkundigen DE BEIJER, VAN SPIJK VERMEULEN, BEUCKER ANDREAE, DUMORTIER, BERGSMA, VAN DEN ENDE, VRIJDAG ZIJNEN, VAN DIJK, DUBOIS, VAN DER KOLK, J. NIJHOFF en S. SCHELTEMA mij den moeijelijken arbeid veel gemakkelijker maakten. Met genoegen erken ik, dat ik aan allen veel verschuldigd ben en hoop ter zijner plaats aan te wijzen, wat elk van hen in het bijzonder mij heeft medegedeeld.

* 3 Voor

Prae caeteris vero jam nunc memorandus V. cl. REINWARDT, qui, cum jamdudum plantas indigenas attento animo considerasset, hac opportunitate locupletissimum suum plantarum indigenarum herbarium et accuratissimas de Flora nostra adnotationes, ea qua est humanitate mihi usui tradidit. V. cl. VROLIK, indicandis plantis, quas prope pagum *Baarn* viderat, et librorum suorum usu concedendo, de hoc opere optime meritus est. V. cl. KOPS, tum suas, tum alias etiam, quas in GEUNSII manuscriptis invenerat, observationes mecum communicavit. Doctiss. DE BEIJER plantarum, quas prope Neomagum legerat, species plurimas indicavit, in Provinciis nostris nondum repertas. DUMORTIER, Botanicus doctissimus Tornacensis, mihi herbas rariores, quas in itinere per Zeelandiam observaverat, per litteras indicavit, quod eo gratius mihi accidit, quia haec provincia a Botanicis recentioribus numquam perscrutata fuit.

Flora nostra horum omnium laboribus ditata, altera mihi restabat difficultas, plantarum nempe *Cryptogamicarum* studium; ad quam Florae partem, una cum reliquis tractandam, vires omnino impares sentiebam. Ne autem hoc, nimis longo post *Phanerogamas* interposito intervallo, in lucem ederetur, auxilio fuit amicissimus W. P. VAN DEN ENDE, qui plantis *Cryptogamicis* magnam operam impertivit, quique eas altero volumine, quam cito fieri possit, editurus est.

Quod

Voor allen echter moet ik mijnen hoogsten dank betuigen aan den Hoogleeraar REINWARDT, die, na dat hij reeds lang met de grootste oplettendheid onze inlandsche planten had gadegeslagen, mij bij deze gelegenheid zijne rijke verzameling van inlandsche gedroogde planten en zijne allernaauwkeurigste aanteekeningen over onze *Flora*, met de hem eigene welwillendheid ten gebruike heeft toevertrouwd. De Hoogleeraar VROLIK was mij, door de opgaaf der planten, in de omstreken van het dorp Baarn gevonden, en door het leenen van sommige botanische werken, mede van grooten dienst. De Hoogleeraar KOPS heeft mij, niet alleen alle zijne eigene aanteekeningen, maar ook die, welke hij in de handschriften van VAN GEUNS gevonden had, medegedeeld. De Heer DE BEIJER gaf mij, onder de planten, welke hij bij Nijmegen vond, verscheidene soorten op, die vóór hem nog nooit in onze gewesten waren opgemerkt. De Heer DUMORTIER eindelijk, een zeer bekwaam Botanist te Doornik, gaf mij in zijne brieven de lijst der zeldzame planten, welke hij op een reisje door Zeeland opgemerkt had, hetgeen mij des te meer welkom was, daar deze provincie door onze latere plantkundigen nooit doorzocht is geworden.

Onze *Flora* door alle deze bijdragen verrijkt zijnde, bleef er mij nog ééne zwarigheid over, de moeijelijkheid namelijk der beoefening van de *Cryptogamische* planten, welk gedeelte onzer *Flora* ik wel gevoelde, niet te gelijk met het overige te kunnen afwerken. Ten einde echter deze klasse, niet te lang na de uitgave der *Phanerogamen*, in het licht zoude komen, heeft mijn vriend de Heer W. P. VAN DEN ENDE, die reeds lang veel werk van de *Cryptogamische* planten gemaakt heeft, dit gedeelte van mijne taak op zich genomen en zal deze planten in een tweede deel, zoo spoedig mogelijk, uitgeven.

 Wat

Quod jam ad meum pensum attinet, in hoc volumine *Phanerogamas* plantas *Belgii partis Septentrionalis* exponere conabor, ordinem secutus LINNAEI Systematis sexualis, tum quod illud Nostratibus usu maxime est cognitum, tum quod illud ad *specialem* cujusdam regionis Floram omnino aptissimum censeo. Ut vero plantarum inter se affinitates uno oculorum intuitu cerni possint, conspectum generum secundum *familias naturales* CANDOLLII in Flora Gallica operi subjunxi. Clavem autem generum, singulis Classibus praemissam, atque observationes, generum et specierum characteribus additas, lectoribus ad perspicuitatem utiles fore spero; de quibus hoc moneo, omnia ea, quae in *phrasi characteristica* parenthesi inclusa leguntur, non scriptori, quem eo loco laudavi, sed mihi esse adscribenda. Dolendum sane me hasce *phrases* non ad unam eandemque rationem exigere potuisse, sed nec ROEMER et SCHULTES in *Systemate Vegetabilium*, nec CANDOLLIUS in *Flora Gallica* omnia Patriae vegetabilia descripserunt, nec PERSOONII characteres in omnibus generibus optimi censendi sunt. Itaque tres illi scriptores *phrases* mihi praebuerunt, quibus proprias observationes adderem; PERSOONII tamen generum specierumque seriem universe secutus sum. SPRENGELII novissimam Systematis vegetabilium editionem nimis sero accepi, quam ut hanc quoque in usus vocare potuissem. — Brevitatis ergo *Synonyma* tantum praecipua et tres vel quatuor *icones* plantarum adduxi. Tempus florendi, quantum in me erat, sedulo notavi et typis *curren-*

Wat dan dezen mijnen arbeid betreft, zoo zal ik in dit deel de *zigtbaar bloeijende* planten onzer *Noordelijke gewesten* trachten op te geven volgens de rangschikking van LINNAEUS, aan welke onze landgenooten niet alleen het meest gewoon zijn, maar die ik ook voor de bijzondere *Flora* van een land, het meest geschikt houde. Ten einde men nogtans de verwantschap der planten onderling met éénen oogopslag zoude kunnen aanschouwen, heb ik een overzigt der geslachten, volgens de *natuurlijke familien* van DECANDOLLE, in deszelfs *Flora* van Frankrijk, aan het einde van mijn werkje geplaatst. Duidelijkheidshalve heb ik ook eenen sleutel der geslachten voor iedere klasse gesteld en sommige aanmerkingen bij de beschrijvingen der geslachten en soorten gevoegd; waarbij ik echter moet opmerken, dat al hetgeen in de *kenschetsende phrase* tusschen twee haakjes gesteld is, niet aan den daar ter plaatse aangehaalden schrijver, maar aan mij zelven moet toegekend worden. Het deed mij leed, alle deze *phrasen* niet naar éénen maatstaf te kunnen opmaken, daar noch ROEMER en SCHULTES in hun *Systema Vegetabilium*, noch DECANDOLLE in zijne *Flora* van Frankrijk, onze inlandsche planten alle vermelden en ook de beschrijvingen van PERSOON niet in alle geslachten gelden kunnen. Ik heb derhalve de karakters der gewassen uit deze drie schrijvers uitgekozen, er mijne eigene opmerkingen bijgevoegd, doch over het algemeen de volgorde der geslachten en soorten van PERSOON behouden. De nieuwste uitgaaf van het *Systema Vegetabilium* door SPRENGEL is mij te laat ter hand gekomen, dan dat ik ook hiervan gebruik zoude hebben kunnen maken. — Kortheidshalve heb ik alleen de voornaamste namen van gelijke beteekenis (*Synonyma*) van andere schrijvers en drie of vier afbeeldingen der plant opgeteekend. Den bloeitijd heb ik, zoo veel in mijn vermogen was, met naauwkeurigheid vermeld en met

tibus, quos vocant, ejus mensis exprimendum curavi nomen, quo plantam, a me aut amicis lectam, *ipse* florentem videram. Loca natalia, exceptis plantis frequentioribus, secundum ea, quae typis mandata jam exstant et secundum communicatas amicorum aut meas ipsius observationes indicavi; adposito signo exclamationis (!) post nomen illorum, quorum specimina sicca ipse oculis videram, quam probabilem sane agendi rationem in usum induxit CANDOLLIUS. Signo autem interrogationis istas notavi species, de quibus mihi dubitandi causa remanserat. Reliquas notas quibus, brevitati consulens, ubique usus sum, post praefationem explicui.

Belgicam totius opusculi versionem Nostratium nonnullis non ingratam fore confido. In hac autem conscribenda et vernaculis nominibus plantis imponendis, quantum fieri posset, vocabulis usus sum, quibus V. cl. KOPS in Flora Batava jam usus erat. Pauca tamen in his mutanda censui, cujus quidem mutationis rationem non ubique in hoc opusculo expressis verbis reddere potui, ne volumen nimis inaresceret. In posterum fortasse aliquando plantarum Terminologiam Belgicam data opera indagaturus, nunc id praesertim egi, ut ipse saltem iisdem semper terminis per integrum opusculum uterer; cujus rei utilitatem probare opus non erit.

Et sic quidem huic praefationi finem imponere possem, nisi unum hoc addendum putarem.

Erunt

cursyve letters de namen der maanden doen drukken; in welke ik de plant, door mij of mijne vrienden gevonden, zelf in bloei gezien had. De groeiplaatsen heb ik, behalve bij de meest gemeene planten, overgenomen uit hetgeen reeds in druk is uitgekomen, of mij uit de medegedeelde opmerkingen van mijne vrienden of uit mijne eigene aanteekeningen gebleken was; terwijl ik, volgens de zoo nuttige, door DECANDOLLE ingevoerde, handelwijze, een uitroepingsteeken geplaatst heb, achter de namen van hen, wier gedroogde planten ik zelf gezien had. Met een vraagteeken heb ik daarentegen die soorten aangewezen, bij welke mij nog eenige twijfel was overgebleven. Van de overige door mij gebruikte verkortingen zal men de uitlegging achter deze voorrede vinden.

De hollandsche vertaling van het geheele werk zal, vertrouw ik, aan sommige mijner landgenooten niet onaangenaam zijn. Hier bij, en bij de hollandsche namen der planten, heb ik, zoo veel mogelijk, die kunstwoorden gebezigd, waarvan de Hoogleeraar KOPS reeds in de *Flora Batava* gebruik gemaakt had. Eenige weinige woorden heb ik echter gemeend te moeten veranderen, van welke verandering ik echter niet overal, ten einde het boekdeel niet nog grooter zoude worden, de reden heb kunnen opgeven. Mij in het vervolg welligt nog nader over de hollandsche kunstspraak voor plantkunde zullende verklaren, heb ik mij thans inzonderheid daarop toegelegd, om zelf ten minste, door het geheele werk, dezelfde kunstwoorden te gebruiken; iets, waarvan ik het nut niet zal behoeven te betoogen.

Ten slotte meen ik nog te moeten opmerken, dat er welligt sommigen zullen gevonden worden, die van gevoelen zijn, dat ik onze *Flora* te vroeg, en voor dat zij volkomen genoeg is, in het licht geef. De-

Erunt fortasse nonnulli, qui me, citius quam oporteat, Floram nostram nondum satis perfectam in lucem edidisse arbitrentur; at, quaeso, hi cogitent: Floram Patriae omni parte perfectam, hisce quidem temporibus, haudquaquam confici posse, cum nondum omnes Provinciae pari studio perscrutatae sint et Drenthia, verbi causa, plenam etiamnunc messem Botanicis polliceatur; me vero unice tentasse inventorum de Flora nostra ubique dispersorum collectionem atque in facilem ordinem dispositionem. Plura nova hisce addidi, sed neutiquam Floram nostram ab omni parte absolutam esse arbitror.

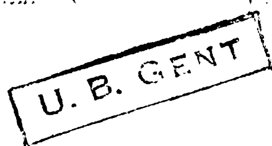
Quodsi, ut fere fieri assolet, quaedam aut minus accurate conscripta, aut omnino falsa, Botanicis nostris videantur, viros doctos, ne ea me celent, rogatos volo. Nihil enim antiquius habebo, quam ut, corrigendis ejusmodi erroribus, ipsis gratum meum animum declarem. Mecum communicari velim similiter, quae ab aliis reperiantur nova, operi ad perfectionem addenda. Sic novo documento sese prodat studiorum illa et inventorum inter Botanicos nostros communio, quam, in hoc opusculo conscribendo, summo meo emolento, expertus sum! Quod ad me quidem attinet, quatenus per officii mei rationem et virium tenuitatem fieri possit, excolendae rei herbariae operam dare non desinam. Scribebam Amstelodami die 25 m. Martii 1825.

Dezen echter kan ik reeds als bij voorraad antwoorden, dat eene geheel volkomene *Flora* van ons Vaderland voor als nog niet is op te maken, daar nog niet alle onze gewesten even naauwkeurig zijn doorzocht, en Drenthe, bij voorbeeld, den plantkundigen nog eenen rijken oogst belooft. Ik heb alleen getracht, de hier en daar verspreide ontdekkingen, in eene geleidelijke orde bijeen te verzamelen, en houde onze *Flora*, ofschoon ik er veel nieuws heb mogen bijvoegen, echter op verre na nog niet voor volledig.

Mogten onze Botanisten in mijnen arbeid, en dit zal zeker het geval zijn, onnaauwkeurigheden of dwalingen aantreffen, ik bid hen, mij mijne feilen aan te wijzen. Ik zal mij haasten dezelve te verbeteren en hen op deze wijze mijne erkentenis kunnen betoonen. Zijn er anderen die in staat zijn, eenige nieuwe ontdekkingen bij mijn werk te voegen, dat zij, door de mededeeling daarvan, mijne poging helpen volmaken, en alzoo een nieuw bewijs geven van die vriendschappelijke medewerking en mededeeling der ontdekkingen, welke onder de Botanisten van ons vaderland bestaat en aan welke ik, voor dit mijn werkje, zeer veel verschuldigd ben! Wat mij betreft, ik zal niet ophouden mijn werk te maken van de beöefening der plantkunde, voor zoo verre mijn pligt en beroep en mijne krachten dit zullen toelaten.

INDEX NOTARUM,

in hoc opere, brevitatis causa, adhibitarum.

B. — A. de Beijer, cum ex Spicilegio doctiss. de Geer, tum ex mss.

Bat. — Flora Batava, edente Viro clar. Kops.

Bauh. — Bauhinus in Pinace et Histori a

Beauv. — Palisot de Beauvois, *Essai d'une nouvelle Agrostographie ou nouveaux Genres des Graminées.* Paris 1812.

Boerh. — H. Boerhaave, in Indice altero Horti Lugduno-Batavi, in quo Plantae indigenae cruce (†) notantur.

Dan. — Flora Danica.

DC. — Decandolle, in Synopsi Plantarum in Flora Gallica descriptarum. Paris 1806 et *Flore Francaise* 3 ed. Paris 1815.

dG. — J. L. G. de Geer, Plantarum Belgii confoederati Spicilegium alterum. Traj. 1814.

E. — Amicissimus W. P. van den Ende med. stud.

Engl. — *English Botany.*

Flor. — Floret.

G. — de Gorter, Flora VII Provinciarum Belgii foederati indigena. Harlemi 1781.

Gaud.

Gaud. — GAUDIN, Agrostologia Helvetica. Paris, et Genev. 1811.

Host. — HOST, Icones et Descriptiones graminum Austriacorum. Vindob. 1801 sqq.

Ic. — Icon.

K. — Vir clar. KOPS, ex Flora Batava et mss.

L. — LINNAEUS, Species plantarum.

LEERS. — LEERS, Flora Herbornensis. Berolini 1789.

M. — MEESE, Flora Frisica. *Franeker.* 1760.

MULDER. — Vir clar. N. MULDER, in Annal. Acad. Lugduno-Batavae A°. 1816—1817 et mss.

P. — PERSOON, Synopsis plantarum. Paris. et Tubing. 1805.

Pl — *Groeiplaats.*

R. — Vir clar. REINWARDT ex mss. et in appendice post SCHUURMANS STEKHOVEN, Kruidkundig Handboek. Amsterdam. 1815.

RAINVILLE — ex GORTERO et mss.

RS. — ROEMER et SCHULTES, Systema Vegetabilium. 1817 sqq.

SCHR. — SCHRADER, Flora Germanica, Gottingae 1806.

SIX. — W. F. SIX VAN OTERLEEK ex GORTERO et mss.

Sm. — SMITH, Flora Britannica, ed. ROEMER. Turici. 1804.

SPR. — C. SPRENGEL, in ROEMERI et SCHULTESII Systemate Vegetabilium, vol. VI.

VERM. — J. VAN SPYK VERMEULEN ex mss.

vG. — S. J. van Geuns, Plantarum Belgii confoederati indigenarum Spicilegium. Harderovici. 1788 et ex mss.

vH. — Quae, vel ex mea Synopsi Graminum indigenarum, Traj. 1821, vel ex propriis annotationibus, depromsi.

vH. app. — ibidem in appendice.

Vr. — Vir clar. Vrolik.

W. — Linnaei Species plantarum, curante C. L. Willdenow. Berol. 1797. sqq.

Z. — Amicus T. D. Vrydag Zynen ex mss.

⊙. — Planta annua.

♃. — Planta perennis.

♂. — Planta biennis.

♄. — Frutex.

FLORA

BELGII SEPTENTRIONALIS.

VOL. I. PARS I.

FLORA

VAN

NOORD-NEDERLAND.

I. DEEL. I. STUK.

CLAVIS CLASSIUM.

* Partes genitales conspicuae. *Phanerogamae.*

I. Stamina et pistilla in eodem flore.

AA. —— neque inter se, nec cum pistillo coalita.

A. —— subaequalia, numero diversa.

a. Stamen unicum. 1 *Monandria.*
b. Stamina duo. 2 *Diandria.*
c. —— tria. 3 *Triandria.*
d. —— quatuor. 4 *Tetrandria.*
e. —— quinque. 5 *Pentandria.*
f. —— sex. 6 *Hexandria.*
g. —— septem. 7 *Heptandria.*
h. —— octo. 8 *Octandria.*
i. —— novem. 9 *Enneandria.*
k. —— decem. 10 *Decandria.*
l. —— 11—19. 11 *Dodecandria.*
m. —— 20 aut plura, calyci inserta. 12 *Icosandria.*
n. —— — — ——, receptaculo inserta. 13 *Polyandria.*

B. Stamina 4 aut 6, quorum 2 reliquis breviora.

a. —— quatuor. 14 *Didynamia.*
b. —— sex. 15 *Tetradynamia.*

BB. Stamina aut inter se, aut cum pistillo coalita.

a. Filamenta in fasciculum 1 connata. 16 *Monadelphia.*
b. —— in fasciculos 2 connata. 17 *Diadelphia.*
c. Antherae connatae. 18 *Syngenesia.*
d. Stamina cum pistillo coalita. 19 *Gynandria.*

II. Stamina et pistilla in floribus diversis.

a. Flores masculini et feminei in eadem planta. 20 *Monoecia.*
b. —— —— — —— in diversis plantis. 21 *Dioecia.*

** Partes genitales occultae. 22 *Cryptogamia.*
Vide vol. II.

GE-

SLEUTEL DER KLASSEN.

* Planten met zigtbare geslachtsdeelen. *Zigtbaarbloeijenden.*

I. Meeldraden en stamper in dezelfde bloem.

AA. — noch onderling, noch met den stamper vereenigd.

A. — omtrent even lang, verschillend in getal.

a. Eéne meeldraad. 1 *Eenhelmigen* (1).
b. Twee meeldraden. 2 *Tweehelmigen.*
c. Drie ——— 3 *Driehelmigen.*
d. Vier ——— 4 *Vierhelmigen.*
e. Vijf ——— 5 *Vijfhelmigen.*
f. Zes ——— 6 *Zeshelmigen.*
g. Zeven ——— 7 *Zevenhelmigen.*
h. Acht ——— 8 *Achthelmigen.*
i. Negen ——— 9 *Negenhelmigen.*
k. Tien ——— 10 *Tienhelmigen.*
l. 11-19 ——— 11 *Twaalfhelmigen.*
m. 20 of meerder meeldraden, op den kelk ingeplant. 12 *Twintighelmigen.*
n. — — ——— meeldraden, op den vruchtbodem ingeplant. 13 *Veelhelmigen.*

B. 4 of 6 meeldraden, waarvan 2 korter dan de overigen.

a. 4 meeldraden. 14 *Tweemagtigen.*
b. 6 ——— 15 *Viermagtigen.*

BB. Meeldraden of onderling, of met den stamper vereenigd.

a. Helmdraden in éénen bundel te zamen gegroeid. 16 *Eenbroederigen.*
b. ——— in twee bundels te zamen gegroeid. 17 *Tweebroederigen.*
c. Helmknopjes te zamengegroeid. 18 *Zaamhelmigen.*
d. Meeldraden met den stamper vereenigd. 19 *Helmstijligen.*

II. Meeldraden en stamper in verschillende bloemen.

a. Mannelijke en vrouwelijke bloemen in dezelfde plant. 20 *Eenhuizigen.*
b. ——— — ——— ——— in verschillende planten. 21 *Tweehuizigen.*

** Planten met onzigtbare geslachtsdeelen. 22 *Bedektbloeijenden.* Zie Deel II.

GE-

(1) Ik meende deze uitdrukking, van *helmknopje* (anthera) afgeleid, te moeten verkiezen boven die van *Eenmannigen*, *Tweemannigen*, *Manwijvigen*, enz.

GENERA MONANDRIAE (1).

Ordo 1. *Monogynia.* (stylus 1.)

a. Caulis succulentus aphyllus. Stylus 2-fidus. Stigmata 2. — *Salicornia.*
b. Folia verticillata. Stylus simplex. Stigma 1. — *Hippuris.*

2. *Digynia.* (styli 2.)

a. Semen compressum, margine membranaceo. — *Corispermum.*
b. ——— calyce baccato tectum. — *Blitum.*
c. Capsula 2-locularis. Stamen exsertum. — *Callitriche.*

CLASSIS I. *MONANDRIA.*

Ordo 1. *Monogynia.*

Genus 1. SALICORNIA. Calyx ventricosus, integer. Petala o. Semen 1. P. g. 22.

Stylus 2-fidus. Stigmata 2. Plantae succulentae.

Species 1. *Salicornia herbacea*, herbacea patula, articulis apice compressis emarginato-bifidis, spicis axillaribus oppositis pedunculatis, squamis obtusis. P. I. p. 5.

Salicornia herbacea L. W. Sm. DC. 2276. RS. I. p. 38. — G. 1, M. 1.

Salicornia annua Sm. (Engl. Bot.)

Ic. Dan. 303; Engl. 415.

Flor. *Augusto*, *Septembri.* ⊙.

2. *Salicornia procumbens*, herbacea procumbens, articulis obconicis, ramis simplicibus, spicis fastigiatis staminibus 2. RS. I, p. 39.

Salicornia procumbens. Sm. (Engl. Bot.)

——— *herbacea.* Ehrhart. (Beyträge VII, p. 178.)

Ic. Engl. 2475.

Flor. Augusto. ⊙.

2. HIPPURIS. Calyx obsoletus. Petala o. Stigma simplex. Semen 1 inferum. P. g. 23.

Calyx minimus. Stylus simplex. Stigma 1.

3. *Hip-*

(1) Clavis generum in hoc opusculo unice ad indicandas species *indigenas* comparata est; *exoticis* ejusdem generis speciebus inservire nequit.

GESLACHTEN DER EENHELMIGEN (2).

1e. Rang. *Eenstijligen.*

a. De steng sappig en zonder bladen. Het stijltje 2-spletig met 2 stempels. — *Zeekraal.*
b. Gekranste bladen. Het stijltje eenvoudig met 1 stempel. — *Lidsteng.*

2. *Tweestijligen.*

a. Het zaad zamengedrukt, met vliezigen rand. —*Vlieszaad.*
b. — — door eenen besvormigen kelk bedekt —*Sapkelk.*
c. De zaaddoos 2-hokkig. De meeldraad verre buiten de bloemkroon uitspringend. — *Haarsteng.*

I. KLASSE. *EENHELMIGEN.*

1e. Rang. *Eenstijligen.*

1e. Geslacht. ZEEKRAAL. De kelk is gebuikt, gaaf. Geene bloembladen. Eén zaad. P.

Het stijltje is 2-spletig, met 2 stempels. Het zijn sappige planten.

1e soort. *geleedde Zeekraal*, kruidachtig, uitgespreid, met aan den top zamengedrukte, uitgerand-twee-spletige geledingen, tegenovergestelde gesteelde bloemen, met stompe schubben. P.

Plaats Langs het Zee- en Maasstrand bij 's Gravesande; aan het zeestrand bij de Helder; in Zeeland, Vriesland en Groningen; ook bij Harderwijk. G. Bij Harlingen en Franeker. M. Op vele plaatsen aan het IJ bij Amsterdam. vH.

2. *nederliggende Zeekraal*, kruidachtig, nederliggend, met omgekeerd-kegelvormige geledingen, eenvoudige takken, even hooge aren, 2 meeldraden. RS.

Pl. In Zeeland. DUMORTIER.

2. LIDSTENG. De kelk naauw zigtbaar. Geene bloembladen, een eenvoudige stempel. Één zaad onder den kelk. P.

De kelk is zeer klein. Het stijltje eenvoudig, met 1 stempel.

3. *krans-*

(2) De sleutel voor de geslachten in dit werkje, is alleen voor onze *inlandsche* planten geschikt en voor *uitlandsche* soorten van hetzelfde geslacht van geen nut.

3 *Hippuris vulgaris*, foliis verticillatis plurimis (10–12) linearibus acutis. RS. I. p. 41.
Varietas α. *palustris*, foliis verticillatis patentibus. RS.

Hippuris vulgaris. L. W. Sm. P. p. 5. DC. 3657. — G. 2. M. 2.

Ic. Bat. 11; Dan. 87; Engl. 763.

Var. β, *fluviatilis*, caule fluitante, foliis submersis reflexis, emersis saepe in spiram tortis. RS.

Crescit in fluviis. VERM.

Flor. *Majo* ♃.

2. *Digynia.*

3. CORISPERMUM. Perigonium (corolla) 2-partitum. Stamina 1–5. Semen ovatum, compressum, hinc planum, inde convexum, nudum, margine membranaceum. DC. g. 320.
4. *Corispermum hyssopifolium*, spicis terminalibus, foliis linearibus enèrviis muticis. P. p. 5.
Corispermum hyssopifolium. L. W. DC. 2278. RS. p. 45. — vH. app. 1.
Ic. PALLAS fl. Ross. II. t. 98. f. E.
Flor. Julio ⊙.
4 CALLITRICHE. Calyx 0. Petala 2. Capsula 2-locularis, 4-sperma. RS. g. 39.
Stamen 1 exsertum. Flores nonnulli monoici.
5. *Callitriche verna*, foliis trinerviis superne aggregatis majoribus, seminum margine obtusiusculo. RS. p 46.
Callitriche aquatica. Sm.
——— *sessilis*. DC. 3655.
Var. α, foliis omnibus elongato-obovatis. RS.
C. verna. L. W. P. p. 5. ——— G. 3.
Ic. Dan. 129. Engl. 722.
Var. β, foliis inferioribus linearibus emarginatis (superioribus obovalibus). RS.
C. intermedia. W. P. p. 6. ——— dG. 1.
Flor. *Aprili*, *Majo*. ⊙.
Var. γ, ~~*caespitosa*, foliis lineari-lanceolatis utrinque~~ attenuatis, apice obtusis integris, caulibus caespitosis ramosissimis reptantibus. RS
Callitriche minima. HOPPE. HOFFMANN (germ. p. 2.)
6 *Callitriche autumnalis*, foliis omnibus per caulem sparsis aequalibus uninerviis truncatis, seminum marginibus membranaceis. RS. p. 47.

Cal-

3. *kransbladige Lidsteng*, met vele (10–12) gekranste, lijnvormige spitse bladen. RS.

Verscheidenheid α, *moeras-Lidsteng*, met gekranste wijdstaande bladen. RS.

Plaats. Op verscheidene plaatsen in de Betuwe, bij Leerdam, 's Gravenhage, in Noordholland en Groningen. G. In Vriesland. M. Op de Veluwe, bij Leyden en Haarlem. K. Tusschen Muiden en Naarden; in de sloten bij Bunschoten. R. Bij Nijmegen B. Bij Delft VERM. Bij Vianen en het dorp Heikop, in stilstaand water. vH.

Versch. β, *stroom-Lidsteng*, met vlottende steng, de ondergedoken bladen neergebogen, de bovengekomen bladen dikwijls als in eene schroef gekronkeld. RS.

Groeit in stroomend water. VERM.

Pl. In de Maas bij het fort St. Andries. VERM!

2. *Tweestijligen.*

3. VLIESZAAD. De bloemkroon is 2-deelig. De meeldraden van 1 tot 5 in getal. Het zaad eirond, zamen gedrukt, aan de eene zijde vlak, aan de andere bolrond, naakt, met vliezigen rand. DC.

4. *hysopbladig Vlieszaad*, met eindelingsche bloemaren, lijnvormige, ongeverfde, punteloozе bladen. P.

Pl. Aan het opgaan der duinen ter zijde van het klokkenhuis te Overveen. K.

4. HAARSTENG (water Sterrekruid). Geen kelk. Twee bloembladen. Eene 2-hokkige, 4-zadige zaaddoos. RS.

Er is slechts één meeldraad, die verre buiten de bloemkroon uitspringt. Sommige bloemen zijn eenhuizig.

5. *voorjaars Haarsteng*, met 3-nervige, boven aan den steng getropte en grootere bladen; de rand der zaden een weinig stomp. RS.

Versch. α. met alle de bladen uitgerekt-eirondachtig. RS.

——— *β* met de onderste bladen lijnvormig uitgerand (de bovenste eirondachtig). RS.

middelste Haarsteng, (bij sommigen zoo genoemd).

Pl. Beide verscheidenheden zijn in ons land vrij algemeen. De *middelste Haarsteng* wordt veel om Utrecht en bij de Bild gevonden.

Versch. γ, met lijn-lancetvormige, aan weerszijden versmalde bladen, aan den top stomp en gaaf; de stengen zodevormende, sterkgetakt, voortkruipende, RS.

Pl. Op vochtige gronden bij Nijmegen. B!

6. *najaars Haarsteng*, met alle de bladen op den steng verspreid, gelijk, éénnervig, geknot; de rand der zaden vliezig.

Callitriche autumnalis. L. W. P. p. 6. ——— G. 4.
———— sessilis ♂ DC.
Flor. *August*, *Sept.* ⨀.

5. Blitum. Calyx 3-fidus. Petala o. Semen 1, calyce baccato. P. g. 27.

7. *Blitum capitatum*, capitellis (florum) spicatis terminalibus P. p. 5 Capitella summa nuda.
Blitum capitatum L. W. DC. 2239. RS. p. 48. —M. 3.
Ic. Schkuhr. t. 1.
Flor. Julio. ⨀

8. *Blitum virgatum*, capitellis (florum) sparsis lateralibus. P. p. 6.
Capitella summa foliosa; omnia in axillis foliorum.
Blitum virgatum. L. W. DC. 2258. RS. p. 48. —M. 4. vH. app. 2.
Ic. Lamarck, Illustr. t. 5.
Flor. *Julio*, *Augusto* ⨀.

GENERA DIANDRIAE.

1. *Monogynia*. (stylus 1.)

I. Calyx superus — *Circaea*.
II. — inferus; corolla regularis. — *Ligustrum*.

III. — ———; ——— irregularis.

A. Corolla subregularis, unica tantum lacinia reliquis inaequali.
a. Capsula 2-locularis. — *Veronica*.
b. Semina 4 nuda. — *Lycopus*.
B. Corolla sublabiata; calyx basi 2-bracteatus. — *Gratiola*.
C. Corolla labiata, non calcarata. Filamenta transverse pedicello affixa. — *Salvia*.
D. ——— ringens calcarata.
a. Calyx labiatus, 5-fidus. — *Pinguicula*.
b. —— 2-phyllus, foliolis integerrimis. Plantae aquaticae. — *Utricularia*.

2. *Digynia*. (styli 2.)

a. Calyx multiglumis. Corolla o. (Plantae Cyperaceae) — *Cladium*.
b. —— 2-glumis. Corolla. (Gramen) — *Anthoxanthum*.

II. *DIAN-*

Pl. Op vele plaatsen in de sloten G. Bij Nijmegen B. Delft. VERM.! 's Gravenhage Z. Bij Haarlem E. Utrecht en de Bild vH.

5. SAPKELK. De kelk is 3-spletig. Geene bloembladen. Eén zaad, door den besvormenden kelk bedekt. P.

7. *kopvormende Sapkelk*, met aarvormende eindelingsche bloemhoofdjes. P.
De bovenste bloemhoofdjes zijn naakt.

Pl. Door MEESE bij Franeker; en door den heer VAN SPIJK VERMEULEN bij Delft gevonden.

8. *okselbloeijende Sapkelk*, met verspreidde zijdelingsche bloemhoofdjes. P.
De bovenste bloemhoofdjes zijn bladrijk en alle de bloemhoofdjes in de oksels der bladen.

Pl. In Vriesland. M. Bij mesthoopen op verscheidene plaatsen om Nijmegen en te Beek. B!

GESLACHTEN DER TWEEHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

I. De kelk boven het vruchtbeginsel. — *Stevenskruid.*
II. — — onder — ————; de bloemkroon regelmatig — *Liguster.*
III. — — — — ————; — ——— onregelmatig.
A. De bloemkroon bijna regelmatig, met slechts ééne slip aan de overigen ongelijkvormig.
a. Zaaddoos 2-hokkig. — *Eerenprijs.*
b. 4 Naakte zaden. — *Wolfspoot.*
B. De bloemkroon bijna mondvormig; de kelk van onderen met 2 schutblaadjes. — *Genadekruid.*
C. De bloemkroon mondvormig, ongespoord. De helmdraden dwarsch op een steeltje gehecht. — *Salie.*
D. De bloemkroon kaakvormig, gespoord.
a. De kelk mondvormig, 5-spletig. — *Vetblad.*
b. — — 2-bladig, met gaafrandige blaadjes. Waterplanten. — *Blaaskruid.*

2. *Tweestijligen.*

a. De kelk veelbladig. Geene bloemkroon. (Biesachtige planten). — *Galigaan.*
b. — — tweebladig. Eene bloemkroon. (Eene Grassoort). — *Reukgras.*

II. DIANDRIA.

1. Monogynia.

6. LIGUSTRUM. Calyx 4-dentatus (inferus). Corolla 4-fida (regularis). Bacca 2-locularis, loculis 2-spermis. RS. g. 53.

9. *Ligustrum vulgare*, foliis lanceolatis acutiusculis, panicula coarctata. P. p. 8.

Ligustrum vulgare. L. W. Sm. DC. 2472. RS. p. 75.— G. 5. M. 5.

Ic. Dan. 1141; Engl. 764.

Flor. *Junio*. ♄.

7. CIRCAEA. Calyx 2-phyllus, superus. Corolla 2-petala. Capsula hispida, 2-locularis, non dehiscens; loculis 1-spermis. P. g. 45.

10. *Circaea lutetiana*, caule pubescente erecto, foliis ovatis acutis denticulatis subpubescentibus. RS. p. 270.

Circaea lutetiana. L. W. Sm. P. p. 10. DC. 3660. — G. 6.

Ic. Bat. 291; Dan. 210; Engl. 1056.

Flor. *Julio*. ♃.

8. VERONICA. Corolla (irregularis) limbo 4-partito; lacinia infima augustiore. Capsula 2-locularis. P. g. 46.

Calyx 4-raro 5-partitus inferus. Corolla rotata. Capsula compressa, ovata aut obcordata.

* Spicatae.

11. *Veronica maritima*, (spicis terminalibus) foliis ternis quaternisve ex ovata basi lineari-lanceolatis, acuminatis, profunde duplicato-serratis, cauleque subpubescentibus, calycibus subaequalibus, capsula brevioribus. RS. p. 87.

Planta difficillima. — Nostrum specimen a BEYERO acceptum paullo differt a descriptione *V. maritimae* Cl. WAHLENBERG bracteis calycibus paullo longioribus. Magis autem differt a — V. longifolia WAHL. RS. p. 91. foliis latioribus, pedicellis florum patentibus, calycis laciniis subaequalibus, lanceolatis, capsulâ multo brevioribus.

Ve-

II. TWEEHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

6. LIGUSTER (Mondhout). De kelk is 4-tandig (om het vruchtbeginsel). De bloemkroon 4-spletig (regelmatig). De bes 2-hokkig, met 2-zadige hokjes. P.

9. *gemeene Liguster*, met lancetvormige spitsachtige bladen, zamengedrongen pluim. P.

Pl. In boschjes bij Zuideras in het graafschap Zutphen; in de duinen bij Wassenaar, tusschen Haarlem en Zandvoort; achter Haren bij Groningen. G. In Vriesland te Bergum en bij 's Heerenveen. M. In de duinen bij Wassenaar en Katwijk. MULDER. Langs de heggen in Tholen K. In Zeeland. DUMORTIER. In de heggen bij Utrecht; te Rheede boven Arnhem. vH.

7. STEVENSKRUID. De kelk is 2-bladig, boven het vruchtbeginsel. De bloemkroon 2-bladig. De zaaddoos stekelharig, 2-hokkig, niet openberstend, met eenzadige hokjes. P.

10. *gemeen Stevenskruid*, met zachtharige regtstandige steng, eironde spitse een weinig getande en zachtharige bladen. RS.

Pl. In vele bosschen in Gelderland, bij Gorinchem, Haarlem. G. Bij Roden in Drenthe; in de heggen der moestuinen om Utrecht; in het Haagsche Bosch. K. Bij Nijmegen. B. Bij Wassenaar MULDER. Bij Ubbergen boven Nijmegen. vH.

8 EERENPRIJS. De bloemkroon is onregelmatig, met eenen 4-deeligen boord, waarvan de onderste slip smaller is. De zaaddoos 2-hokkig. P.

De kelk is 4- soms 5-deelig, om het vruchtbeginsel. De zaaddoos zamengedrukt, eirond of omgekeerd hartvormig.

* *Aardragende.*

11. *zee Eerenprijs*, met eindelingsche aren, 3- of 4-voudige, aan den voet eironde, lijn-lancetvormige, gespitste, diep dubbeld-gezaagde, even als de steng bijna zachtharige, bladen, bijna gelijkvormigen kelk, korter dan de zaaddoos. RS.

Eene zeer moeijelijke plant. — Ons van DE BEIJER ontvangen exemplaar verschilt, door de schutblaadjes, die een weinig langer zijn dan den kelk, eenigzins van de door WAHLENBERG gemaakte beschrijving der *zee Eerenprijs*. Zij verschilt echter nog meer van de *langbladige Eerenprijs*, door hare breedere bladen, openstaande bloemsteeltjes, bijna gelijkvormige, lancetvormige kelkslippen, veel korter dan de zaaddoos.

Pl. Bij

Veronica maritima. L. WAHLENBERG. SCHRADER. P? p. 10 — R. p. 436. dG. 2.
Ic. SCHRADER de Veron. t. 1. f. 1; Dan. 374?
Flor. Junio ♃.

? 12. *Veronica longifolia*, (spicis terminalibus) foliis oppositis, ternis quaternisve, cordato-lanceolatis, acuminatis, duplicato-serratis cauleque pubescenti-tomentosis. RS. p. 91.
Veronica longifolia. SCHRAD? WAHLENBERG? P? p. 10. — G. 7?
Ic. SCHRADER de Veron. t. 2. f. 1.
Flor. Julio. ♃.

13. *Veronica spicata*, leviter pubescens, (spicis terminalibus) foliis crenatis, radicalibus oblongo-ovatis in petiolum decurrentibus, caulinis lanceolatis sessilibus, floribus spicatis, bracteis calycibusque pilosis. RS. p. 93.
Veronica spicata. L. Sm. SCHRAD. P. p. 10 — G. 8.
Ic. Engl 2.
Flor. Julio, Aug. ♃.
Obs. RS. t. 52. Florae Danicae ad *V. Clusii* SCHOTT ducunt.

14. *Veronica officinalis*, spicis lateralibus pedunculatis, foliis oppositis obovato-subrotundis pilosis, caule procumbento hirto. P. p. 11.
Calyx 4-partitus. Corolla pallide coerulea, interdum alba.
Veronica officinalis L. W. Sm. SCHRAD. DC. 2418. RS. p 110 — G. 9. M. 6.
Var. α, foliis ovatis vel obovatis pubescentibus (subacutis) RS. p. 110.
Ic. Bat 81; Dan. 248; Engl 765.
Var. β. foliis obovato-subrotundis pubescentibus (obtusis). RS. p. 110.
Veronica Tournefortii SCHMIDTH. Bohem. n°. 12. (teste SCHRADERO) — vH. app. 3.
Varietas β non valde constans videtur, cum saepe in α transeat. Est autem vulgari triplo minor et racemo fere semper unico terminali instructa.
Flor. *Majo, Junio* ♃.

** *Corymboso-racemosae.*

15. *Veronica Beccabunga*, foliis ellipticis obtusis breve petiolatis, serrulatis, calycibus 4-partitis, caule procumbente, inferne radicante. RS. p. 105.
Veronica Beccabunga L. W. Sm. P. p. 12. DC. 2394. — G. 11. M. 8.

Ic.

Pl. Bij 's Hertogenbosch langs den weg naar St. Michiels-gestel; ook in een sloot in de Ooy nabij de Sluis. B! Aan den zeekant bij Harderwijk en bij 's Hertogenbosch. R.

? 12. *langbladige Eerenprijs* met eindelingsche aren, tegenovergestelde, 3- of 4-voudige, hart-lancetvormige, puntige, dubbeld gezaagde, even als de steng, zachtharig-viltige bladen. RS.

Pl. Te Heemze langs de Vecht in Overijssel. G.

13. *aardragende Eerenprijs*, een weinig zachtharig, met eindelingsche aren, gekartelde bladen, de wortelbladen langwerpig-eirond in den bladsteel uitloopend; de stengbladen lancetvormig, ongesteeld, aarvormende bloemen, behaarde schutblaadjes en kelken. RS.

Pl. Bij Uilenpas in het graafschap Zutphen; op Essenburg bij Harderwijk. G.

Aanm. Roemer en Schultes brengen de 52e plaat der *Flora Danica* tot de *Veronica Clusii.*

14. *geneeskrachtige Eerenprijs*, met zijdelingsche gesteelde aren, tegenovergestelde omgekeerd eirond-rondachtige behaarde bladen, liggende stekelharige steng. P.

De kelk is 4-deelig. De bloemkroon bleek blaauw, somtijds wit.

Versch. α. met eironde of omgekeerd eironde zachtharige spitsachtige bladen. RS.

Pl. Overvloedig in de duinvalleijen van Holland en elders op dorre zandige plaatsen. G. In de wouden van Vriesland M. Nijmegen. B. In het Sticht en bij 's Gravenhage. K. Bij Utrecht, Haarlem, Arnhem enz. vH.

Versch. β, met omgekeerd eirond-rondachtige, zachtharige stompe bladen. RS.

Deze verscheidenheid schijnt niet zeer standvastig te zijn. Zij is driemaal kleiner, dan de gewone, en meestal slechts van éénen bloemtros voorzien.

Pl. Bij Breda. Achter de Bild. Overvloedig te Rheede boven Arnhem en elders op drooge zandgronden. vH.

** *Tuil- of tros-dragende.*

15. *ovaalbladige Eerenprijs*, met ovale stompe kortgesteelde zaagtandige bladen, 4-deeligen kelk, nederliggende, beneden wortelmakende steng. RS.

Pl.

Ic. Dan. 511; Engl. 655.
Var. β. minor. RS. p. 105. G. 11. β.
Flor. *Julio.* ♃.

16. *Veronica Anagallis*, foliis lanceolatis (acutis) serratis, amplexicaulibus, calycibus 4-partitis, caule erecto. RS. p. 105.

Veronica Anagallis, L. W. Sm. P. p. 12. DC. 2393. — G. 12. M. 9.
Ic. Bat. 131; Dan. 903; Engl. 781.
Var. β, minor. RS. p. 105. — G. 12. β.
Flor. *Julio.* ♃.
Obs. Aliam eamque singularem varietatem memorat FAVROD in Fl. Bat. l. c.

17. *Veronica scutellata*, foliis lineari-lanceolatis subintegerrimis, pedicellis pendulis patentissimisve, calycibus 4-partitis, caule erectiusculo RS. p. 106.

Veronica scutellata. L. W. Sm. P. p. 12. DC. 2392. — G. 13. M. 10.
Ic. Bat. 286; Dan. 209; Engl. 782.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

18. *Veronica Teucrium*, racemis lateralibus longissimis, foliis ovatis rugosis dentatis obtusiusculis, caulibus adscendentibus. P. p. 12.

Caulis pilis sparsispubescens. Folia pubescentia, grosse serrata. Calyx inaequalis 5-partitus.

Veronica Teucrium. L? W. DC. 2390. RS. p. 114. — vH. app. 4.
Ic. LOBEL. ic. 473.
Flor. Julio. ♃.

Veronica latifolia, L. indigena dicitur a MEESIO (Fl. fris. n°. 12) qui eam se reperisse dicit prope *Donjum* in Frisia.

19. *Veronica prostrata*, racemis lateralibus, foliis lineari-lanceolatis serratis, caulibus prostratis. P. p. 12.

Caulis non nisi sub anthesi adscendens. Calyx inaequalis 4-5-partitus.

Veronica prostrata. L. W. DC. 2391. RS. p. 111. — G. 14.
Flor. Julio ♃.

20. *Veronica Chamaedrys*, foliis inciso-serratis, summis cordato-ovatis sessilibus, infimis petiolatis ova-

Pl. Door ons geheele land op vochtige plaatsen zeer algemeen.

Versch. β. Is kleiner. RS.

16. *water Eerenprijs*, met lancetvormige spitse gezaagde stengomvattende bladen, 4-deeligen kelk, regtstandige steng. RS.

Pl. Door ons geheele land in slooten en moerassen zeer algemeen.

Versch. β. is kleiner. RS.

Aanm. In de Fl. Bat. t. a. pl. vermeldt FAVROD nog eene andere en zeer zonderlinge verscheidenheid.

17. *schildzadige Eerenprijs*, met lijn- lancetvormige bijna gaafrandige bladen, nederhangende of zeer openstaande bloemsteeltjes, 4-deeligen kelk, bijkans regtstandige steng. RS.

Pl. Op vele plaatsen langs den Zuiderzee-kant bij Enkhuizen, Muiderberg, Staveren, Harlingen; op Vlieland; in het Haagsche Bosch; bij Groningen. G. In Vriesland. M. Op vochtige plaatsen bij Lochem. R. Nijmegen. B. Bij Haarlem K. Amersfoort. FAVROD. Naarden VERM!

18. *zachtharige Eerenprijs*, met zijdelingsche zeer lange trossen, eironde gerimpelde getande stompachtige bladen, opgaande steng. P.

De steng, met verspreide haartjes, zachtharig.

De bladen zachtharig, grof gezaagd. De kelk ongelijkvormig, 5-deelig.

Pl. In den Tielerwaard aan den Waaloever tusschen Nijmegen en Waardenberg. In de weilanden langs de Waal tusschen Nijmegen en Beuningen. B! Op de duinen bij 's Hage. Z. Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS.

De *breedbladige Eerenprijs* wordt als inlandsch opgegeven door Meese, die dezelve bij *Donjum* in Vriesland zegt te hebben gevonden.

19. *nederliggende Eerenprijs*, met zijdelingsche trossen, lijn-lancetvormige gezaagde bladen, nederliggende steng. P.

De steng is nooit, dan in den bloeitijd, opgaande.

De kelk ongelijkvormig 4- 5-deelig.

Pl. Te Bronsbergen buiten Zutphen. G. Buiten Zutphen aan den IJseldijk; tusschen Kampen en Zwol aan den dijk; op de weide buiten Arnhem aan den Rhijn. R.

20. *Gamanderlijn Eerenprijs*, met diepgezaagde bladen, de bovenste hartvormig eirond ongesteeld, de

ovatis; calycibus 4-partitis, caule bifariam piloso, racemis axillaribus oppositis caulem superantibus. RS. p. 116.

Folia subtus pilosa. Calyx aequalis.

Veronica Chamaedrys. L. W. Sm. P. p. 12. DC. 2389. — G. 15. M. 11.

Ic. Bat ; Dan. 448; Engl. 623.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

Var.? minor, rubescens, caule decumbente, racemo unico terminali. vH. Num chamaedrys spuria minor latifolia. BAUH? — G. 15. β?

*** *Floribus solitariis.*

21. *Veronica agrestis*, foliis petiolatis cordato-ovatis serratis, laciniis calycinis ovatis, caule procumbente pedunculis folio vix brevioribus. RS. p. 125.

Veronica agrestis. L. W. Sm. P. p. 15. DC. 2406. — G. 16. M. 13.

Ic. Dan. 449; Engl. 783.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

Var. β. Veronica flosculis oblongis pediculis insidentibus; chamaedryos foliis alternis. BOERHAAVE. lugdb. I. p. 226; no. 22. — G. 16. β.

22. *Veronica arvensis*, floribus subsessilibus, foliis inferioribus petiolatis cordato-ovatis serratis, caulinis crenatis, floralibus lanceolatis sessilibus pedunculo longioribus, laciniis calycis inaequalibus, capsula obcordato-compressa. RS. p. 125.

Veronica arvensis. L. W. Sm. P. p. 13. DC. 2404. — G. 17. M. 14.

Ic. Dan. 515; Engl. 734.

Var. β *nana*. LAM. DC. 2404. β. (exigua vix pollicaris)

Flor. *Aprili*, *Majo*. ⊙. (1).

23. *Veronica serpyllifolia*, foliis oppositis oblongis crenatis calycibusque glabris, racemis elongatis, floribus distantibus, caule adscendente. RS. p. 102.

Fo-

(1) Doctissimus KUHL, ut ab amico W. DE HAAN comperi, *Veronicam acinifoliam* W. RS. I. p. 124. prope Groningam reperisse dicitur. An certo *hanc* speciem viderit, non ausim affirmare.

de onderste gesteeld eirond; 4-deeligen kelk, tweërijig behaarde steng, in de oksels geplaatste tegenovergestelde trossen, boven de steng uitkomende. RS.
De bladen zijn aan de onderzijde behaard. De kelk gelijkvormig.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen zeer algemeen.

Versch. Kleiner, roodachtig; met liggende steng, ééne eindelingsche tros. vH.

Pl. Bij Driebergen op schralen zandgrond. vH.

*** *Alleenstaande bloemen.*

21. *veld Eerenprijs*, met gesteelde hartvormig-eironde gezaagde bladen, eironde kelkslippen, nederliggende steng; de bloemsteeltjes een weinig korter dan de bladen. RS.

Pl. In vele hoven en bouwlanden. G. Bij Nijmegen. B. Rijnsburg bij Leiden. MULDER. Arnhem. Z. Bij Utrecht; te Rheede. vH.

Versch. β. Onzeker. — G.

22. *akker Eerenprijs*, met bijna ongesteelde bloemen, de onderste bladen gesteeld hartvormig-eirond gezaagd; de stengbladen gekarteld; de bloeibladen lancetvormig ongesteeld, langer dan de bloemsteeltjes; de kelkslippen ongelijkvormig, de zaaddoos omgekeerd-hartvormig zamengedrukt. RS.

Pl. Zeer algemeen op drooge gronden, oude muren enz.

Versch. β. *dwergachtig*, (klein, naauwelijks een duim hoog).

Pl. Op de wallen van Utrecht. vH. (2)

23. *thymbladige Eerenprijs*, met tegenovergestelde langwerpige gekartelde, even als de kelk, onbehaarde bladen, lange trossen, van een staande bloemen, opgaande steng. RS.

De

---

(2) De Heer KUHL heeft, gelijk mij de Heer W. DE HAAN verhaald heeft, de *Veronica acinifolia* bij Groningen gevonden. Of hij waarlijk *deze* soort van *Eerenprijs* aldaar heeft gezien, durf ik niet bepalen.

Folia floralia lanceolata, alterna. Flores simul considerati racemum subspicatum terminalem formant.

Veronica serpyllifolia. L. (spec. 15.) W. Sm. P. p. 13. DC. 2416 — G. 10. M. 7.

Ic. Dan. 492; Engl. 1075.

Flor *Majo*, *Junio*. ♃.

β. *humifusa* DICKSON. racemo terminali, foliis cordato-subrotundis crenulatis, caulibus repentibus. RS. p. 102. *Veronica serpyllifolia*. β. DC. Sm. *V*. *humifusa* DICKS. Linn. trans. II. p. 288.

24. *Veronica hederifolia*, foliis petiolum (sub-) aequantibus cordato-rotundatis 5-lobis, summis 3-lobis, calycibus fructiferis tetraquetris conniventibus, laciniis calycinis cordatis acutis, caule procumbente. RS. p. 121.

Laciniae calycinae in junioribus plantis ovato-lanceolatae in adultioribus cordatae.

Veronica hederifolia. L. W. Sm. P. p. 13. DC. 2407. — G. 18. M. 15.

Ic. Bat. vol. V. Dan. 428; Engl. 784.

Flor. Aprili, *Majo* ☉.

25. *Veronica triphyllos*, foliis infimis indivisis, mediis digitato-partitis, superioribus 3-fidis, pedunculis calyce longioribus, caule erecto patulo. RS p. 120.

Veronica triphyllos. L. W. Sm P. p. 13. SCHR. DC. 2405. — G 19.

Ic. Bat. 101; Dan. 627; Engl. 26.

Flor. Aprili, Majo. ☉.

26. *Veronica verna*, floribus subsessilibus, foliis digitato-partitis, summis indivisis, pedunculis calyce brevioribus, caule stricto. RS. p. 129

Veronica verna L W. Sm. P. p. 13. SCHR. DC. 2401. — vG. 1.

Ic. Dan. 252; Engl. 25.

Flor. Aprili ☉.

27. *Veronica peregrina*, floribus sessilibus, foliis lanceolato-linearibus glabris obtusis integerrimis, caule erecto P. p. 13.

Veronica peregrina L. W. DC. 2399. — G. 20. M. 16.

Ic. Dan. 407. (folia apice crenata.)

Flor. Majo, Junio. ☉.

9. GRATIOLA. Calyx 5-partitus, basi 2-bracteatus. Corolla tubulosa sublabiata, labio superiore emarginato, in-

De bloeibladen zijn lancetvormig, overhoeksch. De bloemen, in hunne vereeniging beschouwd vormen eene eindelingsche bijna aarvormige bloemtros

Pl. In de weiden bij het huis te Zandhorst in Holland; te Heemze in Overijssel enz. G. Bij Leiden MULDER. Bij Haarlem. K. 's Gravenhage. Z. Bij Utrecht, Arnhem, Rheede, bij Kuilenburg, Vianen, Heikop enz. vH.

Versch. β. nederliggend (DICKSON,) met eene eindelingsche tros, hartvormig-rondachtige, gekartelde bladen, kruipende steng. RS.

Pl. Op den Sijpenberg bij Velp boven Arnhem. BERGSMA!

24. *klimopbladige Eerenprijs*, met bladen, bijna even lang als de bladsteel, hartvormig-rond 5-lobbig, de bovenste 3-lobbig, de vruchtkelken vierkantig toebuigend, kelkslippen hartvormig spits, nederliggende steng. RS.

In de jongere planten zijn de kelkslippen eirond-lancetvormig, in de oudere hartvormig.

Pl. In bouwlanden enz. vooral op kleigronden zeer algemeen.

25. *drieb1adige Eerenprijs*, met de onderste bladen onverdeeld, de middelste vingerswijze gedeeld, de bovenste 3-spletig, de bloemsteelen langer dan den kelk, de steng regtstandig, wijduitstaande. RS.

Pl. Onder het koorn te Dieze in Overijssel. G. In bebouwde landen om Amsterdam en Harderwijk. R! Bij Nijmegen. B. In de Breesaap bij Velzen en bij 's Gravenhage. K.

26. *voorjaars Eerenprijs*, met bijna ongesteelde bloemen, vingerswijze gedeelde bladen, de bovenbladen onverdeeld, de bloemsteelen korter dan den kelk, gestrekte steng. RS.

Pl. Op zaailanden aan de Zandsteeg en elders bij Harderwijk. vG.

27. *vreemde Eerenprijs*, met ongesteelde bloemen, lancet-lijnvormige, onbehaarde, stompe, gaafrandige bladen, regtstandige steng. P.

Pl. Somtijds in de koornlanden; het meest in de hoven; thans zeer gemeen in de provincien Vriesland en Groningen G. In Vriesland M.

9. GENADEKRUID. De kelk is 5-deelig, met 2 schutblaadjes aan den voet. De bloemkroon buisvormig, bijna mondvormig; de bovenlip uitgerand, de onderlip 3-lobbig. 4 Meeldraden, waarvan er 2 onvruchtbaar zijn. De zaaddoos is eirond 2-hokkig, met een eenvoudig middelschot. DC.

inferiore 3-lobo. Stamina 4, (quorum) 2 sterilia. Capsula ovata 2-locularis, dissepimento simplici. DC. g. 410.

Quinti filamenti rudimentum in fundo corollae reperitur.

28. *Gratiola officinalis*, foliis lanceolatis serratis, floribus pedunculatis P. p. 14.

Gratiola officinalis L. W. DC. 2666. RS. p. 129. — G. 21.

Ic. Dan. 363.

Flor. Julio, Aug. ♃.

10. Pinguicula. Calyx 2-labiatus, 5-fidus. Corolla ringens, calcarata. Capsula 1-locularis P. g. 55.

29. *Pinguicula vulgaris*, nectario subulato (conico) rectiusculo longitudine petali, labio superiore 2-lobo, inferiore tripartito, scapo glabro. RS. p. 189.

Pinguicula vulgaris. L. W. Sm. P. p. 17. DC. 2619. — G. 22.

Ic. Dan. 93; Engl. 70.

Flor. Majo, Junio. Sm. Julio aliis. ♃.

11. Utricularia. Calyx 2-phyllus aequalis, (foliolis integerrimis) Corolla ringens, calcarata. Capsula 1-locularis. P. g. 56.

30. *Utricularia vulgaris*, nectario conico, labio superiore integro palato aequali, foliis pinnato-multipartitis. RS. p. 196.

Caulis dichotomus. Folia radiciformia, laciniis capillaribus, cum utriculis axillaribus, sessilibus, sub anthesi aëre, ante et post eam aqua repletis, quibus efficitur, ut flores sub anthesi ex aqua emergant.

Utricularia vulgaris L. W. Sm. P. p. 18. DC. 2617. — G. 23. M. 17.

Ic. Bat. 306; Dan. 138; Engl. 253.

Flor. *Julio*. ♃.

31. *Utricularia minor*, nectario carinato, labio superiore emarginato, palato aequali, foliis 5-partitis, laciniis capillaribus dichotomis. P. p. 18.

Longe minor quam *U. vulgaris*. Folia utriculifera. Corollae faux aperta, nectarium brevissimum.

Utricularia minor. L. W Sm. DC. 2618. RS. p. 196. — R. p. 436.

Ic. Dan. 128; Engl. 254.

Flor. Julio. ♃.

12. Ly-

In de kolk der bloemkroon vindt men het spoor van eenen vijfden helmdraad.

28. *gewoon Genadekruid*, met lancetvormige gezaagde bladen, gesteelde bloemen. P.

Pl. Overvloedig aan de dijken omtrent Gorinchem. G. In den Bommelerwaard. Verm.

10. Vetblad. De kelk is 2-lippig, 5-spletig. De bloemkroon kaakvormig, gespoord. De zaaddoos 1-hokkig. P.

29. *heide Vetblad*, met een kegelvormig bijna regt honigbakje, zoo lang als het bloemblad, de bovenlip 2-lobbig, de onderlip 3-deelig, met onbehaarde bloemsteng. RS.

Pl. Tusschen Groenlo en Borkelo; achter Doetichem in het buurschap Brunsveld; op de Bakermarkt en bij Zelhem in het graafschap Zutphen. G. Tusschen Poppen en Hengelo. Ehrhart. Zeer menigvuldig op vochtige veenachtige heigronden, bij Harderwijk, Lochem, bij Zutphen, enz. enz. R!

11. Blaaskruid. De kelk is 2-bladig, gelijkvormig (met gaafrandige blaadjes) De bloemkroon kaakvormig, gespoord. De zaaddoos 1-hokkig. P.

30. *gemeen Blaaskruid*, met een kegelvormig honigbakje, de bovenlip (der bloemkroon) gaaf, gelijk aan het verhemelte, met gevind-veeldeelige bladen. RS.

De steng is gegaffeld. De bladen wortelvormig, haar slippen haarvormig, met in de oksels geplaatste, ongesteelde blaadjes, die in den bloeitijd met lucht, voor en na dien tijd met water gevuld zijn, waardoor de bloeijende steng zich boven het water verheft.

Pl. In slooten enz. bij Vorden in het graafschap Zutphen; buiten Groningen. G. Buiten Gorradijk en in het Oranjewoud in Vriesland. M. In het Sticht en bij Amersfoort; bij Breda. K Bij Lochem, in klein Dugteren, bij Swaluwenburg nabij Elburg; bij den Essenburg. R! Bij Nijmegen B. Bij Dalsem in Overijssel. Beucker Andreae. Bij Tiel. J. Nyhoff! Bij Utrecht en Vianen. vH.

31. *klein Blaaskruid*, met een gekield honigbakje, de bovenlip (der bloemkroon) uitgerand, gelijk aan het verhemelte, de bladen 3-deelig, met haarvormige gegaffelde slippen. P.

Dezelve is veel kleiner, dan het *gemeene Blaaskruid*. De bladen dragen blaasjes. De keel der bloemkroon is open, het honigbakje zeer kort.

Pl. In het Meerveld bij Harderwijk. R. Bij Velp. Vermeulen Achenbach, in leven *Med. Stud.* te Leiden (medegedeeld door den heer J. van Spijk Vermeulen!)

12. Lycopus. Calyx tubulosus, 5-fidus. Corolla tubulosa subaequalis (subregularis), 4-fida, lacinia superiore latiore emarginata. Stamina distantia. Semina 4 retusa. RS. g. 90.

Flores axillares, verticillati, sessiles, Menthis affines.

52. *Lycopus Europaeus*, foliis ovato-lanceolatis villosis, sinuato-serratis. RS. p. 206.

Folia subtus punctata. Flores parvi, albidi, rubro punctati.

Lycopus Europaeus L. W. Sm. DC. 2476. — G. 25. M. 18.

Lycopus vulgaris P. p. 24.

Ic. Bat. 21; Dan. 1081; Engl. 1105.

Flor. Julio, Augusto. ♃.

Var. β. Lycopus foliis in profundas lacinias dissectis. Tournefort. — G. 25, β.

13. Salvia. Calyx subcampanulatus, 2-labiatus, labio superiore 2-3-dentato, subinde integro, inferiore 2-fido. Corolla ringens. Filamenta transverse pedicello affixa. RS. g. 96.

Folia rugosa. Flores verticillati.

* *Labio corollae superiore compresso.*

53. *Salvia sylvestris*, foliis cordatis rugosis biserratis (bicrenatisve), bracteis coloratis flore brevioribus acuminatis, pilis caulis calycisque simplicibus. RS. p. 249.

Folia subtus pubescentia. Verticilli 6-flori, pedicellis calyce villoso triplo brevioribus, albo tomentosis. Stamina stylum subaequantia.

Salvia sylvestris L. W. P. p. 26. DC. 2482.

Ic. Jacquin Austr. III. t. 212.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

54. *Salvia pratensis*, foliis cordato-oblongis crenatis incisisve, summis amplexicaulibus, bracteis fere longitudine calycis, galea falcata viscosa labio inferiore longiore. RS. p. 244

Calyx $\frac{3}{2}$ dentatus (secundum RS., sed in Fl. Bat. calyx 4-fidus) viscosus. Stamina stylo fere duplo breviora.

Salvia pratensis L. W. Sm. P. p. 26. DC. 2481 — G. 26.

Ic. Bat. 251; Engl. 153.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

** Co-

12. WOLFSPOOT. De kelk is buisvormig, 5-spletig. De bloemkroon buisvormig, bijna regelmatig, 4-spletig, met de bovenste slip breeder en uitgerand. De meeldraden van een staande. 4 ingedeukte zaden. RS.

De bloemen gekranst, ongesteeld, in de oksels der bladen; aanverwant aan de *Munt*.

32. *gemeene Wolfspoot*, met eirond-lancetvormige vlokkige, gegolfd-gezaagde bladen. RS.

De bladen aan de onderzijde gestippeld. De bloemen klein, wit, met roode stippen.

Pl. Op vele plaatsen aan de kanten der slooten.

Versch. β. met diep ingesneden bladen. G.

13. SALIE. De kelk bijna klokvormig, mondvormig; de bovenlip 2-3-tandig, soms gaaf, de onderlip 2-spletig. De bloemkroon kaakvormig. De helmdraden dwars op een steeltje gehecht. RS.

De bladen gerimpeld. De bloemen gekranst.

* *De bovenlip der bloemkroon zamengedrukt.*

33. *woud Salie*, met hartvormige gerimpelde dubbeld-gezaagde (of dubbeld-gekartelde) bladen, gekleurde en gespitste schutblaadjes korter dan de bloem; steng- en kelk-haren eenvoudig. RS.

De bladen zijn aan de onderzijde zachtharig. De kransen 6-bloemig, de bloemsteeltjes, driemaal korter dan den kelk, wit viltig. Meeldraden bijna even lang als het stijltje.

Pl. Te Rheede boven Arnhem (bij Rheederoord). vH.

34. *veld Salie*, met hartvormig-langwerpige gekartelde of ingesneden bladen, de bovenste stengomvattend, de schutblaadjes bijna zoo lang als den kelk, de helm (der bloemkroon) zeisvormig lijmerig, langer dan de onderlip. RS.

De kelk is $\frac{3}{2}$ tandig (volgens RS, doch in de *Fl. Bat.* is de kelk 4-spletig) lijmerig. De meeldraden bijna tweemaal zoo kort als het stijltje.

Pl. Omtrent *Zutphen* en elders in het graafschap Zutphen; omtrent Salk in Overijssel. G. Bij Hattem aan den IJssel. R! Bij Nijmegen. B. In het *Spoel* tusschen Everdingen en Kuilenburg; buiten Amsterdam aan den Ringdijk. K. Bij Arnhem. vH.

** *Corollae labio superiore fornicato, non compresso.*

35. *Salvia verbenaca*, foliis serratis sinuatis laeviusculis, corollis calyce angustioribus. P. p. 26.
Salvia verbenaca. L. W. Sm. DC. 2488. RS. p. 255. — G. 27.
Ic. Engl. 154.
Flor. Junio, Julio. ♃.

2 *Digynia.*

14. CLADIUM. Calyx multivalvis, 1-florus, valvulis glumaceis, imbricatis; exterioribus minoribus. Corolla o. Nux (semen) putamine duplici. RS. g. 112.
Spiculae undique imbricatae. Stylus deciduus. Stigmata 2, 3.

36. *Cladium Mariscus*, panicula decomposita foliosa, spiculis capitato-conglomeratis, culmo tereti laevi folioso, foliorum marginibus carinaque asperis. BROWN apud RS. I. p. 284.
Cladium germanicum SCHRADER Fl. germ. I. p. 75.
Schoenus Mariscus. L. W. Sm. P. p. 58. DC. 1796 — G. 34.
Ic. Dan. 1202; Engl. 950; HOST III. 53; SCHRADER, l. c. t. 5. f. 7.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

15. ANTHOXANTHUM. Calycis glumae membranaceae, 3-florae, flosculis longiores. Flosculi laterales neutri, 1-valves alio basi infra medium aristâ tortili plicatâ, alio versus apicem arista rectâ. Flosculus intermedius hermaphroditus, lateralibus fere triplo brevior. Valvulae obtusiusculae, muticae. Stylus basi simplex; stigmata longissima. Semen liberum, sulcatum. RS. I. g. 115. BEAUV. t. 12. f. 8.

37. *Anthoxanthum odoratum*, spicâ ovato-oblongâ, flosculis subpedunculatis aristâ longioribus patulis, corolla valvulis exterioribus ciliatis. RS. I p. 287.
Anthoxanthum odoratum. L. LEERS. W. Sm. DC. 1473. P. p. 30. GAUD. — G. 28. M. 10. vH. 1.
Ic. Bat. 111.; LEERS. t. 2. f. 1; Dan. 666; Engl. 647; Host I 45.

Var. β. spica laxiore ramosa RS. — vH. 1, β.

Var. γ glumis pubescentibus LEERS. RS. FAVROD. — vH. 1, γ.
Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

GE-

****. *De bovenlip der bloemkroon gewelfd, niet zamengedrukt.***

35. *vreemde Salie*, met gezaagde gegolfde bijna gladde bladen, de bloemkroon smaller dan den kelk. P.

Pl. Bij Uilenpas, Enghuizen en elders in Gelderland. G.

2. *Tweestijligen.*

14. Galigaan. De kelk is veelbladig, 1-bloemig, met over elkander liggende kafblaadjes, waarvan de buitenste de kleinste zijn. Geene bloemkroon. Het zaad heeft een dubbeld bekleedsel. RS.

De aartjes liggen aan alle kanten over elkander. Het stijltje is afvallend. De stempels 2 of 3.

36. *moeras Galigaan*, met van boven tweewerf verdeelde bladrijke pluim, kopvormend-getropte aartjes, ronde gladde bladrijke halm, de randen en de kiel der bladen ruw. Brown.

Pl. Aan de kanten der rivieren en staande wateren op verscheidene plaatsen. G. Op den weg van Ginkel naar Kudelstaart in Holland; bij Rosendaal; is niet zoo gemeen als de gorter schijnt aan te duiden. R. Bij Leiden, Warmond en Rijnsburg. Mulder.

15. Reukgras. De kafblaadjes van den kelk zijn vliezig, 3-bloemig, langer dan de bloempjes. De zijdelingsche bloempjes zijn onzijdig, 1-kleppig, de eene onder de helft aan den voet van eene gedraaide en geplooide, de andere aan den top van eene regte naald voorzien. Het middelste bloempje tweekunnig, bijna driemaal korter dan de zijdelingsche. De klepjes stompachtig, ongenaald. Het stijltje van onderen eenvoudig; de stempels zeer lang. Het zaed vrij, gesleufd. RS.

37. *gemeen Reukgras*, met eene eirond-langwerpige aar, de bloempjes eenigzins gesteeld, langer dan de naald, wijdstaande, de buitenste klepjes gewimperd. RS.

Pl. Op vele plaatsen, zoo wel op klei- als op zandgronden.

Versch. β. met eene losse getakte aar. RS

Pl. In Vriesland. Mulder. Op vette gronden bij Utrecht, enz. vH.

Versch γ. met zachtharige kafblaadjes. Leers.

Pl. In de duinen van Holland en op de Amersfoortsche heide. favrod. Bij Utrecht. vH.

GENERA TRIANDRIAE.

Monogynia (Stylus 1.)

I. Flores superi, non glumacei.

a. Calycis limbus intus revolutus, demum in pappum plumosum evolutus — *Valeriana.*

b. Calycis limbus minimus, 5-dentatus — *Fedia.*

c. Calyx o. Corolla 6-partita, laciniis alternis majoribus. — *Iris.*

II. Flores inferi, non glumacei. Semen 1 in capsula utriculari — *Polycnemum.*

III. Flores inferi, glumacei.

A. Calyx 1-glumis. Corolla o. Culmus enodis. (*Cyperaceae*)

α. Glumae in spicam fasciculatae, inferiores vacuae. (*Schoenus.* L.)

a Stylus deciduus. — *Schoenus.*

b. ——— persistens. — *Rhynchospora.*

β. Glumae undique imbricatae, omnes floriferae. (*Scirpus.* L.)

a. Stylus deciduus. Setae nullae hypogynae. — *Isolepis.*

b. ——— ——— Semen pilis brevissimis cinctum. — *Scirpus.*

c. ——— persistens, basi cum ovario denticulis conjunctus. — *Elaeocharis.*

γ. Glumae carinatae in spicam distiche imbricatae — *Cyperus.*

δ. Semen lana longissima cinctum. — *Eriophorum.*

B. Calyx 1-glumis; corolla 1-valvis. Culmus nodosus. (Gramen) — *Nardus.*

Digynia (Styli 2. *Gramina*)

I. Axis (1) integer.

A. Calyx nullus. *Asprella.*

B. ——— praesens. Locusta 1-flora.

α. Corolla 1-valvis, utriculiformis. Panicula spicaeformis. — *Alopecurus.*

β. ——— 2-valvis. Panicula. — *Trichodium.*

---

(1) Haec aliaque vocabula huc pertinentia breviter explicui in mea Synopsi Graminum indigenarum. Traj. ad Rhenum. 1821, *prooëmio*, p. 7. *sqq.*

GESLACHTEN DER DRIEHELMIGEN.

Eenstijligen:

I. De bloemen boven het vruchtbeginsel, niet kafbladig.
 a. De kelkboord omgekruld, na den bloeitijd in een vedervormig zaadpluis ontwikkeld. — *Valeriaan.*
 b. De kelkboord zeer klein, met 5 tandjes. — *Veldsalade.*
 c. Geene kelk. De bloemkroon 6-deelig; de slippen om den anderen grooter. — *Lischbloem*

II. De bloemen om het vruchtbeginsel, niet kafbladig. Een zaad, in eene zakvormige zaaddoos. — *Polycnemum.*

III. De bloemen om het vruchtbeginsel, kafbladig.
 A. De kelk 1-bladig. Geene bloemkroon. Eene halm zonder knoopen. (*Biezen.*)
 α. De kafblaadjes met bosjes in eene aar vereenigd, de onderste ledig.
  a. Het stijltje afvallend — *Knopbies.*
  b. —— —— overblijvend — *Grasbies.*
 β. De kafblaadjes over elkander liggend, allen bloemdragend.
  a. Het stijltje afvallend. Geene borstels onder de vrucht. — *Naaktzaad.*
  b. Het stijltje afvallend. Het zaad met korte haren omgeven. — *Bies.*
  c. Het stijltje overblijvend, aan den voet door tandjes met het vruchtbeginsel vereenigd. — *Waterbies.*
 γ. De gekielde kafblaadjes tweerijig in eene aar over elkander liggend. — *Cypergras.*
 δ. Het zaad met zeer lange wol omgeven — *Wollegras.*
 B. De kelk 1-bladig. De bloemkroon 1-kleppig. Eene knopige halm — *Borstelgras* (eene Grassoort.)

Tweestijligen (Grassoorten.)

I. De bloemspil gaaf.
 A. Geene kelk. — *Scherpbloem.*
 B. Eene —— Een eenbloemig bloempakje.
 α. De bloemkroon 1-kleppig, zakvormig. Eene aarvormende pluim. — *Vossestaart.*
 β. —————— 1-kleppig. Eene pluim. — *Haargras.*

De

γ. Corolla 2-valvis. Glumae longe setigeræ. — *Polypogon*.

δ. ——— ——— ——— truncatae mucronatae. — *Phleum*.

ε. ——— ——— ——— muticae.

αα. Corolla pilis cincta. — *Arundo*.

ββ. ——— ——— non ——— Glumae compressae. — *Agrostis*.

γγ. ——— ——— ——— ——— ——— ventricosae. — *Milium*.

δδ. ——— ——— ——— ——— Rudimentum flosculi abortivi.

a. Rudimentum sessile valvulaeforme. — *Phalaris*.

b. ——— ——— pedicellatum, filiforme. Spica digitata. — *Cynodon*.

c ——— ——— ——— Spica non digitata. — *Chilochloa*

C. Calyx praesens. Locusta 2-flora. Flosculi polygami.

α. Locusta setis 2 aut pluribus subinvolucrata. — *Setaria*.

β. ——— ——— nullis involucrata.

a. Spica digitata. Flosculi inferioris corolla 1-valvis. — *Digitaria*.

b. ——— composita ex spiculis alternis. Flosculi inferioris corolla 2-valvis. *Echinochloa*.

c. Panicula composita. — *Arrhenatherum*.

D. Locusta 3-flora. Flosculi polygami. — *Hierochloa*.

E. ——— 5-7-flora. Flosculi polygami. — *Phragmites*.

F. ——— 2-vel multi-flora. Flosculi hermaphroditi.

α. ——— involucrata. — *Cynosurus*.

β. ——— non ——— Corollae penitus muticae vel mucronatae.

αα. Flosculi omnes completi.

a. Glumae flosculis longiores. — *Triodia*.

b. ——— ——— breviores. Locusta cordato-ovata. — *Briza*.

c. ——— ——— ——— ——— linearis vel oblonga. — *Poa*.

ββ. Flos-

γ. De bloemkroon 2-spletig. De kafblaadjes met lange borstels. — *Baardgras.*

δ. — — — — — geknot met eene punt. — *Doddegras.*

ε — — — — — ongewapend.

αα. De bloemkroon met haren omgeven. — *Riet.*

ββ — — naakt. De kafblaadjes zamengedrukt. — *Struisgras.*

γγ. — — — — — buikig. *Gierstgras.*

δδ. — — — Een beginsel van eene tweede bloem.

a. Het beginsel ongesteeld klepvormig. *Kanariegras.*

b. — — gesteeld, draadvormig. Eene gevingerde aar. — *Hondstand.*

c. — — — — Eene niet gevingerde aar. — *Zandhalm.*

C. Eene kelk. Een 2-bloemig bloempakje. Veelslachtige bloempjes.

α. Het bloempakje, als met een omwindsel, met 2 of meer borstels omgeven. — *Naaldaar.*

β. — — naakt.

a. Eene gevingerde aar. Eene 1-kleppige bloemkroon aan het onderste bloempje. — *Vingergras.*

b. Eene aar uit overhoeksche aartjes zamengesteld. Eene 2-kleppige bloemkroon aan het onderste bloempje. — *Egelgras.*

c. Eene zamengestelde pluim — *Langgras.*

D. Een 3-bloemig bloempakje. Veelslachtige bloempjes. — *Honiggras.*

E. — 5- 7-bloemig — — — — *Ruisriet.*

F. — 2- of meer-bloemig bloempakje. Tweekunnige bloempjes.

α. Een omwindsel aan het bloempakje. — *Kamgras.*

β. Geen — — — — De bloemkroon geheel ongewapend of gepunt.

αα. De bloempjes alle volkomen.

a. De kafblaadjes langer dan de bloempjes. — *Kelkgras.*

b. — — korter — — — Het bloempakje hartvormig-eirond. — *Trilgras.*

c. De kafblaadjes korter dan de bloempjes. Het bloempakje lijnvormig of langwerpig. — *Beemdgras.*

ββ. Som-

ββ. Flosculorum superiorum nonnulli steriles, aut eorum loco rudimentum.

a. Glumae flosculis breviores. Culmus ad basin unico nodo instructus. — *Enodium.*

b. ——— ——— subaequales. Culmus multinodis. — *Melica*

γ. Locusta non involucrata. Corollae, nonnullae saltem, setigerae vel aristatae.

αα. Valvula inferior setigera

a. Panicula spicaeformis. — *Koeleria*

b. ——— composita, locustis plurimus in capitulum congestis. — *Dactylis.*

ββ. Valvula inferior dorso vel sub apice aristata.

a. Flosculi dissimiles. — *Holcus.* (1)

b. Flosculi sibi invicem similes.

aa. Glumae flosculis multo breviores. — *Bromus.*

bb. ——— ——— subaequales. Arista flexuosa — *Trisetum.*

cc. ——— ——— longiores. Arista plicata tortilis. — *Avena.*

γγ. Valvula inferior basi aristata.

a. Arista clavata, medio articulata. — *Corynephorus.*

b. ——— plicata tortilis, valvula longior. — *Aira.*

c. ——— recta, valvula vix longior. *Deschampsia.*

II. Axis articulatus vel dentatus.

A. Locustae multiflorae, magis minusve pedicellatae.

α. Valvulae muticae.

a. Locusta teres. Glumae integerrimae. — *Glyceria.*

b. Glumae eroso-denticulatae. — *Catabrosa.*

β. Valvula inferior setigera vel mucronata.

a. Seta subapicularis. — *Schedonorus.* (2)

b. ——— terminalis. Panicula. — *Festuca.*

c. Se-

---

(1) Indigenae hujus generis species *Holcus mollis* et *H. lanatus* saepe revera polygami sunt.

(2) In nonnullis hujus generis speciebus occurrunt varietates valvula inferiore mucronata, nec setigera. In *Schedonoro loliaceo* locustae sessiles sunt.

ββ. Sommigen der bovenste bloempjes onvruchtbaar of, in derzelver plaats een bloembeginsel.
a. De kafblaadjes korter dan de bloempjes De halm aan den voet met ééne knoop. — *Eenknoop.*
b. — ——— bijna gelijk met de bloempjes. De halm met vele knoopen — *Paarlgras.*
γ. Geen omwindsel aan het bloempakje. De bloempjes, eenigen ten minste, met borstels of naaldjes.
αα. Het onderklepje borsteldragend.
a. Eene aarvormende pluim. — *Koeleria.*
b. - — pluim, zamengesteld uit vele bloempakjes in een bloemhoofd vereenigd. — *Kropaar.*
ββ. Het onderklepje op den rug of onder de top genaald.
a. Ongelijkvormige bloempjes — *Zorggras.* (3)
b. Gelijkvormige bloempjes
aa. De kafbladjes veel korter dan de bloempjes. — *Dravik.*
bb. — ——— bijna gelijk met de bloempjes. Eene bogtige naald — *Havergras.*
cc. — ——— langer dan de bloempjes Eene geplooide, gedraaide naald. — *Haver.*
γγ. Het onderklepje aan den voet genaald.
a. De naald knodsvormig, in het midden geleed. — *Bundgras.*
b. — —— geplooid gedraaid, langer dan het klepje. — *Windhalm.*
c. — —— regt, naauwelijks langer dan het klepje. — *Deschampsia.*

II. De bloemspil geleed of getand.
A. Veelbloemige, meer of min gesteelde bloempakjes.
α. Ongewapende klepjes.
a Het bloempakje rolrond. De kafblaadjes gaafrandig — *Vlotgras*
b De kafblaadjes beknabbeld-getand - *Knabbelgras.*
β. Het onderklepje borsteldragend of gepunt.
a. De borstel onder de top. — *Langbloem.* (4)
b. — ——eindelingsch. Eene pluim —*Zwenkgras.*

c. De

---

(3) Het *zacht* en *gewold Zorggras*, beide inlandsche soorten van dit geslacht, zijn dikwijls inderdaad veelslachtig.

(4) Men vindt van sommige soorten uit dit geslacht verscheidenheden met een punt-, niet borstel-dragend onderklepje. In de *ongesteelde Langbloem* zijn de bloempakjes ongesteeld.

c. Seta terminalis Spica composita. Locustae alternae brevissime pedicellatae. *Brachypodium.*

B. Locustae multiflorae, omnes sessiles.

α. ——— in quovis axeos dente solitariae.

a. —— excepta superiore, 1-glumes. —*Lolium.*

b. —— omnes 2-glumes. — *Agropyrum.*

β. ——— in quovis axeos dente geminae vel plures. —*Elymus.*

C. Locustae 1-florae.

a. ——— 3 in quovis axeos dente. — *Hordeum.*

b. ——— 1 — ——— ——— ——— — *Ophiurus.*

Trigynia (Stylis 3.)

a. Calyx 2-3-phyllus. Corolla 5-partita. —*Montia.*

b. —— 5-phyllus. Corolla 5-petala. —*Holosteum.*

TRIANDRIA.

1. *Monogynia.*

16. **Valeriana.** Calycis limbus intus revolutus, demum in pappum plumosum evolutus. Corolla (subinfundibuliformis 5-loba) ecalcarata, subinaequalis. Capsula 1-locularis. DC. g. 555.

38. *Valeriana dioica*, floribus dioicis, foliis radicalibus petiolatis ovatis, caulinis pinnatis, pinnis integerrimis. DC. 3325.

Valeriana dioica L. W. Sm. P. p. 37. RS. I. p. 348. — G. 29.

Ic. Dan. 687; Engl. 628.

Flor. *Majo, Junio.* ♃.

39. *Valeriana officinalis*, foliis omnibus pinnatis, dentatis lanceolatis, caule sulcato. P. p. 39.

Planta magnitudine admodum varia. Flores hermaphroditi carnei, Sambucum spirantes.

Valeriana officinalis L. W. Sm. DC. 3351. — G. 30. M. 20.

Ic. Bat. 22; Dan. 570; Engl. 698.

Var. β Valeriana major sylvestris montana. BAUH. G. 30, β.

Flor. *Junio.* ♃.

c. De borstel eindelingsch. Eene aar, zamengesteld uit overhoeksche zeer kort gesteelde bloempakjes. — *Kortsteel.*

B. Veelbloemige ongesteelde bloempakjes.

a. De bloempakjes op elke tand der bloemspil alleen staande.

α. — ————— allen, behalve de bovenste, 1-bladig. —*Raÿgras.*

b. — ————— allen 2-bladig. — *Tarwgras.*

β. De bloempakjes op elke tand der bloemspil 2 of meer. —*Zandhaver.*

C. Eenbloemige bloempakjes.

a 3 bloempakjes op elke tand der bloemspil. —*Garst.*

b. 1 bloempakje — —— —— —— ——— — *Slangenstaart.*

Driestijligen.

a. Eene 2-3-bladige kelk en 5-deelige bloemkroon. —*Montia.*

b. —— 5-bladige kelk en bloemkroon. —*Heelbeen.*

DRIEHELMIGEN.

1 *Eenstijligen.*

16. Valeriaan. De boord van den kelk, naar binnen omgekruld, naderhand in een gevederd zaadpluis ont, wikkeld. De bloemkroon, bijna trechtervormig, 5-lobbig-ongespoord, bijna ongelijkvormig. Zaaddoos 1-hokkig. DC.

38. *tweehuizige Valeriaan*, met tweehuizige bloemen, gesteelde eironde wortelbladen, gevinde stengbladen met gaafrandige vinnen. DC.

Pl. In vochtige weilanden buiten Amsterdam; in de duinvalleijen bij Zorgvliet; omtrent Haren, aan de dijkjes buiten Groningen en elders. G. Bij Amsterdam op den weg naar Amstelveen; bij Kudelstaart, Quakel. R. Bij Nijmegen. B. Bij Wassenaar. Mulder. Langs de Muiderdijk bij Amsterdam. Z. Aan den krommen Rhijn bij Utrecht; veel bij Amsterdam. vH.

39. *genezende Valeriaan*, alle de bladen gevind, de blaadjes getand lancetvormig, de steng gesleufd. P.

De plant is van zeer verschillende grootte. De bloemen tweekunnig, vleeschkleurig, van reuk als vlierbloemen.

Pl. Op moerassige plaatsen zeer algemeen.

Versch. β. Onzeker. — G.

17. FEDIA (SCHRADER). Calycis limbus minimus, 5-dentatus. Corolla ecalcarata, 5-loba, irregularis Capsula 3-locularis, loculis 2 saepe abortivis. DC. g. 558. (Valerianella DC.)

40. *Fedia olitoria*, caule dichotomo, foliis lineari-lanceolatis integerrimis, fructu nudo. P. p. 38.

Folia radicalia spatulata. Flores capitati. Capsula globoso-compressa ad latera rugosa. — Species hujus generis apud nos ulteriori etiamnunc indigente xamine.

Fedia olitoria SCHR. RS. I. p. 361.

Valeriana Locusta L. Sm. — G. 31 *a*. M. 21.

——— *olitoria*. W. P.

Valerianella ——— DC. 3330.

Ic. Bat. 236; Dan. 738; Engl. 811.

Var. *β*. foliis denticulatis. RS.

Flor. *Aprili*, *Majo*. ☉

18. POLYCNEMUM. Calyx 3-phyllus. Petala 5 calyciformia. Semen (capsula) 1, subnudum. P. g. 91.

Stamina 1. 2. 3. 5. Semen 1, in capsula utriculari. RS.

41. *Polycnemum arvense*, triandrum, foliis subulatis triquetris, caule diffuso. P. p. 40.

Flores solitarii axillares.

Polycnemum arvense. L. W. DC 2280. RS. I. p. 523. — dC. 3. R. p. 436.

Ic. JACQUIN Austr. IV. t. 365.

Flor. Julio. ☉.

19. IRIS. Corolla 6-partita, laciniis alternis majoribus reflexis, alternis conniventibus. Stylus o. Stigmata 3, petaliformia. RS. g. 133.

42. *Iris Pseudacorus*, imberbis, foliis ensiformibus, petalis (laciniis corollae) alternis stigmate minoribus. P. p. 52.

Corolla pulchre lutea.

Iris Pseudacorus L. W. Sm. DC. 1993. RS. I. p. 466. — G. 32. M. 22.

Ic. Bat. vol. V; Dan. 494; Engl. 578.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

? 43. *Iris foetidissima*, imberbis, foliis ensiformibus, caule 1-angulato, ovario 3-gono, angulis sulco bifidis DC. 1994.

Folia foetida, obscure viridia. Corolla obscure violaceo-coerulea.

Iris

17. VELDSALADE. De boord van den kelk zeer klein, 5-tandig. De bloemkroon ongespoord, 5-lobbig, onregelmatig. De zaaddoos 3-hokkig, waarvan 2 hokjes dikwerf ontbreken. DC.

40. *eetbare Veldsalade*, met eene gegaffelde steng, de bladen lijn-lancetvormig gaafrandig, de vrucht naakt. P.

De wortelbladen spatelvormig. De bloemen kopvormend. De zaaddoos rondachtig-zamengedrukt, rimpelig op de zijden. — De soorten van dit geslacht moeten nog nader hier te lande worden onderzocht.

Pl. In bouwlanden en moeshoven zeer algemeen.
Versch. β. met fijngetande bladen. RS.
Pl. Bij Utrecht onder Houten. vH.

18. POLYCNEMUM. De kelk 3-bladig. 5 kelkvormige bloembladen. Eene bijna naakte zaaddoos. P.
1. 2, 3. 5 meeldraden. Eén zaad, in eene zakvormige zaaddoos. RS.

41. *akker Polycnemum*, met 3 meeldraden, elsvormige 3-kantige bladen, uitgespreide steng. P.

De bloemen zijn eenzaam in de oksels geplaatst.

Pl. Bij Overasselt. B. Op de akkers omtrent Harderwijk. R.

19. LISCHBLOEM. De bloemkroon 6-deelig, met de slippen om den anderen grooter en omgebogen, de overige toebuigend. Geen stijltje. Drie bloemblad-vormige stempels. RS.

42. *geele Lischbloem*, ongebaard, met zwaardvormige bladen, de bloemslippen om den anderen kleiner dan den stempel. P.

De bloemkroon is fraai geel van kleur.

Pl. In ondiepe slooten en lage vochtige landen in bijna alle onze provincien zeer algemeen.

? 43. *stinkende Lischbloem*, ongebaard, met zwaardvormige bladen, 1 kantige steng, 3-kantig vruchtbeginsel, waarvan de kanten door eene sleuf in twee gespleten zijn. DC.

De bladen zijn stinkend, donker groen. De bloemkroon donker violet-blaauw.

 Pl. Aan

Iris foetidissima L. W. Sm. P. p. 52. DC. 1994. RS. I. p. 467.
—— *foetida* LAMARCK. — G. 33.
Ic. Engl. 596.
Flor. Junio. ♃.

30. SCHOENUS. Glumae (calycis) in spicam fasciculatae, paleaceae, inferiores vacuae. Corolla o. Stylus deciduus. Semen (nux) 1, inter glumas superiores, ut plurimum nudum, aut pilis brevibus cinctum. RS. g. 169.

Obs. Omnes *Cyperaceae* et *Gramina* indigenae disposita sunt secundum Systema vegetabilium ROEMERI et SCHULTESII, quippe qui recentissimis BROWNII BELVISIIQUE laboribus in hisce usi sunt.

44. *Schoenus nigricans*, culmo tereti (nudo), spiculis capitato-fasciculatis, involucri diphylli valvula exteriori spiculas superante; setis nullis ad nucem aut vix conspicuis. RS. II p. 59.

Spiculae 5-10, fusco-purpureae aut nigro fuscoque variae, in capitulum ovatum aggregatae.

Schoenus nigricans L. W. Sm. P. p. 58. DC. 1792 Gaud. — G 35.

Ic. Bat. 186; Engl. 1121; Host. III, t. 54.
Flor. *Julio.* ♃.

45. *Schoenus compressus*, spica disticha, spiculis multifloris, involucro 1-phyllo, culmo teretiusculo. RS. p. 64.
Schoenus compressus L. (sp. pl.) Sm. Gaud. — G. 36. (1)
Carex uliginosa L. (Fl. Suec.) teste WAHLENBERG.
Scirpus caricis W. Host. DC. 1781.
—— *compressus* P. p. 66.
Ic. Dan. 1622 (testibus RS. mant); Engl. 791; Host. III, t. 57.
Flor. Julio. ♃.

31. RHYNCHOSPORA. Calycis glumae in spicam fasciculatae, inferiores vacuae. Corolla o. Setae basi seminis. Semen 1, coronatum stylo persistente indurato, basi latitudine seminis. RS. g. 173.

46. *Rhyn-*

---

(1) *Schoenus glomeratus* G. 37, teste EHRHARTO, est *Caricis* species. cf. USTERI. Ann. d. Bot. st. 2. p. 80.

Pl. Aan den kant van de vaart tusschen Haarlem en Leyden. G. Na DE GORTER door niemand, zoo ver ik weet, aldaar gevonden. vH.

20. KNOPBIES. De kafblaadjes van den kelk tot eene aar vereenigd, stoppelvormig, de onderste ledig. Geene bloemkroon. Een afvallend stijltje. Tusschen de bovenste kafblaadjes ligt één zaad, meestal naakt, of met korte haren omgeven. RS.

Aanm. Alle de *Biesachtige* planten en *Grassen* zijn hier gerangschikt volgens het *Systema vegetabilium* van ROEMER en SCHULTES, wijl deze van de nieuwste werken van den beroemden BROWN en PALISOT DE BEAUVOIS gebruik gemaakt hebben.

44. *zwartachtige Knopbies*, met een rolronde naakte halm, kop- of bos-vormende aartjes, de buitenste klep van het 2-bladig omwindsel langer dan de aartjes; geene of naauw zigtbare borstels aan het zaad. RS.

5 of 10 bruin-roode of zwart-bruine aartjes zijn in een eirond bloemhoofdje getropt.

Pl. Overvloedig in de zeeduinen bij Velsen. G. Bij Zandvoort, Wijk op Zee R! Bij Katwijk aan Zee, Zandvoort, Wassenaar enz. K. Bij Amersfoort FAVROD. Bij Rockanje op het eiland Voorne. BERGSMA! In de duinen bij den Aardenhout, bij Overveen enz. vH.

45. *zamengedrukte Knopbies*, met eene tweerijige aar; veelbloemige aartjes, een eenbladig omwindsel, rolrondachtige halm. RS.

Pl. Te Hillegom tusschen Leyden en Haarlem, langs een beekje aan eene weide, loopende naar het Haarlemmermeer. RAINVILLE bij G. In Zeeland. DUMORTIER. Bij Overveen boven Haarlem. E.

21. GRASBIES. De kafblaadjes met bosjes eene aar vormend, de onderste ledig. Geene bloemkroon. Borstels aan den voet van het zaad. Eén zaad, gekroond met het blijvend en verhard stijltje, hetwelk aan den voet zoo breed is als het zaad. RS.

46. *Rhynchospora alba*, culmo folioso trigono, foliis linearibus carinatis, fasciculis terminalibus subcorymbosis, involucrum aequantibus, stigmatibus stylo brevioribus, radice repente. RS. II. p. 87.

Flosculi plerumque albi; receptaculi setae 8-10.

Schoenus albus L. W. Sm. P. p. 59. Gaud. DC. 1794 — vG. 3.

Ic. Dan. 320; Engl. 985; Host IV, t. 72.

Flor. *Julio*. ♃.

47. *Rhynchospora fusca*, culmo trigono, foliis setaceis canaliculato-carinatis, fasciculis terminalibus subgeminis, involucro longe minoribus, spiculis sub-3-floris, stigmatibus stylo longioribus, radice repente. RS. p. 88.

Flosculi ferruginei aut subfusci; receptaculi setae 3.

Schoenus fuscus L. W. P. p. 58. Gaud. DC. 1795. — vG. 2.

——— ——— *β*. Sm.

Ic. Dan. 1562; Engl. 1575.

Flor. *Julio*. ♃.

22. Isolepis. Glumae undique imbricatae, conformes, omnes floriferae paucissimaeve exteriorum vacuae. Setae nullae hypogynae. Stylus cum ovario inarticulatus (nulla articulatione conjunctus), basi simplici, deciduus. RS. g. 176.

Habitus *Scirpi*, a quo differt defectu setarum hypogynarum. RS. — Genus adhuc dubium. — *Scirpus* L.

* *Spiculis terminalibus, solitariis.*

48. *Isolepis fluitans*, culmis ramosis foliosis flaccidis, spiculis paucifloris. RS. p. 105.

Culmus natans pedunculis terminalibus alternis nudis. Spicula exigua, virens, 3-4-flora.

Scirpus fluitans. L. W. Sm. P. p. 66. DC. 1785. — G. 43. M. 24.

Ic. Dan. 1082; Engl. 216.

Flor. *Junio*. ♃.

** *Spi-*

46. *witte Grasbies*, met eenen bladrijken 3-kantigen halm, lijnvormige gekielde bladen, eindelingsche bijna tuilvormende bloembosjes, even lang als het omwindsel, de stempels korter dan het stijltje, de wortel kruipende. RS.

De bloempjes zijn meest wit; de borstels op den vruchtbodem 8 – 10.

Pl. Tusschen Zwol en de kleine Haar en tusschen Hardenberg en Venbrug in Overijssel. EHRHART bij vG. Niet zeldzaam op de lage heidevelden van de Veluwe. vG! Bij Nijmegen. B! Te Seddam bij 's Heerenberg. DE HAAN! Westbroek bij Utrecht. J. NIJHOFF. Bij de Bild op veenachtigen vochtigen heidegrond niet zeldzaam. vH.

47. *bruine Grasbies*, met eenen 3-kantigen halm, borstelvormige gegroefd-gekielde bladen, eindelingsche bijna gepaarde bloembosjes, veel korter dan het omwindsel, de aartjes bijna 3-bloemig, de stempels langer dan het stijltje, de wortel kruipende. RS.

De bloempjes roestkleurig of bruinachtig; de borstels op den vruchtbodem 3 in getal.

Pl. Bij Hengelo en Venbrug in Overijssel EHRHART bij vG. Op veenachtige lage heidevelden bij Harderwijk. vG! Tusschen Staveren en het Prinsenmeer; in het Verwoldsche broek en op het Amfensche veld R! Bij Nijmegen B! Bij Blarikum BERGSMA. Maartensdijk bij Utrecht J. NIJHOFF. Bij de Bild niet zeldzaam. vH.

22. NAAKTZAAD. De gelijkvormige kafblaadjes liggen rondsom over elkander, allen zijn bloemdragend of enkelen der buitensten ledig. Geene borstels aan het zaad. Het stijltje is met het vruchtbeginsel door geene geleding verbonden, eenvoudig aan zijn voet, afvallende. RS.

De houding is als van de *Biessoorten*, waarvan dit, nog twijfelachtig, geslacht alleen door het gemis der zaadborstels verschilt.

* *Met eindelingsche eenzame aartjes.*

48. *vlottend Naaktzaad*, met getakte bladrijke slappe halmen, schraalbloemige aartjes. RS.

De drijvende halm draagt eindelingsche overhoeksche naakte bloemsteelen. Het aartje is klein, groen, 3-4-bloemig.

Pl. Op lage natte plaatsen en vooraan op de heide bij Bergum in Vriesland M. Bij Heemze tusschen Delden en Goor. EHRHART. In veenlanden bij Lochem onder Amfen R! Bij Nijmegen B! Op vochtige plaatsen bij de Bild vH.

*** *Spiculis lateralibus*, 1-2 vel 6.

49. *Isolepis setacea*, culmo setaceo, spiculis lateralibus, radice annua. RS. p. 108.

Culmi numerosi, 2-3-pollicares. Spiculae 1-2, paullo infra apicem culmi erumpentes. Semina longitudinaliter striata.

Scirpus setaceus L. W. Sm. P. p. 67. Gaud. DC. 1786. — G. 46.

Ic. Dan. 311; Engl. 1693.

Flor. *Julio*, *Augusto.* ⊙.

? 50. *Isolepis Holoschoenus*, culmo tereti nudo, basi vaginis foliiferis, capitulis terminalibus (lateralibus) globosis pedunculatis sessilibusve, involucro 2-phyllo inaequali, foliis canaliculatis. RS. p. 115.

Scirpus Holoschoenus L. W. Sm. P. p. 67. Gaud. DC. 1788. — Boerhaave. G. 45.

Ic. Engl. 1612.

Flor. Augusto. ♃.

23. Scirpus. Glumae in spicam undique imbricatae, paleaceae. Corolla o. Stylus filiformis imberbis deciduus. Semen imberbe triquetrum, pilis brevissimis cinctum. RS. g. 177.

Setae hypogynae glumis breviores. Stylus cum ovario inarticulatus (nulla articulatione conjunctus) basi simplici, deciduus, vel basi mucroniformi remanente. R. Brown.

* *Culmo monostachyo.*

51. *Scirpus caespitosus*, stigmatibus 3, spica involucro 2-phyllo inclusa, glumis infimis maximis spicam aequantibus, culmis teretibus striatis, vaginis aristatis sive in rudimentum folii desinentibus, radicibus squamula interstinctis. RS. p. 122.

Scirpus caespitosus. L. W. Sm. P. p. 66. Gaud. DC. 1775. — G. 41.

Ic. Engl. 1029.

Flor. *Majo*, *Junio* ♃.

52. *Scirpus campestris*, spica lineari, glumis subaequalibus, spicam subaequantibus; culmis teretibus setaceis; vaginis muticis. RS. p. 123.

Glu-

** *Met 1-2 of 6 zijdelingsche aartjes.*

49. *borstelig Naaktzaad*, met borsteligen halm, zijdelingsche ongesteelde aartjes, eenjarigen wortel. RS. De halmen zijn veel in getal, 2-3 duim hoog. De aartjes 1-2, een weinig onder den halmtop uitspruitend. De zaden overlangs gestreept.
Pl. In de zeeduinen bij Zandvoort en Muiderberg en bij ter Goes in Zeeland. BAUHINUS bij G. Op vochtigen heigrond bij Harderwijk; aan de kanten der sloten bij Oldbroek. R! Bij Nijmegen B! In Zeeland DUMORTIER. Bij Velp boven Arnhem. BERGSMA! Bij de Bild vH.
? 50. *kopvormend Naaktzaad*, met ronden naakten halm, aan den voet in bladdragende scheden besloten, met zijdelingsche kogelronde gesteelde of ongesteelde bloemkopjes, een 2-bladig ongelijk omwindsel, gegroefde bladen. RS.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. †

23. BIES. Stoppelige kafblaadjes rondsom in eene aar over elkander liggend. Geene bloemkroon. Het stijltje draadvormig ongebaard afvallende. Het zaad ongebaard 3-kantig, met zeer korte haren omgeven. RS.
De borstels onder aan het vruchtbeginsel zijn korter dan de kafblaadjes. Het stijltje door geene geleding met het vruchtbeginsel vereenigd, eenvoudig aan den voet, afvallende of eene punt nalatende. R. BROWN.

* *Halm met ééne aar.*

51. *veenige Bies*, met 3 stempels, de aar in het 2-bladig omwindsel besloten, de onderste kafblaadjes zeer groot, even lang als de aar, rolronde gestreepte halmen, de scheeden genaald of in een beginsel van een blad uitloopende, de wortels met schubjes gescheiden. RS.
Pl. In de buitendijksche landen aan den IJkant; overvloedig in vochtige weilanden in Vriesland en Groningen. G. Tusschen Hardenberg en de Venbrug. EHRHART. Om Harderwijk. R! Bij Nijmegen B! Op veenachtigen vochtigen heide grond bij de Bild en Zeijst met zeldzaam. vH.
52. *veld Bies*, met eene lijnvormige aar, bijna gelijke kafblaadjes, genoegzaam zoo lang als de aar; rolronde borstelvormige halmen, ongenaalde scheden RS.

 De

Glumae atro-purpureae flavo marginatae. Spica florifera linearis, flosculis 3-4; fructifera oblonga.

Scirpus campestris ROTH. W. P. 66. DC. 1777.

——— *pauciflorus* Sm.

——— *Baeothryon* β minor SCHR.

Ic. SCHEUCHZER (Agrostogr. p. 364.) t. 7. f. 19; Engl. 1122.

Flor. Augusto. ♃.

53. *Scirpus multicaulis*, culmo tereti basi vaginato, spica ovata terminali, glumis obtusis aequalibus, radice fibrosa. RS. p 125.

Habitu proxima *Elaeochari palustri* (Scirpo palustri L.) a qua, praeter characteres generis, differt: radice fibrosa, glumis obtusioribus et praesertim stigmatibus 3, nec 2.

Scirpus multicaulis Sm. SCHR. P. p. 65. Dec. 1777a.

——— *palustris* β L. (Fl. lapp. 19.)

Ic. Engl. 1187.

Flor. *Julio.* ♃.

** *Culmo polystachio.*

? 54. *Scirpus mucronatus*, culmi triquetri apice demum horizontaliter retrofracto, vaginis aphyllis, spiculis lateralibus sessilibus glomeratis nudis, stigmatibus 3, radice fibrosa. RS. p. 130.

Scirpus mucronatus L. W. SCHR. P. p. 68. DC. 1780. — G. 48 ? (1)

——— *glomeratus* Gaud.

Ic. Sturm 36. t 7; Host IV, t. 68.

Flor. Julio. ♃.

55. *Scirpus lacustris*, culmo tereti, vaginis interioribus sive supremis in folium breve desinentibus, cyma terminali decomposita, involucro 2-4-phyllo suffulta, spiculis ovatis glabris, stylo 3-fido. RS p. 135.

Glumae emarginatae mucronatae ciliatae, ferrugineae. Stylus raro 2-fidus.

Scirpus lacustris L. W. Sm. P. p. 67. DC. 1778. SCHR. Gaud. — G. 44. M. 25.

Ic. Dan. 1142; Engl. 666; Sturm. f. 36; Host. III, t. 61.

Flor. *Julio*, *Augusto.* ♃.

Var. β. Juncus sive Scirpus medius BAUH. — G. 44, β. *Scirpus lacustris* β panicula minori Sm.

56. *Scir-*

---

(1) Num haec forsan cum *Scirpi triquetri* β Sm. (Engl. 1694. fig. dextra) coufusa? *Scirpus mucronatus* est planta Europa australis cf. MERTENS et KOCH. D. Flora n°. 144.

De kafblaadjes zijn zwartachtig-paarsch met lichtgeelen rand. De bloeijende aar lijnvormig, met 3-4 bloempjes; de vruchtdragende aar langwerpig.

Pl. Bij Nijmegen. B!

53. *veelhalmige Bies*, met rolronden halm, aan den voet in eene scheede besloten, eironde eindelingsche aar, stompe gelijke kafblaadjes, vezeligen wortel. RS.

Door hare houding komt deze soort het naast bij de *gemeene Waterbies*, waarvan zij, behalve de geslachtskenmerken verschilt, door haren vezeligen wortel, stomper kafblaadjes en inzonderheid door 3 (niet 2) stempels.

Pl. Op veengronden bij Nijmegen. B! de Bild bij Utrecht. vH.

** *Met veelarigen halm.*

? 54. *gepunte Bies*, de top van den driekantigen halm waterpas weggebogen, bladlooze scheeden, zijdelingsche ongesteelde getropte naakte aartjes, 3 stempels, vezeligen wortel. RS.

Pl. Te Overmaas langs de rivier. RAINVILLE bij G.

55. *matte Bies*, met rolronden halm, de binnerste of bovenste scheeden in een kort blad uitloopende, eindelingsche tweewerfverdeelde bijscherm, gesteund door een 2-4-bladig omwindsel, eironde onbehaarde aartjes, 3-spletig stijltje. RS.

De kafblaadjes zijn uitgerand gepunt gewimperd, roestkleurig. Het stijltje zelden 2-spletig.

Pl. Zeer algemeen aan de kanten van rivieren, meeren en moerassen door ons geheele land.

Versch. β Met kleiner pluim. — G.

Pl. Aan het Spaarne bij het huis te Heemstede; aan de Vecht en Maas. G.

56. *oever*

56. *Scirpus maritimus*, culmo triquetro; vaginis foliiferis; spiculis terminalibus oblongis (ovatisve) fasciculatis pedunculatis sessilibusve involucro polyphyllo cinctis, glumis mucronatis lacero-3-fidis. RS. p. 138.

Stigmata 3. Planta polymorpha.

Scirpus maritimus. L. W. Sm. SCHR. P. p. 68. DC. 1782 — G. 49. M. 26.

Var. α. *vulgaris*, culmis altioribus, spiculis pedunculatis sessilibusve. RS.

Ic. Engl. 542; Host. III, 67.

Var. β. *compactus*, culmis (paullo) humilioribus, spiculis paucioribus sessilibus. RS.

Scirpus compactus. HOFFMANN. P. p. 68.

Var. γ. *macrostachys*, culmo triquetro folioso, umbella composita pauciradiata, spicis fasciculatis cylindraceis elongatis, glumis sub-3-dentatis, involucro subdiphyllo. W.

Scirpus macrostachys W. (enum).
——— *maritimus* ε. RS.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

Obs. Hae (α. β. γ.) sunt praecipuae hujusce plantae formae, quas apud nos observavi. Varietatem β interdum vidi vix pedalem, spiculis parvis 1-2. Varietas γ contra spiculis reliquis longe majoribus insignis est.

57 *Scirpus triqueter*, culmi triquetri apice rectiusculo, vaginis superioribus foliiferis, panicula laterali sub apice, spicis sessilibus pedunculatisque spiculis ovatis confertis, stigmatibus 2. RS p. 141.

Panicula absque involucro.

Scirpus triqueter L. W. Sm. SCHR. P. p. 68. Gaud. DC. 1779. — G. 47.

Ic. Dan. 1563; Engl. 1694; Sturm f. 36 ; Host III, t. 66.

Flor. Augusto. ♃.

58. *Scirpus sylvaticus*, culmo trigono folioso, cyma terminali supradecomposita involucro polyphyllo cincta, spiculis ovatis confertis, glumis mucronatis. RS. p. 142.

Pedunculi communes valde inaequales; inferioribus reliquis multo longioribus. Spiculae exiguae, sordide virentes.

Scir-

56. *oever Bies*, met 3-kantigen halm, bladdragende scheeden; eindelingsche langwerpige of eironde, in bosjes vereenigde, gesteelde of ongesteelde aartjes, omgeven van een veelbladig omwindsel, gepunte gescheurd-3-spletige kafblaadjes. RS.

Er zijn 3 stempels. De plant is zeer veranderlijk in vorm.

Versch. α *gemeene oever Bies*, met hooger halmen, gesteelde of ongesteelde aartjes. RS.

Pl. Algemeen aan den zeekant en in binnenlandsche moerassen.

Versch. β *digtbloemige oever Bies*, met lager halmen en ongesteelde aartjes, minder in getal.

Pl. Algemeen, vooral op kleigrond aan brak of zout water.

Versch γ *grootarige oever Bies*, met driekantigen bladrijken halm, zamengestelde bloemscherm met weinige stralen, rolronde uitgerekte aartjes, in bosjes vereenigd, bijna 3-tandige kafblaadjes, bijna 2-bladig omwindsel. W.

Pl Op verscheidene plaatsen aan het IJ bij Amsterdam. Bergsma en vH.

Aanm. Deze (α. β. γ.) zijn de hoofdvormen, welke ik van deze plant bij ons heb waargenomen. De verscheidenheid β zag ik soms naauwelijks een voet hoog, met slechts 1 of 2 kleine aartjes. De verscheidenheid γ is daarentegen opmerkenswaardig door zijne aartjes, welke veel grooter zijn, dan bij de overigen.

57. *driekantige Bies*, met de top van den 3-kantigen halm genoegzaam regt, de bovenste scheeden bladdragend, zijdelingsche pluim onder den top, ongesteelde of gesteelde aren; de aartjes eirond bijeengeplaatst, 2 stempels. RS.

Het omwindsel ontbreekt aan de pluim.

Pl. Aan de oevers van de Maas langs den hoogen dijk bij Rotterdam. Rainville bij G. Op vochtige plaatsen tusschen Harderwijk en Doornspijk. R.

58. *bosch Bies*, met 3-kantigen bladrijken halm, eindelingsche van boven tweewerf verdeelde bijscherm, een veelbladig omwindsel, eironde bijeengeplaatste aartjes, gepunte kafblaadjes. RS.

De algemeene bloemsteelen zijn zeer ongelijk; de onderste veel langer zijnde dan de overigen. De aartjes zijn klein, vuilgroen.

Pl. In

Scirpus sylvaticus. L. W. Sm. SCHR. P. p. 69. Gaud. DC. 1783. — G. 50.

Ic. Dan. 307; Engl. 919.

Flor. *Julio.* ♃.

Obs. EHRHARTUS *Scirpum squarrosum* novam speciem proposuit. cf. Alg. geneesk. Jaarb. D. II, st. 1. p. 111.

24. ELAEOCHARIS. Glumae undique imbricatae conformes, vix ullae steriles. Setae hypogynae 4–12 denticulatae, raro nullae. Stylus 2-3-fidus, basi dilatatâ, cum ovario denticulata (denticulis conjuncta.) Nux (semen) saepius lenticularis, basi dilatatâ, induratâ styli coronata. RS.

59. *Elaeocharis palustris*, spica ovali nuda, glumis lanceolatis acutis, culmis subteretibus, vaginis aphyllis muticis acutis; stigmatibus 2; radice repente. RS. p. 151.
Semen obovatum, lenticulari-compressum. Setae 4.
Scirpus palustris. L. W. Sm. SCHR. P. p. 65. DC. 1773. Gaud. — G. 40. M. 23.
Ic. Dan. 273; Engl. 131.
Var. β. minor. RS p. 151.
Culmi digitales aut semipedales, incurvati. Spicae minores, breviores.
Scirpus palustris β SCHR. Gaud.
Scirpus acicularis Fl. Dan?
Ic. Dan. 167?
Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

60. *Elaeocharis uniglumis*, culmo teretiusculo, vaginis aphylis; spica oblonga; glumis obtusiusculis, quarum infima brevior spicam penitus amplectitur; stigmatibus 2, radice repente. vH. ex MERTENS et KOCH.
Admodum similis *E. palustri;* at gracilior, glumis nigricantibus obtusis, infima spicam basi cingente.
Elaeocharis uniglumis. RS. mant. p. 88.
Scirpus uniglumis. LINK, MERTENS et KOCH, (Deutschlands Flora n°. 131.
Scirpus palustris γ DC. 1773.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

61. *Elaeo-*

Pl. In vochtige lage weilanden. G. Bij Leyden en Leyderdorp. MULDER. Bij 's Hage Z! Aan de Grebbe; BERGSMA! Bij Utrecht aan den krommen Rhijn, bij Schalkwijk; Velp boven Arnhem, enz. vH.

Aanm. EHRHART geeft ons de *Scirpus squarrosus*, gevonden tusschen Hardenberg en de Venbrug, als eene nieuwe soort op. Man zie de Algem. Geneesk. Jaarb. D. II. St. 1 p. 111.

94. WATERBIES. De kafblaadjes rondsom over elkander liggend, gelijkvormig, genoegzaam alle vruchtbaar. 4–12 fijntandige borsteltjes, die zelden ontbreken. Het stijltje 2–3-spletig, met verbreeden voet, als door tanden met het vruchtbeginsel verbonden. Het zaad meest linsvormig, verbreed aan den voet, door het verharde stijltje gekroond. RS.

De halmen zijn eenvoudig, bladloos, met eene scheede aan den voet; eene eindelingsche regtstandige naakte aar. RS.

59. *gemeene Waterbies*, met eironde naakte aar, lancetvormige spitse kafblaadjes, bijna rolronden halm, bladlooze ongewapende spitse scheden; 2 stempels; kruipende wortel. RS.

Het zaad is omgekeerd eirond, linsvormig-zamengedrukt. De borstels 4 in getal.

Pl. Zeer algemeen op vochtige plaatsen.

Versch. β. kleiner. RS.

De halmen zijn een vinger of halven voet hoog, gekromd. De aren kleiner en korter.

Pl. Op moerassige gronden bij Utrecht. vH. Bij Velp. BERGSMA!

60. *aaromvattende Waterbies*, met rolrondachtigen halm, bladlooze scheeden; langwerpige aar, eenigzins stompe kafblaadjes, waarvan de onderste korter is en de aar geheel omvat; 2 stempels; kruipende wortel.

Dezelve gelijkt veel naar de *gemeene Waterbies*; doch is slanker, met zwartachtige stompe kafblaadjes, waarvan de onderste de aar aan den voet omgeeft.

Pl. In het Haagsche Bosch Z!

61. *naald-*

61. *Elaeocharis acicularis*, spica ovata nuda, glumis 2 infimis vix majoribus, culmis 4-gonis setaceis, vaginis muticis aphyllis. RS. p. 154.
Spica exigua acuta, demum nigricans. Stigmata 3. Setas plerumque nullas RS., 4 STURM, deciduas esse SPRENGEL affirmant.
Scirpus acicularis. L. W. Sm. SCHR. P. p. 66. Gaud. DC. 1784 — G. 42.
Ic. Dan. 287; Engl. 749; STURM f. 10 Host III, t. 60.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃. SMITH etc. ⊙ SCHR. etc.

25. ERIOPHORUM. Calycis glumae 1-valves, 1-florae, in spicam undique inbricatae, exteriorum una alterave saepe sterili. Corolla 0. Semen lana longissima cinctum. RS. g. 180.

* *Spica solitaria.*

62. *Eriophorum vaginatum*, culmo superne triquetro laevissimo duriusculo, vaginis superne inflatis ventricosis; spica oblongo-ovata, lanae filis rectis densissimis, antheris linearibus elongatis. RS. p. 157.
Eriophorum vaginatum. L. W. Sm. P. p. 70. DC. 1770. Gaud. — G. 51.
Eriophorum caespitosum SCHR. Host.
Ic. Dan. 256; Engl. 873.
Flor. *Martio*, *Aprili*. ♃.

** *Spicis pluribus.*

63. *Eriophorum angustifolium*, culmis subtrigonis, foliis canaliculato-triquetris, pedunculis glabris laevissimis. RS p. 158.
Involucrum foliolis 3 linearibus, unico spicis multo longiore P.
Eriophorum angustifolium. W. Sm. SCHR. P. p. 70. Gaud. DC. 1771. — dG. 4. R. p 436.
——— *polystachyon* L. (Fl. Suec.) — G. 52 M. 27.
Ic. Bat. 32; Engl. 564; Host I, t. 37; Dan. 1442.
Flor. *Aprili*. ♃.
64. *Eriophorum gracile*, (KOCH) culmis 3-gonis, foliis subfiliformibus triquetris, pedunculis (sub-) scabris, spicis florentibus erectis, seminibus linearibus. RS. p. 157.

Cul-

61. *naaldvormige Waterbies*, met eironde naakte aar, de beide onderste kafblaadjes naauwelijks grooter dan de overigen, 4-kantige borstelvormige halmen, ongepunte bladlooze scheeden. RS.

De aar is klein en spits, op het einde zwartachtig. 3 stempels. RS. zeggen dat de borstels meestal afwezig, STURM dat zij 4 in getal, SPRENGEL dat zij afvallende zijn.

Pl. Aan de Lek bij Wijk te Duurstede. G. Bij Nijmegen B! Aan den Leydschen Rhijn bij Utrecht. BERGSMA! Aan de Lek bij Vianen; te Beek boven Nijmegen. vH.

25. WOLLEGRAS De eenbladige en eenbloemige kafblaadjes liggen rondsom in eene aar over elkander; een of twee der buitensten zijn vaak onvruchtbaar. Geene bloemkroon. Het zaad van zeer lange wol omgeven. RS.

* *Met eene eenzame bloemaar.*

62. *schedevoerend Wollegras*, de halm van boven 3-kantig, zeer glad, hardachtig, de scheden van boven opgeblazen, buikig; de aar langwerpig eirond, de draden der wol regt en zeer gevuld, de helmknopjes lijnvormig uitgerekt. RS.

Pl. Op Staalduin bij 's Hage. SCHWENCKE bij G. In de Varseveldsche veenen bij den Landeweerd. R! In de Wijdensche veenen bij Nijmegen B! Tusschen de Bild en Soestdijk, op veenachtigen heidegrond. vH.

** *Met vele bloemaren.*

63. *smalbladig Wollegras*, met bijna 3-kantigen halm, gegroefd-3-kantige bladen, onbehaarde en zeer gladde bloemsteelen. RS.

Het omwindsel bestaat uit 3 lijnvormige blaadjes, waarvan er een veel langer is dan de aren.

Pl. In vochtige veengronden zeer algemeen.

64. *slank Wollegras*, met 3-kantigen halm, 3-kantige bijna draadvormige bladen, een weinig ruwe bloemsteelen, de bloeijende aren regtstandig, lijnvormige zaden. RS.

Culmi graciles. Folia basi inprimis canaliculata. Spicae 3-4 inaequaliter pedunculatae, duplo minores quam in praecedenti specie. Lana spicis duplo vel triplo longior. Pedunculi in nostris subscabri, penitus glabri.

Eriophorum triquetrum HOPPE. SCHRADER. RS.

——— *gracile* ROTH. P. p. 70. DC. 1769. MERTENS et KOCH, p. 456.

Ic. Dan. 1441; Engl. 2402.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

26. CYPERUS. Glumae in spicam distiche imbricatae, carinatae. Stylus deciduus. Corolla o. Semen 1 nudum. RS. g. 185.

Speciebus indigenis culmus triqueter, umbellae radii elongati.

65. *Cyperus flavescens*, spiculis lineari-lanceolatis alternis confertis, glumis obtusis, involucro 3-phyllo umbella 3-fida longiore. RS. p. 191.

Glumae nitidae aut flavo-fuscescentes, carina viridi scabra. Semen lenticulare mucronatum.

Cyperus flavescens, L. W. SCHR. P. p. 62. Gaud. DC. 1800 — G. 38.

Ic. Host III, t. 72.

Flor. Augusto et Sept. ⊙.

66. *Cyperus fuscus*, spiculis lineari-lanceolatis alternis confertissimis, glumis acutis, involucro sub-3-5-phyllo, longissimo, foliisque linearibus; umbella 3-5-fida. RS. p. 191.

Glumae atro-fuscae, demum carina viridi. Semen elongatum, utrinque attenuatum, triquetrum.

Cyperus fuscus. L. W. SCHR. P. p. 62. Gaud. DC. 1799. — G 39.

Ic. Dan. 179; Host III, t. 73.

Flor. Augusto. ⊙.

27. NARDUS. Calyx 1-glumis, 1-florus. Corolla 1-valvis. Stigma simplex. Semen calyce tectum. RS. g. 204. BEAUV. t. 20. f. 11.

67. *Nardus stricta*, spica setacea recta secunda. RS. p. 263.

Nardus stricta. L. LEERS. W. Sm. P. p. 72. SCHR. DC. 1651. Gaud. — G. 53. vH. 2.

Ic. LEERS t. 1. f. 7; Dan. 1022; Engl. 290; Host II, t. 4.

Flor. *Julio*. ♃.

Var. β. Gramen sparteum Hollandicum sive capillaceo folio minus. COMM. 49. — G. 53, β.

2 *Di-*

Slanke halmen. De bladen aan den voet vooral gegroefd. 3 of 4 ongelijk gesteelde aren, de helft kleiner dan bij de vorige soort. De wol twee of driemaal zoo lang, als de aren. De bloemsteelen in onze planten een weinig ruw, geheel onbehaard.

Pl. In de veenstreken tusschen Amsterdam en Amstelveen. BERGSMA en vH. Bij de Joure en bij Sneek in Vriesland, BERGSMA!

26. CYPERGRAS. De gekielde kafblaadjes liggen tweerijig in eene aar over elkander. Het stijltje is afvallend. Geene bloemkroon. Eén naakt zaad. RS.

In onze inlandsche soorten is de halm 3-kantig, de stralen der bloemscherm uitgerekt.

65. *geelachtig Cypergras*, met lijn-lancetvormige overhoeksche bijeengeplaatste aartjes, stompe kafblaadjes, een 3-bladig omwindsel langer dan de 3-spletige bloemscherm. RS.

De kafblaadjes zijn glanzend, bleek of geel-bruinachtig, met groene ruwe kiel. Het zaad linsvormig gepunt.

Pl. In vochtige zandgronden aan den duinkant en in de Mehen bij Harderwijk. G. Bij Harderwijk R! Bij Wassenaar en Warmond. MULDER.

66. *bruin Cypergras*, met lijn-lancetvormige overhoeksche zeer na bijeengeplaatste aartjes, spitse kafblaadjes, een bijna 3-5-bladig omwindsel, zeer lang en, even als de bladen, lijnvormig; 3-5-spletige bloemscherm. RS.

De kafblaadjes zijn zwartbruin, ten laatste groen op de kiel. Het zaad uitgerekt, dunner aan beide einden, driekantig.

Pl. Met de vorige. G. MULDER.

27. BORSTELGRAS. De kelk is 1-bladig, 1-bloemig. De bloemkroon 1-kleppig. De stempel eenvoudig. Het zaad door den kelk bedekt. RS.

67. *stijf Borstelgras*, met eene borstelige regte eenzijdige aar. RS.

Pl. Bij Harderwijk; in de duinen. G. Op de heide in Vriesland en Groningen; bij Nijmegen. HAINVILLE bij G. Op heidevelden in Gelderland en Zutphen. R. Op de heide bij Utrecht, Soestdijk, Naarden enz. Rheede boven Arnhem. vH.

Versch. β kleiner enz. G.

Pl. In de duinen bij Heemstede. G.

2. *Digynia.*

28. Asprella. Calyx nullus. Corollae valvulae cartilagineae; inferior compressa navicularis, superior angustior lanceolata rigida. Squamae obovatae integrae glabrae. Stamina 1, 3, 6. Ovarium compressum. Stigmata villosa. Semen liberum sulcatum. Panicula composita laxa. RS. g. 208. BEAUV. t. 4. f. 2.

68. *Asprella oryzoides*, paniculà diffusa vaginata, flosculis 3-andris patulis, valvulis carina scabris. RS. p. 266.

Asprella oryzoides. Lam (ill. gen. n°. 858). — vH. 5.
Leersia ——— W. P. p. 73. DC. 1494. Gaud.
Phalaris ——— L. — G. 55.
Ic. Host I, t. 35.
Flor. sero et maturescit raro. G.

29. Alopecurus. Calyx 2-glumis, 1-florus, glumis subaequalibus connatis distinctisve. Corollae valvulae connatae in valvulam utriculiformem, uno latere fissam, infra medium plerumque aristatam. Squamae lineares integrae glabrae. Stigmata longissima subaspergilliformia. Spica composita stricta cylindrica, non involucrata, ramis brevissimis ramulosis sparsis. RS. g. 209. Beauv. t. 4. f. 5 et 6.

69. *Alopecurus bulbosus*, culmo erecto, spica simplicissima attenuata, glumis distinctis villosis, radice bulbosa. RS. p 268.

Spica parva. Glumae acutae.
Alopecurus bulbosus. L. W. Sm. P. p. 79. DC. 1479 — dG. 5. vH. 4.
Ic. Bat. 91; Engl. 1249.
Flor. Junio, Julio. ♃.

70 *Alopecurus pratensis*, culmo erecto glabro, paniculâ subspicatâ cylindraceâ obtusâ sublobatâ crassâ, defloratâ concolore, glumis ciliatis, infra medium connatis, acutis subvillosis, corolla calycem aequante. RS. p. 269.

Alopecurus pratensis. L. LEERS. W. Sm. DC. 1476. Gaud. — G. 62. M. 30. vH 5.
Ic. LEERS t. 2, f. 4; Engl. 759; Host. II, t. 31.
Flor. *Majo*, *Junio*, nonnumquam et *Julio Augustoque*. ♃.

Obs. Alopecurus pratensis. P. p. 80. verisimillime est *Alopecurus pratensis* β. RS. p. 269.

71. A-

2. *Tweestijligen.*

28. SCHERPBLOEM. Geene kelk. De klepjes der bloemkroon kraakbeenig; de onderste zamengedrukt gekield, de bovenste smaller lancetvormig stijf. De honigschubben omgekeerd-eirond, gaaf, onbehaard. 1, 3, 6 meeldraden. Het vruchtbeginsel zamengedrukt. De stempels vlokkig. Het zaad vrij, gesleufd. De pluim zamengesteld, wijd. RS.

68. *rijstachtige Scherpbloem*, met uitgespreide scheedevoerende pluim, 3-helmige wijdstaande bloempjes, de klepjes ruw aan de kiel. RS.

Pl. Aan den Beukelsdijk langs de sloot en beneden aan den hoogen dijk, digt bij het einde van de rivier, aan geene zijde van het Boschjes-eiland buiten Rotterdam. RAINVILLE bij G.

29. VOSSESTAART. De kelk is 2-bladig, 1-bloemig, met bijna gelijke zamengegroeide of gescheiden kafblaadjes. De klepjes zamengegroeid in een zakvormig klepje, aan de eene zijde gespleten, onder de helft meestal genaald. De honigschubben lijnvormig onbehaard. De stempels zeer lang, bijna kwastvormig. De aar zamengesteld, gestrekt, rolrond, zonder omwindsel, met zeer korte verspreidde weder getakte takjes RS.

69. *bolwortelige Vossestaart*, met regtstandigen halm, zeer eenvoudige dunne aar, gescheiden vlokkige kafblaadjes, bolligen wortel. RS.

De aar is zeer klein. De kafblaadjes spits.

Pl. Op halfwegen Haarlem en Amsterdam; aan den dijk bij de Westzaner overton en om Amsterdam vooral aan het funen. K!

70. *beemd Vossestaart*, met regtstandigen onbehaarden halm, bijna aarvormige rolronde stompe gelobde dikke pluim, uitgebloeid eenkleurig, met gewimperde onder de helft zamengegroeide, spitse vlokachtige kafblaadjes, de bloemkroon bijna even lang als de kelk. RS.

Pl. Op zandige wegen en ruwe plaatsen omtrent Haarlem, Zwol en elders; ook in de weilanden bij Franeker G. Bij Nijmegen B. 's Gravenhage Z. Bij Amsterdam, Utrecht, Gorinchem, Vianen, Arnhem. enz. vH.

71. *Alopecurus agrestis*, culmo plerumque erecto, superne scabriusculo, paniculâ subspicatâ cylindraceâ simplicissimâ acutâ, glumis ultra medium connatis, acutis, nudiusculis. RS. p. 272.

Obs. Paniculâ (spica?) gracili, pedunculis indivisis, glumis non villosis, facile a praecedenti dignoscitur.

Alopecurus agrestis. L. W. Sm. P. p. 80. DC. 1477. Gaud. — G. 63. vH. 6.

Ic. LEERS. t. 2. f. 5; Dan. 697; Engl. 848; Host. III, 12.

Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

72. *Alopecurus geniculatus*, culmo adscendente geniculato-infracto, laevissimo, paniculâ supspicatâ cylindraceâ obtusâ; glumis basi connatis, subliberis, obtusis subvillosis corollâque apice crenulatis, antheris oblongis. RS. p. 273.

Arista geniculata, nunc glumis brevior, nunc longior. Formam hujus plantae, spica ramosa, legi prope Ultrajectum.

Alopecurus geniculatus. L. LEERS. W. Sm. P. p. 80. DC. 1478. Gaud. — G 64. vH. 7.

Ic. LEERS. t. 2. f. 7; Dan. 861; Engl 1250; Host. II, 32.

Flor. *a mense Majo per totam aestatem*. ♃.

30 TRICHODIUM. Calyx 2-glumis, 1-florus. Corolla 1-valvis, calyce minor, aristata et basi uno alterove pilorum fasciculo stipata, aut mutica. Semen liberum corollâ tectum. RS. g. 211. BEAUV. t. 4, f. 7. (Agraulus caninus).

73. *Trichodium caninum*, paniculae elongatae ramis dichotomis trichotomisque hispidulis, ramulis divergentibus flexuosis, calycibus acutis, aristâ dorsali recurvatâ infra medium proveniente, foliis culmeis radicalibus multo latioribus. RS. p. 277.

Trichodium caninum. SCHR. — vH. 8

Agrostis canina. L. LEERS. W. Sm. P. p. 75. DC. 1513. Gaud. — R. p. 438.

Ic. LEERS t. 4. f. 2; Engl. 1856.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

74. *Trichodium setaceum*, calycibus lanceolatis, corolla basi aristata, aristâ geniculata, foliis radicalibus setaceis. RS. p. 280.

Ra-

71. *veld Vossestaart*, de halm meest regtstandig, van boven ruwachtig, bijna aarvormige rolronde zeer eenvoudige spitse pluim, de kafblaadjes, over de helft zamengegroeid, spits, naaktachtig. RS.

Aanm. Van de vorige gemakkelijk te onderkennen door eene slanke pluim (aar?) onverdeelde bloemsteelen, met vlokkige kafblaadjes.

Pl. In de koornlanden bij Maarsen. SIX bij G. Bij Rotterdam. RAINVILLE! In de bouwlanden van Prinsenland en Eijnaard K. Bij Kuilenburg, Werkhoven, Bunnik. R! Bij Leyden en Rijnsburg MULDER. Om Utrecht zeer algemeen; bij Drumpt en Renoy in de Betuwe, bij Amsterdam buiten de Muiderpoort en elders. vH.

72. *geknikte Vossestaart*, met opgaanden geknikten zeer gladden halm, bijna aarvormende rolronde stompe pluim; bijna geheel verdeelde, stompe vlokachtige, even als de bloemkroon, aan den top gekartelde kafblaadjes, langwerpige helmknopjes. RS.

De naald is geknikt, dan eens korter, dan eens langer dan de kafblaadjes. In het jaar 1822 zag ik bij Utrecht eene vorm dezer plant met eene getakte aar.

Pl. Overal op vochtige moerassige plaatsen.

30. HAARGRAS. De kelk 2-bladig 1-bloemig. De bloemkroon 1-kleppig, kleiner dan den kelk, genaald en aan den voet van enkele haarbosjes voorzien, somtijds ongenaald. Het zaad is vrij, door de bloemkroon bedekt. RS.

73. *kruipend Haargras*, de takken der uitgerekte pluim gegaffeld of 3-deelig, eenigzins stekelharig, met van een wijkende bogtige takjes, spitse kafblaadjes, eene terug gebogen, naald, onder het midden van het klepje voortkomend, de halmbladen veel breeder dan de wortelbladen. RS.

Pl. Tusschen Naarden en Laren R. Bij Nijmegen. B! Bij Utrecht op vochtigen kleigrond, bij Vianen en Heikop menigvuldig; op Bilioen bij Arnhem. vH.

74. *borstelvormig Haargras*, met lancetvormige kafblaadjes, de bloemkroon aan den voet genaald, geknikte naald, de wortelbladen borstelvormig. RS.

Radix fibrosa. Folia pallide viridia, glaucescentia, scabriuscula. Ligula alba, tenuis, erecta, apice erosa. Folia caulina in aridis setacea, in fertiliore solo dilatata, striata. Panicula albida erecta, pedunculis erectiusculis, ramosis scabris. Flores lanceolati, arista calycem excedente.

Agrostis setacea. Sm. P. p. 75. DC. 1513a.
Ic. Engl. 1188.
Flor. *Julio.* ♃.

75. *Trichodium pusillum*, glumis carina scabris, corolla infra medium aristata, arista geniculata alba, foliis radicalibus setaceis; ligula foliorum inferiorum obtusa, superiorum multifida, radice repente. vH.

Panicula pallide virens. — Species media inter *Agrostidem setaceam* Sm. et *glaucinam* DC. a priore rhizomate repente; a posteriore, glumis scabris diversa. DUMORTIER p. 129.
Agrostis pusilla. DUMORTIER.
Flor. *Junio.* ♃.

Obs. Speciem hanc secundum mea specimina primus constituit doctissimus Botanicus, amicus B. C. DUMORTIER, cf. ejus Agrostographiae Belgicae Tentamen 1823 p. 129. — *Trichodium hybridum* (RS. p. 282.) ab eodem cum (?) *indigena* dicitur secundum specimina, quae BERGSMA in Gelria reperit.

31. MILIUM. Calycis glumae herbaceae, corolla coriaceâ induratâ paulo longiores. Squamae lanceolatae integrae glabrae. Germen 2-fidum. Stigmata aspergilliformia. Semen subbicorne, corolla persistente involutum, haud sulcatum. Panicula composita . . . . . . RS. g. 218. BEAUV. t. 5, f. 5 et 6. (1)

76. *Milium effusum*, radice perenni, culmo 2-3-pedali glaberrimo laevissimo, limbo foliorum mediorum semipedali, 3 lineas lato, paniculae semipedalis ramis demum reflexis rachique laevibus, flosculo calycem superante. vH.

Mi-

(1) Plura de hoc aliisque Graminum generibus didici Parisiis, a viro doctissimo J. GAY, qui jamdudum, summo cum fructu, Graminibus Cyperaclisque cognoscendis indefessam operam impendit.

De wortel is vezelig. De bladen bleek blaauwachtig groen, ruwachtig. Het bindsel wit, dun, regtstandig, aan den top beknabbeld. De stengbladen in dorre gronden borstelvormig, in vruchtbare gronden breeder en gestreept. De pluim witachtig, regtstandig, met opgerigte, getakte, ruwe bloemsteelen. De bloemen zijn lancetvormig, de naald langer dan de kelk.

Pl. Op dorren heidegrond in een dennenbosch nabij de Bild bij Utrecht. vH.

75. *klein Haargras*, met op de kiel ruwe kafblaadjes, de bloemkroon onder het midden met eene witte geknikte naald; de wortelbladen borstelvormig, het bindsel der onderste bladen stomp, der bovenste veelspletig, de wortel kruipende. vH.

De pluim is bleek groen. Deze soort houdt het midden tusschen het *borstelvormig Haargras* en het *blaauwachtige* (*Agr. glaucina* DC.); van het eerste door haren kruipenden wortel, van het laatste door hare ruwe kafblaadjes verschillend. DUMORTIER.

Pl. Op zandgronden in de schaduw op Beekhuizen bij Velp boven Arnhem. vH.

Aanm. Het was mijn vriend, de geleerde plantkundige B. C. DUMORTIER van *Doornik*, die deze soort het eerst, naar mijne exemplaren, bestemd heeft. — De *Trichodium hybridum* wordt van denzelfden, doch twijfelachtig, voor *inlandsch* gehouden naar exemplaren, welke de Heer BERGSMA in *Gelderland* heeft gevonden.

31. GIERSTGRAS. De kafblaadjes kruidachtig, een weinig langer dan de lederachtige verharde bloemkroon. De honigschubben lancetvormig gaaf onbehaard. Het vruchtbeginsel 2-spletig. De stempels kwastvormig. Het zaad bijna 2-hoornig, in de overblijvende bloemkroon ingewikkeld, ongesleufd. De pluim zamengesteld. RS. (2)

76. *uitgebreid Gierstgras*, met overblijvenden wortel, 2-3-voet hoogen onbehaarden zeer gladden halm, de middelste bladen een half voet lang, 3 lijnen breed, de takken der een half voet hooge pluim ten laatste neder gebogen, even als de bloemspil, zeer glad, het bloempje langer dan den kelk. vH.

Pl. Bij

(2) Nopens dit geslacht en andere geslachten der Grassen heb ik veel geleerd van den heer J. GAY te Parys, die reeds lang, met het beste gevolg, zich aan de beoefening der Grassoorten en Biezen heeft toegewijd.

Milium effusum. L. LEERS. W. Sm. P. p. 74. Gaud. RS. p. 319. — G. 66. M. 31. vH. 9.
Agrostis effusa. DC. 1518.
Ic. Bat. 181; Dan. 1143; Engl. 1106; Host. III, 22.
Flor. *Majo, Junio.* ♃.

77. *Milium scabrum*, radice annua, culmo vix pedali scabro, limbo foliorum (excepto superiore, quod brevissimum) vix sesquiunciali, lineam lato, paniculae vix sesquiuncialis ramis erectis confertis rachique scabris, flosculo calyce breviore. vH.
Milium scabrum MERLET DE LA BOULAYE (Herborisations dans le département de Maine et Loire etc. Angers 1809).
Milium confertum L? W! (certe.)
——— *vernale* vH. 10.
Ic. vH. in tab. annexa (mala, ad specimen siccum confecta.)
Flor. *Majo.* ☉.

Obs. *Milium vernale* RS. p. 309 differt a nostro *Milio*: culmo foliisque majoribus, paniculae ramis plurimis patentibus, glumis magis scabris, tota scilicet externa superficie tuberculata, apice acutioribus fere acuminatis. Specimina nostra *Milii scabri*, quippe quae in solo valde arido atque in umbra creverunt, culmo foliisque minus sunt scabra, non tamen perfecte laevia. Caeterum de *Milio scabro* conferatur *Flora, oder Botanische Zeitung.* Regensburg. 1823. p. 183—186. et *Recensent ook der Recensenten* July 1823. p. 372—374.

32. POLYPOGON. Calyx 2-glumis, 1-florus; glumae subaequales, apice obtuso subemarginato, longe setigerae, corollae bivalvis valvulis subcartilagineis multo longiores. Corollae valvula inferior sub apice integro (obtuso 5-dentato, PANZER,) setâ rectâ brevi herbaceâ, superior 2-fido-dentata. Stigmata villosa. Semen haud sulcatum. Panicula coarctata, subspicaeformis. RS. g. 223. BEAUV. t. 6. f. 8.

? 78 *Polypogon monspeliensis*, panicula coarctata subspicata, calycibus subpubescentibus margine glabris. RS. p. 325. — vH. 11.
Var. β. paniculâ minori, minus divisa, calyce prope apicem aristato. RS.
Alopecurus paniceus. L. (*Sp. Pl.* p. 90.) — G. 65.
Cynosurus paniceus. L. (*Sp. Pl.* I. p. 73.).
Phleum crinitum β. Sm.
Polypogon monspeliensis, β. P. p. 80. DC. 1480. — vH. 11.
——— *paniceus* DUMORTIER l. c. p. 154.
Flor. Julio, Aug. ☉.

33. AGROS-

Pl. Bij Harderwijk; in den Haarlemmerhout, in de hooilanden om Utrecht. G. In Vriesland. G. Bij Nijmegen. B. Op verscheidene plaatsen in Vriesland, b. v. bij Witmarsum en Arum. MULDER. Bij Baarn. Vz. In het Haagsche bosch en in het Brakelbosch bij Haarlem. vH.

77. *ruwachtig Gierstgras*, met eenjarigen wortel; de halm naauw een voet hoog, ruw, de bladen (behalve het bovenste, dat zeer kort is) naauw 1½ duim lang, ééne lijn breed, de takken der naauw 1½ duim groote pluim regtstandig bijeengeplaatst, even als de bloemspil, ruw, de bloemkroon korter dan den kelk.

Pl. Bij Katwijk DE HAAN! Op de duinen bij Overveen in 1820, 1821, 1822. vH.

Aanm. Het *voorjaars Gierstgras* RS. verschilt van ons *ruwachtig Gierstgras* door grooter halm en bladen, de meeste pluimtakken wijdstaande, de kafblaadjes meer ruw, korrelachtig namelijk op het geheele buitenvlak, aan den top spitser bijna geheel gespitst. Onze exemplaren van het *ruwachtig Gierstgras* zijn niet geheelenal ruw op halm en bladen, daar zij in eenen zeer dorren grond en in de schaduw gegroeid waren. Men zie hier over verder de *Flora oder Botanische Zeitung*. Regensburg 1823 bl. 183–186 en den *Recensent, ook der Recensenten*. Julij 1823 bl. 372–374.

32. BAARDGRAS De kelk 2-bladig, 1-bloemig; de kafblaadjes bijna gelijk, met stompen uitgeranden top, en lange borstels, veel langer dan de beide kraakbeenachtige klepjes. Het onderste klepje heeft onder den gaven (stompen 5-tandigen PANZER) top, eene regte korte kruidachtige borstel, het bovenste klepje 2-spletig-getand. De stempels vlokkig. Het zaad ongesleufd. De pluim zamengedrongen, bijna aarvormend. RS.

? 78. *Fransch Baardgras*, met zamengedrongen bijna aarvormende pluim, bijna zachtharige kafblaadjes, met onbehaarden rand. RS.

Versch. β met kleiner, minder verdeelde pluim, de kelk bij den top genaald. RS.

Pl. In de hoven en andere bebouwde gronden. G. In een boschje bij Santhorst niet ver van Wassenaar. SIX bij vH.

33. STRUIS-

33. AGROSTIS. Calyx 2-glumis, 1-florus compressus. Corolla 2-valvis calyce minor majorve, basi saepe uno alterove pilorum fasciculo stipata, valvula majori aristata vel mutica, plerumque decidua. Semen liberum, rarius corollae adnatum. RS. g. 229. BEAUV. t. 5. f. 8; t 7. f. 11.

79. *Agrostis diffusa*, paniculâ florente fructiferâque patente, locustis submuticis, culmis decumbentibus, ramis stolonibusque repentibus. RS. p. 344.

Tota planta est magna ac densos caespites format. Culmi basi repentes, ex geniculis imis radicantes, ramosi atque infracti; junioribus undique in circulum divergentibus. Folia brevia dilatata patula scabra, basi plicata, vaginâ latiora; ligula oblonga obtusa, saepius bipartita, rarius laciniata. Panicula densa; axis scabra, pedunculi scabri patentes, fere toti locustis obtecti. Locustae lineari-lanceolatae, scabrae, sordide purpurascentes.

Agrostis diffusa. Host. — vH 12.
Agrostis decumbens. Gaud.
Agrostis stolonifera. W. DC. 1522? — G. 68.
Ic. Host IV, 55.
Flor. *Julio*. ♃.

80. *Agrostis alba*, panicula ramis hispidis, ramulis patentibus laxiusculis, ligula oblonga. RS. p. 346

Distinguitur ab *Agrosti diffusa*, foliis angustioribus, panicula minus densa, rachi laeviori, pedunculis pedicellisque pro parte nudis, locustis ovato-lanceolatis minoribus, glumis laevioribus.

Var. α. floribus albis vel albidis. RS.
Agrostis alba LEERS. W. Sm. P. p. 76 DC. 1521. Gaud. — G. 71.
——— ——— α SCHR. — vH. 13.
Ic. LEERS t. 4. f. 5; Host IV, 57. (fig. sinistra). Engl. 1810.

Var. β. floribus purpurascentibus. RS.
Agrostis alba β. SCHR. — vH. 13.
Ic. SCHRADER (germ) t. 2. f. 1; Host. IV, 57. (fig. dextra)

Var. γ. floribus aristatis.

Var. δ. floribus viviparis. RS.
Agrostis alba γ. vH. 13.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

81. *Agrostis vulgaris*, paniculae ramis laeviusculis, ramulis sub anthesi divaricatis, ligulâ brevisimâ truncatâ, locustis subovatis. RS. p. 350.

Agros-

33. STRUISGRAS. De kelk 2-bladig 1-bloemig zamengedrukt. De bloemkroon 2-kleppig, kleiner of grooter dan den kelk, dikwerf aan den voet met enkele haarbosjes omgeven, het grootste klepje genaald of ongenaald, meestal afvallend. Het zaad vrij, zelden met de bloemkroon aangegroeid. RS.

79. *uitgespreid Struisgras*, de bloem- en vruchtdragende pluim is wijdstaande, de bloempakjes genoegzaam ongenaald, met liggenden halm, de takken en wortelloten kruipende. RS.

De geheele plant is groot en vormt digte zoden. De halmen met den voet kruipende, aan de onderste knokkels wortelende, getakt en geknikt; de jongere rondsom in eenen kring van eén wijkende. De bladen zijn kort breed wijdstaande ruw, aan den voet geplooid, breeder dan de scheede; het bindsel langwerpig stomp, dikwijls 2-deelig, zelden slippig. De pluim is digt; de bloemspil ruw, de bloemsteelen ruw wijdstaande, bijna geheel door de bloempakjes bedekt. De bloempakjes lijn-lancetvormig, ruw, vuil paarsch.

Pl. Bij Vianen en Heikop op vele plaatsen; Rheede boven Arnhem. vH.

80. *wit Struisgras*, de pluimtakken stekelharig, met wijdstaande eenigzins wijde takjes, langwerpig bindsel. RS.

Het verschilt van het *uitgespreid Struisgras*, door smaller bladen, min digte pluim, gladder bloemspil, bloemsteelen en steeltjes gedeeltelijk naakt, eirond-lancetvormige kleiner bloempjes, gladder kafblaadjes.

Versch. α met witte of witachtige bloemen. RS.

Pl. In het Haagsche bosch, in de Diemermeer bij Amsterdam. K. In boschachtige streken bij Haarlem en 's Gravenhage. vH.

Versch. β met paarschachtige bloemen. RS.

Pl. Bij Utrecht en Vianen op vele plaatsen; bij Leyden, Alphen; Rheede boven Arnhem. enz. vH.

Versch. γ met genaalde bloemen.

Pl. Bij het dorp de Bild. vH.

Versch. δ met plantdragende bloemen. RS.

Pl. Bij het dorp de Bild. vH.

81. *gemeen Struisgras*, met zeer gladde pluimtakken, de bloeijende takjes wijd uitgespreid, het bindsel zeer kort, geknot, de bloempakjes eirond. RS.

Pl. Al-

Agrostis vulgaris Sm. P. p. 75. DC. 1520. Gaud. — vH. 14.
——— *hispida* W. — dG. 6.
——— *capillaris* LEERS. — G. 69.
Ic. LEERS t. 4. f. 3; Dan. 163; Engl. 1671. Host. IV, 59. SCHR. t. 2. f. 3.
Var. β. floribus aristatis SCHR. — dG. 6; vH. 14.
Ic. SCHR. t. 3. f. 1.
Var. γ. floribus viviparis RS. — vH. 14.
Agrostis vulgaris var. Sm. SCHR. P. p. 75.
——— *sylvatica* G? 70.
Ic. LEERS t. 4. f. 3; SCHR. t. 2. f. 4.
Obs. In *Agrosti alba* γ et *Agr. vulgari* γ flores non vere viviparae sunt, sed calyx tantum et corolla solito majores evadunt.
Flor. *Julio.* ♃.

82. *Agrostis spica venti*, paniculâ verticillatâ patula, arista longissima infra apicem valvulae exterioris. RS. p. 369.
Agrostis spica venti L. LEERS. W. Sm. DC. 1509. P. p 74. Gaud. — G. 67; M. 32. vH. 15.
Ic. Bat. 151; LEERS t. 4. f. 1; Dan. 853; Engl. 951; Host. III, 47.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

34. ARUNDO. Calyx chartaceo-membranaceus corolla plus minusve longior. Corolla membranacea, callo insidens, pilis cincta, inter quos in plurimis rudimentum peniciliiforme valvulae superiori adpressum; valvula inferior denticulata, setigera sive mucronata ... Semen tectum. Panicula. TRINIUS (Fundam. Agrostographiae p. 108) BEAUV. t. 5. f. 9; t. 9. f. 9 et 10; t. 6. f. 1.

* *Pili, absque rudimento interjecto.* (*Calamagrostis.* BEAUV.).

83. *Arundo epigeios*, paniculâ stricta patente, calycibus acuminatis, seta dorsali recta pilis breviore, pilis calycem subaequantibus; foliis sublanceolatis. RS. p. 501.
Arundo epigeios. L. W. Sm. P. p. 102. Gaud. — G. 117.
Calamagrostis epigeios DUMORTIER l. c. p. 126.
——— *lanceolata* DC. 1529.
Ic. Engl. 403; Host. IV, 42.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

84. *Arun-*

Pl. Algemeen door het geheele land.

Versch. β met gemaalde bloemen. SCHR.

Pl. Bij Nijmegen. B!

Versch. γ met plantdragende bloemen. RS.

Pl. In het Haagsche bosch. RAINVILLE bij G? Bij Muiderberg, de Bild bij Utrecht en bij Helsum en Rheede in Gelderland. vH.

Aanm. In de *Versch.* γ van het *witte* en *gemeene Struisgras* zijn de bloemen niet eigentlijk plantdragend, maar de kelk en de bloemkroon worden alleen grooter dan gewoonlijk.

82. *windvangend Struisgras*, met eene gekranste wijdstaande pluim, eene zeer lange naald onder den top van het buitenste klepje. RS.

Pl. Zeer algemeen in bouwlanden, vooral op zandige gronden.

34. RIET. De kelk papier-vliesachtig, eenigzins langer dan de bloemkroon. De bloemkroon vliezig, op eene eeltachtige stof rustend, met haren omgeven, tusschen welke meestal een penceelvormig bloembeginsel aan het bovenklepje is aangedrukt; het onderste klepje fijngetand, borsteldragend of gepunt. Het zaad bedekt. Eene pluim. TRINIUS.

* *Haren, zonder bloembeginsel.*

83. *duin Riet*, met gestrekte wijdstaande pluim, gepunte kafblaadjes, en de rugborstel regt, korter dan de haren, die bijna gelijk zijn aan den kelk; de bladen bijna lancetvormig. RS.

Pl. In de duinen bij 's Hage. MEERBURG bij G. Bij Nijmegen B. Bij Leyden DE HAAN! In de duinen bij Haarlem op verscheidene plaatsen. vH.

84. *strand*

84. *Arundo littorea*, panicula diffusa, calycibus acuminatis, seta terminali brevi, vix tertiam longitudinis valvulae suae partem superante, pilis calycem subaequantibus, valvulis calyce duplo minoribus, majore minorem duplò excedente, pedicellis capillaribus simplicibus, foliis planis. RS. p. 503.
Arundo littorea SCHR. — vH. 17.
——— *pseudophragmites*. Gaud.
Calamagrostis littorea DC. 1527b. DUMORTIER l. c. p. 127.
Ic. SCHR. t. 4. f 2.
Flor. Julio, Aug. ♃.

85. *Arundo Pseudophragmites*, panicula diffusa, calycibus acuminatis, arista *dorsali* infra medium affixa, recta pilisque corolla paulo longioribus. RS. p. 503.
Arundo pseudophragmites SCHR.
——— *Halleriana* Gaud.
Calamagrostis Halleriana DC. (suppl.) DUMORTIER l. c. p. 126.
Ic. SCHR. t. 4. f. 3.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

** *Rudimentum inter pilos.*

† *Rudimento bifariam piloso; Lodiculá ovarium aequante:*

86. *Arundo Calamagrostis*, panicula diffusa, calycibus acuminatis, seta terminali brevi, pilis demum corolla longioribus. RS. p. 363. (quibus nomine *Agrostidis lanceolatae* describitur).
! *Arundo calamagrostis*. L. W. Sm. P. p. 102. Gaud. — G. 118. vH. 18.
!. *Calamagrostis lanceolata*. DC. 1529. DUMORTIER l. c. p. 127
Ic. SCHR. t. 4. f. 4; Engl. 2159.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

†† *Rudimento subnudo; Lodiculá ovario duplo longiore* (*Psamma* BEAUV.):

87. *Arundo arenaria*, panicula subspicata, calycibus acutis, pilis corolla triplo brevioribus, foliis involutis. RS. p. 845. (quibus nomine *Psammae arenariae* describitur).
In hac specie styli sunt duo, quos BEAUVOIS perperam *tres* enumerat.
Arundo arenaria. L. W. Sm. P. p. 102. — G. 119. M. 49. vH. 19.
Ammophila arundinacea. DUMORTIER, l. c. p. 130

Ca-

84. *strand Riet*, met uitgespreide pluim, gepunte kafblaadjes, eindelingsche korte borstel, maar een derde der lengte van het klepje; de klepjes tweemaal zoo klein als de kelk, het grootste tweemaal langer dan het kleinste, haarvormige eenvoudige bloemsteeltjes, vlakke bladen. RS.

Pl. Bij de sluis te Katwijk aan zee. KUHL bij vH. 17.

85. *veen Riet*, met uitgespreide pluim, gepunte kafblaadjes, eene regte naald onder het midden der rug van het klepje vastgehecht en, even als de haren, een weinig langer dan de bloemkroon. RS.

Pl. Aan den kant van het Haarlemmermeer bij Bennebroek. DE HAAN!

** *Een bloembeginsel tusschen de haren:*

† Het beginsel 2-rijig-behaard; de honigschubben even lang als het vruchtbeginsel.

86. *pluim Riet*, met uitgespreide pluim, gepunte kafblaadjes, met eene eindelingsche korte borstel, de haren ten laatste langer dan de klepjes. RS.

Pl. In vette vochtige akkers en velden bij Delft en in de Betuwe; op Zorgvliet bij 'sHage. G. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. DE HAAN. In het Haagsche bosch. K. In de duinvlakte bij Katwijk. MULDER. Bij Haarlem. vH.

†† Het bloembeginsel bijna naakt; de honigschubben tweemaal zoo lang als het vruchtbeginsel.

87. *helm Riet*, met bijna aarvormende pluim, spitse kafblaadjes, de haren driemaal zoo kort als de klepjes, ineengerolde bladen. RS.

Er zijn in deze soort slechts twee stijltjes, welke BEAUVOIS verkeerdelijk drie noemt.

Pl. Bij Staveren in Vriesland. G. Op de zandheuvels der Amersfoortsche heide en in den lande van Breda. K. Op heidevelden achter Roozendaal bij Arnhem. BERGSMA! In Zeeland. DUMORTIER. Op zeer vele plaatsen in de duinen van Holland; op de heide bij de Bild; bij Rhcede boven Arnhem. vH.

Calamagrostis arenaria. DC. 1525.
Ic. Dan. 917; Engl. 520; SCHR. t. 5. f. 2; Host. IV, 41.
Flor. *Julio, Augusto.* ♃.
Var. β. Gramen sparteum spicatum latifolium. BAUH. — G. 119.
Var. γ. Gramen sparteum spicatum, foliis mucronatis brevioribus. BAUH. — G. 119.
Var. δ. Gramen sparteum sive spartum maximum maritimum Hollandicum, spica secalina. RAIUS. — G. 119.
Obs. Omnes hae varietates ulteriori indigent examine. Interim tamen eas, duce GORTERO, indicandas esse credidi. Num forte hic latet *Arundo baltica* FLÜGGE?

35. PHLEUM. Calyx 2-glumis, 1-florus; glumae subaequales, naviculares compressae, corolla duplo longiores, apice truncatae, nervo intermedio setiformi prominente mucronatae. Corolla bivalvis mutica inclusa; valvula inferior truncata, multidentata, superiorem bidentato-emarginatam obvolvens. Squamae lanceolatae acutae integrae glabrae. Germen rostro inclinato. Stigmata aspergilliformia. Semen liberum, haud sulcatum, rostro bipartito. Panicula spicaeformis, simplex. RS. g. 233. BEAUV. t. 7. f. 4.

88. *Phleum pratense*, racemo spicato cylindraceo, calycibus truncatis, mucronato-setigeris, carina ciliatis; setis calyce brevioribus. RS. p 378.
Phleum pratense. L. LEERS. W. Sm. P. p. 79. DC. Gaud. — G. 59. M. 29. vH. 20.
Ic. LEERS t. 3. f. 1; Engl. 1076; Host. III, 9.
Var. β. culmis humilioribus, racemo spicato breviore, radice nodosa. RS.
Phleum pratense β. Gaud. — vH. 20. β.
——— *nodosum* L. LEERS. W. P. p. 79. DC. — G. 60.
——— *bulbosum* Host.
Var. γ. floribus viviparis K. — vH. 20. γ.
Flor. *Junio, Julio, Augusto.* ♃.

36. PHALARIS. Calycis glumae subaequales, naviculares, dorso gibbae, saepe membranaceo-alatae, flosculis longiores. Corollae valvulae coriaceo-induratae, persistentes. Rudimentum flosculi abortivi sessile, appendiciforme, subulatum, glabrum pilosumve; valvula superior subemarginata. Squamae ovatae, pilosae. Semen liberum, inclusum, haud sulcatum. Spica composita, ovata aut elongata, quandoque effusa. RS. g. 246. BEAUV. t. 7. f. 1.

89. *Pha-*

Versch. β. onzeker. — G.
Pl. Op de duinen bij Zandvoort; in het Aanstooterzand op de Veluwe. G.
Versch. γ. onzeker. — G.
Pl. Bij Heemstede in de duinen. G.
Versch. δ. onzeker. — G.
Pl. Bij Scheveningen. G.

Aanm. Alle deze verscheidenheden vereischen nog nader onderzoek. — Ik meende echter dezelve volgens DE GORTER te moeten opgeven.

35. DODDEGRAS. De kelk 2-bladig, 1-bloemig; de kafblaadjes bijna gelijk, gekield zamengedrukt, tweemaal zoo lang als de bloemkroon, aan den top geknot, gepunt door middel van den uitstekenden borstelvormigen middelnerf. De bloemkroon 2-kleppig, ongepunt, ingesloten; het onderste klepje geknot, veeltandig, het bovenste tweetandig-uitgerand klepje inwikkelend. De honigschubben lancetvormig spits, gaaf, onbehaard. Het vruchtbeginsel met eenen hellenden snavel. De stempels kwastvormig. Het zaad is vrij, ongesleufd, met 2-deeligen snavel. Eene aarvormende eenvoudige pluim. RS.

88. *beemd Doddegras*, met aarvormende rolronde bloemtros, geknotte, gepunt-borstelige, op de kiel gewimperde kafblaadjes; de borstels korter dan de kafblaadjes. RS.
Pl. Overal langs wegen en in weilanden.
Versch. β. met minder hooge halmen, korter aarvormende tros, knopige wortel. RS.
Pl. Op zandige plaatsen, vooral aan den duinkant van Holland niet zeldzaam. vH.
Versch. γ. met plantdragende bloemen. K.
Pl. Inlandsch gevonden door prof. KOPS. In den Ooij bij Nijmegen. B.

36. KANARIEGRAS. De kafblaadjes bijna gelijk, gekield, bultig op den rug, dikwijls vliezig-gewiekt, langer dan de bloempjes. De klepjes lederachtig-hard, blijvende. Een ongesteeld elsvormig, onbehaard of behaard, bloembeginsel, in den vorm van een aanhangsel (der bloem) aanwezig; het bovenste klepje eenigzins uitgerand. De honigschubben eirond gaaf behaard. Het zaad is vrij, ingesloten, ongesleufd. De aar is zamengesteld, eirond of uitgerekt, soms uitgebreid. RS.

89. *Phalaris canariensis*, panicula subspicata ovata, glumis navicularibus, apice integerrimis, rudimento bivalvi (corolla exteriore bivalvi SCHR.) RS. p. 402. (1)

Phalaris canariensis. L. LEERS. W. Sm. P. p. 78. DC. 1490. Gaud. — vG. 4.

Ic. LEERS t. 7. f. 3. †; Engl. 1310. Host. II, 38.
Flor. *Junio* — *Augusto.* ⊙.

90. *Phalaris arundinacea*, panicula patente glomerata, rudimento (corolla exteriori SCHR.) penicilliformi, corolla nitida. RS. p. 405.

Phalaris arundinacea. L. P. p. 78. Gaud. — G. 54. (β?) vH. 22.
Arundo colorata. W. Sm.
Calamagrostis colorata. DC. 1528.
Ic. LEERS t. 7. f. 3; Dan 259; Engl. 402; SCHR. t. 6. f. 5; Host. II, 33.
Flor. *Julio* ♃.

Var. ? β. Foliis ex viridi et albo lineatim variegatis.
Var. γ. Gramen aquaticum paniculatum latifolium. BAUH. COMM. (holl. 52.) — G. 54, γ.

37. CHILOCHLOA. Calycis glumae inaequales acutae, flosculis longiores, saepius dorso et marginibus pilosae. Corollae valvulae subcartilagineae, superior emarginata. Rudimentum flosculi abortivi pedicellatum filiforme. Squamae lanceolatae integrae glabrae. Stigmata villosa. Semen haud sulcatum. Spica composita cylindrica. RS. g. 247. BEAUV. t. 7. f. 2.

91. *Chilochloa Boehmeri*, panicula spicata cylindracea glabra, glumis lanceolatis obtusis submucronatis scabriusculis, (dorso glabriusculis.) RS. p. 408. — vH. 23.

Phalaris phleoides. L. W. Sm. DC. 1488.
Phleum phalaroides. Gaud.
——— *laeve.* DUMORTIER l c. p. 131.
Ic. Dan. 531; Engl. 459; Host. II, 34.
Flor. Junio, Julio. ♃.

92. *Chi-*

(1) *Lagurum ovatum*, a BOERHAAVIO indicatum, indigenam dicere non audeo. In *Belgio meridionali* illum reperit doct. DREISSEN. cf. DUMORTIER l. c. p. 134.

89. *gewoon Kanariegras*, met bijna aarvormende eironde pluim (aar), gekielde aan den top gaafrandige kafblaadjes, een tweekleppig bloembeginsel (de buitenste bloemkroon 2-kleppig. SCHR.) RS. (2)

Pl. Langs de wegen, aan mesthoopen en op de stadswallen van Arnhem, Harderwijk, Naarden en andere plaatsen. vG. Op alle de wegen om Rotterdam RAINVILLE. Om Amsterdam. SIX. R. Om Leyden. K. Bij 's Gravenhage. Z. Bij Maassluis. VERM. Bij Vianen, Utrecht enz. vH.

90. *rietachtig Kanariegras*, met wijdstaande getropte pluim, een penceelvormig bloembeginsel (uitwendige bloemkroon SCHR.), glanzende bloemkroon. RS.

Pl. Door ons geheele land, op vochtige plaatsen algemeen.

Versch. β. met wit en groen streepswijs geschakeerde bladen.

Pl. Bij de Bild op eene schaduwachtige plaats. vH.

Versch. γ. onzeker. — G.

37. ZANDHALM. Ongelijke spitse kafblaadjes, langer dan de bloempjes, dikwijls op den rug en de randen behaard. De klepjes bijna kraakbeenig, het bovenste uitgerand. Een gesteeld draadvormig bloembeginsel. Lancetvormige gave onbehaarde honigschubben. Vlokkige stempels. Een ongesleufd zaad. Eene zamengestelde rolronde aar. RS.

91. *Boehmers Zandhalm*, met aarvormende rolronde onbehaarde pluim (aar), lancetvormige stompe bijna gepunte ruwachtige kafblaadjes. RS.

Pl. Aan den Haagschen weg nabij Leyden. MULDER.

92. *klei-*

---

(2) Ik durf de *eironde Hazenstaart* (Lagurus ovatus), door BOERHAAVE vermeld, niet als eigen aan onze Noordelijke gewesten opgeven. In de Zuidelijke provincien heeft DRIESSEN dezelve gevonden. Zie DUMORTIER. t. a. pl. bl. 134.

92. *Chilochloa arenaria*, panicula subspicata oblongo-ovata, glumis lanceolatis acutis, carina ciliatis, culmis basi ramosis, adscentibus. RS. p. 408. — vH. 24.
Phleum arenarium. L. — G. 61.
Phalaris arenaria. W. Sm. P. p. 79. DC. 1486.
Ic. Bat. 241; Dan. 915; Engl. 222.
Flor. *Junio*. ⊙.

88. CYNODON. Locustae unilaterales serie simplici. Calycis glumae membranaceae persistentes, flosculis breviores, eosque basi tantum amplectentes. Flosculi fertilis valvula superior bifido-dentata. Rudimentum flosculi abortivi pedicellatum glabrum. Squamae obtusae truncatae. Stigmata subaspergilliformia. Semen liberum, haud sulcatum. Spica digitata. Spiculae 4–5 filiformes simplices graciles. RS g. 248. BEAUV. t. 9. f. 1.

93. *Cynodon Dactylon*, stolonibus repentibus, spicis digitatis patentibus, locustis solitariis sessilibus, calyce patentissimo scabro, foliis margine ciliatis. RS. p. 410.
Cynodon Dactylon. P. p. 85. DUMORTIER l. c. p. 148. — vH. 25.
Panicum Dactylon. L. W. Sm.
Paspalum Dactylon. DC.
Digitaria Dactylon. Gaud.
Ic. SCHR. t. 3. f. 9; Engl. 850; Host. II, 18.
Flor. Julio—Sept. ♃.

89. DIGITARIA. Locustae unilaterales, pedicellis 1-aut multifloris. Calycis gluma inferior minutissima, quandoque subinconspicua. Flosculus inferior neuter, corolla 1-valvis, herbacea. Flosculus superior hermaphroditus, valvula subcoriacea, indurata. Stigmata aspergilliformia. Semen tenerrime sulcatum. Axis digitatus aut fasciculatus, spicae dorso complanato, membranaceo. RS. g. 266. BEAUV. t. 10. f. 12.

94. *Digitaria sanguinalis*, spicis digitatis erecto-patulis subquaternis, foliis vaginisque subpilosis, flosculis oblongis margine pubescentibus. RS. p. 469.
Vaginae saepe punctis raris elevatis flavicantibus, subinde piliferis, notatae. Locustae oblongae, glumis inaequalibus.
Digitaria sanguinalis. P. p. 84. — vH. 26.
Panicum sanguinale L. W. Sm. Gaud. — G. 58.
Paspalum ——— DC. 1504.
Ic. Engl. 849; Host. II, 17.
Flor. Julio. ⊙.

95. *Di-*

92. *kleine Zandhalm*, met bijna aarvormende, langwerpig-eironde pluim (aar), lancetvormige spitse op de kiel gewimperde kafblaadjes, aan den voet getakte opgaande halmen. RS.

Pl. In het Spoel tusschen Kuilenburg en Everdingen K. In Zeeland DUMORTIER. In de Hollandsche zeeduinen op vele plaatsen, bij Haarlem, Katwijk, Scheveningen enz. vH.

38. HONDSTAND. De eenzijdige bloempakjes in eene rij gerangschikt. De kafblaadjes vliezig, blijvend, korter dan de bloempjes, en deze aan den voet alleen omvattende. Het bovenste klepje van het vruchtbare bloempje 2-spletig-getand. Een gesteeld onbehaard knodsvormig bloembeginsel. De honigschubben stomp geknot. De stempels bijna kwastvormig. Het zaad vrij, ongesleufd. Eene gevingerde aar. De aartjes 4-5 in getal, draadvormig eenvoudig en slank. RS.

93. *gevingerde Hondstand*, met kruipende wortelloten, gevingerde wijdstaande aren, eenzame ongesteelde bloempakjes, zeer wijdstaande ruwe kafblaadjes, de bladen aan den rand gewimperd. RS.

Pl. Bij 's Gravenhage achter de plaats van den heer FAGEL. COLITZI. (Door mij op den Eltenberg nabij onze grenzen gevonden. vH.)

39. VINGERGRAS De bloempakjes eenzijdig, de bloemsteeltjes 2- of veelbloemig. Het onderste kafblaadje zeer klein, soms bijna onzigtbaar. Het onderste bloempje onzijdig, met eene eenkleppige kruidachtige bloemkroon. Het bovenste bloempje tweekunnig, met een lederachtig hard klepje. De stempels kwastvormig. Het zaad fijn gesleufd. De bloemspil gevingerd of bosvormend, de aren op den rug platgedrukt vliezig. RS.

94. *rood Vingergras*, met gevingerde regt-openstaande genoegzaam viervoudige aren, bladen en bladscheden eenigzins behaard, de bloempjes langwerpig met zachtharigen rand. RS.

De bladscheeden zijn dikwijls met verspreide verhevene geelachtige, soms haardragende, stippen voorzien. De bloempakjes langwerpig; de kafblaadjes ongelijk.

Pl. Komt van zelfs voort in de hoven. G. Tusschen Zeijst en de Bild. K.

95. *Digitaria glabra*, spicis digitatis patulis subquaternis (3-6), foliis vaginisque glabris, flosculis ovatis, margine nudis. RS. p. 471. — vH. 27.
Vaginae epunctatae. Locustae ovatae, glumis subaequalibus.
Digitaria humifusa. W. P. p. 85.
Panicum glabrum. Gaud.
Paspalum ambiguum. DC. 1505.
Gramen paniceum, spicis nigris. BAUH. pin. 8. — G. 1068. (ex sententia TRINII: Clavis Agrostographiae ant. 1822.)
Ic. LEERS t. 2. f. 6; SCHR. t. 3. f. 6.
Flor. Julio, Augusto. ☉.

40. ECHINOCHLOA. Glumae et valvulae flosculi inferioris hirtae; gluma inferior minima, basi convoluta. Flosculus inferior masculus sive neuter bivalvis, valvulis herbaceis, inferior longe acuminata aut setigera, superior hermaphroditus, valvulae coriaceo-induratae, inferior acuminata. Squamae subovatae, integrae. Ovarium emarginatum. Stigmata aspergilliformia. Semen bicorne, haud sulcatum, corollae valvulis persistentibus inclusum. Spica composita, spiculis alternis, locustis unilateralibus. RS. g. 270. BEAUV. t. 11. f. 2.

96. *Echinochloa crus galli*, spicis alternis conjugatisque, spiculis subdivisis, glumis subaristatis et aristatis hispidis, axi 5-angulari. RS. p. 478.
Panicum crus galli. L. W. Sm. P. p. 81. DC. 1501. Gaud. — G. 57. M. 28. vH. 28.
Ic. Engl. 876; Host. II, 19.
Var. β. locustis longe aristatis. — vH. 28.
Panicum crus galli β. G. 57.
Ic. LEERS t. 2. f. 3; SCHR. t. 3 f. 8.
Var. γ. Gramen Sorghi effigie. LOBEL. — G. 53. vH. 28.
Flor. *Julio.* ☉.

41. SETARIA. Locustae setis 2 aut pluribus subinvolucratae. Gluma inferior minima. Flosculus inferior neuter vel masculinus; corollae valvulis coriaceo-induratis. Squamae obtusissimae, subfalcatae. Ovarium emarginatum. Stigmata aspergilliformia. Semen valvulis persistentibus inclusum. RS. g. 272. BEAUV. t. 13. f. 3.

97. Se-

95. *glad Vingergras*, met gevingerde openstaande genoegzaam 4-(3-6-)voudige aren, de bladen en bladscheeden onbehaard, de bloempjes eirond, met onbehaarden rand. RS.

De bladscheeden niet gestippeld. De bloempakjes eirond, de kafblaadjes bijna gelijk.

Pl. Niet zeldzaam om Nijmegen op braakliggende akkers en bij Beek in koornvelden. B!

40. Egelgras. De kafblaadjes en klepjes van het onderste bloempje stekelharig; het onderste kafblaadje zeer klein, aan den voet ingewikkeld. Het onderste bloempje mannelijk of onzijdig 2-kleppig, met kruidachtige klepjes, het onderste met zeer lange spits of borstel, het bovenste klepje 2-spletig-getand. Het bovenste bloempje tweekunnig met lederachtig harde klepjes, het onderste gepunt. De honigschubben bijna eirond, gaaf. Het vruchtbeginsel uitgerand. De stempels kwastvormig. Het zaad tweehoornig, ongesleufd, in de overblijvende klepjes besloten. Eene zamengestelde aar, met overhoeksche aartjes, eenzijdige bloempakjes. RS.

96. *hanepoot Egelgras*, met overhoeksche en gepaarde aren, bijna verdeelde aartjes, meer of min genaalde stekelharige kafblaadjes, 5-kantige bloemspil. RS.

Pl. Op bebouwde gronden. G. Bij Nijmegen. B. Aan de Grebbe aan den voet van den berg. K. Tusschen Helsum en den Doorenwaard en elders in Gelderland. vH.

Versch. β. met lang genaalde bloempakjes.

Pl. Omtrent het Oranjewoud tusschen het koorn. G. Te Voorburg en in den Haarlemmerhout. Rainville. Mss.

Versch. γ. onzeker.

Pl. Op dorre zandige velden. — G.

41. Naaldaar De bloempakjes met 2 of meer borstels als met een omwindsel voorzien. Het onderste kafblaadje zeer klein. Het onderste bloempje onzijdig of mannelijk; de klepjes lederachtig hard. De honigschubben zeer stomp, bijna zeisvormig. Het vruchtbeginsel uitgerand. De stempels kwastvormig. Het zaad in de blijvende klepjes besloten. RS.

97. *Setaria verticillata*, panicula subspicata subverticillata, involucellis 1-floris fasciculato-pilosis denticulato-hispidis, denticulis reversis, corollis hermaphroditis laeviusculis. RS p. 488. — vH. 29.
Panicum verticillatum. L. W. Sm. DC. 1496. P. p. 80. Gaud. — G 56.
Ic. Engl. 874; Host. II, 15.
Var. β. setis nullis. (*Pan. verticillatum* γ. G. 56.)
Flor. Junio, Julio. ⊙.

98. *Setaria viridis*, panicula subspicata cylindracea, involucellis 2-floris fasciculato-pilosis, sursum hispidis, corollis hermaphroditis laeviusculis, vaginis foliorum pubescentibus. RS. p. 488. — vH 30.

Axis supra hispido-villosa; valvula exterior per maturitatem sub bona lente minutissime punctata. Setae virides vel purpurascentes.

Panicum viride. L. W. Sm. P. p. 81. DC. 1497. Gaud — vG. 5. (G. 56. β?)
Ic. LEERS t. 2. f. 2; Dan. 852; Engl. 875. Host. II, 14.
Flor. *Julio*. ⊙.

99. *Setaria glauca*, racemo spicato cylindraceo, involucellis 2-floris fasciculato-pilosis sursum hispidis, corollis hermaphroditis transversim undulatis. RS. p. 490.
Differt ab affini *Setaria viridi* involucellis flavis, plerumque multisetosis, setis 9-14, et praesertim valvula exteriore et semine per maturitatem undulato-corrugatis.
Panicum glaucum. L. W. P. p. 81. DC. 1498. Gaud.
Ic. Host. II, 16.
Flor. Julio. ⊙.

42. ARRHENATHERUM. Calycis glumae membranaceae, flosculis breviores. Flosculus inferior masculus, valvula inferiore apice 2-laciniata, laciniis saepe eroso ciliatis, dorso infra medium aristata, superne membranacea hyalina, 2-fido-dentata. Squamae lanceolatae, integrae, glabrae. Flosculus superior hermaphroditus, valvulis bifido-dentatis, inferior sub apice supra medium arista brevi, quandoque inconspicua. Semen liberum, sulcatum. Panicula composita, effusa. RS. g 275; BEAUV. t. 11. f 5.

100. *Ar-*

97. *kransvormende Naaldaar*, met bijna aarvormig gekranste pluim, 1-bloemige haar-bosvormende getand-stekelharige omwindsels, met teruggeslagen tandjes, tweekunnige gladachtige bloempjes. RS.

Pl. Gemeen in de moeshoven en van zelfs op de broeibedden. RAINVILLE, bij G.

Versch. β. zonder naalden. — G.

Pl. Bij de vorige. G.

98. *groene Naaldaar*, met bijna aarvormende rolronde pluim, 2-bloemige haar-bosvormende naar boven stekelharige omwindsels, de tweekunnige bloempjes gladachtig, de bladscheden zachtharig. RS.

De bloemspil van boven stekelharig-vlokkig; het buitenklepje onder een goed vergrootglas, als het rijp is, zeer fijn gestippeld. De borstels zijn groen of paarschachtig.

Pl. Bij Heemze, Harderwijk en Naarden EHRHART (Beyträge zur Naturkunde II, p. 140, 144 & 151.) Op zandige bouwlanden bij Harderwijk, Putten en Naarden. vG. Bij Arnhem, Nijmegen en Beek op verscheidene plaatsen; Bloemendaal boven Haarlem. vH.

99. *geele Naaldaar*, met eene aarvormende, rolronde bloemtros, 2-bloemige haar-bosvormende, naar boven stekelharige, omwindsels, de tweekunnige bloempjes dwarsch gegolfd. RS.

Zij verschilt van de aanverwante *groene Naaldaar*, door hare geele, meestal veel-(9-14-)borstelige omwindsels, doch voornamelijk door het buitenklepje en het zaad, als het rijp is, golfswijze gerimpeld.

Pl. Op bouwlanden bij Nijmegen met de *groene Naaldaar*. vH.

42. LANGGRAS De kafblaadjes zijn vliezig, korter dan de bloempjes. Het onderste bloempje mannelijk, het onderklepje aan den top 2-slippig, de slippen dikwijls knabbelig-gewimperd, onder het midden van den rug genaald, van boven vliezig doorschijnend, 2-spletig-getand. De honigschubben lancetvormig, gaaf, onbehaard. Het bovenste bloempje tweekunnig, met 2-spletig-getande klepjes; het onderste boven de helft onder den top met eene korte soms onzigtbare naald. Het zaad vrij, gesleufd. De pluim zamengesteld uitgebreid. RS.

100. *ha-*

100. *Arrhenatherum avenaceum*, panicula aequali, glumis inaequalibus glabris, flosculo hermaphrodito superiori submutico, masculi arista geniculata, culmi geniculis glabris, radice nodosa. RS. p. 496. — vH. 31.

Avena elatior. L. W. DC. 1562. P. p. 100. — G. 109.
Holcus avenaceus. Sm. Gaud.
Ic. LEERS t. 10 f. 4; Dan. 165; Engl. 813; Host. II, 49.
Flor. *Junio*, *Augusto*. ♃.

Obs. Variat 1°. flosculo hermaphrodito penitus mutico et 2°. utroque flosculo longius aristato.
Arrhenatherum bulbosum, DUMORTIER l. c. p. 124., sive. *Arrhenatherum avenaceum* β. RS. (*Holcus bulbosus* SCHR.) verisimiliter nobis etiam indigena.

43. PHRAGMITES. Calyx 5–7-florus, glumis dissitis, flosculis brevior. Corolla, excepta infima sessili, quae nuda, pedicello villoso insidens; valvula inferior elongata, acuminato-involuta; superior subconduplicata. Semen tectum. Panicula. TRINIUS. BEAUV. t. 13. f. 2. (Arundo.)

101. *Phragmites communis* (TRIN.), calycibus sub-5-floris, flosculis calycem vix excedentibus. RS. p. 510. (quibus nomine *Arundinis Phragmitis* describitur). — vH. 32.

Arundo Phragmites. L. LEERS. W. Sm. DC. 1571. P. p. 102. Gaud. — G. 116. M. 48.
Ic. Bat. 231; LEERS t. 7. f. 1; Engl. 401; Host. IV, 39.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

Obs. An vera species *Arundo nigricans* MERAT et DUMORTIER l. c. p. 125?

44. HIEROCHLOA. Calycis glumae membranaceae, fere longitudine flosculorum. Flosculi laterales masculi 3-andri, ... valvula inferiore chartacea mucronata, superiore 2-fido-dentata. Flosculus intermedius hermaphroditus, saepissime 2-andrus; valvulis, ut in masculis. Squamae suborbiculatae. Ovarium rostratum. Stigmata aspergilliformia. Semen haud sulcatum. RS. g. 284; BEAUV. t. 12. f. 5.

102. *Hierochloa borealis*, panicula subsecunda, pedunculis glabris, flosculo hermaphrodito mutico, masculis subaristatis, radice repente. RS. p. 313. — vH. 33.

Primo vere caulis florifer exurgit, aestate demum folia excrescunt longissima.

Hol-

100. *haverachtig Langgras*, met gelijke pluim, ongelijke onbehaarde kafblaadjes, met het bovenste tweekunnig bloempje bijna zonder naald; eene geknikte naald in het mannelijk bloempje, onbehaarde stengknokkels, knopige wortel. RS.

Pl. Vrij algemeen door ons geheele land, vooral op vruchtbare gronden.

Aanm. De plant wisselt af: vooreerst met het tweekunnig bloempje geheel ongenaald en ten tweede met beide bloempjes lang genaald.

De verscheidenheid met bolachtigen wortel of het *bolwortelig Langgras* van DUMORTIER is waarschijnlijk ook inlandsch.

43. RUISRIET. De kelk is 5-7-bloemig, met vaneenstaande kafblaadjes, korter dan de bloempjes. De bloempjes, behalve het onderste ongesteelde, hetwelk naakt is, rusten op een vlokkig steeltje; het onderklepje is uitgerekt, gespitst ingewikkeld; het bovenklepje bijna dubbeld geplooid. Het zaad bedekt. Eene pluim. TRINIUS.

101. *dek Ruisriet*, met bijna 5-bloemige kelken, de bloempjes naauwelijks grooter dan den kelk. RS.

Pl. Door ons geheel vaderland in slooten, moerassen en vochtige landen.

44. HONIGGRAS. De kafblaadjes vliezig, bijna zoo lang als de bloempjes. De zijbloempjes mannelijk met 3 meeldraden, het onderste klepje papierachtig, met eene punt, het bovenste 2-spletig-getand. Het middenbloempje tweekunnig, dikwijls 2-helmig; de klepjes als in de zijbloempjes. De honigschubben bijna schijfrond. Het vruchtbeginsel gesnaveld. De stempels kwastvormig. Het zaad ongesleufd. RS.

102. *noordsch Honiggras*, met bijna eenzijdige pluim, onbehaarde bloemsteelen, het tweekunnig bloempje ongenaald, de mannelijke bijna genaald, kruipenden wortel. RS.

De bloemdragende steng ontspruit vroeg in het voorjaar, terwijl de zeer lange bladen niet voor in den zomer uitgroeijen.

Pl. Aan

Holcus odoratus. L. W. — G. 829.
——— *borealis.* SCHR.
Avena odorata. P? p. 100.
——— ——— β. DC. 1565.
Ic. Bat. 170; Dan. 963.
Flor. *Aprili, Majo.* ♃.

45. CYNOSURUS. Locustae 2 in eodem involucro 1-phyllo laciniato, laciniis pinnatifidis. Calyx 4-5-florus, flosculis brevior. Corollae valvula inferior acutissima, superior 2-fido-dentata. Squamae ovatae integrae pilosae. Semen corticatum sulcatum. Spica composita. RS. g. 287. BEAUV. t. 14. f. 1.

103. *Cynosurus cristatus*, racemo spicato lineari, locustis muticis, involucris pinnatifidis, foliis linearibus. RS. p. 517.
Cynosurus cristatus. L. LEERS. W. Sm. DC. 1645. P. p. 86. Gaud. — G. 94 M. 59. vH 34.
Ic. LEERS t. 7. f. 4; Dan. 238; Engl. 316; Host. II, 96.
Flor. *Julio.* ♃.

46. BRIZA. Calycis glumae naviculares, compressae, basi cordatae, subauriculatae, multiflorae (3-12), breviores flosculis distiche imbricatis. Corollae valvula inferior basi cordata, amplexans superiorem fere orbicularem et multo breviorem. Squamae ovato-lanceolatae, integrae. Ovarium subhaemisphaericum birostratum; seminis rostra filiformia, brevia. Panicula composita laxa, ramis pendulis. RS. g. 289. BEAUV. t. 14. f. 3.

Locustae sunt cordato-ovatae. Paniculae rami non in omnibus penduli.

104. *Briza media*, panicula erecta, locustis ovatis, demum cordatis sub-7-floris, calyce flosculis minore. RS. p. 520.
Panicula effusa; locustae nutantes.
Briza media. L. LEERS. W. P. p. 92. DC. 1626. Gaud. — G. 92. vH. 35.
Ic. Bat. 256; LEERS t. 7. f. 2; Dan. 258; Engl. 340; Host. II, 29.
Flor. *Majo, Junio.* ♃.
Var. β. *Serotina*, panicula erecta oblonga coarctata, locustis ovatis purpureis, erectis, 5-floris. VERM.
Briza media β. VERM. apud vH. 35, β.
Flor. Augusto (VERM.).

47. ME.

Pl. Aan den weg tusschen Rotterdam en Overschie; bij Gouda en Bodegraven. RAINVILLE. In de Nieuwkoopsche en Zevenhovensche droogmakerij ten noorden van den Rhijn; bij Amsterdam op den weg naar Sloten. K. Bij Amsterdam in de Nigtevechtsche laan. R. Bij Utrecht zeldzaam; doch gemeen in de moerassige gronden tusschen Amsterdam en Amstelveen. vH.

45. KAMGRAS. Twee bloempakjes in hetzelfde 1-bladig omwindsel met vindeelige slippen. De kelk 4-5-bloemig, korter dan de bloempjes. Het onderklepje zeer spits, het bovenste 2-spletig-getand. De honigschubben eirond, gaaf, behaard. Het zaad gedekt, gesleufd. Eene zamengestelde aar. RS.

103 *gemeen Kamgras*, met eene aarvormende lijnvormige tros, ongenaalde bloempakjes, vindeelige omwindsels, lijnvormige bladen. RS.

Pl. Zeer algemeen, vooral op vruchtbare graslanden.

46 TRILGRAS. De kafblaadjes gekield zamengedrukt, aan den voet hartvormig, als geöord, veel- (5-12) bloemig, korter dan de tweerijig over elkander liggende bloempjes. Het onderklepje aan den voet hartvormig, het bovenste, bijna schijfronde en veel korter, klepje omvattende. De honigschubben eirond-lancetvormig, gaaf. Het vruchtbeginsel half kogelrond, met 2 snavels; welke aan het zaad draadvormig en kort zijn. Eene zamengestelde wijde pluim, met hangende takken. RS.

De bloempakjes zijn hartvormig-eirond. De pluimtakken niet in allen hangende.

104. *gemeen Trilgras*, met regtstandige pluim, eironde, ten laatste hartvormige bijna 7-bloemige bloempakjes, de kelk korter dan de bloempjes. RS.

De pluim is uitgebreid; de bloempakjes knikkend.

Pl. In vochtige zandige streken op zeer vele plaatsen in ons land.

Versch. β. *laatbloeijend*, met regtstandige langwerpige zamengedrongen pluim, eironde paarschachtige, regtstandige 5 bloemige bloempakjes. VERM.

Pl. In de duinen en drooge zandstreken van Waasdorp bij 's Gravenhage. VERM.

47. PA-

67. Melica. Calycis glumae inaequales, 2–5-florae, membranaceae, fere longitudine flosculorum, flosculi superiores incompleti abortivi pedicellati. Squamae truncatae, fimbriatae. Stigmata villosa. Semen liberum, haud sulcatum. Panicula composita vel simplex. RS. g. 290. Beauv. t. 14. f. 4, 5.

? 105. *Melica ciliata*, flosculi inferioris valvula exteriore ciliata, panicula subspicata aequali, locustis erectis, demum patentibus. RS. p. 522.

Melica ciliata. L. W. DC. 1541. P. p. 77. Gaud. — G. 1065.

Ic. Host. II, 12.

Flor. Majo, Junio. Schr. ♃.

106. *Melica uniflora*, valvulis imberbibus, panicula ramosa patentissima secunda, locustis ovatis erectis, longe pedunculatis, 2-floris, altero inperfecto. RS. p. 524.

Vagina prope ligulam stipulam exserit filiformem, quod in graminibus rarissime obtinet.

Melica uniflora. W. Sm. P. p. 78. DC. 1538. Gaud. — dG. 8. R. p. 438. vH. 37.

Ic. Dan. 1144; Engl. 1058; Host. II, 11.

Flor. Majo, Junio. ♃.

68. Enodium. Calyx 2–4-florus, glumis inaequalibus. Corollae conicae, calyce multo longiores; suprema sterilis abortiens, saepe etiam ejus loco rudimentum informe; valvulis lanceolatis acutis. Squamae subtruncatae. Stigmata aspergilliformia. Semen styli vestigiis persistentibus bimucronatum, semisulcatum, sulco lato. Panicula composita. Locustae teretes. RS. g. 291. Beauv. t. 14. f. 6. (Molinia.)

107. *Enodium coeruleum*, valvulis imberbibus, panicula elongata subcoarctata aequali, locustis erectis oblongo-cylindraceis, culmo (sub-) enodi. RS. p. 531.

Enodium coeruleum. Gaud. — vH. 38

Melica coerulea. L. (mant. II, p. 325.) W. Sm. — G. 80.

Aira ——— L. (Sp. pl. 95). P. p. 77. — M. 33.

Festuca ——— DC. 1573.

Ic. Leers t. 4. f. 7; Dan. 239; Engl. 750; Host. II, 8.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

47. PARELGRAS. De kafblaadjes ongelijk, 2-5-bloemig, vliezig, bijna zoo lang als de bloempjes, de bovenste bloempjes onvolkomen, als misdragen, gesteeld. De honigschubben geknot, als met franjes. De stempels vlokkig. Het zaad vrij, ongesleufd. Eene zamengestelde of eenvoudige pluim. RS.

? 105. *gehaard Parelgras*, het buitenklepje van het onderste bloempje gewimperd, de pluim bijna aarvormend, gelijk; regtstandige bloempakjes, ten laatste openstaande. RS.

Pl. In de weilanden bij Haarlem. OUKERKE bij G. 1065.

106. *eenbloemig Parelgras*, met ongebaarde klepjes, eene getakte zeer openstaande eenzijdige pluim, eironde regtstandige langgesteelde bloempakjes, met 2 bloemen, waarvan de eene onvolmaakt is. RS.
Bij het bindsel steekt er aan de bladscheede een draadvormig steunblaadje uit, hetgeen in andere grassoorten zeer zelden voorkomt.
Pl. Bij Ubbergen (boven Nijmegen) B! In de bosschen om Utrecht. R.

48. EENKNOOP. De kelk 2-4-bloemig, met ongelijke kafblaadjes. De bloempjes kegelvormig, veel langer dan den kelk; het bovenste onvruchtbaar misdragend, en dikwijls in deszelfs plaats een vormeloos bloembeginsel; de klepjes lancetvormig spits. De honigschubben bijna geknot. De stempels kwastvormig. Het zaad door de overblijfsels van het stijltje 2-puntig, half gesleufd, met eene breede sleuf. Eene zamengestelde pluim. Rolronde bloempakjes. RS.

107. *blaauwe Eenknoop*, met ongebaarde klepjes, uitgerekte bijna zamengedrongene gelijkvormige pluim, regtstandige langwerpig-rolronde bloempjes, de halm genoegzaam zonder knopen. RS.

Pl. Bij Velsen; in het graafschap Zutphen. G. Op de klei en in de wouden van Vriesland. M. Bij Groningen. RAINVILLE! Nijmegen. B. Te Driebergen. K. Bij Langena in Vriesland. BERGSMA! Bij Haarlem. E. Aan het huis ter Heide en aan de Bild bij Utrecht; op de buitenwaarden aan de Waal bij Gorinchem; op zeer vele plaatsen in de bosschen van Gelderland. vH.

49. POA. Calycis 2-20-flori glumae flosculis breviores. Corollae valvulae interdum basi lanugine tectae, superior 2-fido-dentata. Squamae obtusiusculae, integrae. Stigmata villosa. Semen sulcatum. Panicula plus minus ramosa vel effusa. RS. g. 294. BEAUV. t. 14. f. 10.

108. *Poa pratensis*, panicula diffusa, radice repente, foliis superioribus vagina glabriuscula multo brevioribus; ligula abbreviata truncata. RS. p. 532. — vH. 39.

Poa pratensis. Gaud. SCHR.

Var. α. Poa pratensis vulgaris, panicula piramidali, pedunculis demum divaricatis, foliis omnibus planis, radicalibus caeteris vix angustioribus. Gaud.

Poa pratensis vulgaris. Gaud.

Poa pratensis. L. W. Sm. DC. 1609. P. p. 89. — G. 84. M. 35.

Ic. Engl. 1073; Host. II, 61.

Var. β. Poa pratensis angustifolia, panicula demum subdivaricata, foliis radicalibus angustissimis longissimis. Gaud.

Poa pratensis angustifolia. Gaud.

—— *angustifolia*. L. W. DC. 1610. P. p. 89. — G. 83.

—— *pratensis*. β. Sm.

Ic. LEERS t. 6 f. 3.

Var. γ. Poa pratensis variegata, panicula oblonga contracta; demum cinerascente locustis 3-4-floris, teretiusculis purpureo-maculosis; foliis culmeis erecto-involutis, locustis basi ciliatis, acutis.

Poa variegata. LAM. (ill. 972.)

Poa cinerea. VILLARS. (Dauph. II, p. 126)

Flor. *Majo—Julio*. ♃.

109. *Poa trivialis*, panicula aequali diffusa, locustis oblongo-ovatis, sub-3-floris, flosculis basi villo connexis, 5-nervibus; culmo vaginisque scabriusculis, ligula oblonga, radice fibrosa. RS. p. 534.

Poa trivialis. L. W. Sm. P. p. 89. Gaud. — G. 82. vH. 40.

Poa scabra. DC. 1607.

—— *dubia*. LEERS.

Ic. Bat. 161; LEERS t. 6. f. 5; Engl. 1072; Host. II, 62.

Flor. *Junio—Augusto*. ♃.

110. *Poa annua*, panicula subsecunda divaricata, locustis oblongo-ovatis, 5-7-floris, flosculis liberis, culmo subcompresso, radice fibrosa. RS. p. 535.

Ab

40. BEEMDGRAS. De kafblaadjes van den 2-20-bloemigen kelk korter dan de bloempjes. De klepjes aan den voet dikwijls met eenige wol bedekt, het bovenste 2-spletig-getand. De honigschubben stompachtig gaaf onbehaard. De stempels vlokkig. Het zaad gesleufd. De pluim meer of min getakt of uitgebreid. RS.

108. *veld Beemdgras*, met uitgespreide pluim, kruipenden wortel, de bovenste bladen veel korter dan de genoegzaam onbehaarde bladscheede; het bindsel zeer kort, geknot. RS.

Versch. α. *gemeen veld Beemdgras*, met eene piramidale pluim, de bloemsteelen ten laatste wijd uitgespreid, alle de bladen vlak, de wortelbladen naauwelijks smaller dan de overige. Gaud.

Pl. Gemeen op de weilanden.

Versch. β. *smalbladig veld Beemdgras*, de pluim ten laatste eenigzins wijd uitgespreid, de wortelbladen zeer smal en zeer lang. Gaud.

Pl. Gemeen in de weilanden, doch niet zoo gemeen als de opgegevene vorm (α).

Versch. γ. *geschakeerd veld Beemdgras*, met langwerpige zamengedrongene, ten laatste aschgraauwe, pluim, de bloempakjes 3-4-bloemig, rondachtig met paarschachtige vlekken; de halmbladen regtstandig ingewikkeld, de spitse bloempakjes aan den voet gewimperd.

Pl. Bij Amsterdam op steenachtige plaatsen. vH.

109. *ruwachtig Beemdgras*, met gelijke uitgespreide pluim, langwerpig-eironde, genoegzaam 3-bloemige bloempakjes, de klepjes aan den voet door een vlokje verbonden, en 5-nervig; ruwachtige steng en bladscheeden, langwerpig bindsel, en vezeligen wortel. RS.

Pl. Gemeen in de weilanden.

110. *klein Beemdgras*, met eene bijna eenzijdige wijd uitgespreide pluim, langwerpig-eironde, 5-7-bloemige bloempakjes, de bloempjes gescheiden, de halm eenigzins zamengedrukt, de wortel vezelig. RS.

 De-

Ab omnibus aliis *Pois* indigenis, vel primo intuitu, facillime dignoscenda: statura parva, culmo adscendente, valvulis margine albis.

Poa annua. L. W. Sm. P. p. 90. DC. 1606. Gaud. — G. 85. M. 36. vH. 41.

Ic. Bat. 51; LEERS t. 6. f. 1; Engl. 1141; Host. II, 64 ?.

Flor. *per totam aestatem.* ⊙.

111. *Poa bulbosa*, panicula aequali diffusa, locustis ovatis 4-5-floris, flosculis basi villo connexis, culmo fasciculisque foliorum (basi) bulbosis; radice fibrosa. RS. p. 536.

Poa bulbosa. L. W. Sm. DC. 1613. P. p. 89. Gaud. — G. 89. vH. 42.

Ic. Engl. 1071; Host. II, 65. (figura sinistra).

Flor. Majo, Junio. ♃.

112. *Poa spicata*, panicula spicata, floribus subulatis, flosculis remotis. RS. p. 544.

Poa spicata. L. (Mant. p. 32.) W. — vH. 43.

Flor. . . . . . ♃.

113. *Poa distans*, panicula aequali demum divaricata, ramis fructiferis deflexis, locustis linearibus sub-5-floris, flosculis obtusis liberis obsolete 5-nervibus, radice fibrosa. RS. p. 544.

Poa distans. W. Sm. DC. 1602. P. p. 88. — R. p. 438. dG. 9 vH. 44.

Glyceria distans. WAHLENBERG. DUMORTIER l. c. p. 107.

Poa salina. POLLICH. (Palat) — vG! 7.

Aira aquatica β. L. (S. Nat. 12. v. 2. 91. testibus RS.)

Ic. Engl. 986; Host. II, 63.

Flor. *Junio—Augusto.* ♃.

Obs. Poa distans, Gaud., uti videre mihi licuit Parisiis in ditissimo herbario doct: J. GAY, a nostra differt, habitu graciliore, locustis minoribus etc. Specimina contra ex Germania (ad salinas prope NAUHEIM) ab amico W. GAERTNER accepta ad amussim cum nostris conveniunt.

114. *Poa nemoralis*, ligulis subnullis, foliis basi plicatis, vagina latioribus longioribusque, panicula elongata, valvulis subnervosis. RS. p. 545 — vH. 45.

Var. α. Poa nemoralis vulgaris, panicula pauciflora (viridi) nutante, calyce locustas ovatas sub-3-floras aequante, corollis liberis, culmo debili. RS. p. 545.

Poa nemoralis vulgaris. Gaud.

—— ———— L. LEERS. W. Sm. P. p. 89. DC. 1611. — G. 88.

Ic. LEERS t. 5. f. 3; Dan. 749; Engl. 1265.

Var.

Dezelve is van alle andere inlandsche soorten van *Beemdgras* reeds op het eerste gezigt, gemakkelijk te onderscheiden, door hare kleine gestalte, opgaanden halm en de klepjes van eenen witten rand voorzien.

Pl. Zeer algemeen langs de wegen; ook tusschen de steenen, op gebouwen en oude boomstammen.

111. *bolwortelig Beemdgras*, met eene gelijke uitgespreide pluim, eironde 4-5-bloemige bloempakjes, de bloempjes aan den voet met een vlokje verbonden, de halm en de bosjes der onderste bladen bolwortelig, de wortel vezelig. RS.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE †.

112. *geäard Beemdgras*, met eene aarvormende pluim, elsvormige bloemen en verwijderde bloempjes. RS.

Pl. In de Hollandsche duinen. DC. (Mss) apud vH. 43.

113. *wijdstandig Beemdgras*, met eene gelijke, ten laatste wijd uitgespreide pluim, de vruchttakken nedergebogen, de bloempakjes lijnvormig bijna 5-bloemig, de bloempjes stomp, gescheiden, flaauw 5-nervig, de wortel vezelig. RS.

Pl. Te Delfzijl, te Franeker. RAINVILLE! Aan het zeestrand van de Zuiderzee bij Nijkerk, Harderwijk en Elburg. vG. In Zeeland. DUMORTIER. In menigte om Amsterdam langs het Funen, aan het IJ buiten de Haarlemmer- en Muiderpoort, aan den Overtoomschen weg enz. vH.

Aanm. Het *wijdstandig Beemdgras* van GAUDIN, verschilt van het onze door eene slanker houding, kleiner bloempakjes enz., zoo als ik dit te *Parys* in de rijke plantverzameling van den heer J. GAY heb gezien. De planten daarentegen uit *Duitschland* (van de zoutgroeven van *Nauheim*) door mijnen vriend W. GAERTNER ontvangen, komen met de onze volmaakt overeen.

114. *woud Beemdgras*, met naauw zigtbare bindsels, de bladen aan den voet geplooid, breeder en langer dan de bladscheede, de pluim uitgerekt, de klepjes eenigzins nervig. RS.

Versch. α. *gemeen woud Beemdgras*, met eene schraalbloemige groene knikkende pluim, de kelk even lang als de eironde bijna 3-bloemige bloempakjes, gescheiden bloempjes, zwakken halm. RS.

Var. β. *Poa nemoralis firmula*, panicula piramidali (subcolorata) erecta, calyce locustis sub-3-floris breviore, corollis liberis, culmo firmulo. RS. p. 546.

Poa nemoralis firmula. Gaud.
—— ———— β. Sm.
—— *coarctata* β. DC. (suppl. 1611 b.)
Ic. Host. II, 71.
Flor. *Junio*. ♃.

115. *Poa serotina*, panicula aequali diffusa angustata subsecunda, fructifera patente; locustis ovato-lanceolatis sub-3-5-floris, flosculis basi villo connexis, obsolete 5-nervibus, culmo vaginisque scabriusculis, ligula brevi, radice subrepente nodosa. RS. p. 553.

Ligula obtusa. Panicula erecta vel nutans. Locustae ovato-acutae; apicibus valvularum primo purpureis, dein luteis.

Poa serotina. SCHR. Gaud.! — vH. 46.
—— *palustris*. DC. 1608. P. p. 89.
—— *pratensis*. LEERS.
Ic. LEERS. t. 6 f. 4.
Flor. *Junio-Septembri*. ♃.

116. *Poa compressa*. panicula subsecunda diffusa, locustis oblongo-ovatis 5-7-floris, flosculis villo connexis, culmo obliquo compresso, radice repente. RS. p. 558.

Poa compressa. L. W. Sm. DC. 1612. P. p. 90. Gaud. — G. 86. M. 37. vH. 47.
Ic. LEERS t. 5 f. 4; Dan. 742; Engl. 365; Host. II, 70.
Flor. *Junio — Aug*. ♃.

117. *Poa aquatica*, panicula aequali erecta diffusa ramosissima, locustis linearibus 5-9-floris, flosculis obtusis liberis 7-nervibus; radice repente, foliis lineari-lanceolatis, basi maculatis. RS. p. 559.

Poa aquatica. L. LEERS. W. Sm. DC. 1603. P. p. 88. Gaud — G 81. M. 34. vH. 48.

Ic. Bat. 261; LEERS t. 5. f. 5; Dan. 920; Engl. 1315; Host. II, 60.

Flor. *Julio*. ♃.

Varietatem floribus *viviparis*, quae etiam in RAINVILLII herbario occurrit, saepius observavi.

118. *Poa maritima*, panicula ramosa subcoarctata, locustis sub-5-floris, flosculis obtusiusculis teretiusculis, obsolete 5-nervibus, radice repente. RS. p. 560.

Dif-

Pl. In de velden buiten Nijmegen; ook op de muren van de kerk te Persingen. RAINVILLE. Bij Nijmegen B. Veelvuldig in het bosch van Wijk te Duurstede; aan de Grebbe; bij Beek boven Nijmegen. vH.

Versch. β. *stevig woud Beemdgras*, met piramidale eenigzins gekleurde regtstandige pluim, de kelk korter dan de bijna 3-bloemige bloempakjes, gescheiden bloempjes, eenigzins stevigen halm. RS.

Pl. Te Rheede boven Arnhem; aan deGrebbe bijRhenen. vH.

115. *laatbloeijend Beemdgras*, met gelijke uitgespreide versmalde bijna eenzijdige pluim, vruchtdragend openstaande; de bloempakjes eirond langwerpig bijna 3-5-bloemig, de bloempjes aan den voet met een vlokje verbonden, flaauw 5-nervig, de halm en bladscheeden ruwachtig, het bindsel kort, de wortel eenigzins kruipende en knoopig. RS.

Het bindsel is stomp. De pluim regtstandig of knikkende. De bloempakjes eirond-spits; de toppen der klepjes eerst paarsch en daarna geel.

Pl. Op enkele plaatsen te Heikop bij Vianen; bij Utrecht; in de Betuwe bij Slijkewijk; aan den IJssel bij Rheede. vH.

116. *platbalmig Beemdgras*, met bijna eenzijdige uitgespreide pluim, de bloempakjes langwerpig-eirond 5-7-bloemig, de bloempjes aan den voet met een vlokje verbonden, de halm schuins en zamengedrukt, de wortel kruipende. RS.

Pl. Op drooge steenachtige plaatsen en oude muren door ons geheele land.

117. *water Beemdgras*, met eene gelijke regtstandige uitgespreide sterkgetakte pluim, de bloempakjes lijnvormig 5-9-bloemig, de bloempjes stomp gescheiden 7-nervig; de wortel kruipende, de bladen lijn-lancetvormig, aan den voet gevlekt. RS.

Pl. Op vele plaatsen in vochtige landen en aan de kanten der slooten.

Dikwijls heb ik eene verscheidenheid met *plantdragende* bloemen, welke mede in het *herbarium* van RAINVILLE voorhanden is, opgemerkt

118. *zee Beemdgras*, met eene getakte eenigzins zamengedrongen pluim, de bloempakjes bijna 5-bloemig, de bloempjes stompachtig rolrond, flaauw 5-nervig, de wortel kruipende. RS.

Differt a *Poa distante:* radice repente, panicula magis depauperata, ramis brevioribus, florifera patente, rarissime divaricata, nec deflexa; locustis majoribus, valvulis longioribus, acutioribus, minime retusis.

Poa maritima. W. Sm. P. p. 88. SCHR. DC. 1601. — G! 87. vH. 49.

—— *spicata* RAINVILLE! apud G. 90.

Glyceria maritima MERTENS et KOCH, DUMORTIER. l. c, p. 107.

Ic. Dan. 251 (bona); Engl, 1140.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

119. *Poa rigida*, panicula disticho-secunda coarctata glabra, locustis linearibus acutis 5-11-floris, flosculis liberis, obsolete 5-nervibus, radice fibrosa. RS. p. 591. (quibus nomine *Megastachyae rigidae* describitur.)

Poa rigida. L. W. Sm. P. p. 92. DC. 1623. Gaud. DUMORTIER l. c. p. 113. — vH. 50.

Ic. Engl. 1371; Host. II, 74.

Flor. Junio. ☉.

50. TRIODIA. Calyx 3-5-florus, glumae naviculares flosculis longiores. Corollae valvulae bifido-dentatae; inferior inter dentes mucronata, mucrone crasso dentiformi. Squamae lanceolatae, integrae, glabrae. Ovarium rostro bifido-divergente. Stigmata aspergilliformia. RS. g. 305. BEAUV t. 15. f. 9.

120. *Triodia decumbens*, panicula subsimplici contracta pauciflora, locustis oblongo-ovatis 3-4-floris, calyce flosculos subaequante, vaginis foliisque pilosis, radice subrepente. RS. p. 597. — vH. 51. DUMORTIER l c p. 109.

Festuca decumbens. L. W. P. p. 94. — G. 98.
Poa ———— Sm. SCHR.
Danthonia ———— DC. 1543. Gaud.
Festuca calycina. RAINVILLE! (herb.)

Ic. LEERS t 7. f. 5; Dan. 162; Engl. 792; Host II, 72.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

51 KOELERIA. Calyx 2-glumis, 2-5-florus, flosculis brevior. Corolla bivalvis, valvula inferior sub apice integro setigera, superior 2-fida. Stigmata subplumosa, aspergilliformia. Panicula spicaeformis, ramis confertis. RS g. 320. BEAUV. t. 17. f. 4.

121. *Koe-*

Het verschilt van het *wijdstaande Beemdgras:* door eenen kruipenden wortel, meer schrale pluim met korter takken, in den bloeitijd openstaande, en zeer zelden wijd uitgespreid, vruchtdragende zamengetrokken, en niet nedergebogen; door grooter bloempakjes, met langer en spitser, doch niet ingedeukte, klepjes.

Pl. Bij Delfzijl; langs den Dollart; bij Franeker. RAINVILLE! bij G. Aan het IJ bij Amsterdam, op sommige plaatsen in het water zelve groeijend. vH.

119. *stijf Beemdgras*, met eene tweerijig-eenzijdige zamengedrongene stijve en onbehaarde pluim, de bloempakjes lijnvormig spits 5-11.-bloemig, de bloempjes gescheiden, flaauw 5-nervig, de wortel vezelig. RS.

Pl. Op Staalduin aan den hoek van Holland. VERM.!

50. KELKGRAS. De kelk is 3-5-bloemig, de kafblaadjes gekield, langer dan de bloempjes. De klepjes 2-spletig-getand; de onderste tusschen de tanden gepunt, met eene dikke tandvormige punt. De schubben lancetvormig, gaaf en onbehaard. Het vruchtbeginsel heeft eenen tweespletig van een wijkenden snavel. De stempels kwastvormig. RS.

120. *nederliggend Kelkgras*, met eene bijna eenvoudige zamengetrokken schraalbloemige pluim, de bloempakjes langwerpig-eirond 3-4-bloemig, de kelk bijna gelijk met de bloempjes, de bladscheeden en bladen behaard, de wortel eenigzins kruipende. RS.

Pl. Op zandige gronden tusschen Nijmegen en Hulsen; bij Franeker; in de duinen van Scheveningen. RAINVILLE! Bij Nijmegen. B. In het Elzenbosch bij Waververn. R! Op Beekhuizen bij Arnhem in menigte; te Rheede en Middachten; omtrent Beek en Groesbeek bij Nijmegen, op hooge schrale gronden; bij de Bild. vH.

51. KOELERIA. De kelk 2-bladig, 2-5-bloemig, korter dan de bloempjes. De bloemkroon 2-kleppig, het onderklepje met eenen borstel onder den gaven top, het bovenklepje 2-spletig. De stempels bijna gevederd, kwastvormig. De pluim aarvormend, met bijeen geplaatste takken. RS.

121. *Koeleria cristata*, panicula spicaeformi basi interrupta glabriuscula, locustis 3-4-floris subaristatis, muticisve, acutissimis, foliis planis, inferioribus ciliato-pubescentibus, culmo sub panicula glabro. RS. p. 619.

In nostris speciminibus culmus apice pubescens, quod et indicavit PERSOON p. 97. An itaque distincta a specie ROEMERI et SCHULTESII l. c. et CANDOLLII? (Fl. fr. suppl. 1597a.)?

Koeleria cristata. P. p. 97. Gaud. — vH. 52.
Aira cristata. L. Sm. SCHR.
Poa cristata. W. DC. 1621. — G. 91.
Ic. LEERS t. 5. f. 6; Engl. 648; Host. II, 75.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

52. DACTYLIS. Locustae plurimae in capitulum congestae, subunilaterales. Calyx 2-7-florus. Corollae valvula inferior sub apice emarginato-setigera, superior 2-fido-dentata. Squamae ovatae pilosae. Stigmata villosa. Semen liberum, haud sulcatum. Panicula composita ramis brevibus. RS. g. 321. BEAUV. t. 17. f. 5.

122. *Dactylis glomerata*, panicula secunda glomerata, foliis carinatis. RS. p. 625.

Dactylis glomerata. L. W. Sm. P. p. 88. DC. 1642. Gaud. — G. 93. M. 38. vH. 53.
Ic. Bat. 102; LEERS t. 3. f. 3; Dan. 743; Engl. 335; Host. II, 94.
Flor. *Junio—Augusto*. ♃.

53. BROMUS. Calyx 3-20-florus; glumae breviores flosculis distiche imbricatis. Corollae valvula inferior sub apice cordato-emarginato, quandoque bilaciniato, arista recta. Squamae ovatae, integrae, glabrae. Stigmata plumosa. Semen corticatum, sulcatum. Panicula composita. RS. g. 325. BEAUV. t. 17. f. 9.

Obs. In *Bromo secalino* et *gigantea* arista flexuosa, in *Bromo racemoso*, panicula subsimplex.

123. *Bromus secalinus*, panicula fructifera apice nutante, locustis oblongo-ovatis compressis nudis, flosculis demum distinctis remotiusculis, aristis flexuosis valvula brevioribus longioribusque, foliis subpilosis. RS. p. 633.

Glumae acutae, margine membranaceae; major 7-nervis, minor 5-nervis.

Bro-

121. *kamdragende Koeleria*, met eene aarvormende aan den voet afgebroken meest onbehaarde pluim, de bloempakjes 3-4-bloemig, een weinig genaald, of ongewapend, zeer spits; de bladen vlak, de onderste gewimperd-zachtharig, de halm onder de pluim onbehaard. RS.

In onze exemplaren is de halm aan den top zachtharig, hetgeen PERSOON bl. 97. ook aanmerkt. Is deze soort dan verschillend van die van ROEMER en SCHULTES en van DECANDOLLE?

Pl. Gemeen om 'sHage, Hillegom, Haarlem. G. In de duinen van Scheveningen. RAINVILLE. Bij Nijmegen. B. Op de duinen bij Wassenaar en den Deil. MULDER. Op de duinen bij Overveen en Velsen. vH.

52. KROPAAR. Vele bijna eenzijdige bloempakjes in een bloemhoofd vereenigd. De kelk 2-7-bloemig. Het onderklepje, onder den uitgeranden top, borsteldragend, het bovenklepje 2-spletig-getand. De honigschubben eirond, behaard. De stempels vlokkig. Het zaad vrij, ongesleufd. De pluim uit korte takken zamengesteld. RS.

122. *gemeene Kropaar*, met eene eenzijdige gedrongen pluim, gekielde bladen. RS.

Pl. Overal langs de wegen en op akkers.

53. DRAVIK. De kelk 3-20-bloemig, de kafblaadjes korter dan de tweerijig over elkander liggende bloempjes. Het onderklepje heeft eene regte naald, onder den hartvormig-uitgeranden, soms tweeslippigen, top. De honigschubben eirond, gaaf, onbehaard. De stempels gevederd. Het zaad gedekt, gesleufd. De pluim zamengesteld. RS.

In de *rogge-* en *voeder-Dravik* is de naald bogtig, in de *getroste Dravik* is de pluim bijkans eenvoudig.

123. *rogge Dravik*, met de vruchtdragende pluim aan den top knikkende, de bloempakjes langwerpig-eirond zamengedrukt, naakt, de bloempjes ten laatste gescheiden en verwijderd, de bogtige naalden korter of langer dan de klepjes, de bladen een weinig behaard. RS.

De kafblaadjes zijn spits, met vliezigen rand; het grootste 7-nervig, het kleinste 5-nervig.

Pl. Ge-

Bromus secalinus. L. W. Sm. P. p. 95. DC. 1628. Gaud. — G. 101. vH. 54.
Ic. Engl. 1171; Host. I, 12.
Var. β. Bromus hordeaceus, panicula erecta coarctata. G.
Flor. Julio. ⊙.

Obs. Bromus multiflorus Sm. p. 126. (Engl. Bot. t. 1884) reperitur inter gramina indigena RAINVILLII, nullo tamen addito loco natali.

124. *Bromus mollis*, panicula erecta contracta, locustis oblongo-ovatis subcompressis pubescentibus, flosculis imbricatis, corollarum valvula exteriori apice 2-fida, aristis rectis valvulam aequantibus, foliis mollissime pubescentibus. RS. p. 636.
Bromus mollis. L. W. Sm. P. p. 95. DC. 1630. Gaud. — G. 120. vH. 55.
Ic. LEERS t. 11. f. 1; Engl. 1078; Host. I, 19.
Var. β. *nanus*, locustis paucis subpedunculatis erectis compressis deltoideo-ovatis, valvulis subimbricatis subpubescentibus apice acutis, aristis capillaribus brevioribus rectis. W. (Culmo vix pedali.)
Bromus mollis β. Sm. SCHR. Gaud. RS. — dG. 15. vH. 55 β.
Bromus nanus. WEIGEL (*Observ. Botan.* Gryphiae 1772. p. 8.)
Ic. WEIGEL *l. l.* t. 1. f. 9.
Flor. *Majo—Julio*. ♂. Sm. RS. ⊙. aliis.

125. *Bromus racemosus*, panicula erecta, locustis oblongo-ovatis subcompressis nudis, flosculis imbricatis; corollarum valvula exteriori apice indivisa, aristis valvulam aequantibus, foliis obsolete pubescentibus. RS. p. 636.

Paniculae rami subsimplices; valvula exterior carina scabra.

Bromus racemosus. W. Sm. P. p. 95. DC. 1630*. — G. 107. vH. 56.

Ic. Engl. 1079.

Flor. *Majo—Julio*. ♂.

Obs. Bromi racemosi forma minor, locustis sub-6-floris etc. *Bromum pratensem* EHRHART et SMITH (Engl. 920.) constituere videtur, quem in synopsi n°. 58. cum *Bromo arvensi* confudi, ab hoc tamen abunde diversum.

126. *Bro-*

Pl. Gemeen (?) in de koornlanden onder de rogge en haver. G. Bij Nijmegen. B. Onder Rijnsburg en aan de hooge Morsch bij Leyden. MULDER. Tusschen de beide Katwijken. K. Bij Arnhem. Z.

Versch. β met regtstandige zamengedrongen pluim. G.

Pl. Aan hooge drooge wallen op vele plaatsen. G.

Aanm. De *veelbloemige Dravik* van SMITH wordt onder de inlandsche grassoorten van RAINVILLE gevonden, doch zonder bepaalde groeiplaats.

124. *zachte Dravik*, met eene regtstandige zamengetrokken pluim, de bloempakjes langwerpig-eirond eenigzins zamengedrukt zachtharig, de bloempjes over elkander liggend, het buitenste klepje aan den top 2-spletig, de naalden regt en even lang als het klepje, de bladen zeer zachtharig. RS.

Pl. Op vele plaatsen langs de wegen, op oude muren en akkers.

Versch. β. *dwergachtig*, met weinige eenigzins gesteelde regtstandige zamengedrukte driehoekig-eironde bloempakjes, de klepjes over elkander liggende, een weinig zachtharig, aan den top spits, haarvormige korte regte naalden; (de halm naauwelijks een voet hoog.) W.

Pl. In zandige dorre gronden op vele plaatsen. dG. Op de duinen bij Haarlem, op de heide bij Zeijst enz. vH. Bij 's Gravenhage. Z.

125. *getroste Dravik*, met eene regtstandige pluim, de bloempakjes langwerpig-eirond, eenigzins zamengedrukt, naakt, de bloempjes over elkander liggende; het buitenklepje met eenen onverdeelden top, de naalden regt, even lang als het klepje, de bladen flaauw zachtharig. RS.

De pluimtakken zijn bijna eenvoudig; het buitenklepje op de kiel ruw.

Pl. Op de wallen te Nijmegen. RAINVILLE. Bij Vianen en Loevesteijn. vH. Op vele plaatsen rondom Utrecht in de weilanden (Bromus pratensis). vH.

Aanm. Eene afzonderlijke vorm der *getroste Dravik*, die kleiner is, met bijna 6-bloemige bloempakjes enz., schijnt mij toe de *beemd Dravik* van EHRHART en SMITH te zijn. Ik heb deze plant in mijne *Synopsis*, n°. 58, met de *akker Dravik* verward, waarvan zij echter veel verschilt.

126. *voe-*

126. *Bromus giganteus*, panicula apice nutante secunda, locustis lanceolatis compressis nudis, flosculis imbricatis, aristis flexuosis valvula longioribus, foliis nudis. RS. p. 644.

Haec species culmo 3-4-pedali, panicula apice nutante, aristisque albidis flexuosis, valvula duplo fere longioribus, a reliquis *Bromi* speciebus facillime dignoscitur.

Bromus giganteus. L. W. DC. 1637. Gaud. — G. 106. M. 46. vH. 57.
Festuca gigantea. Sm. P. p. 94.
Ic. Bat. 141; LEERS. t. 10. f. 1; Engl. 1820; Host. I, 6.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

127. *Bromus arvensis*, panicula demum nutante, locustis lanceolatis compressis nudis, flosculis imbricatis, aristis rectis valvulam aequantibus, foliis villosis. RS. p. 646.
Pedunculi non raro simplices; locustae nitidae pictae. DUMORTIER l. c. p. 118.
Bromus arvensis. L. W. Sm. P. p. 96. DC. 1634. Gaud. — G. 104. vH. 58.
Ic. LEERS t. 11. f. 3; Engl. 1984; Host I, 14.
Flor. Junio, Julio. ⊙.

128. *Bromus sterilis*, panicula patula apice nutante, locustis scabris lineari-lanceolatis, dein flosculorum remotione compressis et superne latioribus; aristis valvula longioribus, foliis pubescentibus. RS. p. 647.
Bromus sterilis. L. W. Sm. P. p. 96. DC. 1638. Gaud. — G. 103. M. 44. vH. 59.
Ic. Bat. 41; LEERS. t. 11. f. 4; Engl. 1030; Host. I, 16.
Flor. *Junio—Sept.* ⊙.
129. *Bromus tectorum*, panicula apice nutante, locustis compressis foliisque pubescentibus, flosculis demum remotiusculis, aristis rectis, valvulam subaequantibus. RS. p. 648.
Panicula primo erectiuscula contracta, dein apice nutans et secunda. Locustae nitidae.

Bro-

126. *voeder Dravik*, met eene aan den top knikkende eenzijdige pluim, de bloempakjes lancetvormig zamengedrukt en naakt, de bloempjes over elkander liggend, de naalden bogtig en langer dan het klepje, de bladen naakt. RS.

Van alle de overige soorten van *Dravik* is deze soort gemakkelijk te onderscheiden, door hare 3-4-voetige halm, hare aan den top knikkende pluim, en witte bogtige naalden, bijna tweemaal langer dan het klepje.

Pl. In het Haagsche bosch. VAN ROIJEN. Z. Bij Rotterdam. RAINVILLE! Te Hagesteijn. SIX. In het Salkerbosch; in het bosch bij Borkelo. R! Bij Leyden; te Hitzum, Piaan, Makkum enz. in Vriesland. MULDER. Bij Leyden; om Utrecht. K. Te Beek bij Nijmegen. DE HAAN! Op schaduwachtige plaatsen te Vianen en Heikop; bij Slijkewijk in de Betuwe; aan de IJssel bij Rheede enz. vH.

127. *akker Dravik*, met eene ten laatste knikkende pluim, de bloempakjes lancetvormig zamengedrukt, naakt, de bloempjes over elkander liggend, de naalden regt, even lang als het klepje, de bladen vlokkig. RS.

De bloemsteelen zijn niet zelden eenvoudig; de bloempakjes glanzend en gekleurd. DUMORTIER.

Pl. In de zaailanden onder de haver en gerst. G. Dezelve schijnt mij toe hier te lande zeldzaam te zijn. vH.

128. *schrale Dravik*, met eene openstaande aan den top knikkende pluim, de bloempakjes ruw, lijn-lancetvormig, daarna, door de verwijdering der bloempjes, zamengedrukt en van boven breeder, de naalden regt, langer dan het klepje, de bladen zachtharig. RS.

Pl. Gemeen door ons geheele land, vooral op ruwe plaatsen.

129. *muur Dravik*, met eene aan den top knikkende pluim, de bloempakjes zamengedrukt en, even als de bladen, zachtharig, de bloempjes ten laatste verwijderd, de naalden regt, bijna even lang als het klepje. RS.

De pluim is eerst regtstandig en zamengetrokken, daarna aan den top knikkend en eenzijdig. De bloempakjes glanzend.

Pl. Op

Bromus tectorum. L. W. Sm. P. p. 96. DC. 1639. Gaud. — G. 105. vH. 60.

Ic. LEERS t. 10. f. 2; Host. I, 15.
Flor. *Majo, Junio.* ⊙.

130. *Bromus rigens*, panicula spicata, locustis subsessilibus erectis pubescentibus sub-4-floris. RS. p. 653.
Bromus rigens. L. W. P. p. 96 — VAN MARUM apud vH. 61.
Flor. . . . . . .

54. HOLCUS. Calyx 2-florus, glumae membranaceae, mucronatae, flosculis dissimilibus, sed utrisque hermaphroditis; inferiores longiores. Corollae valvulae integrae, inferior submutica, in flosculo superiore dorso supra vel infra medium aristata, arista hamata aut plicata. Squamae lanceolatae, glabrae. Stigmata plumosa, subaspergilliformia. Semen liberum, haud sulcatum. RS. g. 326. BEAUV. t. 17. f. 10.

131. *Holcus mollis*, panicula aequali, flosculo hermaphrodito inferiore mutico, masculi arista geniculata calycem excedente, radice repente. RS. p. 655.
Holcus mollis. L. W. Sm. P. p. 78. Gaud. — G. 827. vH. 62.
Avena mollis. DC. 1564.
Ic. LEERS t. 7. f. 7; Dan. 1059; Engl. 1170; Host. I, 3.
Var. β. Gramen caninum longius radicatum minus. BAUH. — G. 827. β.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.
Obs. In *Holco molli* saepe utrumque flosculum hermaphroditum, in *Holco lanato* flosculum superiorem semper masculum observavi.

132. *Holcus lanatus*, panicula aequali, flosculo hermaphrodito inferiore mutico, masculi superioris arista recurvata, calyce inclusa, radice fibrosa. RS p. 655.
Holcus lanatus. L. W. Sm. P. p. 78. Gaud. — G. 828. M. 415. vH 63.
Avena lanata. DC. 1563.
Ic. LEERS t. 7. f. 6; Engl. 1169; Host. I, 2.
Flor. *Junio—Aug.* ♃.

55. TRI-

Pl. Op de daken der boeren woningen, op oude muren en dorre plaatsen, veel omtrent Haarlem en Zutphen. G. Bij Nijmegen. B. In de duinen bij 's Gravenhage. K. In Vriesland. MULDER. In de duinen bij Haarlem, Overveen en Heemstede in menigte. vH.

130. *strakke Dravik*, met eene aarvormende pluim, de bloempakjes naauwelijks gesteeld, regtstandig zacht-harig, bijna 4-bloemig. RS.

Pl. In de duinen van Overveen, bij Haarlem. VAN MARUM.

54. ZORGGRAS. De kelk is 2-bloemig, de kafblaadjes vliezig, gepunt, met ongelijkvormige, doch beide tweekunnige, bloempjes, de onderste zijn langer. De klepjes zijn gaaf, het onderste bijna ongewapend, doch in het bovenste bloempje op den rug, boven of onder het midden, genaald, met eene haakvormige of geplooide naald. De honigschubben lancetvormig, onbehaard. De stempels gevederd, bijna kwastvormig. Het zaad vrij, ongesleufd. RS.

131. *zacht Zorggras*, met eene gelijke pluim, het onderste tweekunnig bloempje ongewapend, de geknikte naald van het mannelijk bloempje langer dan den kelk, de wortel kruipende. RS.

Pl. In zandige bouwlanden buiten Haarlem omtrent Heemstede; in het Haagsche bosch bij Zorgvliet enz. G. Bij Nijmegen. RAINVILLE. B. Bij Bennebroek en in den Aardenhout; bij Muiderberg, Soestdijk, Laren en elders op zandgronden. vH.

Aanm. In het *zachte Zorggras* heb ik de beide bloempjes dikwijls tweekunnig, in het *gewolde Zorggras* het bovenste bloempje altoos mannelijk gezien.

132. *gewold Zorggras*, met eene gelijke pluim, het onderste tweekunnig bloempje ongewapend, de teruggebogen naald van het mannelijk en bovenste bloempje binnen den kelk besloten; de wortel vezelig. RS.

Pl. Op zeer vele plaatsen en op verschillende gronden in ons gansche land.

 55. HA-

55. TRISETUM. Calycis glumae membranaceae 3-5-florae, longitudine flosculorum. Corollae valvula inferior biseta; dorso supra medium arista herbacea, flexuosa, raro plicata. Squamae lanceolatae, integrae, glabrae. Stigmata aspergilliformia. Semen subcorticatum sulcatum. Panicula composita. RS. g. 327. BEAUV. t. 18. f. 1.

133. *Trisetum pubescens*, panicula subspicata aequali, locustis sub-3-floris, flosculis calycem basi pilosum excedentibus; foliis pubescentibus, radice subrepente. RS. p. 662. — vH. 64.

Flosculi ad basin barbati.

Avena pubescens. L. (sp. pl.) W. Sm. DC. 1549. Gaud. — dG. 15. R. p. 438.

——— *sesquitertia.* L. (mant. I, 34.) — G. 112.

——— ——— et *A. pubescens.* P. p. 100.

Ic. LEERS t. 9. f. 2; Dan. 1203; Engl. 1640; Host. II, 50.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

134. *Trisetum flavescens*, panicula laxa, corollae valvula exteriori bifida, locustis sub-3-floris, flosculis glumam brevem excedentibus, ligula truncata subnulla, vaginis infimis pubescentibus, radice subrepente. RS. p. 663. — vH. 65.

Locustae parvae, 2-4 lineas longae; valvula exterior apice per lentem 2-aristata.

Avena flavescens. L. W. Sm. DC. 1560. Gaud. — G. 114.

Trisetum pratense. P. p. 97.

Ic. Bat. 206; LEERS. t. 10. f. 6; Engl. 952; Host. II, 38.

Var. β. *variegata* M. et KOCH. 258. locustis variegatis, glumis, et stria in valvula, obscure violaceis.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

? 135. *Trisetum airoides*, panicula subspicata, arista demum reflexa, calycem excedente. RS. p. 666.

Aira subspicata. L. W. P. p. 77. Gaud. — G. 74; vH. 66.

Avena airoides. DC. 1554.

Ic. Dan 228 (mala); Host. II, 45.

Flor. .... ⊙ Host. ♃ aliis.

56. AVENA. Calycis glumae membranaceae 2-7-florae, flosculis longiores. Corollae valvula inferior 2-laciniata, aut, ut et valvula superior, 2-fido-dentata, interdum erosa, dorso arista plicata tortili. Squamae ovatae, integrae, glabrae. Semen corticatum. Panicula composita, laxa. RS. g. 328. BEAUV. t. 18. f. 5.

136. *Ave-*

55. Havergras. De kafblaadjes zijn vliezig 3-5-bloemig, even lang als de bloempjes. Het onderste klepje tweeborstelig, op den rug boven het midden met eene kruidachtige, boglige, zelden geplooide, naald. De honigschubben lancetvormig, gaaf, onbehaard. De stempels kwastvormig. Het zaad eenigzins gedekt gesleufd. De pluim zamengesteld. RS.

133. *ruigbloemig Havergras*, met eene bijna aarvormende gelijke pluim, de bloempakjes bijna 3-bloemig, de bloempjes langer dan den aan den voet behaarden kelk; de bladen zachtharig, de wortel bijna kruipende. RS.

De bloempjes zijn aan den voet gebaard.

Pl. Bij Haarlem. rainville. Bij 's Gravenhage. dG. Nijmegen. B! Bij 's Gravenhage en Harderwijk. R! Bij Scheveningen, Noordwijk binnen, Heemstede, Overveen en elders in onze duinen. vH.

134. *geelbloemig Havergras*, met eene wijde pluim, het buitenste klepje tweespletig, de bloempakjes bijna 3-bloemig, de bloempjes langer dan de korte kafblaadjes, het bindsel geknot en naauwelijks aanwezig, de onderste bladscheeden zachtharig, de wortel bijna kruipende. RS.

De bloempakjes zijn klein, 2-4 lijnen lang; het buitenste klepje heeft door het vergrootglas twee naalden aan den top.

Pl. Bij Nijmegen en Rotterdam. rainville! Nijmegen. B. In de duinen tusschen Haarlem en Zandvoort. R. Bij 's Gravenhage. K. Z. Bij Utrecht en vooral bij Vianen op vele plaatsen; tusschen Arnhem en Nijmegen; te Rheede en Middachten; in de Betuwe enz. vH.

Versch. β. met geschakeerde bloemen.

Pl. Bij Middachten boven Arnhem. vH.

? 135. *alpisch Havergras*, met eene bijna aarvormende pluim, de naald ten laatste omgebogen, langer dan den kelk. RS.

Pl. Op de duinen bij Hillegom. rainville.

56. Haver. De kafblaadjes vliezig 2-7-bloemig, langer dan de bloempjes. Het onderste klepje 2-slippig, of, even als het bovenste klepje, 2-spletig-getand, soms beknabbeld, met eene geplooide en gedraaide naald op den rug. De honigschubben eirond gaaf onbehaard. Het zaad gedekt, gesleufd. De pluim zamengesteld, wijd. RS.

136. *Avena praecox*, panicula subspicata, flosculis calycem subaequantibus, arista geniculata calycem excedente, foliis setaceis. RS. p. 667. vH. 67.
Aira praecox. L. W. Sm! DC. 1570. P. p. 77. Gaud — vG! 6.
Trisetum praecox. DUMORTIER. l. c. p. 122.
Avena Loeflingiana. RAINVILLE apud G. 110.
Gramen loliaceum supinum. BAUH. G. 1070. (teste TRINIO, clavis Agrostographiae antiq. 1822.)
Ic. Dan. 383; Engl. 1296 (mala); Host. IV, 37.
Flor. *Majo*, *Junio*. ⊙.

137. *Avena fatua*, (1) panicula aequali, locustis sub-3-floris, flosculis calyce minoribus basique pilosis, omnibus aristatis, radice fibrosa annua. RS. p. 669.
Avena fatua. L. W. Sm. P. p. 100. DC. 1547. Gaud — G. 113. vH. 68.
Ic. LEERS t. 9. f. 4; Host. II, 58.

Var. β. locustis fere omnibus 2-floris, statura humili pedali vel sesquipedali. — vH. 68, β.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙.

37. AIRA. Calyx 2-florus, flosculis longior. Corollae valvula inferior apice erosa, aut multidentata, aut 2-setosa, basi infra medium arista coriacea plicata tortili; superior 2-fido-dentata. Squamae ovatae, integrae, glabrae. Stigmata villosa. Panicula composita. RS. g. 329. BEAUV. t. 18. f. 4.

138. *Aira flexuosa*, panicula patente trichotoma, pedunculis flexuosis, flosculis calycem vix superantibus, arista calycem excedente, foliis setaceis, culmo subnudo. RS. p. 678.
Aira flexuosa. L. Sm. DC. 1567. SCHR. Gaud. — vH. 69.
Ic. Dan. 157; Engl. 1519; Host. II, 43.
Var. α. locustis majoribus, magis coloratis, panicula coarctata (pedunculis vix flexuosis). RS. — vH. 69, α.
Aira montana. LEERS. W. P. p. 77. — G? 77.
—— *flexuosa* β. Sm. — dG. 7.
Ic. LEERS t. 5. f. 2.
Var. β. locustis minoribus albidis, panicula patente, culmo magis folioso (pedunculis flexuosis.) RS. — vH. 69, β.
Aira

(1) *Avena nuda* COMM. apud G. 111. indigena haberi nequit vid. vH. p. 98 et 99 in nota.

136. *kleine Haver*, met eene bijna aarvormende pluim, de bloempjes bijna zoo lang als den kelk, de naald geknikt langer dan den kelk, de bladen borstelig. RS.

Pl. Bij Hengelo. EHRHART. Op drooge zandige plaatsen bij Harderwijk en bij Hillegom. vG! In het Haagsche bosch; bij Hillegom. RAINVILLE! Bij Nijmegen. B. Te Muiderberg. R! In de duinen bij 's Hage. Z. In de duinvlakte bij Katwijk binnen. MULDER. Bij de Bild, Zeijst, Driebergen, Doorn enz. in de zandige streken tusschen Utrecht en Arnhem; te Rheede. vH.

137. *wilde Haver*, met eene gelijke pluim, de bloempakjes bijna 3-bloemig, de bloempjes kleiner dan den kelk en aan den voet behaard, alle genaald, de wortel vezelig, eenjarig. RS.

Pl. Onder de haver, rogge en gerst, als ook in de tabakslanden G. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. MULDER. Bij 's Gravenhage. Z. Bij Utrecht en Vianen. vH.

Versch. β. met de bloempakjes bijna alle 2-bloemig, eene lage gestalte van 1 of 1½ voet. vH.

Pl. Op de waarden langs de Lek bij Vianen, doch zeldzaam; op enkele plaatsen om Utrecht. vH.

57. WINDHALM. De kelk 2-bloemig, langer dan de bloempjes. Het onderste klepje aan den top beknabbeld, veeltandig of 2-borstelig, aan den voet onder het midden met eene lederachtige geplooide en gedraaide naald; het bovenste 2-spletig-getand. De honigschubben eirond, gaaf, onbehaard. De stempels vlokkig. De pluim zamengesteld. RS.

138. *bogtige Windhalm*, met eene openstaande 3-deelige pluim, de bloemsteelen bogtig, de bloempjes naauwelijks langer dan den kelk, de naald langer dan den kelk, de bladen borstelig, de halm bijna naakt. RS.

Versch. α. met grooter meer gekleurde bloempakjes, zamengedrongen pluim (naauwelijks bogtige bloemsteelen.) RS.

Pl. Overvloedig op de heide bij Nijmegen en Groningen; op Muiderberg en in den Haarlemmerhout. G. Bij Amersfoort en Nijmegen. dG.

Versch. β. met kleiner witachtige bloempakjes, openstaande pluim, bladrijker halm (bogtige bloemsteelen.) RS.

 Pl. Over-

Aira flexuosa. L. W. Sm. P. p. 77. — G. 76.
Ic. Bat. 211; Dan. 1222.
Flor. *Julio.* ♃.
Obs. Dubito, utrum ambae varietates vere distinctae sint.

139. *Aira caryophyllea*, panicula trichotoma, divaricato-patente, flosculis calyce minoribus, arista geniculata dorsali calycem excedente, foliis setaceis, ligula lanceolata acuta. RS. p. 681.

Arista infra medium dorsum valvulae inseritur.

Aira caryophyllea. L.W. Sm. P. p. 77. DC. 1568. Gaud. — G. 79. vH. 70.

Ic. Dan. 382; Engl. 812; Host. II, 44.

Flor. *Junio, Julio.* ⊙.

58. Deschampsia. Calyx 2-3-florus, flosculis longior. Corollae valvula inferior apice multidentata, basi arista recta, vix gluma longiore; superior 2-fido-dentata. Squamae suborbiculatae, pilosae. Stigmata distantia, villosa. Semen liberum, haud sulcatum. Panicula composita. RS. g. 330. beauv. t. 18. f. 3.

140. *Deschampsia caespitosa*, panicula diffusa, flosculis calycem subaequantibus (subexcedentibus, pedunculis scabris, wahlenberg;) arista recta brevi; foliis planis, facie sulcatis. RS. p. 685. — vH. 71.
Aira caespitosa. L.W.Sm. P. p. 77. DC. 1566. — G. 75.
Ic. Bat. 61; leers t. 4. f. 8; Dan. 240; Engl. 1453; Host. II, 42.
Flor. *Julio, Augusto.* ♃.

59. Corynephorus. Calyx 2-florus, valvulae membranaceae flosculis longiores. Corollae valvula inferior integra, basi arista medio articulata; lanuginosa, parte inferiore tortili filiformi, superiore clavata laevi; valvula superior 2-fido-dentata. Panicula composita. RS. g. 331. beauv. t. 18. f. 2.

141. *Corynephorus canescens*, panicula patente, demum coarctata, flosculis calyce minoribus, arista apice clavata calyce minore, foliis setaceis. RS. p. 688. — vH. 72.

Tota planta, primo glauca, demum canescit. schr.

Aira

Pl. Overal op zandige, heide-achtige gronden. vH.

Aanm. Ik twijfel, of deze beide verscheidenheden wel inderdaad onderscheiden zijn.

139. *zilverkleurige Windhalm*, met eene driedeelige wijd uitgespreid-openstaande pluim, de bloempjes kleiner dan den kelk, de naald, op den rug, geknikt, langer dan den kelk, borstelvormige bladen, het bindsel lancetvormig, spits. RS.
De naald is op den rug onder het midden van het klepje ingeplant.

Pl. Langs de zandige wegen bij Velsen boven Haarlem. SIX. In de duinen bij 's Gravenhage. MEERBURGH. Z. In den Aardenhout bij Haarlem. RAINVILLE. Nijmegen. B. Bij Katwijk en Overveen. DE HAAN. Aan het huis ter Heide en de Bild bij Utrecht; op verscheidene plaatsen te Rheede boven Arnhem. vH.

58. DESCHAMPSIA. De kelk 2-3-bloemig, langer dan de bloempjes. Het onderste klepje aan den top veeltandig, aan den voet met eene regte naald, naauwelijks langer dan het kafblaadje; het bovenste 2-spletig-getand. De honigschubben bijna schijfrond, behaard. De stempels openstaande, vlokkig. Het zaad vrij, ongesleufd. De pluim zamengesteld. RS.

140. *veen Deschampsia*, met eene uitgespreide pluim, de bloempjes omtrent even lang als den kelk (een weinig langer dan den kelk, met ruwe bloemsteelen volgens WAHLENBERG); de naald regt en kort; de bladen vlak, van boven gesleufd. RS.

Pl. Algemeen in vochtige streken door geheel Holland, Utrecht, Gelderland enz. vH.

59. BUNDGRAS. De kelk 2-bloemig, met vliezige kafblaadjes, langer dan de bloempjes. Het onderste klepje gaaf, aan den voet met eene naald, die in het midden geleed en wollig, van onderen gedraaid en draadvormig, van boven knodsvormig en glad is; het bovenste klepje 2-spletig-getand. De pluim zamengesteld. RS.

141. *grijzend Bundgras*, met eene openstaande, ten laatste zamengedrongen, pluim, de bloempjes kleiner dan den kelk, de naald van boven knodsvormig, kleiner dan den kelk, de bladen borstelvormig. RS
De geheele plant is eerst blaauwgroen, daarna grijzend van kleur. SCHR.

 Pl. Veel-

Aira canescens. L. W. Sm. P. p. 77. DC. 1569. Gaud. — G. 78.

Ic. Bat. 171; Dan. 1023; Engl. 1190; Host. IV, 36.

Var. β. *Variegata.* G. 78, β.

Var. γ. panicula glauca, antheris sulphureis. FAVROD in *Fl. Bat.* 171.

Flor. *Julio.* ♃.

60. GLYCERIA. Locusta teres. Calyx 5-7-florus; glumae 2 truncatae, marginibus membranaceis hyalinis, flosculis breviores. Corollae valvula inferior erosa vel multidentata, navicularis, amplexans superiorem 2-fido-dentatam. Squamae fere connatae, subcordatae. Stigmata plumosa. Semen sulcatum. Panicula subsimplex. RS. g. 338. BEAUV. t. 19. f 7.

142. *Glyceria fluitans*, panicula secunda divaricata, locustis linearibus appressis, 7-11-floris, flosculis obtusis liberis 7-nervibus; radice repente, culmo saepe usque ad paniculam vaginis tecto. RS. p. 695. — vH. 73.

Festuca fluitans. L. W. P. p. 94. — G. 100. M. 42.

Poa fluitans. Sm. DC. 1600. Gaud.

Ic. LEERS t. 8. f. 5; Dan. 237; Engl. 1520; Host. II, 77.

Flor. *per totam aestatem.* ♃.

61. CATABROSA. Calyx 2-5-florus, flosculis brevior, ut et valvula inferior, subtruncata, eroso-denticulata superior fere 5-fida. Squamae lanceolatae. Ovarium subemarginatum. Stigmata subaspergilliformia. Semen bicorne. Panicula composita. RS. g. 339. BEAUV. t 19. f. 8.

143. *Catabrosa aquatica*, panicula diffusa, glumis obtusis, flosculis calycem excedentibus. RS. p. 696. — vH 74. (1)

Aira aquatica. L. W. Sm. P. p. 77. Gaud. — G. 75.

Poa airoides. DC. 1620.

Ic. Engl. 1557; Host. II, 41.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

62. SCHE-

---

(1) *Aira aquatica* β *multiflora* EHRHART. (Beyträge zur Nat. II, p. 141) nostra est *Poa distans*, uti monitum est in *Botan. Zeitung* 1823. p. 384; ad *Catabrosam* vero referunt RS. mant. ad. vol. II, p. 388.

Pl. Veelvuldig op schrale duin- en zandgronden in Zuid-Holland, het Gooi, Gelderland enz. vH. In Zeeland. DUMORTIER.

Versch. β. geschakeerd van kleur. — G.

Pl. In de duinen niet ver van Zandvoort. G.

Versch. γ. met blaauwgroene pluim, zwavelkleurige helmknopjes. FAVROD.

Pl.. Bij Zandvoort. FAVROD.

60. VLOTGRAS. Het bloempakje is rolrond. De kelk 5-7-bloemig; 2 geknotte kafblaadjes, korter dan de bloempjes, met vliezige doorschijnende randen. Het onderste klepje beknabbeld of veeltandig, gekield, het bovenste 2-spletig-getande klepje omvattend. De honigschubben eenigzins zamengegroeid, bijna hartvormig. De stempels gevederd. Het zaad gesleufd. De pluim bijna eenvoudig. RS.

142. *groot Vlotgras*, met eene eenzijdige wijd uitgespreide pluim, de bloempakjes lijnvormig aangedrukt 7-11-bloemig, de bloempjes stomp, gescheiden, 7-nervig; de wortel kruipende, de halm dikwijls tot aan de pluim met bladscheeden bedekt. RS.

Pl. Op vele plaatsen in stilstaande slooten en meeren.

61. KNABBELGRAS. De kelk is 2-5-bloemig, korter dan de bloempjes, even als het onderklepje, eenigzins geknot, beknabbeld-getand; het bovenste kafblaadje bijna 3-spletig. De honigschubben lancetvormig. Het vruchtbeginsel een weinig uitgerand. De stempels bijna kwastvormig. Het zaad 2-hoornig. De pluim zamengesteld. RS.

143. *water Knabbelgras*, met eene uitgespreide pluim, stompe kafblaadjes, de bloempjes langer dan den kelk. RS.

Pl. In vochtige bouw- en weilanden. G. Bij Nijmegen. B. In eenige weilanden bij Leyden. MULDER. Te Katwijk aan het Mallegat. K. Bij 's Gravenhage in weilanden. Z. Bij Haarlem en te Middachten bij Rheede in slooten. vH.

62. SCHEDONORUS. Calyx 5–15-florus; glumae flosculis breviores. Corollae valvula inferior sub apice breviter emarginato-dentata, dentibus saepe barbatis, setigera; superior 2-fido-dentata. Squamae lanceolatae, integrae, glabrae. Stigmata villosa. Semen valvula corollae superiore subcorticatum, sulcatum. Panicula composita; pedicelli proprii inflati, cuneiformes. RS. g. 341. BEAUV. t. 19. f. 2.

144. *Schedonorus pratensis*, panicula patente ramosa, locustis linearibus muticis multifloris, foliis linearibus, radice fibrosa. RS. p. 698. — vH. 75.

Festuca elatior. L. (*Fl. Suec.* teste SMITHIO) W. P. p. 94. DC. 1579. — G. 99. M. 43.

Festuca pratensis. Sm. SCHR. Gaud! — dG. 11.

Ic. LEERS t. 8. f. 6; Engl. 1592; Host. II, 79.

Flor. *Junio—Augusto.* ♃.

145. *Schedonorus elatior*, panicula patente ramosissima, locustis ovato-lanceolatis subaristatis 4–5-floris, foliis lineari-lanceolatis, radice repente. RS. p. 699. — vH. 76.

A praecedenti specie, cum qua olim saepe confusa fuit, praeter characteres datos, differt: culmo altiore rigidiore, foliis profundius striatis, panicula majore nutante, locustis compressis. cf. SCHR. p. 334.

Festuca elatior. L. (sp. pl.) Sm. SCHR.

Bromus littoreus. W. *Schedonorus arundinaceus.* DUMORTIER l. c. p. 106.

Festuca arundinacea. P. p. 94. DC. 1580. Gaud!

Ic. Engl. 1593; Host. I, 8.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

146. *Schedonorus inermis*, panicula erecta, locustis linearibus subteretibus nudis, flosculis imbricatis muticis vel brevissime aristatis, foliis glabriusculis, radice repente. RS. p. 701. — vH. 77.

Glumae valvulaeque apice flavescentes.

Bromus inermis. W. P. p. 96. Gaud. — dG. 14. B. p. 438. DUMORTIER. l. c. p. 117.

Festuca inermis. DC. 1581.

Ic. Host. I, 9.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

? 147. *Schedonorus serotinus*, panicula patente pauciflora, locustis 2–5-floris, foliis brevissimis, culmo foliorum vaginis obtecto, radice fibrosa. RS. p. 702. — vH. 78.

Agrostis serotina. L. (*Mant* p. 30) W. P. p. 74. — G. 72.

Festuca serotina. L. (*Sp. pl.* teste GAUDINO) SCHR. Gaud.

Ic. Host. II, 92

Flor. . . . . . . ♃.

63. LANGBLOEM. De kelk 5-15-bloemig, de kafblaadjes korter dan de bloempjes. Het onderste klepje onder den top kort uitgerand-getand, met gebaarde tandjes, borsteldragend; het bovenste 2-spletig-getand. De honigschubben lancetvormig, gaaf, onbehaard. De stempels vlokkig. Het zaad eenigzins gedekt door het bovenste klepje, gesleufd. De pluim zamengesteld, de bijzondere bloemsteeltjes opgeblazen, wigvormig. RS.

144. *beemd Langbloem*, met openstaande getakte pluim, de bloempakjes lijnvormig ongewapend veelbloemig, de bladen lijnvormig, de wortel vezelig. RS.

Pl. Op zeer vele plaatsen in ons land.

145. *rijzige Langbloem*, met openstaande sterkgetakte pluim, de bloempakjes eirond-lancetvormig een weinig genaald, 4-5-bloemig, de bladen lijn-lancetvormig, de wortel kruipende. RS.

Dezelve verschilt van de voorgaande soort, behalve de opgegevene kenmerken, ook door een hooger en stijver halm, dieper gestreepte bladen, grooter en knikkende pluim en zamengedrukte bloempakjes.

Pl. In moerassen bij Muiden. R. Om Amsterdam op vochtige vruchtbare gronden aan het IJ; op de waarden aan de Waal bij Gorinchem; Velsen boven Haarlem; bij Muiderberg. vH. In Zeeland. DUMORTIER.

146. *ongebaarde Langbloem*, met regtstandige pluim, de bloempakjes lijnvormig, bijna rolrond, naakt, de bloempjes over elkander liggend, ongewapend of zeer kort genaald, bijna onbehaarde bladen, de wortel kruipende. RS.

De kafblaadjes en klepjes zijn geelachtig aan den top.

Pl. Aan den Waaldijk bij Neerijnen; bij Nijmegen. B! Op de waarden langs de Lek bij Hagestein. dG. Langs de rivieren de Lek en de Waal. R! Op schaduwachtige plaatsen te Rheede aan het riviertje de Laak. vH.

? 147 *laatbloeijende Langbloem*, met openstaande schraalbloemige pluim, de bloempakjes 2-5-bloemig, de bladen zeer kort, de halm door de bladscheeden bedekt, de wortel vezelig. RS.

Pl. Te Zorgvliet bij 's Gravenhage. RAINVILLE bij G.

148. *on-*

148. *Schedonorus loliaceus*, racemo spicato elongato subnutante, locustis remoticis muticis, dein patentibus, radice fibrosa. RS. p. 703. — vH. 79.

Festuca loliacea. W. Sm. P. p. 92. DC. 1578. Gaud. — dG. 12. R. p. 438.

Schedonorus loliaceus. DUMORTIER. l. c. p. 107.

Ic. Engl. 1821.

Flor. Junio, Julio. ♃.

63. FESTUCA. Calycis glumae inaequales, 2-15-florae; inferior interdem tri-quadruplo brevior. Valvula inferior integra, seta plus minus elongata, superior bifido-dentata. Squamae ovatae, integrae, pilosae. Stigmata villosa. Semen subcorticatum, sulcatum. Panicula composita; pedicellis propriis inflatis, cuneiformibus. RS. g. 344. BEAUV. t. 19. f. 9 et 10.

149. *Festuca ovina*; panicula secunda coarctata, locustis ovatis sub-4-floris, corollis teretiusculis basi glabris, foliis tenuissimis scabris. RS. p. 714.

Festuca ovina. L. W. Sm. P. p. 93. DC. 1582. Gaud. — G. 95. M. 41. vH. 80.

Var. α. F. ov. vulgaris, locustis breviter aristatis.

Festuca ovina. SCHR.

Ic. LEERS. t. 8. f. 3; Engl. 585; Host. II, 84.

Var. β. F. ov. tenuifolia, locustis muticis (culmo foliisque tenuioribus.)

Festuca ovina. β. Gaud. — vH. 80. β.

——— *tenuifolia*. SCHR. DC. 1582ᵃ.

Ic. LEERS. t. 8. f. 4. †

Var. γ. F. ov. maritima, locustis majoribus, ovato-oblongis, 6-7-floris, breviter setigeris, corollisque compressis. — vH. 80. γ.

Planta adhuc dubia. Folia planiuscula.

Flor. *Junio*. ♃.

150. *Festuca capillata*, panicula angusta subsecunda, locustis sub-4-floris, culmo laevi filiformi, foliis capillaribus. RS. p. 715.

Folia radicalia longissima culmum pedalem ferme adaequantia. Locustae virides acutae.

Festuca capillata. Lam. (ill. n°. 1054.) P. p. 93. DUMORTIER l. c. p. 102.

Poa setacea. KOELER (Gram. p. 162.)

Flor. *Junio*.

151. *Fes-*

148. *ongesteelde Langbloem*, met eene aarvormende uitgerekte eenigzins knikkende bloemtros, verwijderde ongewapende, ten laatste openstaande, bloempakjes, de wortel vezelig. RS.

Pl. Op de hofstede den Donk bij Rotterdam. RAINVILLE! Bij Harderwijk. R. Bij Vianen. vH.

63 ZWENKGRAS. De kafblaadjes zijn ongelijk, 2-15-bloemig, het onderste soms 3 of 4 maal korter dan het bovenste. Het onderste klepje gaaf, met meer of min uitgerekte borstel, het bovenste tweespletig-getand. De honigschubben eirond, gaaf, behaard. Het zaad eenigzins gedekt, gesleufd. De pluim zamengesteld; de bijzondere bloemsteeltjes opgeblazen, wigvormig. RS.

149. *schapen Zwenkgras*, met eene eenzijdige zamengedrongene pluim, de bloempakjes eirond bijna 4-bloemig, genoegzaam rolronde bloempjes, met onbehaarden voet, de bladen zeer dun en ruw. RS.

Versch. α. *gemeen schapen Zwenkgras*, met kort genaalde bloempakjes.

Pl. Op zand- en heide-gronden gemeen.

Versch. β. *dunbladig schapen Zwenkgras*, met ongenaalde bloempakjes, dunner halm en bladen.

Pl. Bij Nijmegen. B! Bij Arnhem en Rheede. vH.

Versch. γ. *zeekants schapen Zwenkgras*, met grooter, eirond-langwerpige 6-7-bloemige, kort borstelige bloempakjes, even als de bloempjes zamengedrukt. — vH.

Eene nog twijfelachtige plant. De bladen zijn eenigzins vlak.

Pl. Op de keegen (schorren) bij Ferwerd in Vriesland. BRUCKER ANDREAE.

150. *haarvormig Zwenkgras*, met smalle bijna eenzijdige pluim, de bloempakjes bijna 4-bloemig, de halm glad en draadvormig, de bladen haarvormig. RS.

De wortelbladen zijn zeer lang en bijna gelijk met den een voet hoogen halm. De bloempakjes groen en spits.

Pl. Op beschaduwde gronden te Rheede boven Arnhem. vH.

151. *asch-*

151. *Festuca cinerea*, panicula erecta (patente), locustis 5-7-floris, valvulis (glumisque interdum) tomentosis, aristatis, foliis subglaucis filiformi-convolutis, extus laevibus; intus pubescentibus. DC. 1585.

Var. β. culmo 2-pedali, locustis majoribus (quam in α DC.)

Festuca cinerea β. DC. l. 1585.

——— *dumetorum* β. Lam! (Dict. II, p. 459)

——— *duriuscula dumetorum*. vH. 82. γ.

——— *dumetorum*. dG. 10. (ex loco synonymum credo) R. p. 438.

——— *arenaria*. ASKELOF? RS. p. 718?

——— *oraria*. DUMORTIER l. c. p. 105.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

Obs. Differt a vera *Festuca dumetorum* panicula patente non coarctata, valvulis majoribus etc. Synonyma CANDOLLII et LAMARCKII certissima, quum doct. J. GAY, haec in herbariis Parisiensibus, ea qua est humanitate, mihi confirmare voluit. *Festuca arenaria* ASKELOF RS. p. 718. vix, nisi flosculorum numero, differre videtur.

152. *Festuca glauca*, panicula secunda subspicaeformi, locustis laevibus sub-5-floris subaristatis, foliis glaucis rigidis subulatis, culmo brevioribus. RS. p. 720.

Folia radicalia involuta dense caespitosa. Valvulae, in omnibus nostris speciminibus, apice pubescentes.

Festuca glauca. Lam. (Ill. n°. 1034.) P. p. 93. SCHR. DC. 1586. Gaud.! — vH. 81.

Ic. Host. II, 88.

Var. β. *longifolia*, foliis longitudine culmi. RS. p. 720.

Flor. *Julio*. ♃.

153. *Festuca duriuscula*, panicula erecta patente (subsecunda), corollis arista longioribus, radice fibrosa. RS. p. 723.

Festuca duriuscula. L. W. Sm. P. p. 93. DC. 1584. Gaud.! — G. 96. vH. 82.

Ic. Bat. 271. LEERS t. 8. f. 4; Engl. 470; Host. II, 83.

Var. α. *F. dur.-oliganthos*, elatior, foliis viridibus mollioribus tenuioribusque, locustis 4-5-floris.

Festuca rubra. LEERS.

Ic. Dan. 848; LEERS t. 8. f. 1.

Var. β. *F. dur.-polyanthos*, elatior, foliis viridibus mollioribus tenuioribusque, locustis 6-8-floris.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

154. *Fes-*

151. *aschgraauw Zwenkgras*, met regtstandige (openstaande) pluim, de bloempakjes 5–7-bloemig, de klepjes (en soms ook de kafblaadjes) viltig, genaald, de bladen bijna blaauwgroen, draadvormig, zamengerold, van buiten glad, van binnen zachtharig. DC.

Versch. β. met 2-voetigen halm en grooter bloempakjes (dan in de *Versch.* α van DC.)

Pl. Bij het dorp de Bild. dG. Tusschen Zeijst en de Bild. R. Bij Rotterdam, Nijmegen; op de duinen van Scheveningen. K. Bij Katwijk. DE HAAN! Gemeen in de binnen- en zee-duinen tusschen Haarlem en 's Gravenhage; tusschen Zeijst en de Bild. vH.

Aanm. Dezelve verschilt van de ware *Festuca dumetorum* door hare openstaande, niet zamengedrongen pluim, grooter klepjes enz. De *Synonymie* van DECANDOLLE en LAMARCK zijn zeer zeker, daar de geleerde plantkundige J. GAY te *Parys* mijne planten met die van LAMARCK en DECANDOLLE in de Parysche plantenverzamelingen wel heeft willen vergelijken. Het *zandig Zwenkgras* van ASKELOF schijnt van onze plant niet dan door het getal der bloempjes te verschillen.

152. *blaauwgroen Zwenkgras*, met eene eenzijdige bijna aarvormende pluim, gladde bijna 5-bloemige eenigzins genaalde bloempakjes, blaauwgroene stijve elsvormige bladen, korter dan den halm. RS.

De wortelbladen zijn ineengerold, eene digte zode vormend. De klepjes, in alle onze planten, aan den top zachtharig.

Pl. Bij Nijmegen. B! Tusschen Rheenen en de Grebbe en vooral aan de Grebbe langs de straatweg in menigte. vH.

Versch. β. *langbladig*, met bladen, even lang als den halm.

Pl. Aan de Grebbe. vH.

153. *hard Zwenkgras*, met eenen regtstandigen, openstaanden (bijna eenzijdigen) halm, de bloempjes langer dan de naald, de wortel vezelig. RS.

Versch. α. *schraalbloemig*, rijzig, met groene zachter en dunner bladen, 4-5-bloemige bloempakjes.

Pl. Algemeen door het geheele land, vooral op schrale gronden. vH.

Versch. β. *veelbloemig*, rijzig, met groene zachter en dunner bladen, 6–8-bloemige bloempakjes.

Pl. Bij Rotterdam RAINVILLE! Aan den IJssel bij Rheede. vH.

154. *rood*

154. *Festuca rubra*, panicula secunda erecta patente, flosculis teretiusculis arista longioribus, foliis supra pubescentibus, radice repente. RS. p. 724.

Affinis *Festucae duriusculae*, ab ea praesertim differt radice repente, foliis culmeis latioribus, pubescentibus.

Festuca rubra. L. W. Sm. P. p. 93. DC. 1583. Gaud. — vG. 8. vH. 83.

Ic. Engl. 2056; Host. II, 82.

Flor. Julio. ♃.

155. *Festuca myurus*, panicula secunda nutante elongata, flosculis subulatis aristatis apice scabris, foliis setaceo-subcarinatis brevissimis. RS. p. 726.

Festuca myurus. L. W. Sm. P. p. 93. DC. 1594. Gaud. — G. 97. vH. 84.

Vulpia ——— DUMORTIER l. c. p. 101.

Ic. LEERS t. 5. f. 5; Engl. 1412; Host. II, 93.

Flor. Junio. ⊙. RS. (♂ SCHR.)

64. BRACHYPODIUM. Locustae alternae in quovis axeos articulo pedicellatae, pedicellis latis, crassis. Calyx 3-15-florus; glumae flosculis breviores. Corollae valvulae integrae; inferior apice setigera, superior obtuse truncata, vix emarginata, marginibus saepius pilis rigidis, reflexis, hirtis. Squamae ovatae, integrae, pilosae. Ovarium obtusum. Semen subcorticatum, sulcatum. RS. g. 345. BEAUV. t. 19. f. 3.

156. *Brachypodium pinnatum*, spica simplici disticha erecta, locustis alternis pubescentibus aristatis, valvula sua breviore, ligula obtusa ciliata vix exserta, foliis pubescentibus, radice repente. RS. p. 736. — vH 85.

Valvula superior truncata, inferiori aequalis vel ea longior est, adeo ut flosculi obtusi appareant.

Bromus pinnatus. L. W. Sm. Gaud. — G. 108.

Triticum pinnatum. DC. 1663.

Festuca pinnata. SCHR.

Ic. LEERS t. 10, f. 3; Engl. 730; Host. I, 22.

Flor. Julio. ♃.

157. *Brachypodium sylvaticum*, racemo spicato (spica) disticho simplici subnutante, locustis remotiusculis erectis, aristis supremis valvula longioribus, valvulis acuminatis, radice fibrosa. RS. p. 741. — vH. 86.

Li-

154. *rood Zwenkgras*, met eene eenzijdige regtstandige openstaande pluim, bijna rolronde bloempjes, langer dan de naald, de bladen van boven zachtharig, de wortel kruipende. RS.

Aanverwant aan het *harde Zwenkgras*, doch door zijnen kruipenden wortel, breeder en zachtharige stengbladen voornamelijk verschillend.

Pl. Op drooge zandige plaatsen langs de wegen bij Harderwijk. vG. In de duinen van Holland. DC. Bij Nijmegen. B!

155. *langbaardig Zwenkgras*, met eene eenzijdige knikkende uitgerekte pluim, de bloempjes elsvormig genaald, ruw aan den top, de bladen borstelig bijna gekield en zeer kort. RS.

Pl. Op de muren van Leyden. VAN ROIJEN. K. MULDER. Op zandige plaatsen bij Nijmegen en op de duinen bij Hillegom. RAINVILLE! Bij Nijmegen. B. Op de duinen bij Overveen. VAN MARUM.

64. KORTSTEEL. De bloempakjes overhoeksch op elken tand der bloemspil, gesteeld met breede dikke steeltjes. De kelk 3–15-bloemig; de kafblaadjes korter dan de bloempjes. De klepjes gaaf, het onderste aan den top borsteldragend, het bovenste stomp geknot, naauwelijks uitgerand, de randen vaak met stijve, nedergebogen, stekelharige haren. De honigschubben eirond gaaf behaard. Het vruchtbeginsel stomp. Het zaad eenigzins gedekt, gesleufd. RS.

156. *gevinde Kortsteel*, met eene eenvoudige 2-rijige regtstandige aar, de bloempakjes overhoeks zachtharig en genaald, de naald korter dan het klepje, het bindsel stomp gewimperd, naauwelijks uitspringend, de bladen zachtharig, de wortel kruipende. RS.

Het bovenste klepje is geknot, gelijk of langer dan het onderste, waardoor de bloempjes ons stomp toeschijnen.

Pl. In zandige weilanden bij den Haarlemmerhout en elders. G.

157. *bosch Kortsteel*, met eene tweerijige eenvoudige bijna knikkende aar, de bloempakjes een weinig verwijderd, regtstandig, de bovenste naalden langer dan het klepje, de klepjes gespitst, de wortel vezelig. RS.

Ligula exserta. Locustae subsessiles scabrae, plerumque glabrae; valvula superior truncata, inferiori brevior, adeo ut flosculi acuti appareant.

Bromus gracilis. W. — *Bromus sylvaticus.* Sm. Gaud. *Festuca* ——— SCHR. *Triticum sylvaticum.* DC. 1665.

Ic. Dan. 164; Engl. 729; Host. I, 21.

Flor. *Julio.* ♃.

65. **Lolium.** Locustae sessiles, inferioribus calyx 1-glumis, superiori biglumis, glumis oppositis. Corollae valvula inferior apice mucronata aut setigera, superior membranacea, 2-fido dentata. Squamae bidentatae, dentibus inaequalibus. Ovarium subtrigonum. Stigmata plumosa. Semen sulcatum. Spica composita (simplex vH.) RS. g. 346. BEAUV. t. 20. f. 3.

158. *Lolium perenne*, spica mutica, locustis calyce longioribus, radice perenni. RS. p. 747.

Lolium perenne. L. W. Sm. P. p. 110. DC. 1676. Gaud. — G. 120 M. 50 vH. 87.

Var. α. L. per. vulgare.

Ic. Bat. 201; LEERS t. 12. f. 1; Dan. 747; Engl. 315; Host. I, 15.

Var. β. L. per. tenue, culmo gracili, foliis angustis, locustis 3–4-floris.

Lolium tenue L? W. P. p. 110. — G. 121.

Var. γ. L. per. compositum, locustis compositis brevioribus 7–9-floris.

Lolium perenne β cristatum. P. 110.

Var. δ. L. per. ramosum, spica ramosa, culmis crassiusculis, vix semipedalibus.

Lolium perenne var. ramosum. SCHR. P. p. 110.

Ic. LEERS t. 12 f. 1 †.

Var. ε. L. per. viviparum.

Flor. *Junio — Aug.* ♃.

159. *Lolium arvense*, spica submutica, locustis calycem aequantibus, radice annua. RS. p. 748.

Lolium arvense. Sm. SCHR. Gaud. — vH. 88.

——— *multiflorum* β. P. p. 110.

Ic. Engl. 1125; Host. III, 25.

Flor. *Julio.* ☉.

160. *Lolium temulentum*, spica aristata, locustis calyce minoribus, radice annua, culmo superne scabro. RS. p. 749.

Lolium temulentum. L. W. Sm. P. p. 110. SCHR. DC. 1676. Gaud. — G. 122. vH. 89.

Ic. Dan. 160; Engl. 1124; Host. I, 26.

Flor. *Julio.* ☉.

Het bindsel is uitspringend. De bloempakjes bijna ongesteeld ruw, meestal onbehaard, het bovenste klepje is geknot, korter dan het onderste, waardoor de bloempjes one spits toeschijnen.

Pl. Bij Nijmegen. B! In Zeeland. DUMORTIER.

65. RAIJGRAS. De bloempakjes ongesteeld, aan de onderste slechts 1 kafblaadje, aan het bovenste 2 tegenovergestelde kafblaadjes. Het onderste klepje aan den top gepunt of borsteldragend, het bovenste vliezig, 2-spletig-getand. De honigschubben met 2 ongelijke tanden. Het vruchtbeginsel bijna driekantig. De stempels gevederd. Het zaad gesleufd. De aar eenvoudig. RS.

158. *gemeen Raijgras*, met eene ongenaalde aar, de bloempakjes langer dan den kelk, de wortel overblijvende. RS.

Versch. α. gemeen Raijgras.

Pl. Algemeen in de landen en langs de wegen.

Versch. β. dun Raijgras, met slanken halm, smalle bladen, 3–4-bloemige bloempakjes.

Pl. Bij Nijmegen RAINVILLE! B. Bij Amsterdam! vH.

Versch. γ. zamengesteld Raijgras, met korter zamengestelde 7–9-bloemige bloempakjes.

Pl. Bij Amsterdam. vH. Bij 's Gravenhage. Z.

Versch. δ. getakt Raijgras, met eene getakte aar, eenigzins dikke, naauwlijks een half voet hooge halmen.

Pl. Bij Utrecht, Amstelveen en Vianen op vruchtbare kleigronden. vH. Bij 's Gravenhage. Z.

Versch. ε. plantdragend Raijgras.

Pl. Bij Rotterdam. RAINVILLE!

159. *akker Raijgras*, met bijna ongenaalde aar, de bloempakjes bijna gelijk met den kelk, de wortel eenjarig. RS.

Pl. Bij Arnhem. vH. Bij 's Gravenhage. Z!

160. *bedwelmend Raijgras*, met eene genaalde aar, de bloempakjes kleiner dan den kelk, de wortel eenjarig, de halm van boven ruw. RS.

Pl. In de koornlanden tusschen de haver en het vlas. G. Bij Nijmegen. B. Bij Nijmegen en op verscheidene plaatsen in de Betuwe, vooral langs den Noorder-Waaldijk; bij Arnhem en Rheede. vH. Bij 's Gravenhage. Z!

Caeterum de hisce 3 *Lolii* speciebus legantur observationes, quas feci in Synopsi l. c.

166. AGROPYRUM. Calyx 3–9-florus, glumae acutae, flosculis breviores, integrae. Corollae valvula inferior integra, quandoque subdentata, apice setigera, seta interdum brevissima, subnulla; superior emarginata aut 2-fido-dentata Squamae integrae, pilosae. Semen corticatum, sulcatum. Spica composita (simplex) axi articulato-dentata, locustis sessilibus aut breviter pedicellatis. RS g. 347. BEAUV. t. 20. f. 1, 2.

161. *Agropyrum junceum*, glumis sub-9-nervibus obtusis, 4–5-floris, flosculis muticis, axi laevi, radice repente. RS. p. 750. — vH. 90.

Culmus basi parumper decumbens; folia rigida glauca mucronato-pungentia, apice involuta; ligula brevissima. Axis in nostris speciminibus omnino laevis; flosculi obtusi

Triticum junceum. L. W. Sm. P. p. 109 — G. 126.

Ic. Bat. 266 (1); Dan. 916; Engl. 814; Host. III, 33.

Flor. *Julio*. ♃.

162. *Agropyrum acutum*, spica disticha continua, glumis acutis 5-nervibus, flosculis acutis, axi laevi, foliis convolutis, radice repente. RS. p. 751.

Valvulae acuminatae sub-5-nerves, dorso scabrae. DUMORTIER.

Agropyrum acutum DUMORTIER. l. c. p. 96.

Triticum ——— DC. 1662ª.

Flor. Julio. ♃.

163. *Agropyrum obtusiflorum*, spica disticha subcontinua, glumis 9-nervibus, flosculis exaristatis obtusis submucronulatis, axi scabra, foliis plano-subconvolutis glaucis. RS. p. 753.

Agropyrum junceum, β. *obtusiflorum*. DUMORTIER l. c. p. 97.

Flor. Julio. ♃.

164. *Agropyrum pungens*, spica continua (?), axi hispida (scabra), locustis alternis distichis, glumis aequalibus acutis 5–7-nervibus, valvulis brevissime mucronatis, foliis basi planis, apice margine convolutis rigidulis pungentibus, radice repente. RS. p. 753.

Diff.

(1) DUMORTIER l. c. p. 96. hanc iconem Florae Batavae ad suum *Agropyrum heterophyllum* ducit.

Men leze verder over deze 3 soorten van *Raÿgras* de aanmerkingen in mijne *Synopsis*. t. a. pl.

66. TARWGRAS. De kelk 3-9-bloemig; de kafblaadjes spits, gaaf, korter dan de bloempjes. Het onderste klepje gaaf, soms een weinig getand, aan den top borsteldragend, de borstel somwijlen zeer kort, naauwelijks zigtbaar; het bovenste klepje uitgerand of 2-spletig-getand. De honigschubben gaaf, behaard. Het zaad gedekt, gesleufd. De aar eenvoudig, met eene geleedde en getande spil, met ongesteelde of kort gesteelde bloempakjes. RS.

161. *biesachtig Tarwgras*, met bijna 9-nervige stompe 4-5-bloemige kafblaadjes, de bloempjes ongewapend, de bloemspil glad, de wortel kruipend. RS.

De halm is aan den voet een weinig liggende; de bladen stijf, blaauwgroen, gepunt-stekende, aan den top in een gerold. Het bindsel zeer kort. De bloemspil in alle onze exemplaren glad; de bloempjes stomp.

Pl. Gemeen in de hollandsche zeeduinen. K. Op de duinen aan zee bij Zandvoort. vH. Zeldzaam in Zeeland. DUMORTIER.

162. *spits Tarwgras*, met eene tweerijige doorloopende aar, de kafblaadjes spits 5-nervig, de bloempjes spits, de bloemspil glad, de bladen zamengerold, de wortel kruipende. RS.

De klepjes gespitst bijna 5-nervig, ruw op den rug. DUMORTIER.

Pl. In Zeeland. DUMORTIER. (Mss.)

163. *stompbloemig Tarwgras*, met eene tweerijige bijna doorloopende aar, de kafblaadjes zeer stomp 9-nervig, de bloempjes ongenaald stomp, een weinig gepunt, de bloemspil ruw, de bladen vlakachtig-zamengerold en blaauwgroen. RS.

Pl In Zeeland. DUMORTIER. (Mss.)

164. *stekend Tarwgras*, met eene doorloopende (?) aar, de bloemspil ruw, de bloempakjes overhoeksch en tweerijig, de kafblaadjes gelijk spits 5-7-nervig, de klepjes zeer kort gepunt, de bladen aan den voet vlak, aan den top stijfachtig, gepunt, met zamengerolden rand, de wortel kruipende. RS.

Differt ab *Agropyro junceo*, locustis duplo minoribus, spica graciliore minusque compacta et axi margine scabra. RS. vH.

Triticum pungens. DC. 1662e.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

165. *Agropyrum repens*, radice repente alba articulata, sobolifera. RS. p. 754. — vH. 91.

Folia plana, in maritimis glauca. Flosculi acuminati aut setigeri.

Triticum repens. L. W. Sm. P. p. 109. SCHR. DC. 1661. — G. 127. M. 56.

Var. α. *Agr. rep.-arvense*, locustis oblongis sub-4-floris, glumis muticis, valvulis acuminatis longitudine glumarum. RS. — vH. 91, α.

Triticum repens. β. SCHR. Gaud.

Ic. LEERS t. 12. f. 3; Engl. 909; Host. II, 21.

Var. β. *Agr. rep.-subulatum*, locustis oblongis sub-6-floris, glumis subulatis, valvulis brevissime mucronatis, calyce longioribus. RS. — vH. 91. β.

Triticum repens. α. SCHR.

Var. γ. *Agr. rep.-dumetorum*, locustis solitariis geminis ternisve oblongis 5-8-floris, glumis valvulisque aristis brevissimis. RS. — vH. 91. γ.

Triticum repens. β. P. p. 109; γ. SCHR.

Flor. *Junio-Septembri*. ♃.

166. *Agropyrum caninum*, glumis brevius aristatis sub-3-nervibus sub-5-floris, flosculis aristatis, radice fibrosa perenni. RS. p. 756. — vH. 92.

Triticum caninum. L. (*Sp. pl.*) Sm. P. p. 109. SCHR. Gaud. — G. 128.

Elymus caninus. L. (*Fl. Suec.*) W.

Triticum sepium. DC. 1660.

Ic. Engl. 1372; Host. II, 25.

Flor. *Junio—Augusto*. ♃. (1)

67. ELYMUS. Locustae in quovis axeos dente 2 vel plures, 3-9-florae. Calycis glumae geminae, subaequales, raro, in *E. Hystrice*, subnullae. Corollae valvula inferior integra, setigera, seta interdum brevissima; superior subbifido-dentata. Squamae ovatae, integrae, pilosae. Ovarium barbatum. Stigmata plumosa. Semen sulcatum. Spica simplex. RS. g. 351. BEAUV. t. 20. f. 7, 9.

167. *Ely-*

(1) *Triticum turgidum* G. 125, *Tr. aestivum* M. 54 et *Tr. hybernum* M. 55, verae indigenae haberi nequeunt.

Het verschil van het *biesachtig Tarwgras*, door tweemaal kleiner bloempakjes, slanker en minder digte aar en de op den rand ruwe bloemspil. RS. vH.

Pl. Aan den zeedijk bij Harlingen. S. SCHELTEMA! Op de duinen bij Zandvoort digt bij de zee! vH.

165. *kruipend Tarwgras*, met kruipenden witten geleedden spruitvormenden wortel. RS.

De bladen zijn vlak, op plaatsen aan den zeekant blaauwgroen. De bloempjes gespitst of borsteldragend.

Versch. α. akker Tarwgras, met langwerpige bijna 4-bloemige bloempakjes, de kafblaadjes ongewapend, de klepjes gespitst, even lang als de kafblaadjes. RS.

Pl. Gemeen in de weiden en op steenachtige plaatsen.

Versch. β. elsvormig Tarwgras, met langwerpige bijna 6-bloemige bloempakjes, de kafblaadjes elsvormig, de klepjes zeer kort gepunt, langer dan den kelk. RS.

Pl. Gemeen in de weiden en op steenachtige plaatsen.

Versch. γ. genaald Tarwgras, met eenzame, gepaarde of 3-voudige, langwerpige 5-8-bloemige bloempakjes, de kafblaadjes en klepjes met zeer korte naalden. RS.

Pl. Bij Rotterdam RAINVILLE.

166. *hondsch Tarwgras*, met kort genaalde, bijna 3-nervige en 5-bloemige kafblaadjes, de bloempjes genaald, de wortel vezelig, overblijvende. RS.

Pl. Gemeen door ons geheele land.

67. ZANDHAVER. De bloempakjes zijn op elken tand der bloemspil 2 of meer in getal, 5-9-bloemig. De kafblaadjes 2 in getal, bijna gelijk, somtijds afwezig. Het onderste klepje gaaf, borsteldragend, de borstel soms zeer kort; het bovenste klepje bijna 2-spletig-getand. De honigschubben eirond, gaaf, behaard. Het vruchtbeginsel gebaard. De stempels gevederd. Het zaad gesleufd. De aar eenvoudig. RS.

167. *Elymus arenarius*, spica erecta arcta; locustis sub-3-floris pubescentibus, inferioribus et superioribus geminatis, intermediis ternis, calyce ciliato (vix) brevioribus, flosculis muticis, foliis involutis rigidis. RS. p. 773.

Elymus arenarius. L. W. Sm. P. p. 107. SCHR. DC. 1678. — G. 123. vH 93.

Ic. Bat. 171; Dan. 847; Engl. 1672; Host. IV, 12.

Flor. *Julio.* ♃.

168. *Elymus geniculatus*, spica laxa erecta, demum infracta, locustis sub-3-floris, pubescentibus, inferioribus remotis, calyce glabro brevioribus; foliis involutis rigidis. RS. p. 774.

Affinis *Elymo arenario*, at altior, gracilior, foliis angustioribus. Spica laxa, ad primum vel secundum florum fasciculum angulo acuto demum inflexa et dependens.

Elymus geniculatus. W. (enum I, p. 130.) Sm. P p. 107.

Ic. Engl. 1586.

Flor. Julio. ♃.

169. *Elymus europaeus*, spica erecta, locustis ternis, 1-2-floris, aristatis, scabris; calycibus lineari-subulatis aristatis, locustas aequantibus; foliis planis glabris, vaginis pilosis. RS. p. 777.

Locustae saepissime 1-florae. DUMORTIER l. c. p. 92.

Elymus europaeus. L. (mant. 35.) W. Sm. Gaud. P. p. 107. DC. 1679.

Ic. Engl. 1317; Host. I, 28.

Flor. Junio. ♃.

68 HORDEUM. Locustae 3 in quovis axeos dente parallelae 1-florae, singulae calyce 2-glumi, omnes hermaphroditae. Calycis glumae subulatae. Corollae valvula inferior setigera, superior integra, obtusiuscula. Squamae obtusae, integrae, glabrae. Ovarium apice barbatum. Stigmata villosa. Semen corticatum sulcatum. Spica simplex. RS. g. 361. BEAUV. t. 21. f. 1; 2.

170. *Hordeum murinum*, glumis intermediis lineari-lanceolatis ciliatis, exterioribus setaceis scabris. RS. p. 793.

Hordeum murinum. L. W. Sm. P. p. 108. DC. 1681. Gaud. — G. 124. M. 55. vH. 94.

Ic. Dan. 629; Engl. 1971; Host. I, 32.

Flor. *per totam aestatem.* ☉.

171. *Hor-*

167. *gemeene Zandhaver*, met eene regtstandige naauwe aar, de bloempakjes bijna 3-bloemig zachtharig, de onderste en bovenste gepaard, de middelste drievoudig, naauwelijks korter dan den gewimperden kelk, de bloempjes ongewapend, de bladen in een gerold en stijf. RS.

Pl. Overvloedig aan den zeekant bij Harderwijk en in de zeeduinen van Holland. G. K. Op de Veluwe. K. Bij Nijmegen. B. In Zeeland. DUMORTIER. Aan het strand bij Muiderberg. vH.

168. *geknikte Zandhaver*, met eene wijde regtstandige, ten laatste geknikte aar, de bloempakjes bijna 3-bloemig en zachtharig, de onderste verwijderd, korter dan den onbehaarden kelk; de bladen in een gerold, stijf. RS.

Aanverwant aan de *gemeene Zandhaver*, doch hooger en slanker, met smaller bladen. De aar is wijd, bij het eerste of tweede bloempakje met eenen scherpen hoek ten laatste ingebogen en afhangende.

Pl. Op de zeeduinen van Scheveningen bij 'sGravenhage. Z!

169. *europeesche Zandhaver*, met eene regtstandige aar, de bloempakjes drievoudig, 1-2-bloemig, genaald, ruw; de kafblaadjes lijn-elsvormig, genaald, even lang als de bloempakjes; de bladen vlak en onbehaard, de bladscheeden behaard. RS.

De bloempakjes zijn meestal 1-bloemig. DUMORTIER.

Pl. Tusschen Bolswerd en Franeker. VAN DER KOLK! (2)

68. GARST. Drie bloempakjes evenwijdig op elken tand der bloemspil geplaatst, alle 1-bloemig, met 2-bladigen kelk en tweekunnig. De kafblaadjes elsvormig Het onderste klepje borsteldragend, het bovenste gaaf, stompachtig. De honigschubben stomp, gaaf, onbehaard. Het vruchtbeginsel aan den top gebaard. De stempels vlokkig. Het zaad gedekt gesleufd. De aar eenvoudig. RS.

170. *muizen Garst*, met de middelste kafblaadjes lijnlancetvormig gewimperd, de buitenste borstelig en ruw. RS.

Pl. Overal langs de wegen en op ruwe steenachtige plaatsen.

171. *veld*

(2) In de handschriften van wijlen den Hoogleeraar S. J. VAN GEUNS, bij zijn *herbarium* aan de Utrechtsche Akademie berustende, lezen wij deze aanteekening: „*Elymus Europaeus* by „*Waake* 1789."

171. *Hordeum pratense*, flosculis lateralibus masculis brevius aristatis, glumis omnibus setaceis scabris. RS. p. 794.

Folia subpilosa; vaginae glabrae, exceptis infimis, quae pilosa sunt. Spica gracilis, in maritimis adulta rubet.

Hordeum nodosum. L.
Hordeum pratense. Sm. — vH. 95.
Hordeum secalinum. W. ROTH. (1) Gaud. — vG. 10.
Hordeum murinum. β. L. — G. 124. β.
Ic. Dan. 630; Engl. 409; Host. I, 33.
Flor. *Junio*, *Julio* ♃.

172. *Hordeum maritimum*, glumis omnibus scabris; interiori flosculorum lateralium gluma semi-lanceolata, reliquis setaceis; foliis planis mollibus. RS. p. 795.

Culmi digitales vel pedales, ad genicula infracta. Spica magis squarrosa, quam in praecedenti, glumis patentibus.

Hordeum maritimum. W. Sm. — MULDER (comm.) vH. 96.
Ic. Engl. 1205; Host. I, 35.
Flor. *Junio*, *Julio* ⊙.

69. OPHIURUS. Calycis glumae, excavationibus axeos semiimmersae, flosculo longiores. Corollae valvulae membranaceae, hyalinae. Ovarium subemarginato-cordatum. Stigmata plumosa. Spica simplex. RS. g. 563. BEAUV. t. 21. f. 3.

173. *Ophiurus incurvatus*, spica tereti subulata incurvata, calyce 2-glumi 1-floro (gluma subulata, adpressa, bipartita Sm.) flosculo mutico, foliis planis, radice annua. RS. p. 797. — vH. 97.

Rottboellia incurvata. L. (*Suppl.* p. 114.) W. Sm. P. p. 106. SCHR. DC. 1653.
Aegilops incurvata. L. (*Sp. pl.* p. 1490.)
Lepiurus incurvatus. DUMORTIER l. c. p. 140.
Ic. Dan. 938; Engl. 760; Host. I, 23.
Flor. Augusto. Sm. ⊙.

3. *Tri-*

(1) *Hordeum secalinum* ROTH. ab *H. pratensi* ROTH., tamquam *speciem*, spica complanata disticha, radice annua etc. distinctam, indicavit DUMORTIER l. c. p. 93. Deinde tamen sibi rursum hac de re dubia exstitisse in litteris monuit vir doctissimus. — Quid verum sit, experientia docebit.

171. *veld Garst*, met de zijbloempjes mannelijk en korter genaald, de kafblaadjes alle borstelvormig en ruw. RS. De bladen een weinig behaard; de bladscheeden onbehaard, behalve de onderste, die behaard zijn. De aar is slank, aan den zeekant rood, als dezelve volwassen is.

Pl. Op Doorenwaard in Gelderland. vG. Bij Amsterdam en op Texel. R. Bij Utrecht, tusschen Vechten en Bunnik; bij Haarlem; bij Leyden en Voorburg enz. K. Bij Franeker. VAN DER KOLK! In Zeeland. DUMORTIER. Langs den IJdijk bij Amsterdam in menigte; bij Muiderberg, Utrecht, Wageningen, Arnhem, Rheede en Nijmegen. vH.

172. *zee Garst*, met de kafblaadjes alle ruw; het binnenste kafblaadje der zijbloempjes half-lancetvormig, de overige borstelvormig; de bladen vlak en zacht. RS. De halm is een vinger of een voet hoog, aan de knokkels geknikt. De aar meer rappig dan in de vorige soort, met openstaande kafblaadjes.

Pl. In de duinen te Katwijk aan zee achter de Vuurbaak; op een zandvlak bij Gaast. MULDER. Aan den zeedijk bij Harlingen. S. SCHELTEMA! Bij Amsterdam aan het IJ bij Zeeburg in menigte. vH.

69. SLANGENSTAART. De kafblaadjes kraakbeenig, in de holten der bloemspil half ingedoken, langer dan het bloempje. De klepjes vliezig, doorschijnend. Het vruchtbeginsel bijna uitgerand-hartvormig. De stempels gevederd. De aar eenvoudig. RS.

173. *gekromde Slangenstaart*, met rolronde elsvormige gekromde aar, de kelk 2-bladig 1-bloemig (het kafblaadje elsvormig, aangedrukt, 2-deelig Sm.), het bloempje ongewapend, de bladen vlak, de wortel eenjarig. RS.

Pl. Bij de sluis te Katwijk aan zee. KUHL. DE HAAN. In Zeeland. DUMORTIER.

3. *Drie-*

3. *Trigynia.*

70. MONTIA. Calyx 2-3-phyllus. Corolla 1-petala, irregularis, 5-partita. Capsula 1-locularis, 3-valvis, 3-sperma. RS. g. 395.
Calyx persistens, capsulam tegens. Stamina 3-5.

174. *Montia minor*, caule erecto divaricato, foliis connato-sessilibus, oblongo-ovatis. RS. II, p. 870.
Caulis 1-3-pollicaris. Folia basi angustata subcarnosa, 2-3 lineas longa.
Montia minor, GMELIN (fl. Bad. I, p. 301.)
——— *fontana*. L. Sm. DC. 3638. — G.? 129.
——— ——— *β. erecta*. P. p. 111.
Ic. Dan. 131; Engl. 1206.
Flor. *Majo*, *Junio*. ☉.

175. *Montia rivularis*, caule debili dichotomo, foliis oppositis sessilibus, obtuse lanceolatis, crassiusculis. RS. p. 870.
Caulis longus, palmaris vel pedalis, radicans. Folia lanceolato-linearia, 5-9 lineas longa.
Montia rivularis GMELIN (fl. Bad. I, p. 302.)
——— *fontana*, *β. major*. W. SCHR.
——— ——— *α. repens*. P. p. 111.
Ic. SCHKUHR t. 20.
Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

71. HOLOSTEUM. Calyx 5-phyllus. Petala 5. Capsula subcylindrica, 1-locularis, apice dehiscens, 6-valvis, polysperma. RS. p. 391.

176. *Holosteum umbellatum*, foliis ellipticis glaucis glabris; floribus umbellatis, pedunculo communi viscoso-pubescente. RS. II, p. 858.

Stamina et styli non raro 4-5. RS.
Holosteum umbellatum. L. W. Sm. SCHR. P. p. 111. — vG. 11.
Alsine umbellata. DC. 4384.
Ic. Dan. 1204; Engl. 27.
Flor. Aprili. ☉.

GE-

3. *Driestijligen.*

70. MONTIA. De kelk 2-3-bladig. De bloemkroon 1-bladig, onregelmatig, 5-deelig. De zaaddoos 1-hokkig, 3-kleppig, 3-zadig. RS.

De blijvende kelk bedekt de zaaddoos. Drie of vijf meeldraden.

174. *kleine Montia*, met eene regtstandige wijd uitgespreide steng, de bladen zamengegroeid, ongesteeld, langwerpig-eirond. RS.

De steng 1-3 duimen hoog. De bladen aan den voet versmald, eenigzins vleezig, 2-3 lijnen lang.

Pl. Bij Harderwijk op vochtige plaatsen. R! Op den Sypenberg boven Arnhem. BERGSMA! Te Heikop bij Vianen op vochtigen kleigrond. vH. (2)

175. *water Montia*, met eene zwakke gegaffelde steng, de bladen tegenovergesteld ongesteeld, stomp lancetvormig, dikachtig. RS.

De steng is een palm of een voet lang, wortelmakend. De bladen lancet-lijnvormig, 5-9 lijnen lang.

Pl. In beekjes bij Leuveren. R. In beekjes aan den Sypenberg boven Arnhem. BERGSMA! vH.

71. HEELBEEN. De kelk is 5-bladig. Vijf bloembladen. De zaaddoos bijna rolrond, 1-hokkig, aan den top openberstend, 6-kleppig, veelzadig. RS.

—176. *gekroond Heelbeen*, met ovale blaauwgroene onbehaarde bladen; de bloemen schermvormend, de algemeene bloemsteel lijnerig-zachtharig. RS.

De meeldraden en stijltjes niet zelden 4 of 5 in getal. RS.

Pl. Niet zeldzaam in het voorjaar op zandige bouwlanden bij Harderwijk. vG. Bij Utrecht, Blaauwkapel en Doorn. vG. (Mss.) Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS!

GE-

(2) Met opzet heb ik de groeiplaatsen, door DE GORTER N° 129 opgegeven, niet overgenomen, daar het onzeker is, bij welke van onze soorten (174 en 175) dezelve behooren.

GENERA TETRANDRIAE.

Monogynia (stylus 1.)

I. Calyx communis et proprius. Flores aggregati.
   a. Calyx proprius inferus. — *Globularia*.

   b. ——— ——— superus. Pappus cyathiformis. — *Dipsacus*.
   c. ——— ——— ——— duplex. — *Scabiosa*.

II. Calyx communis nullus.
 A. Fructus inferi.
  α. Corolla 1-petala.
   a. ——— infundibuliformis. Semina 2, calyce persistente coronata. — *Sherardia*.
   b. ——— tubulosa infundibuliformis. Semina 2, non coronata calyce. — *Asperula*.
   c. ——— rotata. — *Galium*.
  β. Corolla 4-petala.
   a. Drupa, nuce 2-loculari. Frutex. — *Cornus*.

   b. Nux 1-locularis, spinis 2-4 cincta. Planta natans. — *Trapa*.
 B. Fructus superi.
  α. Calyx et corolla praesens.
   a. Corolla tubo globosa. Capsula 2-locularis. — *Exacum*.
   b. ——— limbo reflexo. Stamina longissima. Capsula 2-locularis. — *Plantago*.

   c. ——— limbo patente. Stamina brevia. Capsula 1-locularis. — *Centunculus*.

  β. Calyx absque corolla.
   a. Calyx 4-fidus. Capsula 4-locularis, calyce cincta. — *Isnardia*.
   b. Calyx 8-fidus, laciniis alternis minimis. Semina 1-2 nuda, calyce cincta. — *Alchemilla*.

 C. Capsula inter calycem et corollam. — *Sanguisorba*.

Te-

GESLACHTEN DER VIERHELMIGEN.

Eenstijligen.

I. Een algemeene en bijzondere kelk. Getropte bloemen.
 a. De bijzondere kelk onder het vruchtbeginsel. — *Kogelkruid.*
 b. ———— boven het vruchtbeginsel. Het zaadpluis napvormig. — *Kaardebol.*
 c. ———— boven het vruchtbeginsel en dubbeld. — *Schurftkruid.*

II. Geen algemeene kelk.
 A. De vrucht onder de bloem.
  α. De bloemkroon 1-bladig.
   a. De bloemkroon trechtervormig. Twee zaden door den blijvenden kelk gekroond. — *Sherardia.*
   b. ———— buis-trechtervormig. Twee niet gekroonde zaden. — *Rumkruid.*
   c. ———— radvormig. — *Walstroo.*
  β. De bloemkroon 4-bladig.
   a. Eene steenvrucht, met eene 2-hokkige noot. Eene heester. — *Kornoelje.*
   b. Eene 1-hokkige noot, van 2-4 doornen omgeven. Eene drijvende plant. — *Waternoot.*
 B. De vrucht binnen de bloem.
  α. Een kelk en eene bloemkroon aanwezig.
   a. De bloemkroon met eene kogelronde buis. Eene 2-hokkige zaaddoos. — *Gentianelle.*
   b. ———— met omgebogen boord. Zeer lange meeldraden. Eene 2-hokkige zaaddoos. — *Weegbree.*
   c. ———— met openstaanden boord. Korte meeldraden. Eene 1-hokkige zaaddoos. — *Dwergbloem.*
  β. Een kelk, zonder bloemkroon.
   a. De kelk 4-spletig. De zaaddoos 4-hokkig, van den kelk omgeven. — *Isnardia.*
   b. De kelk 8-spletig, de slippen om den anderen zeer klein. Een tot twee naakte zaden van den kelk omgeven. — *Leeuwenklaauw.*
 C. De zaaddoos tusschen den kelk en de bloemkroon geplaatst. — *Sorbenkruid.*

Vier-

Tetragynia (styli 4.)

I. Calyx et corolla.
a. Calyx minimus. Corolla rotata. Bacca 4-sperma. — *Ilex.*
b. —— 4-phyllus. Corolla 4-petala. Capsula 4-valvis, 4-locularis. — *Sagina.*
c. —— multifidus. Corolla 8-valvis, 8-locularis. — *Radiola.*

II. Calyx nullus. Corolla 4-petala. Semina 4 sessilia — *Potamogeton.*

III. —— et corolla nulli. Semina 4 pedicellata. — *Ruppia.*

IV. TETRANDRIA.

1. Monogynia.

72. Globularia. Calyx communis imbricatus, proprius tubulosus, inferus. Corolla labio superiore 2-partito, inferiore 3-partito. Receptaculum paleaceum. — Flores aggregati. P. g. 223.

177. *Globularia vulgaris*, caule herbaceo, foliis radicalibus sub-3-dentatis, petiolis multo brevioribus, caulinis lanceolatis. RS. III. p. 39.
Globularia vulgaris. L. W. P. p. 118. DC. 2355. — G. 130.
Ic. Schkuhr. t. 21.
Flor. Junio. ♃.

73. Dipsacus. Calyx communis polyphyllus, proprius superus. Corolla tubulosa, 4-fida. Semen 1, calyce coronatum. Receptaculum conicum paleaceum. Pappus cyathiformis, integer. RS. g. 465.

178. *Dipsacus sylvestris*, foliis (sessilibus) ovato-lanceolatis subacuminatis, paleis setaceis rectis linearibus flexilibus, corolla longioribus; involucris inflexis capitulo longioribus. RS. p. 41.
Dipsacus fullonum. α. L. — G. 131. M. 59.
Dipsacus sylvestris. W. Sm. P. p. 19. DC. 3232. — G. 1.
Ic. Bat. 187; Dan. 965; Engl. 1032.
Flor. *Julio.* ♂.

179. *Dip-*

Vierstijligen.

I. Een kelk en eene bloemkroon aanwezig.
a. De kelk zeer klein. De bloemkroon radvormig. Eene 4-zadige bes. — *Hulst.*
b. De kelk vier-bladig. De bloemkroon 4-bladig. Eene 4-kleppige 4-hokkige zaaddoos. — *Vetmuur.*
c. De kelk veelspletig. De bloemkroon 4-bladig. Eene 8-kleppige 8-hokkige zaaddoos. — *Duizendgraan.*

II. Geen kelk. De bloemkroon 4-bladig. Vier ongesteelde zaden. — *Fonteinkruid.*

III. Geen kelk of bloemkroon aanwezig. Vier gesteelde zaden. — *Ruppia.*

IV. *VIERHELMIGEN.*

1. *Eenstijligen.*

72. Kogelkruid. De algemeene kelk over elkander liggend, de bijzondere buisvormig, onder het vruchtbeginsel. De bloemkroon met eene 2-deelige bovenlip en 3-deelige onderlip. De vruchtbodem stoppelig. — De bloemen getropt. P.

177. *laag Kogelkruid*, met eene kruidachtige steng, de wortelbladen bijna 3-tandig, veel korter dan de bladsteelen, de stengbladen lancetvormig. RS.

Pl. Bij 's Gravenhage in de duinen tusschen de heide; bij Zwol achter den Kranenberg en te Heemze. G.

73. Kaardebol. De algemeene kelk veelbladig, de bijzondere boven het vruchtbeginsel. De bloemkroon buisvormig, 4-spletig. Een zaad door den kelk gekroond. De vruchtbodem kegelvormig, stoppelig. Het zaadpluis napvormig gaaf. RS.

178. *wilde Kaardebol*, met (ongesteelde) eirond-lancetvormige, eenigzins gepunte bladen, borstelige regte lijnvormige stoppels, langer dan de bloemkroon; de omwindsels ingebogen, langer dan het bloemhoofd.

Pl. Algemeen, vooral op vruchtbare eenigzins hooge gronden.

 179. *be-*

179. *Dipsacus pilosus*, foliis petiolatis, appendiculatis, capitulis hemisphaericis; involucris deflexis, capitulo aequalibus. RS. p. 42.

Dipsacus pilosus. L. W. Sm. P. p. 119. DC. 3295. — G. 132.

Ic. Dan. 1448; Engl. 877.

Flor. Augusto. ♃. Sm.

74. Scabiosa. Calyx communis polyphyllus; proprius duplex, superus. Receptaculum paleaceum aut nudum. P. g. 226.

Flores aggregati. In *Scabiosa arvensi* receptaculum villosum.

180 *Scabiosa succisa*, corollulis 4-fidis aequalibus, caule simplici, ramis approximatis, foliis lanceolato-ovatis; caulinis subdentatis; floribus subglobosis. — Radix praemorsa. P. p. 119.

Variat corollis coeruleis, albis et carneis. Folia plerumque integra, rarius laciniata. G.

Scabiosa succisa. L. W. Sm. DC. 3300. RS. p. 60. — G. 133. M. 60.

Ic. Bat. 221; Dan. 279; Engl. 878.

Flor. Augusto. ♃.

Var. β. hirsuta. Bauh. (pin. 269). RS. p. 61. — G. 133. β.

181. *Scabiosa arvensis*, corollulis 4-fidis radiantibus, foliis pinnatifidis incisis, caule hispido. P. p. 120.

Scabiosa arvensis. L. W. Sm. DC. 3301. — G. 134.
Trichera arvensis. Schr. RS. p. 54.
Ic. Bat. 121; Dan. 447; Engl. 659.
Flor. Julio. ♃.

Var. β. Scabiosa major communior hirsuta, folio non laciniato latifolia. Bauh. hist. 3 p. 2. Boerh. lugdb. 1. p. 129. — G. 134, β.

182. *Scabiosa columbaria*, corollulis 5-fidis radiantibus, foliis radicalibus ovatis lyratisque crenatis, caulinis pinnatis linearibus. P. p. 121.

Scabiosa columbaria. L. W. DC. 3305. RS. p. 64. — G. 135. M. 61.

Ic. Bat. 237; Dan. 314; Engl. 1311.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

75. She

179. *behaarde Kaardebol*, de bladen gesteeld, met aanhangseltjes; de bloemhoofdjes half-kogelrond; de omwindsels nedergebogen, even lang als het bloemhoofd. RS.

Pl. Om Arnhem; ook buiten Naarden en Utrecht. G. Bij Zeijst. C. PETIF!

74. SCHURFTKRUID. De algemeene kelk is veelbladig; de bijzondere dubbeld, boven het vruchtbeginsel. De vruchtbodem stoppelig of naakt. P.

De bloemen zijn getropt. De vruchtbodem is vlokkig in het *akker Schurftkruid*.

180. *moeras Schurftkruid*, met 4-spletige gelijke bloemkroontjes, de steng eenvoudig, met elkander naderende takken, de bladen lancetvormig-eirond, de stengbladen een weinig getand; de bloemen bijna kogelrond. — De wortel als afgebeten. P.

Het wisselt af met blaauwe, witte en vleeschkleurige bloempjes. De bladen zijn meestal gaaf, zelden ingesneden. G.

Pl. Bij Harderwijk en 's Heeren-Loo; bij Arnhem; in de duinvalleijen en velden bij 's Hage, Brederode, Alkmaar, Utrecht; Haren buiten Groningen. enz. G. Op heidevelden in Vriesland. M. Overal om Harderwijk; bij Waverveen. R! Bij Nijmegen. B. Bij Wageningen en Driebergen. K. Bij Baarn. Vr. Bij de Bild nabij Utrecht; te Brummen bij Zutphen. vH.

Versch. β. meer behaard. BAUH. — G.

181. *akker Schurftkruid*, met 4-spletige als gestraalde bloempjes, de bladen vindeelig ingesneeden, de steng stekelharig. P.

Pl. Aan de kanten der akkers en zaailanden bij Zutphen, Harderwijk, Zwol, Groningen; te Darthuizen en Leersum in de provincie Utrecht; in de duinen bij 's Hage, Velzen, (Noordwijk. vH.) Overveen enz. G. Bij Nijmegen B. In het Spoel bij Kuilenburg en in de geheele Betuwe; bij Breda en Bergen op Zoom. K. Bij Baarn. Vr. Te Katwijk. MULDER.

Versch. β. onzeker. BAUH. — G.

182. *duiven Schurftkruid*, met 5-spletige als gestraalde bloempjes, de wortelbladen eirond en liervormig, gekarteld; de stengbladen gevind, lijnvormig. P.

Pl. In Vriesland. M. Tusschen Kuilenburg en Everdingen. K. Veel omtrent Nijmegen. vH.

75. SHERARDIA. Calyx, margo 4-dentatus. Corolla 1-petala, infundibuliformis. Semina 2, 3-dentata, calyce coronata persistente. RS. g. 484.

183. *Sherardia arvensis*, foliis omnibus verticillatis, floribus terminalibus. P. p. 124.

Caulis scaber. Folia plerumque sena, ovato-lanceolata, acuminata. Flores purpureo-coerulei.

Sherardia arvensis. L. W. Sm. DC. 3336. RS. III, p. 273. — dG. 17. R. p. 440.

Ic. Dan. 439; Engl 891.

Var. β. foliis minoribus subovatis valde approximatis, caule superne hirto. POIRET (Enc. meth. VI. p. 325.) RS. p. 273.

Flor. Junio. ☉.

76. ASPERULA. Calyx, margo obsoletus, 4-dentatus. Corolla tubuloso-infundibuliformis. Semina 2, globosa (non coronata calyce). RS. g. 483.

184. *Asperula odorata*, foliis octonis lanceolatis, florum fasciculis pedunculatis, fructu hispido. P. p. 124

Asperula odorata. L. W. Sm. DC. 3240. RS. p. 265. — dG. 18. R. p. 440.

Ic. Dan. 562; Engl. 755.

Flor. Majo. ♃.

185. *Asperula cynanchica*, foliis quaternis linearibus, superioribus oppositis; caule erecto, floribus 4-fidis. P. p. 124.

Apserula cynanchica. L. W. Sm. DC. 3343. RS. p. 269. — G. 136.

——— *tinctoria*, β. LAM. Enc. meth. I, p 298.

Ic. Engl. 33.

Flor. Julio. ♃.

77. GALIUM. Calyx, margo obsoletus superus, (vel minimus 4-5-dentatus). Corolla rotata. Semina 2, globosa. RS. g. 481.

I. *Fructu glabro, non tuberculoso.*

* *Floribus luteis.*

186. *Galium verum*, foliis suboctonis linearibus sulcatis, ramis floriferis brevibus. DC. 3349.

Species magnitudine varia; in arenosis minima. — Caulis superne plerumque pubescens. Flores aurei, odore melleo.

Galium verum. L. W. Sm. P. p. 127. RS. p. 233. — G. 139. M. 64.

Ic. Bat. 33; Dan. 1146; Engl. 660.

Flor. *Julio, Augusto.* ♃.

187. *Ga-*

75. SHERARDIA. De kelk is een 4-tandige rand. De bloemkroon 1-bladig trechtervormig. Twee 3-tandige zaden, gekroond door den blijvenden kelk. RS.

183. *akker Sherardia*, met de bladen alle gekranst, eindelingsche bloemen. P.

De steng is ruw. De bladen meestal zesvoudig, eirond-lancetvormig, gespitst. De bloemen paarschachtig blaauw.

Pl. Om Nijmegen, ook zeldzaam, bij 's Hage. dG. In Gelderland. R. Bij Franeker. BERGSMA! In koornlanden bij 's Gravesande. Z!

Versch. β. met kleiner eirondachtige elkander zeer naderende bladen, de steng van boven stekelharig. POIRET.

Pl. Bij Nijmegen. B!

76. RUWKRUID. De kelk is een flaauwe 4-tandige rand. De bloemkroon buis-trechtervormig. Twee kogelronde zaden, niet door eenen blijvenden kelk gekroond. RS.

184. *welriekend Ruwkruid*, met 8-voudige lancetvormige bladen, de bloembosjes gesteeld, de vrucht stekelharig. P.

Pl. Bij Ubbergen. B. Om Utrecht en bij Amstelveen. R. In de bosschen van het huis te Paauw onder Wassenaar. K. Op de wallen van Utrecht. VAN DIJK!

185. *wit Ruwkruid*, met 4-voudige lijnvormige bladen, de bovenste tegenovergesteld; de steng regtstandig, de bloempjes 4-spletig. P.

Pl. Aan de kanten van zandige bouwlanden bij Velsen buiten Haarlem; bij Zwol; op de stadsmuren te Utrecht. G. Bij 's Gravenhage in de laan van den Wassenaarschen weg naar het duin. K.

77. WALSTROO. De kelk is een flaauwe rand boven het vruchtbeginsel, of zeer klein 4-5-tandig. De bloemkroon radvormig. Twee kogelronde zaden. RS.

I. *De vrucht onbehaard en niet knobbelig.*

* *De bloemen geel.*

186. *geel Walstroo*, met bijna 8-voudige lijnvormige gesleufde bladen, korte bloemtakken. DC.

Deze is van zeer verschillende grootte; op zandgronden zeer klein. — De steng van boven meestal zachtharig. De bloemen goudgeel, naar honig riekend.

Pl. Zeer algemeen, vooral op eenigzins zandige of steenachtige gronden.

 187. *kruis-*

187. *Galium cruciatum*, foliis quaternis 3-nerviis hirsutis, floribus polygamis 4-fidis, pedunculis diphyllis. DC. 3351.

Galium cruciatum. Sm.
Galium Cruciata. SCOPOLI. DC. RS. p. 217.
Valantia cruciata. L. W. P. p. 129. — G. 830.
Ic. Bat. vol. V; Engl. 143.
Flor. *Junio*. ♃.

** *Floribus albis.*

188. *Galium sylvaticum*, foliis octonis ellipticis laevibus, subtus scabris, floralibus binis, pedunculis capillaribus, caule laevi ramosissimo tereti, geniculis tumido. DC. 3356.

Panicula elegantissima, pedunculis saepe 3-floris.
Galium sylvaticum. L. W. P. p. 127. RS. p. 236. — dG. 19.
Ic. Dan. 609; (Galium glaucum.)
Flor. Julio. ♃.

189. *Galium palustre*, foliis quaternis senisve obovatis obtusis inaequalibus, caule diffuso (laevi) 4-gono. DC. 3360.

Galium palustre. L. W. Sm. P. p. 125. RS. — G. 137. M. 62.
Ic. Dan. 423; Engl. 1857.
Var. β. caule subscabro. DC.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

190. *Galium Mollugo*, foliis octonis ovato-linearibus subserratis patentissimis mucronatis, caule flaccido anguloso ramoso, ramis patentibus. DC. 3361.

Caulis laevis. Folia margine antrorsum serrulato-scabra; inferiora obovata, obtusa, mucronata; superiora lineari-lanceolata, acuta, mucronata.

Galium Mollugo. L. W. Sm. P. p. 127. RS. p. 234. — G. 140.
Ic. Bat. 191; Dan. 455; Engl. 1673.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙. KOPS. ♃. aliis.

Var. β. foliis angustioribus.
Galium Mollugo, δ. RS. p. 234.
Galium Mollugo, β. G. 140, β?

191. *Ga-*

187. *kruisbladig Walstroo*, met 4-voudige 3-nervige ruige bladen, de bloemen veelslachtig 4-spletig, de bloemsteeltjes tweebladig. DC.

Pl. Bij Loenen en Hemmen in de Betuwe; bij Zutphen, Rijsselt, op het Blik en elders in het graafschap Zutphen; bij de Latmer en bij Brummen op de Veluwe; aan den lagen weg tusschen Wageningen en de Grebbe; bij Zoelmond en Beuzichem in het graafschap Buren; bij Amerongen. G. Tusschen Kampen en Salk aan den dijk. R. Bij Nijmegen. B. Om Wageningen, Middachten en Rheede, boven Arnhem. vH.

*** De bloemen wit.*

188. *boschminnend Walstroo*, met 8-voudige ovale gladde, van onderen ruwe bladen, twee bloeibladen, de bloemsteeltjes haarvormig, de steng glad, sterk getakt, rolrond, met gezwollen knokkels. DC.

De pluim is allerbevalligst, de bloemsteelen vaak 3-bloemig.

Pl. Bij Beek, buiten Nijmegen. dG. vH. In de bosschen van Gelderland. R.

189. *moeras Walstroo*, met 4- of 6-voudige omgekeerd-eironde stompe ongelijke bladen, de steng uitgespreid glad 4-kantig. DC.

Pl. Zeer algemeen op moerassige plaatsen en aan de kanten der slooten.

Versch. β. met eenigzins ruwe steng. DC.

Pl. Te Heikop bij Vianen. enz. vH.

190. *wit Walstroo*, met 8-voudige eirond-lancetvormige een weinig gezaagde zeer openstaande gepunte bladen, de steng slap kantig getakt, de takken openstaande. DC.

De steng glad. De bladen naar voren zaagtandig ruw; de onderste omgekeerd-eirond, stomp, gepunt; de bovenste lijn-lancetvormig, spits, gepunt.

Pl. Bij Zandvoort op den weg aan de duinen; bij Harderwijk; aan de dijkjes bij Haren buiten Groningen. G. Bij Amsterdam. R! Nijmegen. B. Bij Valkenburg en Katwijk binnen. MULDER. Duinen bij 's Gravenhage. Z. Bij Haarlem, Utrecht, Vianen, Wijk te Duurstede. enz. langs den Lekdijk; Arnhem, Rheede. enz. vH.

Versch. β. met smaller bladen.

Pl. Omtrent Zwol. G. Op de duinen bij Overveen; bij Utrecht en Amsterdam. vH.

191. *Galium uliginosum*, foliis senis lanceolatis (margine) retrorsum serrato-aculeatis mucronatis rigidis, caulis angulis aculeato-scabris. DC. 3371.

Tota planta scabritie prae aliis hujus sectionis speciebus insignis. Folia interdum octona. Fructus sub lente scabriusculus.

Galium uliginosum. L. W. Sm. P. p. 126. RS. p. 247. — G. 138. M. 63.

Ic. Engl. 1972.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

II. *Fructu glabro*, *tuberculoso*.

192. *Galium saxatile*, (L.) foliis subsenis (4–6) obovatis acutis, caule procumbente, ramis confertis elongatis, pedunculis multifloris. DC. 3376.

Folia margine antrorsum scabra, inferiora obovata, obtusa, breviter mucronata, superiora lanceolato-linearia acuta. Corolla alba. Planta siccata nigrescit. — Nostra specimina simillima illis a me in Hercynia lectis.

Galium saxatile. L. W. Sm. RS. — vG. 12.
——— *hercynicum.* WEIGEL (Obs. p. 25.) DC. P. p. 126.
Ic. Engl. 815.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

III. *Fructu pilis hirto*.

193. *Galium Aparine*, foliis octonis lanceolatis carinis scabris, retrorsum aculeatis, geniculis villosis, fructuum pilis uncinatis, caule ramoso. DC. 3380.
Galium Aparine. L. W. Sm. P. p. 128. RS. p. 257. — G. 141. M. 65.
Ic. Dan. 495; Engl. 816.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.
194. *Galium Vaillantii*, foliis octonis lanceolatis, carinis scabris, retrorsum aculeatis, geniculis subvillosis (saepe glabris) fructuum pilis uncinatis, caule simplici. DC. 3381.

Plan-

191. *ruwachtig Walstroo*, met 6-voudige lancetvormige, aan den rand achterwaarts gezaagd-stekelige gepunte stijve bladen, de stengkanten stekelig-gezaagd. DC.

De geheele plant is boven de andere soorten van deze afdeeling door zijne ruwheid merkwaardig. De bladen soms 8-voudig. De vrucht is door het vergrootglas ruwachtig.

Pl. Bij Harderwijk op de stads weide, ook langs de duinen. G. Aan de kanten der slooten buiten Franeker en elders. M. Bij Lochem in natte weilanden. R! Bij Katwijk; aan den weg naar Voorschoten. MULDER. Buiten 's Gravenhage naar den kant van Waasdorp. VERM. In de slooten bij Bergen op Zoom; om Etten en Roozendaal. K. Tusschen de duinen bij Haarlem, Overveen en Zandvoort; bij Loenen aan de Vecht. vH.

II. *De vrucht onbehaard, knobbelig.*

192. *nederliggend Walstroo*, (L.) met 4-6-voudige omgekeerd-eironde spitse bladen, de steng liggende, de takken bijeen geplaatst uitgerekt, de bloemsteelen veelbloemig. DC.

De bladen aan den rand naar voren ruw, de onderste omgekeerd-eirond, stomp, kort gepunt, de bovenste lancet-lijnvormig spits. De bloemkroon wit. De plant wordt door het droogen zwart. — Onze exemplaren zijn volmaakt gelijk aan die, welke ik in den *Hartz* heb verzameld.

Pl. Aan drooge wallen bij Harderwijk. EHRHART bij vG. Op hooge drooge gronden omtrent Groesbeek boven Nijmegen; algemeen bij Rheede boven Arnhem. vH.

III. *De vrucht stekelharig.*

193. *stekelig Walstroo*, met 8-voudige lancetvormige, op de kiel ruwe achterwaarts stekelige bladen, de knokkels vlokkig, de haren der vrucht haakvormig, de steng getakt. DC.

Pl. Gemeen aan de wegen, in heggen, bosschen en ruwe vruchtbare plaatsen.

194. *regtstandig Walstroo*, met 8-voudige lancetvormige, op de kiel ruwe, achterwaarts stekelige bladen, de knokkels bijna vlokkig, dikwijls onbehaard, de haren der vrucht haakvormig, de steng eenvoudig DC.

Planta omnibus partibus minor, quam *Galium Aparine*, inprimis etiam fructuum setae minores.

Galium Aparine, β. LAMARCK. — G. 141, β.?

——— *infestum*. WALDSTEIN et KITAIBEL. RS. p. 258.

Ic. WALDSTEIN et KITAIBEL (Pl. rar. Hung. III, t. 202.).

Flor. Junio. ⊙.

78. EXACUM. Calyx 4-phyllus. Corolla 4-fida, tubo globoso. Capsula 2-sulca, 2-locularis, polysperma, apice dehiscens; locustis 2-spermis. P. g. 282.

195. *Exacum filiforme*, caule filiformi subramoso, foliis radicalibus subrotundis, caulinis subulatis. P. p. 136.

Gentiana filiformis. L. — vG. 18.

Exacum filiforme. W. Sm. DC. 2784. RS. p. 158.

Ic. Dan. 324; Engl. 235.

Flor. Julio. ⊙.

79. PLANTAGO. Calyx 4-fidus. Corolla 4-fida, limbo reflexo. Stamina longissima. Capsula 2-locularis, circumscissa. P. g. 286.

196. *Plantago major*, foliis ovatis 7-nerviis integris vel subdentatis; scapo nudo (tereti), spica 30-40-flora. DC. 2296.

Plantago major. L. W. Sm. P. p. 138. RS. p. 111. — G. 142. M. 66.

Ic. Bat. 262; Dan. 461; Engl. 1558.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

Var. β. latifolia, glabra, minor. BAUH. RS p. 111.

Plantago major, *varietas*. FAVROD in Fl. Bat. 262.

Var. γ. foliis dentatis, sinuatis. FAVROD l. c.

Var. δ. Plantago marina magna. BAUH. (hist 3. p. 504); COMM. (holl. 89.) — G. 142, β.

Obs. Num haec GORTERI varietas huc referenda? An potius *Plantago Cornuti* GOUAN?

197. *Plantago media*, foliis ovatis pubescentibus petiolo longioribus, scapo tereti, spica brevi cylindrica, filamentis lilacinis, capsula 2-4-sperma. RS. p. 115.

Filamenta corolla octuplo majora; antherae albidae.

Plantago media. L. W. Sm. P. p. 138. DC. 2298. — G. 143.

Ic.

Deze plant is in alle zijne deelen kleiner, dan het *stekelig Walstroo* en vooral zijn ook de borstels der vrucht kleiner.

Pl. Te Overmaas in het koorn. G? Op bouwlanden bij Utrecht. vH.

78. GENTIANELLE. De kelk 4-bladig. De bloemkroon 4-spletig, met kogelronde buis. De zaaddoos met twee sleuven, 2 hokjes en veel zaden, aan den top openberstend; de hokjes 2-zadig. P.

195. *draadvormige Gentianelle*, met eene draadvormige een weinig getakte steng, de wortelbladen bijna rond, de stengbladen elsvormig. P.

Pl. Op lage heidegronden op de Veluwe bij Harderwijk, bij Vanenburg. vG. Op de heide bij Lochem en Wildenborch. vG. (Mss.) Tusschen Poppen en Hengelo en tusschen Zwolle en de kleine Haar. EHRHART. Op veenachtige heidegronden te Groesbeek bij Nijmegen. B! Bij Zutphen. E!

79. WEEGBREE. De kelk 4-spletig; De bloemkroon, met omgebogen boord. De meeldraden zeer lang. De zaaddoos 2-hokkig, kringberstend. P.

196. *groote Weegbree*, met eironde 7-nervige gaafrandige of eenigzins getande bladen; de bloemsteng naakt rolrond, de aar 30-40-bloemig. DC.

Pl. Algemeen door het geheele land.
Versch. β. onbehaard en kleiner. BAUH.
Versch. γ. met gegolfde, getande bladen. FAVROD.

Pl. Beide verscheidenheden in ons land gevonden door FAVROD.
Versch. δ. groote zee Weegbree. BAUH.

Pl. Aan den zeekant bij Muiderberg, Amsterdam, Zandvoort, op het eiland Wieringen en elders. G.

197. *ruige Weegbree*, met eironde zachtharige bladen, langer dan de bladsteel, de bloemsteng rolrond, de aar kort, rolrond, de helmdraden licht paarsch, de zaaddoos 2-4-zadig. RS.

De helmdraden 8 maal langer dan de bloemkroon, de helmknopjes witachtig.

Pl.

Ic. Bat. 307; Dan. 581; Engl. 1559.
Flor. *Junio*, *Julio*, *Augusto*. ♃.

Var. β. latifolia hirsuta minor. BAUH. (Pin. 189); BOERHAAVE (Lugdb. 2. p. 100 n°. 5.)
Plantago media, β. RS. p. 115. — G. 143, β.

198. *Plantago lanceolata*, foliis lanceolatis, utrinque acuminatis, spica brevi ovato-cylindrica, scapo angulato, capsula disperma. RS. p. 115.
Plantago lanceolata. L. W. Sm. P. p. 138. DC. 2299. — G. 1066. M. 67.
Ic. Bat. 42; Dan. 437; Engl. 507.
Var. β. *angustifolia*, foliis angustioribus hirsutis. RS. p. 116. POIRET (Enc. meth. V, p. 374.)
Var. δ. spicis digitatis 3-5. LEERS. (herborn. n°. 108). RS. p. 116.
Ic. Bat. 42.
Var. ε. *sylvatica*, altior, spicis longis cylindricis. RS. p. 116.
Plantago lanceolata β. *sylvatica* P. p. 138.
Var. θ. *trinervia*, folio angustissimo. BAUH. (Pin. 189); RS. p. 116. — G. 106, β.
Var. ι. *Pl. angustifolia minor* TABERNAEMONTANUS (hist. p. 1107). RS. p. 116.
Planta vix digitalis. Folia angustissima 3-5-nervia, subpubescentia ad basin, uti et scapus, lana densa satis longa cincta. Scapus fuscus pubescens. Spica subrotunda obscure fusca. — Num distincta species?
Flor. *aestate*. ♃

199. *Plantago maritima*, foliis semicylindraceis integerrimis basi lanatis scapo tereti. RS. p. 131.

Species admodum varia: folia nunc angusta, linearia, nunc latiora, sublanceolata; scapus foliis nunc brevior, nunc longior; lana ad collum foliorum nunc majori, nunc minori copia. In omnibus vero hisce *Plantaginis maritimae* variis formis, folia sunt carnosa, scapus pubescens, pilis appressis.

Plantago maritima. L. W. Sm. P. p. 139. DC. — G. 144. M. 68.

Ic. Dan. 243; Engl. 175.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

200. *Plan-*

Pl. Minder algemeen dan de vorige. vH. Veel op Staalduin buiten 's Hage. G. Bij Hattem; langs den geheelen IJssel; bij Amsterdam. R. Bij Leyden. K. MULDER. Bij Utrecht, Vianen, Wijk te Duurstede en in geheel Gelderland. vH.

Versch. β. onzeker. BAUH. — G.

198. *smalle Weegbree*, met lancetvormige, aan weerskanten gespitste bladen, de aar kort eirond-rolrond, de bloemsteng kantig, de zaaddoos 2-zadig. RS.

Pl. Algemeen door het gansche land.

Versch. β. met smaller en behaarde bladen. RS.

——— δ. met 3-5 gevingerde aren. RS.

——— ε. *bosch Weegbree*, hooger, met lange rolronde aren. RS.

——— θ. *drienervige Weegbree*, met zeer smalle bladen. RS.

——— ι. *kleinste Weegbree*. RS.

Deze laatste plant groeit naauwelijks een vinger hoog. De bladen zijn zeer smal 3-5-nervig, aan den voet eenigzins zachtharig en, even als de bloemsteng, met vrij lange wol omgeven. De bloemsteng is bruin en zachtharig. De aar is bijna rond, donkerbruin. — Is het voor eene onderscheidene soort te houden?

Pl. Alle deze verscheidenheden komen hier en daar met de gewone soort voor. De laatste verscheidenheid op de wallen van Utrecht. vH.

199. *zee Weegbree*, met half-rolronde gaafrandige bladen, met wol aan den voet, de bloemsteng rolrond. RS.

Deze soort is zeer verschillend: dan eens zijn de bladen smal lijnvormig, dan wederom breeder, bijna lancetvormig; de bloemsteng dan korter, dan langer dan de bladen; de wol aan de grondschijf der bladen in grooter of kleiner hoeveelheid. In alle deze vormen der *zee Weegbree* zijn echter de bladen vleezig, de bloemsteng zachtharig, met aangedrukte haartjes.

Pl. Aan den kant van de Zuiderzee bij Harderwijk, Muiderberg, Naarden, Enkhuizen; aan de Noordzee bij 's Gravesande; bij Delfzijl. G. Bij Harlingen, Roptazijl, Dijkshoek; op sommige plaatsen in de wouden van Vriesland. M. Zeer veel aan den Helder en op Texel. R! In menigte aan het IJ bij Amsterdam. K. vH.

200. *herts-*

200. *Plantago Coronopus*, foliis subhirsutis, pinnatifidis, scapo tereti pubescente. DC. 2316.

Plantago Coronopus. L. W. Sm. P. p. 139. RS. p. 139.
——— *Coronopifolia.* G. 145.
Ic. Dan. 272; Engl. 892.
Flor. *Julio.* ☉.
Var. β. Coronopus hortensis BAUH. (Pin. 190.)
Plantago Coronopus, β. RS. p. 139. — G. 145, β.

80. CENTUNCULUS. Calyx 4-fidus. Corolla 4-fida: limbo patente. Stamina brevia. Capsula 1-locularis, circumscissa polysperma. P. g. 287.

201. *Centunculus minimus*, foliis alternis ovatis (acutis), floribus sessilibus. P. p. 141.
Centunculus minimus. L. W. Sm. DC. 2338. RS. — G. 146.
Ic. Dan. 177; Engl. 531.
Flor. Junio, Julio. ☉.

81. SANGUISORBA. Calyx 2-phyllus. Corolla rotata plana. Capsula 4-gona, inter calycem et corollam, 1-2-locularis. RS. g. 476.

202. *Sanguisorba officinalis*, glabra, spicis ovatis, staminibus corollae subaequalibus. DC. 3721.
Sanguisorba officinalis. L. W. Sm. P. p. 141. RS. — G. 147.
Ic. Dan. 97; Engl 1312.
Flor. Junio, Julio. ♃.

82. CORNUS. Involucrum saepius 4-phyllum. Petala 4 supera. Drupa, nuce 2-loculari. P. g. 296.

203. *Cornus sanguinea*, arborea, ramis erectis, foliis ovatis, cymis depressis. DC. 3408.

Rami sanguineo-rubri nitentes. Petala alba. Fructus niger.

Cornus sanguinea. L. W. Sm. P. p. 143. RS. — G. 148.
Ic. Bat. 132; Dan. 481; Engl. 249.
Flor. *Junio.* ♄.

83. ISNARDIA. Calyx campanulatus, 4-fidus. Corolla o. Capsula 4-gona, 4-locularis, calyce cincta. P. g. 309.

204. *Is-*

200. *hertshoorn Weegbree*, met eenigzins ruige vindeelige bladen, de bloemsteng rolrond zachtharig. DC.

Pl. Bij Zutphen, Doesburg, Harderwijk, 's Gravenhage; Heemze in Overijssel; tusschen Haren en de Waterhuizen buiten Groningen. G. Op Texel bij de Burg en Waal. R. Op de heide bij Bergen op Zoom; achter Schuddegeest bij Leyden. K. Bij 's Hertogenbosch. Z. Bij Harlingen. BERGSMA! en SCHELTEMA! Bij Amsterdam. vH. *Versch.* β. buiten Haarlem. — G.

80. DWERGBLOEM. De kelk 4-spletig. De bloemkroon 4-spletig, met openstaanden boord. Korte meeldraden. De zaaddoos 1-hokkig, kringberstend, veelzadig. P.

201. *ongesteelde Dwergbloem*, met overhoeksche eironde spitse bladen, en ongesteelde bloemen. P.

Pl. Te Heemze in Overijssel op het veld; waar plaggen afgemaaid zijn. G. Buiten Nijmegen. B!

81. SORBENKRUID. De kelk 2-bladig. De bloemkroon radvormig en vlak. De zaaddoos 4-kantig, tusschen den kelk en de bloemkroon geplaatst, 1-2-hokkig. RS.

202. *gewoon Sorbenkruid*, onbehaard, met eironde aren, de meeldraden bijna gelijk met de bloemkroon. DC.

Pl. Te Heemze in de hooilanden. G. Buiten Breda. K.

82. KORNOELJE. Een dikwerf 4-bladig omwindsel. Vier bloembladen boven het vruchtbeginsel. Eene steenvrucht, met 2-hokkige noot. P.

203. *roode Kornoelje*, boomachtig, met regtstandige takken, eironde bladen, nedergedrukte bijscherm. DC. De takken zijn bloedrood en glimmend. De bloembladen wit. De vrucht zwart.

Pl. Overvloedig aan de ruige wallen langs de wegen buiten Zutphen; ook te Heemze en elders in Overijssel; aan de dijkjes bij Haren buiten Groningen. G. Bij Nijmegen. B. Bij 's Hage; bij Amersfoort. K. Aan den IJssel, te Rheede boven Arnhem. vH.

83. ISNARDIA. De kelk klokvormig, 4-spletig. Geene bloemkroon. De zaaddoos 4-kantig, 4-hokkig, van den kelk omgeven. P.

204. *moe-*

204. *Isnardia palustris*, foliis petiolatis ovatis acutis. RS. p. 476.

Simillima *Peplis Portulae*, repens, natans. Flores axillares oppositi, sessiles virides. L.

Isnardia palustris. L. W. P. p. 146. DC. 3663. — G. 149.

Ic. SCHKUHR (Handb. I p. 84. t. 25.)

Flor. Junio. ♃.

84. TRAPA. Calyx 4-partitus. Corolla 4-petala. Nux spinis (2 ad) 4, oppositis cincta, quae calycis folia fuere. P. g. 312.

Corolla supera. Nux 1-locularis, 1-sperma.

205. *Trapa natans*, nucibus 4-cornibus, spinis patentibus. P. p. 147.

Trapa natans. L. W. DC. 3662. RS. — G. 150.

Ic. SCHKUHR. (Handb. I p. 85. t. 25.)

Flor. Julio. ⊙ nonnullis. ♃ CANDOLLIO.

85. ALCHEMILLA. Calyx 8-fidus, laciniis alternis minimis. Corolla nulla. Stylus e basi ovarii. Semina 1(-2,) nudum, calyce vestitum. RS. g. 574.

206. *Alchemilla vulgaris*, foliis reniformibus plicato-concavis serratis, caule petiolisque glabriusculis, floribus dichotomis corymbosis. RS. p. 468.

Alchemilla vulgaris. L. W. Sm. P. p. 149. DC. 3724. — G. 151. vH. app. 5.

Ic. Dan. 693; Engl. 597.

Flor. Junio, Julio. ♃.

Obs. *Alchemilla aphanoides* L, quam REINWARDTIUS apud nos in Gelria, a SCHUURMANS STEKHOVEN p. 440 et 441, dicitur reperisse, haudquaquam est planta indigena. REINWARDTIUS enim ipse mihi per litteras indicavit, se hanc speciem numquam in Belgio spontaneam vidisse.

207. *Alchemilla Aphanes*, foliis 3-partitis, laciniis 3-fidis, pubescentibus, floribus axillaribus glomeratis monandris. RS. p. 470.

To-

204. *moeras Isnardia*, met gesteelde eironde en spitse bladen. RS.

Dezelve gelijkt veel naar de *Peplis Portula*, is kruipende en drijvende. De bloemen in de oksels geplaatst, tegenovergesteld, ongesteeld en groen. L.

Pl. In eene sloot bij Achtienhoven in het sticht van Utrecht. WACHENDORFF bij G. Bij Laren; bij Delden in Overijssel EHRHART. In het Hatersche broek bij Nijmegen. B!

84. WATERNOOT. De kelk 4-deelig. De bloemkroon 4-bladig. De noot omgeven van 2-4 tegenovergestelde doornen, welke kelkbladen waren. P.

De bloemkroon boven het vruchtbeginsel. De noot 1-hokkig 1-zadig.

205. *drijvende Waternoot*, met 4-hoornige nooten, de hoornen openstaande. P.

Pl. In vijvers en stilstaande zoete wateren op sommige plaatsen. G. Dezelve schijnt in ons land voorheen algemeener te zijn geweest, dan zij thans is. Ik heb haar ten minste nooit gevonden. vH.

85. LEEUWENKLAAUW. De kelk 8-spletig, de slippen om den anderen zeer klein. Geene bloemkroon. Het stijltje aan den voet van het vruchtbeginsel. Een of twee naakte zaden, in den kelk besloten. RS.

206. *gelobde Leeuwenklaauw*, met niervormige geplooide holronde gezaagde bladen, de steng en bladsteelen genoegzaam onbehaard, de bloemen gegaffeld, tuilvormend. RS.

Pl. Inl. volgens BOERHAAVE. † In een graspad bij Velsen. SIX bij vH. Bij Dronrijk in Vriesland. BEUCKER ANDREAE. Bij Baarn. Vr. Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS. Bij Groningen. VAN DER KOLK!

Aanm. De *Alchemilla aphanoides*, welke, in het handboek van SCHUURMANS STEKHOVEN bl. 440 en 441, gezegd wordt door den Hoogleeraar REINWARDT, in Gelderland gevonden te zijn, is geenzins eene inlandsche plant; daar REINWARDT zelf mij in eenen brief meldde, deze plant nimmer in ons land in het wilde te hebben aangetroffen.

207. *kleine Leeuwenklaauw*, met 3-deelige bladen, de slippen 3-spletig zachtharig, de bloemen in de oksels geplaatst, gedrongen, eenhelmig. RS.

Tota planta pubescens. Caulis 2-4-pollicaris. Stamina saepe 3 abortiva, unum perfectum. Styli et semina subinde 2.

Alchemilla Aphanes. Lehm. W.
——— *arvensis.* Sm. DC. 3727.
Aphanes arvensis. L. P. p. 150. — G. 152.
Ic. Dan. 973; Engl. 1011.
Flor. *Majo, Junio.* ☉.

4. *Tetragynia.*

86. Ilex. Calyx (minimus) 4-5-dentatus. Corolla rotata, 4-fida, aut 4-partita. Stylus nullus. Bacca 4-sperma. RS. g. 598.

208. *Ilex aquifolium*, foliis ovatis acutis spinosis nitidis undulatis, floribus axillaribus subumbellatis. RS. p. 486.

Ilex aquifolium. L. W. Sm. P. p. 151. DC. 4071. — G. 154. M. 72.

Ic. Dan. 508; Engl. 496.

Flor. Majo. ♄.

Var. β. Ilex foliis glabris integerrimis exacte folia lauri referens. L. (h. Cliff. 40). — G. 154, β.
Ilex aquifolium ς *senescens.* RS. p. 487.

87. Potamogeton. Calyx nullus. Petala 4. Stylus nullus. Semina 4. P. g. 341.

209. *Potamogeton natans*, foliis natantibus petiolatis ellipticis acutis, basi rotundatis subcordatis. P. p. 152.
Potamogeton natans. L. W. Sm. DC. 1871. RS. p. 503. — G. 155. M. 73.
Ic. Dan. 1025; Engl. 1822.
Flor. *Julio.* ♃.

210. *Potamogeton fluitans*, foliis natantibus longe petiolatis lanceolato-ovatis, utrinque attenuatis. P. p. 152.

Po-

De geheele plant is zachtharig. De steng 2-4 duimen hoog. Van de meeldraden zijn er dikwijls 3 misdragen, één volkomen. De stijltjes en de zaden soms 2 in getal.

Pl. In de zaailanden en koornakkers op verscheidene plaatsen; gemeen bij Groningen. G. Bij Doesburg en elders in Gelderland. R! Zeer algemeen om Utrecht; bij Driebergen; om Arnhem, bij Rheede, enz. Veel in het voorjaar tusschen het winterkoorn. vH.

4. *Vierstijligen.*

86. HULST. De zeer kleine kelk 4-5-tandig. De bloemkroon radvormig 4-spletig of 4-deelig. Geen stijltje. Eene 4-zadige bes. RS.

208. *gewone Hulst*, met eironde spitse gedoornde glanzende golvende bladen, de bloemen in de oksels bijna in eenen bloemscherm geplaatst. RS.

Pl. Op verscheidene plaatsen bij Harderwijk, Zwol in het graafschap Zutphen. (G. p. 349), achter Haren, bij de Michelhorst buiten Groningen; ook vooraan in Drenthe in het Cluivingsbosch te Paterwolde en Eelde. G. Omtrent het Heerenveen en Dragten; tusschen Donkerbroek en Haule in Vriesland. M. In den Haarlemmerhout en in het Haagsche bosch. K. Bij Nijmegen. B. In het bosch van Middachten boven Arnhem. vH.

Versch. β. met gaafrandige bladen, als die van den *Laurier.* L.

Pl. In de Mehensteeg bij Harderwijk. G.

87. FONTEINKRUID. Geen kelk. Vier bloembladen. Geen stijltje. Vier zaden. P.

209. *drijvend Fonteinkruid*, met drijvende gesteelde ovale spitse bladen, aan den voet gerond bijna hartvormig. P.

Pl. In stilstaande zoete wateren en vijvers algemeen.

210. *vlottend Fonteinkruid*, met drijvende lang-gesteelde lancetvormig-eironde, aan weerskanten versmalde, bladen. P.

Potamogeton fluitans. ROTH. W. DC. 1872. RS. p. 504. R. apud dG. 20.
——— *natans* β. POIRET (Enc. meth. V p. 579.)
Ic. Dan. 1450.
Flor. *Majo.* ♃.
Obs. Potamogetonis natantis varietatem multi habuerunt. cf. MERTENS et KOCH p. 838.

211. *Potamogeton heterophyllum*, foliis superioribus petiolatis ellipticis, utrinque attenuatis, inferioribus confertis sessilibus linearibus. P. p. 152.

Potamogeton heterophyllum. SCHREBER. W. Sm. RS. p. 505. — R p. 440.
——— *gramineum* DC. 1874.
——— *natans* γ. LAMARCK (Illustr. n°. 1736.)
Ic. Dan. 1263; Engl. 1285.
Flor. Julio. ♃.
Obs. SMITH (Engl. Bot. 1285.) huc refert iconem Florae Danicae 222, qui vero melius ad *P. lanceolatum* citatur ab RS. p. 507.

212. *Potamogeton perfoliatum*, foliis cordatis amplexicaulibus, omnibus immersis, caule tereti. RS. p. 507.

Potamogeton perfoliatum. L. W. P. p. 152. DC. 1876. — G. 156. M. 74.

Ic. Dan. 196; Engl. 168. (mala.)

Flor. *Julio, Augusto.* ♃.

213. *Potamogeton densum*, foliis ovatis acuminatis oppositis confertis, caule dichotomo, spica 4-flora. P. p. 152.

Potamogeton densum. L. W. Sm. DC. 1877. RS. p. 508. — G. 157. dG. 20.
Ic. Dan. 1264. (varietas); Engl. 397.
Flor. *Junio.* ♃.

214. *Potamogeton lucens*, foliis ovato-lanceolatis planis, in petiolos breves attenuatis, spica multiflora coarctata. RS. p. 509.

Stipulae longae, internodiis subaequales, virides. Folia plerumque mucronata.

Po-

Pl. Bij Zalt-Bommel. VERM! In heipoelen bij de Bild. BERGSMA! Bij Soestdijk. vH.

Aanm. Door velen is deze plant voor eene verscheidenheid der vorige soort gehouden.

211. *verschilbladig Fonteinkruid*, met de bovenste bladen gesteeld ovaal, aan weerskanten versmald, de onderste bijeen geplaatst ongesteeld lijnvormig. P.

Pl. Op ondergeloopene gronden bij Borkelo, enz. R! p. 441.

212. *rondbladig Fonteinkruid*, met hartvormige steng-omvattende bladen, alle ondergedoken, de steng rolrond. RS.

Pl. In brakke wateren in Noord-Holland; ook omtrent Amsterdam, Zwol en elders. G. In Vriesland, te Lollum in de Vaart; bij Balk en in de rivier de Kuinder of *Tjonger* enz. M. In het graafschap Zutphen en Gelderland; bij Haarlem. R! Bij Baarn. Vr. Bij Delft. VERM. Bij Wassenaar. MULDER. Bij 's Gravesande. Z. Bij Blaauwkapel buiten Utrecht. BERGSMA! In de Laak bij Rheede. Bij Utrecht; bij Vianen, Heikop enz. vH.

213. *digtbladig Fonteinkruid*, met eironde gespitste tegenovergestelde bijeen geplaatste bladen, de steng gegaffeld, de aar 4-bloemig. P.

Pl. In Overijssel omtrent Zwol. G? Om Utrecht. dG. Bij de Bild en in den krommen Rhijn bij Bunnik enz. in het Sticht. vH.

214. *glinsterend Fonteinkruid*, met eirond-lancetvormige vlakke bladen, versmald in korte bladsteelen, de aar veelbloemig zamengedrongen. RS.

De steunblaadjes zijn lang, genoegzaam even lang als de tusschenstanden der steng, groen van kleur. De bladen meestal gepunt.

Potamogeton lucens. L. W. Sm. DC. 1875. — G. 158 M. 75.

Ic. Dan. 195; Engl. 376.

Flor. Junio, Julio. ♃.

215. *Potamogeton praelongum*, foliis sessilibus, ex ovatâ semiamplexicaule basi latiuscule et obtuse lanceolatis, spicis laxiuscule florigeris, longissime pedunculatis. RS. p. 510.

Folia superiora opposita, oris in aqua crispulis. Stipulae longae, compresso-lanceolatae, albidae. Spicae 1-1½ pollices longae. RS.

Potamogeton praelongum. WULFEN (ROEMER Archiv III, st. 3, p. 331). MERTENS et KOCH p. 850.

Flor. Junio. ♃.

216. *Potamogeton rufescens*, foliis submersis sessilibus membranaceis pellucidis, utrinque attenuatis obtusiusculis, foliis natantibus coriaceis obovatis obtusis, in petiolum folio breviorem angustatis; pedunculo aequali (non incrassato); fructibus compressis, margine carinatis; caule simplici. WL. ex MERTENS et KOCH p. 841.

Folia exsiccata rufescunt. Planta nostra ad *Pot. rufescentis α palustrem* MERTENS et KOCH pertinet.

Potamogeton rufescens. SCHR. RS. p. 510.

——— *obscurum.* DC. 1879.

——— *fluitans.* Sm.

Ic. Dan. 1449; Engl. 1286.

Flor. *Junio.* ♃.

217. *Potamogeton crispum*, foliis lanceolatis alternis sessilibus undulatis serratis. RS. p. 511.

Folia immersa, obtusa, 3-nervia.

Potamogeton crispum. L. W. Sm. DC. 1878. P. p. 152. — G. 159. M. 76.

Ic. Dan. 926; Engl. 1012.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

218. *Potamogeton serratum*, foliis lanceolatis oppositis subundulatis. P. p. 152.

Po-

Pl. In zoete stilstaande wateren en vijvers in Noord-Holland; ook bij Harderwijk, Haarlem, Zwol en elders; in de oude Leydsche vaart en omtrent Kortenhoef; in de Vecht bij de Voetangel. G. Buiten Leeuwarden; in den opvaart naar Balk en in de rivier de Kuinder en Tjonger. M. In Gelderland en het graafschap Zutphen; bij Willes. R! Bij Delft. VERM. Bij Oestgeest, Rijnsburg en Wassenaar. MULDER. Bij Utrecht in slooten met eenen klei-bodem; bij Vianen en Heikop. vH.

215. *uitgerekt Fonteinkruid*, met gesteelde bladen, aan den voet den steng half omvattend, breed en stomp lancetvormig, de aren eenigzins wijd-bloemig zeer lang gesteeld. RS.

De bovenste bladen zijn tegenovergesteld, met in het water eenigzins gekrulde randen. De steunblaadjes lang, zamengedrukt-lancetvormig, witachtig. De aren 1—1½ duim lang. RS.

Pl. In Holland gevonden door REINWARDT! Bij het dorp de Bild nabij Utrecht. vH.

216. *rosbladig Fonteinkruid*, met de ondergedoken bladen ongesteeld vliezig doorschijnend, aan beide einden dunner en stompachtig, de drijvende bladen lederachtig omgekeerd-eirond stomp, smal uitloopend in den bladsteel, korter dan het blad; een gelijke niet verdikte bloemsteel; de vruchten linsvormig zamengedrukt, met gekielden rand; de steng eenvoudig. vH.

De bladen worden door het droogen ros. Onze plant behoort tot de verscheidenheid die in bijna stilstaand water wordt gevonden.

Pl. In den vijver van Beekhuizen boven Arnhem; bij het dorp de Bild nabij Utrecht. vH.

217. *gekruld Fonteinkruid*, met lancetvormige overhoeksche ongesteelde gegolfde en gezaagde bladen. RS. De bladen ondergedoken, stomp, 3-nervig.

Pl. Op vele plaatsen in Noord-Holland, vooral aan den duinkant; bij Harderwijk. G. In Vriesland op vele plaatsen, zoo wel op de klei als in de wouden, in vaarten, vijvers en slooten. M. Bij Leyden, Katwijk, Warmond enz. MULDER. Bij Utrecht, de Bild en Bunnik; bij Amsterdam in de Diemermeer. vH.

218. *gezaagd Fonteinkrnid*, met lancetvormige tegenovergestelde eenigzins golvende bladen. P.

Potamogeton serratum. L. W. RS. — G. 160. M. 77.
Flor. Junio, Julio. ♃.

219. *Potamogeton compressum*, foliis linearibus obtusis, basi biglandulosis, spica pauciflora, caule compresso. RS. p. 512.

Caulis compresso-subfiliformis, pedalis vel sesquipedalis, Pedunculus spica duplo triplove longior. Spica 6-8-flora, floribus per paria distantibus.

Potamogeton compressum. L. Sm. MERTENS et KOCH. p. 856. — G. 161. M. 78

Ic. Bat. 52? Dan. 203; Engl. 418.

Flor. Junio, Julio. ♃.

220. *Potamogeton zosteraefolium*, caule compresso, foliis linearibus acutis, basi eglandulosis, spica multiflora. RS. p. 512.

Caulis 3-4-pedalis, alato-compressus. Folia inferiora 3-7 pollices longa; sesquilineam lata. Spica 10-12-flora. Praecedenti affinis, at longe major.

Potamogeton zosteraefolium. SCHUMACHER. (Flor. Zaelland. I p. 50.) P. p. 152. MERTENS et KOCH. p. 853.

Flor. Julio. ♃.

221. *Potamogeton acutifolium*, foliis lanceolato-linearibus planis integerrimis in mucronem attenuatis, eglandulosis, spicis latiusculis. RS. p. 515.

Tota planta praecedenti longe minor. Caulis alato-compressus. Folia 2-3-pollices longa, lineam fere lata. Spica 3-5-flora pedunculo subaequalis.

Potamogeton acutifolium. LINK. MERTENS et KOCH p. 854.

Flor. *Junio.* ♃.

222. *Potamogeton obtusifolium*, foliis omnibus submersis membranaceis pellucidis, sessilibus, exacte linearibus, 3-5-nervibus obtusis, leviter mucronatis; pedunculis aequalibus spicae 6-8-florae continuae, fructibus compressis, margine carinatis; caule compresso ramosissimo. vH. ex MERTENS et KOCH. p. 855.

Cau-

Pl. Bij de vorige, doch niet zoo veel. G. Bij Leyden. MULDER.

219. *platgesteeld Fonteinkruid*, met lijnvormige stompe, aan den voet twee-klierige bladen, de aar schraalbloemig, de steng zamengedrukt. RS.

De steng zamengedrukt bijna draadvormig, 1 of $1\frac{1}{2}$ voet lang. De bloemsteel 2- of 3-maal langer dan de aar. De aar 6-8-bloemig, de bloemen paarsgewijs wijdstaande.

Pl. In de grachten om Harderwijk; veel in Noord-Holland, G. In Vriesland aan de weg van Tjetjerk naar Bergum en op verscheidene andere woudplaatsen. M. Bij Leyden Zutphen, Amersfoort, Soest, Rheenen, in de Betuwe, boven Haarlem, omtrent Rotterdam, Schiedam en het eiland Rozenburg. K.

220. *lintbladig Fonteinkruid*, met eene zamengedrukte steng, de bladen lijnvormig spits, zonder kliertjes aan den voet, de aar veelbloemig. RS.

De steng is 3 of 4 voeten lang, gevleugeld-zamengedrukt. De onderste bladen van 3 tot 7 duimen lang, en anderhalve lijn breed. De aar heeft 10 of 12 bloemen. Deze soort is zeer aanverwant aan de vorige, maar over het geheel veel grooter.

Pl. Buiten Utrecht nabij Koningslust. vH.

221. *spitsbladig Fonteinkruid*, met lancet-lijnvormige vlakke gaafrandige bladen, in eene punt toegespitst, zonder kliertjes, de aar eenigzins breed. RS.

De geheele plant is veel kleiner dan de vorige. De steng gevleugeld-zamengedrukt. De bladen 2 of 3 duimen lang, bijna eene lijn breed. De aar 3- of 5-bloemig, bijna gelijk aan den bloemsteel.

Pl. Nabij het dorp de Bild buiten Utrecht. vH. In eene sloot aan den Scheveningschen weg bij 's Gravenhage. Z!

222. *stompbladig Fonteinkruid*, met alle de bladen ondergedoken vliezig doorschijnend ongesteeld, volmaakt lijnvormig, 3-5-nervig en stomp, met een zeer klein puntje; de bloemsteelen even lang als de 6-8-bloemige doorloopende aar, de vruchten linsvormig zamengedrukt, met gekielden rand; de steng zamengedrukt sterk getakt. vH. volgens MERTENS en KOCH.

De

Caulis compressus, sed non alatus. Ad basin uniuscujusque folii utrinque glandula fusca perspicue videri potest. Folia perfecte linearia. Spica ovata densa non interrupta; pedunculus brevis, spicae aequalis. Fructus mucronulati.

Potamogeton obtusifolium. MERTENS et KOCH. l. c.
——— *compressum.* ROTH.
——— *gramineum.* Sm.

Flor. *Augusto.* ♃.

223. *Potamogeton gramineum*, foliis lineari-lanceolatis alternis sessilibus, stipula latioribus, caule tereti dichotomo. P. p. 152.

Folia obtusiuscula. Stipulae involuto-tubulosae. Spicae ovatae pauciflorae densae; secundum RS, qui immerito Engl. Bot. 1285 huc ducunt.

Potamogeton gramineum. L. W. DC. 1874. RS. p. 515. — vG. 14.

Ic. Dan. 222 (quae alia species, cf. RS. p. 515).

Flor. Julio. ♃.

224. *Potamogeton pusillum*, foliis linearibus alternis oppositisque, stipulis angustioribus, basi patentibus, caule tereti, pedunculis axillaribus, paucifloris. P. p. 152.

Potamogeton pusillum. L. W. Sm. DC. 1883. RS. p. 516. — G. 164.

Ic. Dan. 1451; Engl. 215.

Flor. Junio. ♃ (RS. aliisque) ☉. (DC.)

225. *Potamogeton pectinatum*, foliis setaceis parallelis, approximatis distichis, basi vaginantibus. P. p. 152.

Spica interrupta.

Potamogeton pectinatum. L. W. Sm. DC. 1881. RS. p. 513. — G. 162. M. 79.

Ic. Engl. 324; Dan. 186.

Flor. Julio. ♃.

Var. β. *marinum*, foliis linearibus alternis distinctis, inferne vaginantibus. RS. p. 513. — Sm.

Folia angustiora, magis distantia et caulis magis flexuosus, quam in *Pot. pectinato.*

Potamogeton marinum. L. DC. 1882. — vG. 15. Fl. Bat.

Ic. Bat. 252.

Flor. *Augusto.* ♃.

226. *Po-*

De steng is zamengedrukt, doch niet gevleugeld. Aan den voet van ieder blad is eene bruine klier aan weerszijde zeer duidelijk zigtbaar. De bladen volmaakt lijnvormig. De aar eirond digt, niet afgebroken; de bloemsteel kort, even lang als de aar. De vrucht met een klein puntje.

Pl. In stilstaande moerassen bij Sneek in Vriesland. BERGSMA!

223. *grasachtig Fonteinkruid*, met lijn-lancetvormige overhoeksche ongesteelde bladen, breeder dan het steunblaadje, de steng rolrond gegaffeld. P.

De bladen zijn stompachtig. De steunblaadjes ingerold-buisvormig. De aren eirond schraalbloemig digt, volgens RS., die ten onregte de 1285ste plaat der *English Botany* hiertoe brengen.

Pl. Tusschen Hardenberg en Venbrug en bij Heemze. EHRHART bij vG. Bij Leyden. MULDER.

224. *klein Fonteinkruid*, met lijnvormige overhoeksche en tegenovergestelde bladen, smaller dan de steunblaadjes, aan den voet openstaande, de steng rolrond, de schraalbloemige bloemsteelen in de oksels der bladen. P.

Pl. Te Katwijk op Rhijn. G. In eene duinsloot achter Noordwijkerhout. K. Bij Utrecht. vH.

225. *kamvormend Fonteinkruid*, met borstelvormige evenwijdige, elkander naderende, tweerijige bladen, met den voet in eene scheede besloten. P.

De aar is afgebroken.

Pl. In de slooten bij Uilenpas, Latmer en elders in Gelderland. G. Op zeer vele plaatsen in Vriesland. M. Bij Leyden en Warmond. MULDER. Bij Haarlem. DE HAAN! In stilstaand water bij Sneek. BERGSMA!

Versch. β. *zee Fonteinkruid*, met lijnvormige overhoeksche gescheiden bladen, met den voet in eene scheede besloten. RS.

De bladen zijn smaller en meer wijdstaande, de steng bogtiger, dan in het *kamvormend Fonteinkruid*.

Pl. Te Harderwijk in de stads gracht bij de zee. vG. Bij Bunschoten aan de Zuiderzee. FAVROD. R! In het IJ bij halfwegen Haarlem en Amsterdam; in de Kagermeer aan het einde van de Zijl bij Leyden. K. In Zeeland. DUMORTIER. In stilstaand water bij Sneek in Vriesland. BERGSMA! Aan het IJ bij Amsterdam. vH.

226. *bor-*

226. *Potamogeton setaceum*, foliis lanceolatis oppositis acuminatis. P. p. 152.
Potamogeton setaceum. L. W. Sm. RS. p. 515. — G. 163
Flor. Julio, Augusto. ♃.
Obs. Difficile Genus *Potamogeton*, patriae nostrae eximie proprium, maxima cura apud nos etiamnunc observetur, necesse est.

88. Ruppia. Calyx nullus. Corolla nulla. Semina 4, pedicellata. P. g. 242.
227. *Ruppia maritima.* L. W. Sm. DC. 1870. RS. III, p. 518. — G. 165.

Habitus *Potamogetonis*. Folia filiformia. Spica sub-4-flora; ovaria ovata, foecundata pedicellis propriis elevata.
Ic. Dan. 364; Engl. 136.
Flor. *Augusto.* ♃.

89. Sagina. Calyx 1-phyllus. Petala 4, Capsula 4-locularis, 4-valvis, polysperma. P. g. 343.
228. *Sagina procumbens*, ramis procumbentibus, glabris, petalis brevissimis. RS. p. 497.
Foliola calycina obtusa. — Variat floribus apetalis.
Sagina procumbens. L. W. Sm. P. p. 153. DC. 4380. — G. 166. M. 80.
Ic. Bat. 142; Engl. 880.
Flor. *per totam aestatem.* ☉.
229. *Sagina erecta*, caule erecto subunifloro, foliolis calycinis acutis, petalis integris. RS. p. 498.
Sagina erecta. L. W. Sm. DC. 4382. — G. 167.
Moenchia glauca. P. p. 153.
Ic. Dan. 845; Engl. 609.
Flor. Majo. ☉.

90. Radiola. Calyx multifidus. Petala 4. Capsula supera, 8-valvis, 8-locularis. Semina solitaria. P. g. 345.
230. *Radiola Millegrana*, caule ramosissimo dichotomo. P. p. 153.
Radiola Millegrana. Sm.
Radiola linoides. RS.
Linum Radiola. L. W. DC. 4453. — G. 287. M. 147.
Ic. Dan. 178; Engl. 893.
Flor. Julio, Augusto. ☉.

Obs.

226. *borstelvormig Fonteinkruid*, met lancetvormige tegenovergestelde gespitste bladen. P.

Pl. In den ouden IJssel op verscheidene plaatsen. G.

Aanm. Het is noodzakelijk, dat men het moeijelijke en aan ons vaderland bijzonder eigen geslacht *Fonteinkruid*, nog nader met de meeste zorg bij ons onderzoeke.

88. RUPPIA. Geen kelk noch bloemkroon. Vier gesteelde zaden. P.

227. *zee Ruppia.* L.

De houding der plant is als van het *Fonteinkruid.* De bladen zijn draadvormig. De aar bijna 4-bloemig; de vruchtbeginsels eirond, na de bevruchting door hare eigene bloemsteeltjes opgeheven.

Pl. Bij Katwijk aan zee in de slooten. LINNAEUS (h. Cliff. 430.) Ook binnen 's lands. HOUTTUIN bij G. In Zeeland DUMORTIER. In brak water op verscheidene plaatsen bij Amsterdam aan den IJkant. BERGSMA en vH.

89. VETMUUR. De kelk 4-bladig. Vier bloembladen. De zaaddoos 4-hokkig, 4-kleppig, veelzadig. P.

228. *liggend Vetmuur*, met nederliggende onbehaarde takken, zeer korte bloembladen. RS.

De kelkblaadjes zijn zeer stomp. De bloembladen ontbreken somwijlen.

Pl. Algemeen door het gansche land.

229. *regtstandig Vetmuur*, met regtstandige genoegzaam 1-bloemige steng, de kelkblaadjes spits, de bloemblaadjes gaaf. RS.

Pl. In de weiden bij Sneek. RAINVILLE bij G.

90. DUIZENDGRAAN. De kelk veelspletig. Vier bloembladen. De zaaddoos in den kelk besloten, 8-kleppig, 8-hokkig. Eenzame zaden. P.

230. *allerkleinst Duizendgraan*, met sterkgetakte gegaffelde steng. P.

Pl. Op zandige plaatsen, ook tusschen de steenen; bij de steene kamer tusschen Harderwijk en Nijkerk. G. In Vriesland omtrent Garijp en Dragten. M. Tusschen Poppen en Hengelo. EHRHART. Bij Nijmegen. B. In geheel Gelderland op vochtige zandige plaatsen. R! Bij Katwijk. MULDER. Bij Arnhem. BERGSMA! Bij de Bild en Driebergen nabij Utrecht. vH.

Aanm.

Obs. Tillaeae species (cf. RS. III, p. 499 et 500) verisimillime apud nos *indigenae* sunt, at, quantum scio, nondum apud nos repertae. Multa etiamnunc in Flora nostra observanda restant.

GENERA PENTANDRIAE.

1. *Monogynia* (stylus 1.)

* Flores monopetali, inferi; semina 4 nuda. — *Asperifoliae.*

I. Corollae faux fornicibus instructa.

A. Calyx 5-fidus inaequalis, dentibus interjectis, semina penitus obtegens. — *Asperugo.*

B. Calyx 5-partitus vel 5-fidus, subaequalis, semina non penitus obtegens.

a. Corolla hypocrateriformis, 5-fida, subemarginata. — *Myosotis.*

b. ——— infundibuliformis. Semina basi insculpta. — *Anchusa.*

c. ——— infundibuliformis brevis. Semina depressa, latere interiore stylo affixa. — *Cynoglossum.*

d. ——— tubuloso-ventricosa. — *Symphytum.*

e. ——— rotata. — *Borago.*

f. ——— infundibuliformis, tubo incurvo. Semina basi insculpta. — *Lycopsis.*

II. Corollae faux pervia.

A. Calyx prismatico-5-gonus, 5-dentatus. — *Pulmonaria.*

B. ——— 5-partitus, laciniis subulatis.

a. Corolla infundibuliformis — *Lithospermum.*

b. ——— campanulata. — *Echium.*

** Flo-

Aanm. Hoogstwaarschijnlijk bestaan er ook inlandsche soorten van het geslacht *Tillaea*, doch deze zijn, zoo ver mij bewust is, voor als nog niet bij ons gevonden. Er blijft in het algemeen gewis nog veel in onze Flora ter onderzoeking overig.

GESLACHTEN DER VIJFHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

* Eenbladige bloemen, om het vruchtbeginsel; 4 naakte zaden. — *Ruwbladigen.*

I. De keel der bloemkroon met honigklepjes voorzien.

A. De kelk is 5-spletig ongelijk, met tusschenliggende tandjes, de zaden geheel bedekkende. — *Scherpkruid.*

B. De kelk 5-deelig of 5-spletig, bijna gelijk, de zaden niet geheel bedekkende.

a. De bloemkroon bekervormig, 5-spletig, een weinig uitgerand. — *Muizenoor.*

b. — ——————— trechtervormig. De zaden aan den voet uitgegroefd. — *Ossentong.*

c. — ——————— trechtervormig en kort. De zaden plat met de binnenzijde aan het stijltje vastgehecht. — *Hondstonge.*

d. — ——————— buisvormig gebuikt. — *Smeerwortel.*

e. — ——————— radvormig. — *Bernagie.*

f. — ——————— trechtervormig, met eene kromme buis. De zaden aan den voet uitgegroefd. — *Kromhals.*

II. De keel der bloemkroon open.

A. De kelk kantzuilvormig, 5-kantig, 5-tandig. — *Longenkruid.*

B — —— 5-deelig, met elsvormige slippen.

a. De bloemkroon trechtervormig. — *Parelkruid.*

b. — ——————— klokvormig. — *Slangenkop.*

** De

** Flores monopetali, inferi, angiospermi.

I. Capsula 1-locularis.
a. Corolla tubus cylindricus, ore patulo. Stigma globosum. — *Primula.*

b. ——— subrotata. Stigma 2-lobum. Folia natantia. — *Villarsia.*
c. ——— infundibuliformis, limbo patente, intus hirsuto. Stigma capitatum. —*Menyanthes.*

d. ——— hypocrateriformis. Stigma globosum. Folia natantia. — *Hottonia.*
e. ——— rotata. Capsula globosa, apice dehiscens. — *Lysimachia.*
f. ——— Capsula globosa, circumscissa. — *Anagallis.*
(*Convolvulus sepium* et *Soldanella*)

II. Capsula 2-aut pluri-locularis.
a. Corolla campanulata plicata. — *Convolvulus.*
b. ——— rotata. Stamina 5 inaequalia, filamentis utplurimum basi villosis. — *Verbascum.*

c. ——— infundibuliformis, plicata. Capsula spinosa. — *Datura.*
d. ——— infundibuliformis; limbo patente. Capsula ovata, compressa. — *Hyoscyamus.*

e. ——— infundibuliformis; antherae demum spirales. — *Erythraea.*

III. Bacca.
a. Corolla campanulata. Bacca calyci insidens. — *Atropa.*
b. ——— rotata, tubo brevissimo. Antherae subconnatae. — *Solanum.*

c. ——— infundibuliformis. Filamenta basi villosa. — *Lycium.*
IV. Folliculi 2 erecti. Corolla hypocrateriformis, tubo longo. — *Vinca.*
*** Flores monopetali superi.
I. Capsula.
a. Corolla hypocrateriformis. Capsula 1-locularis, semi-5-valvis. — *Samolus.*

b. Co-

** De bloemkroon eenbladig, om het vruchtbeginsel; de zaden gedekt.

I. De zaaddoos 1-hokkig.

a. De buis der bloemkroon rolrond, met openstaanden mond. De stempel kogelrond. — *Sleutelbloem.*

b. De bloemkroon bijna radvormig. De stempel 2-lobbig. De bladen drijvende. — *Villarsia.*

c. — ———— trechtervormig, met openstaanden boord, van binnen ruig. De stempel kopvormig. — *Ruigbloem.*

d. — ———— bekervormig. De stempel kogelrond. De bladen drijvende. — *Hottonia.*

e. — ———— radvormig. De zaaddoos kogelrond, aan den top openberstend. — *Wederik.*

f. — ———— radvormig. De zaaddoos kogelrond, kringberstend. — *Basterdmuur.*
(De *haag Winde* en *zee Winde*)

II. De zaaddoos 2- of veel-hokkig.

a. De bloemkroon klokvormig geplooid. — *Winde.*

b. — ———— radvormig. Vijf ongelijke meeldraden, de meeldraden meestal aan den voet vlokkig. — *Toorts.*

c. — ———— trechtervormig, geplooid. De zaaddoos gedoornd. — *Doornappel.*

d. — ———— trechtervormig, met openstaanden boord. De zaaddoos eirond, zamengedrukt. — *Bilzenkruid.*

e. — ———— trechtervormig. De helmknopjes ten laatste in eene schroef gekronkeld. — *Duizendguldenkruid.*

III. Eene bes.

a. De bloemkroon klokvormig. De bes rust op den kelk. — *Doodkruid.*

b. — ———— radvormig, met eene zeer korte buis. De helmknopjes genoegzaam zamengegroeid. — *Nachtschade.*

c. — ———— trechtervormig. De helmdraden aan den voet vlokkig. — *Lycium.*

IV. Twee regtstandige hulzen. De bloemkroon bekervormig, met eene lange buis. — *Maagdenpalm.*

*** De bloemkroon eenbladig, boven het vruchtbeginsel.

I. Eene zaaddoos.

a. De bloemkroon bekervormig. De zaaddoos 1-hokkig, half 5-kleppig. — *Waterpunge.*

b. Corolla campanulata. Capsula poris dehiscens. — *Campanula.*
c. ——— rotata. Capsulâ prismatica. — *Prismatocarpus.*
d. ——— rotata, laciniis 5, longis linearibus. Capsula poris dehiscens. — *Phyteuma.*

II. Bacca infera. Corolla tubulosa, irregularis. — *Lonicera.*

**** Flores 5-petali, inferi.

a. Calyx urceolatus, corollifer. Bacca. — *Rhamnus.*

b. Capsula 5-gona, colorata. Semina arillis calyptrata. — *Evonymus.*

c. Corolla irregularis, calcarata. Calyx 5-partitus. — *Viola.*
d. ——— irregularis, breve, calcarata. Calyx 2-phyllus, minimus. — *Impatiens.*

***** Flores 5-petali, superi.

a. Calyx corollifer. Stylus 2-fidus. — *Ribes.*

b. Bacca calyce cincta. Stylus simplex. — *Hedera.*

****** Perigonium simplex.

a. Perigonium (calyx) monophyllum. Capsula 5-sperma. — *Glaux.*
b. Perigonium (calyx) cartilagineum, 5-phyllum. Capsula 1-sperma. — *Illecebrum.*

2. *Digynia* (styli 2.)

I. Flores inferi.
A. Calyx et corolla.
a. Corolla basi tubulosa. Capsula 2-valvis. — *Gentiana.*
b. ——— globosa. Capsula basi circumscissa. — *Cuscuta.*
c. ——— subrotata. Folliculi 2 laeves. — *Cynanchum.*
B. Perigonium simplex.
a. Capsula plano-compressa, membranacea. — *Ulmus.*

b. Cap-

b. De bloemkroon klokvormig. De zaaddoos met porien openberstend. — *Klokje.*

c. — ———— radvormig. De zaaddoos kantzuilvormig. — *Kantzuilvrucht.*

d. — ———— radvormig met 5 lange lijnvormige slippen. De zaaddoos met porien openberstend. — *Raponsje.*

II. Eene bes onder de bloem. De bloemkroon buisvormig, onregelmatig. — *Kamperfoelie.*

**** De bloemen 5-bladig, om het vruchtbeginsel.

a. De kelk kruikvormig, de bloemkroon dragende. Eene bes. — *Wegedoorn.*

b. De zaaddoos 5-kantig, gekleurd. De zaden door hunne zaadrokken als met eene huik bedekt. — *Kardinaalsmuts.*

c. De bloemkroon onregelmatig, gespoord. De kelk 5-deelig. — *Viooltje.*

d. ———— onregelmatig, kort gespoord. De kelk 2-bladig, zeer klein. — *Springzaad.*

***** De bloemkroon 5-bladig, boven het vruchtbeginsel.

a. De kelk draagt de bloemkroon. Het stijltje is 2-spletig. — *Aalbes.*

b. De bes is van den kelk omgeven. Het stijltje onverdeeld. — *Klimop.*

****** Slechts een bloemdek.

a. Een eenbladige kelk. Eene 5-zadige zaaddoos. — *Melkkruid.*

b. Een kraakbeenige, 5-bladige kelk. Eene 1-zadige zaaddoos. — *Hardkelk.*

2. *Twee stijlen.*

I. De bloemen om het vruchtbeginsel.

A. Een kelk en eene bloemkroon.

a. De bloemkroon aan den voet buisvormig. De zaaddoos 2-kleppig. — *Gentiaan.*

b. — ———— kogelrond. De zaaddoos aan den voet kringberstend. — *Warkruid.*

c. — ———— bijna radvormig. Twee gladde huizen. — *Engbloem.*

B. Slechts een bloemdek.

a. De zaaddoos vlak-zamengedrukt vliezig. — *Olm.*

b. Capsula 1-sperma, calyce tecta. Stamina 5, squamulis 5 filiformibus interjectis. — *Herniaria.*

c. Semen 1, calyce excrescente 2-partito tectum. — *Atriplex.*

d. ——— 1, orbiculare. Calyx 5-partitus persistens. — *Chenopodium.*

e. ——— 1, reniforme, basi calyce capsulari involutum. — *Beta.*

f. ——— 1, cochleatum. Calyx 5-partitus persistens, laciniis post anthesin appendice scariosa dorso instructis. — *Salsola.*

II. Flores pentapetali, superi, 2-spermi. — *Umbelliferae.* (1)

† Umbelliferae *anomalae.*

a. Flores capitati, sessiles in receptaculo paleaceo. — *Eryngium.*

b. *Umbella* capitata. Folia palmata aut lobata. — *Sanicula.*

c. *Umbella* imperfecta. Folia subrotunda, natantia. — *Hydrocotyle.*

†† Umbelliferae *verae*, floribus *albidis* aut *purpurascentibus.*

A. *Involucrum* verum *involucellaque* nulla.

a. Fructus ovati, costis 5 obtusiusculis, valleculis planiusculis vittatis. Folia pinnata. — *Pimpinella.*

b. Fructus ovali-oblongi, utrinque 3-5-costati, valleculis subconvexis, evittatis. Folia caulina summa ternata, ovata. — *Aegopodium.*

c. Fructus oblongo-prismatici, costis 3 dorsalibus obtusiusculis, valleculis sulcatis. Involucrum saepe 1-phyllum. — *Carum.*

d. Fructus ovati, costis 5 obtusiusculis, valleculis planis. Umbella subsessilis. — *Apium.*

B. In-

(1) Monemus iterum hanc clavem nostris plantis indigenis unice esse destinatam; *aliis* inservire non posse.

b. De zaaddoos 1-zadig, door den kelk bedekt. Vijf meeldraden, met 5 tusschenliggende draadvormige schubjes. — *Duizendkoorn.*

c. Eén zaad, door den uitgroeijenden 2-deeligen kelk bedekt. — *Melde.*

d. Eén schijfrond zaad. De kelk 5-deelig blijvend. — *Ganzevoet.*

e. Eén niervormig zaad, aan den voet in den zaaddoos-vormigen kelk ingewikkeld. — *Biet.*

f. Eén slakkenhuisvormig zaad. De kelk 5-deelig, blijvende, de kelkslippen na den bloeitijd met een verdroogd aanhangsel op den rug voorzien. — *Loogkruid.*

II. De bloemen met vijf bloembladen, boven het vruchtbeginsel, 2-zadig. — *Schermbloemigen.* (2)

† Afwijkende *Schermbloemigen.*

a. De bloemen kopvormend, ongesteeld, op eenen stoppeligen vruchtbodem. — *Kruisdistel.*

b. De bloemscherm kopvormend. De bladen palmvormig of gelobd. — *Breukkruid.*

c. — ——— onvolmaakt. De bladen rondachtig, drijvende. — *Waternavel.*

†† Echte *Schermbloemigen*, met witte of paarschachtige bloemen.

A. Geen waar omwindsel, of omwindseltjes.

a. De vruchten eirond, met vijf stompachtige ribben, de vlakjes gelijk en met bandjes. De bladen gevind. — *Bevernel.*

b. — ——— langwerpig-eirond, aan weerskanten met 3-5 ribben, de vlakjes een weinig bolrond, zonder bandjes. De bovenste stengbladen drievoudig, eirond. — *Zevenblad.*

c. — ——— langwerpig-kantzuilvormig, met drie stompachtige ribjes op den rug, de vlakjes gesleufd. Er is dikwijls een 1-bladig omwindsel. — *Karwei.*

d. — ——— eirond, met vijf stompachtige ribjes, de vlakjes gelijk. De bloemschermen bijna ongesteeld. — *Eppe.*

B. Geen,

(2) Wij merken nog eens aan dat deze sleutel der geslachten alleen voor onze *inlandsche* planten en voor geene anderen geschikt is.

B. *Involucrum* nullum aut subnullum. *Involucella*

* Fructibus laevibus.

a. Fructus prismatici, costis 5, apice calyce pistillisque coronati. — *Oenanthe.*

b. Fructus prismatici, costis 5 acutis, non coronati. — *Meum.*

c. Fructus ovati, costis 5, cortice in valleculis prominulo. Involucella lineari-setacea brevia. — *Cicuta.*

d. Fructus ovati, costis 5. Involucella deflexa, umbella longiora. — *Aethusa.*

e. Fructus piramidati, longissime rostrati. — *Scandix.*

f. Fructus piramidati, costis 5 acutis. — *Myrrhis.*

g. Fructus subconici ecostati. — *Chaerophyllum.*

h. Fructus compressi, costis 5 obtusis, membranaceo-marginati. Flores subradiantes. — *Heracleum.*

i. Fructus subcompressi, costis 5 acutis alatis. — *Angelica.*

** Fructibus hirtis aut muricatis.

k. Fructus ovati, costati, undique setis aculeisve tecti. — *Torilis.*

l. Fructus conici, muricati, pistillis persistentibus, raphe sulcata. — *Anthriscus.*

(*Sium nodiflorum.*)

C. *Involucrum* atque *involucella.*

a. Fructus cortice suberoso fungoso crasso cincti. *Cachrys* (Crithmum).

b. Fructus subprismatici, costis 5 obtusis, valleculis subconvexis. — *Sium.*

c. Fructus ovati, costis 5 obtusis, immaturis crenulatis, valleculis planis. — *Conium.*

d. Fructus ovato-oblongi, costis 5 acutis, valleculis sulcatis. — *Ligusticum.*

e. Fructus plani, costis 3 in dorso. — *Physselinum.*

f. Fruc-

B. Geen, of bijna geen, omwindsel. De omwindseltjes aanwezig.

* De vruchten glad.

a. De vruchten kantzuilvormig, met vijf ribjes, aan den top door den kelk en de stampertjes gekroond. — *Torkruid.*

b. — — kantzuilvormig, met vijf scherpe ribjes, niet gekroond. — *Dwergeppe.*

c. — — eirond, met vijf ribjes, de schors in de vlakjes uitpuilende. De omwindseltjes lijnborstelvormig kort. — *Waterscheerling.*

d. — — eirond, met vijf ribjes. De omwindseltjes nedergebogen, langer dan den bloemscherm. — *Honds-Pieterselie.*

e. — — piramidaal, met zeer langen snavel. — *Naaldenkervel.*

f. — — piramidaal, met vijf scherpe ribjes. — *Ribzaad.*

g. — — bijna kegelvormig, ongeribd. — *Kervel.*

h. — — zamengedrukt, met drie stompe ribben en vliezigen rand. De bloemen bijna straalvormend. — *Beerenklaauw.*

i. — — bijna zamengedrukt, met drie scherpe en gevleugelde ribben. — *Angelica.*

** De vruchten stekelharig of scherpgeschubd.

k. De vruchten eirond, geribd, aan alle kanten met borsteltjes of stekeltjes bezet. — *Doornzaad.*

l. — — kegelvormig, scherpgeschubd, met blijvende stampertjes, de zaadnerf gesleufd. — *Stekelzaad.*

(*knoopbloemige Watereppe.*)

C. Een omwindsel en omwindseltjes aanwezig.

a. De vruchten omgeven van eene kurkachtig uitgewassen en dikke schors. — *Zeevenkel.*

b. — — bijna kantzuilvormig, met vijf stompe ribjes, de vlakjes een weinig bolrond. — *Watereppe.*

c. — — eirond, met vijf stompe ribjes, voor dat zij rijp zijn, gekarteld, de vlakjes gelijk. — *Scheerling.*

d. — — eirond-langwerpig, met vijf scherpe ribjes, de vlakjes gesleufd. — *Lavas.*

e. — — vlak, met drie ribjes op den rug. — *Melkeppe.*

 f. De

f. Fructus oblongi, costis 5 aculeatis. — *Daucus.*

(*Oenanthe pimpinelloides.*)

††† Umbelliferae *verae*, floribus luteis.

a. Flores luteo-virentes. Fructus ovati, cortice nigro 3-costato. Folia ternata. — *Smyrnium.*

b. Involucrum platyphyllum, umbellam subaequans. Folia simplicia. — *Bupleurum.*

c. Involucrum caducum oligophyllum. Folia quinquies tripartita. — *Peucedanum.*

d. Involucrum nullum. Fructus ovales compressi. Folia pinnata. — *Pastinaca.*

3. *Trigynia* (styli 3.)

I. Flores superi.

a. Corolla campanulata, 5-loba. Bacca 1-sperma. — *Viburnum.*

b. Corolla rotata, 5-loba. Bacca 3-sperma. — *Sambucus.*

II. Flores inferi.

a. Semen 1, triquetrum, calyce connivente tectum. — *Corrigiola.*

b. Capsula 1-locularis, 3-6-valvis. — *Alsine.*

4. *Tetragynia* (styli 4.)

Parnassia. Nectaria 5 cordata ciliata, apicibus globosis.

5. *Pentagynia* (styli 5.)

a. Capsula 1-sperma evalvis. Inflorescentia capitata. — *Armeria.*

b. Capsula 1-sperma evalvis. Inflorescentia paniculata vel corymbosa. — *Statice.*

c. Capsula 10-valvis, 10-locularis. — *Linum.*

6. *Hexagynia* (styli 6.)

Capsula 1-locularis, 3-5-valvis. Folia pilis glandulosis obsita. — *Drosera.*

7. *Polygynia* (styli plures.)

Semina numerosa in receptaculo longo caudaeformi. — *Myosurus.*

V. *PEN-*

f. De vruchten langwerpig, met vijf stekelige ribjes. — *Peen.*
(*verschilbladig Torkruid.*)

†††. Echte *Schermbloemigen*, met geelachtige bloemen.

a. De bloemen geelachtig-groen. De vruchten eirond, met eene zwarte 3-ribbige schors. De bladen drievoudig. — *Schorsvrucht.*

b. Het omwindsel breedbladig, bijna gelijk met den bloemscherm. De bladen eenvoudig. — *Doorwas.*

c. Het omwindsel afvallend, van weinig blaadjes. De bladen vijfvoudig driedeelig. — *Varkensvenkel.*

d. Geen omwindsel. De vruchten ovaal en zamengedrukt. De bladen gevind. — *Pastinake.*

3. *Driestijligen.*

I. De bloemen boven het vruchtbeginsel.

a. De bloemkroon klokvormig, 5-lobbig. Eene eenzadige bes. — *Sneeuwbal.*

b. De bloemkroon radvormig, 5-lobbig. Eene 3-zadige bes. — *Vlier.*

II. De bloemen om het vruchtbeginsel.

a. Eén driekantig zaad, bedekt door den toebuigenden kelk. — *Riempjes.*

b. Eene 1-hokkige, 3-6-kleppige zaaddoos. — *Muur.*

4. *Vierstijligen.*

Parnaskruid. Vijf hartvormige gewimperde honigbakjes, met kogelronde topjes.

5. *Vijfstijligen.*

a. Eene 1-zadige zaaddoos zonder klepjes. De bloeiwijze kopvormend. — *Strandkruid.*

b. Eene 1-zadige zaaddoos zonder klepjes. De bloeiwijze als eene pluim of een bloemtuil. — *Limoenkruid.*

c. Eene 10-kleppige, 10-hokkige zaaddoos — *Vlas.*

6. *Zes-stijligen.*

Eene 1-hokkige, 3-5-kleppige zaaddoos. De bladen met klierachtige haartjes bezet. — *Zonnedauw.*

7. *Veelstijligen.*

Zeer vele zaden op eenen langen staartvormigen vruchtbodem. — *Muizenstaart.*

V. PENTANDRIA.

a. Monogynia.

91. MYOSOTIS. Corolla hypocrateriformis, 5-fida, subemarginata: fauce clausa fornicibus. Semina laevia aut echinata. P. g. 349.

231. *Myosotis scorpioides*, calycibus 5-dentatis glabriusculis, dentibus subaequalibus obtusiusculis, corollae tubum aequantibus, foliis lanceolatis obtusis glabriusculis, corollarum limbo calyce plus duplo longiore. RS. IV. p. 101.

Folia pilis paucis valde adpressis; caulis pilis plerumque adpressis, nonnullis etiam patentibus, hirtus.

Myosotis scorpioides. W. P? p. 156. RS.

——— ——— *palustris*. L. Sm. — G. 168, β. M. 81.

——— *palustris*. ROTH. LEHMANN (Asperif.)

——— *perennis* α. DC. 2725.

Ic. Bat. 216; Engl. 1973. (M. palustris.)

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

232. *Myosotis sylvatica*, calycibus patulis 5-partitis, laciniis inaequalibus acutis, pilis longis hirsutis. RS. p. 102.

Magis hirsuta quam *M. scorpioides*, pilis foliorum neutiquam adpressis. Racemi plerumque geminati. Flores minores.

Myosotis sylvatica. EHRH. RS. LEHMANN.

——— *perennis*. β. DC. 2725.

——— *arvensis?* β. *sylvatica*. P. p. 156.

Ic. Dan. 583; (Myosotis scorpioides).

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

233. *Myosotis arvensis*, caule hirto, calycis pilis densis patulis, apice uncinatis. RS. p. 103.

Folia acuta hirsuta. Calyx 5-fidus, clausus. Corolla exigua.

Myosotis arvensis. W. LEHMANN. RS.

——— *scorpioides* α. *arvensis*. L. — G. 168, α. M. 81.

——— *annua*. DC. 2724.

Ic. Engl. 480 (fig. sinistr.), 2558, (sec. LEHMANNUM.)

Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

234. *Myosotis stricta*, caule diffuso, ramis, pedunculisque calyce multoties brevioribus, foliisque oblongo-ovatis, obtusis, strictis. RS. p. 104.

Tota hirsuta. Calyx ultra medium 5-partitus. Corolla exigua. — An satis a praecedente distincta?

Myo-

V. VIJFHELMIGEN.

1. Eenstijligen.

91. Muizenoor. De bloemkroon bekervormig, 5-spletig, een weinig uitgerand, de keel met honigklepjes gesloten. De zaden glad of stekelig. P.

231. *water Muizenoor*, met 5-tandige bijna onbehaarde kelken, derzelver tandjes bijna gelijk, stompachtig, gelijk aan de buis der bloemkroon, de bladen lancetvormig stomp, genoegzaam onbehaard, de boord der bloemkroon meer dan tweemaal zoo lang als den kelk. RS.

De bladen bezitten weinige aangedrukte, de steng meerdere meestal aangedrukte, doch soms ook openstaande, haartjes.

Pl. Algemeen aan de kanten der slooten en in vochtige weilanden.

232. *bosch Muizenoor*, met openstaande 5-deelige kelken, de slippen ongelijk en spits, met lange haren ruig behaard. RS.

Het is ruiger dan het *water Muizenoor*, met geenzins aangedrukte haren op de bladen. De trossen zijn meestal gepaard. De bloemen kleiner.

Pl. Op verscheidene plaatsen bij Utrecht; in de Diemermeer bij Amsterdam, enz. vH.

233. *akker Muizenoor*, met stekelharige steng, de kelkhaartjes digt en openstaande, aan den top haakvormig. RS.

De bladen zijn spits en ruig. De kelk 5-spletig. De bloemkroon zeer klein.

Pl. In de zaailanden en hoven. G. M. Bij Baarn. Vr. Op drooge gronden, niet zeldzaam bij Utrecht en elders. vH.

234. *gestrekte Muizenoor*, met uitgespreide steng, de takken, de bloemsteelen, die veel korter zijn dan den kelk, en de bladen, die langwerpig-eirond en stomp zijn, alle gestrekt. RS.

Geheel en al ruig. De kelk over de helft 5-deelig.

De

Myosotis arvensis, plurium auctorum. P?
——— *stricta*. LINK.
Flor. *Junio*, *Julio*. ⊙.

92. LITHOSPERMUM. Corolla infundibuliformis; fauce perforata, nuda. Calyx 5-partitus. Semina ossea nitida. — P. g. 351.

235. *Lithospermum officinale*, seminibus laevibus, corollis vix calycem superantibus, foliis lanceolatis (acutiusculis) venosis. P. p. 157.
Lithospermum officinale. L. W. Sm. DC. 2712. RS. p. 42. — G. 169.
Ic. Dan. 1084; Engl. 134.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

236. *Lithospermum arvense*, seminibus rugosis, corollis vix calycem superantibus, (foliis lanceolato-linearibus, obtusis, aveniis). P. p. 158.
Lithospermum arvense. L. W. Sm. DC. 2713, RS. p. 43. — G. 170. M. 82.
Ic. Dan. 456; Engl. 123.
Flor. *Majo*, *Junio*. ⊙.

93. ANCHUSA. Corolla infundibuliformis; fauce clausa fornicibus. Semina basi insculpta, superficie ut plurimum venosa. P. g. 353.

237. *Anchusa officinalis*, foliis lanceolatis strigosis, spicis secundis imbricatis, calycibus longitudine tubi corollae, bracteis ovatis. RS. p. 89.
Folia acuta. Flores purpurei.
Anchusa officinalis. L. W. Sm. P. p. 159. — G. 171.
Ic. Dan. 572; Engl. 662.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

94. CYNOGLOSSUM. Corolla (brevis) infundibuliformis; fauce clausa fornicibus, (limbo 5-partito obtuso). Semina depressa, latere interiore stylo affixa. P. g. 354.

238. *Cynoglossum officinale*, foliis lato-lanceolatis undulatis, utrinque tomentosis, sessilibus subconfertis, seminibus tuberculatis. RS. p. 74.
Pili foliorum molles parvi adpressi. Caulis calycesque villosi.
Cynoglossum officinale. L. W. Sm. DC. 2736. P. p. 159. LEHM. — G. 172.

Ic.

De bloemkroon zeer klein. — Is deze soort wel genoegzaam van de vorige onderscheiden?

Pl. Op bouwakkers te Nederlangbroek, in het sticht van Utrecht. vH.

92. PARELKRUID. De bloemkroon trechtervormig, de keel open en naakt. De kelk 5-deelig. De zaden beenachtig, glanzend. P.

235. *gladzadig Parelkruid*, met gladde zaden, de bloemkroon naauwelijks langer dan den kelk, de bladen lancetvormig, spitsachtig geaderd. P.

Pl. Op zandige gronden buiten Haarlem op groot Bentveld bij den kruidberg en elders; ook omtrent Zwol. G. Tusschen Leyden en Haarlem. MULDER. In zandige boschjes bij Haarlem. BERGSMA en vH.

236. *ruwzadig Parelkruid*, met gerimpelde zaden, de bloemkroon naauwelijks langer dan den kelk, (de bladen lancet-lijnvormig, stomp, ongeäderd.) P.

Pl. In de bouwlanden op vele plaatsen.

93. OSSENTONG. De bloemkroon trechtervormig; de keel met honigklepjes gesloten. De zaden aan den voet uitgegroefd, met meestal geäderde oppervlakte. P.

237. *gewone Ossentong*, met lancetvormige haarschubbige bladen, de aren eenzijdig over elkander liggend, de kelk even lang als de buis der bloemkroon, de schutblaadjes eirond. RS.

De bladen zijn spits. De bloemen paarsch.

Pl. Langs de wegen buiten Arnhem; vrij overvloedig langs de duinen bij Wassenaar, Heemstede, Bennebroek, enz. G. In de duinen bij Wassenaar en Katwijk. MULDER. vH.

94. HONDSTONGE. De korte bloemkroon is trechtervormig; de keel met honigklepjes gesloten, (de boord 5-deelig en stomp.) De zaden plat, met de binnenzijde aan het stijltje vastgehecht. P.

238. *genezende Hondstonge*, met breed-lancetvormige golvende bladen, aan weerszijden viltig, ongesteeld, een weinig bijeen geplaatst. De zaden knobbelig. RS.

De kleine bladhaartjes zijn zacht en aangedrukt. Steng en kelken vlokkig.

Pl. Bij Doesburg en Arnhem; op de wallen van Harderwijk; aan de dijken boven Tiel; veel tusschen Maas en

Ic. Bat. 54; Dan. 1147; Engl. 921.

Var. β. flore albo. G. Fl. Bat.

Flor. *Junio.* ♂.

95. PULMONARIA. Calyx prismatico-pentagonus, 5-dentatus. Corolla infundibuliformis, tubo cylindrico calyce longiore, fauce pervia, limbi lobis 5 obtusis. Stigma obtusum, emarginatum. Semina 4 obtusa, subrotundata. RS. g. 629.

239. *Pulmonaria officinalis*, foliis radicalibus ovato-cordatis scabris. P. p. 161.
Pulmonaria officinalis. L. W. Sm. DC. 2719. RS. p. 54. G. 173.
Ic. Dan. 482; Engl. 118.
Flor. Majo. ♃.

96. SYMPHYTUM. Corollae limbus tubuloso-ventricosus, fauce clausa radiis subulatis. P. g. 356.

240. *Symphytum officinale*, foliis ovato-lanceolatis, decurrentibus, omnibus alternis. RS. p. 64.
Symphytum officinale. L. W. Sm. P. p. 161. DC. 2722. LEHM. — G. 174. M. 83.
Ic. Bat. 217; Dan. 664; Engl. 817.
Flor. —*aestate.* ♃.
Var. β. flore purpureo, calyce patente. Sm. P. RS. p. 64.
Symphytum patens. SIBTHORP. Fl. oxon. p. 70.
Obs. Recte, ut videtur, GORTERUS de *Symphyto officinali* ait; *Variat corollis coeruleis, purpureis, rubris et albis, vel pallide luteis.*

97. BORAGO. Corolla rotata; fauce radiis clausa. P. g. 360.

Calyx 5-partitus, aequalis. Corolla 5-partita.

241. *Borago officinalis*, hispida, foliis (ovatis), radicalibus petiolatis, superioribus sessilibus, pedunculis ramosis. DC. 2743.
Borago officinalis. L. W. Sm. P. p. 162. RS. p. 66. — G. 175.
Ic. Engl. 36.
Flor. *Junio, Julio.* ☉.

98. ASPERUGO. Calyx 5-fidus, inaequalis, dentibus interjectis. Corolla tubo brevi, 5-loba; (faucis) squamulae

con-

en Waal; bij Wijk te Duurstede; en overvloedig langs den duinkant van Holland. G. Bij Nijmegen. B. R. Bij Zutphen, Amersfoort, Zoest, Baarn, Zeijst, op de muren van Utrecht; bij Rheenen. K.

Versch. β. met witte bloem. G.

Pl. Aan den duinkant van Holland. K.

95. LONGENKRUID. De kelk is kantzuilvormig 5-hoekig, 5-tandig. De bloemkroon trechtervormig, met rolronde buis, die langer is dan den kelk, de keel naakt, de boord met vijf stompe lobben. De stempel stomp, uitgerand. Vier stompe rondachtige zaden. RS.

239. *gewoon Longenkruid*, met eirond-hartvormige ruwe wortelbladen. P.

Pl. Overvloedig op Zandwijk bij Tiel en in het bosch te Buren; buiten Haarlem naar de Sillick. G. Bij Baarn. Vr. Bij Weidum en Dronrijk in Vriesland. BEUCKER ANDREAE. Te Kornjum in Vriesland. BERGSMA.

96. SMEERWORTEL. De boord der bloemkroon buisvormig-gebuikt; de keel door elsvormige honigklepjes gesloten. P.

240. *gemeene Smeerwortel*, met eirond-lancetvormige neerloopende bladen, allen overhoeksch. RS.

Pl. Algemeen in vochtige beschaduwde gronden.

Versch. β. met paarsche bloem en openstaanden kelk. P.

Pl. Hier en daar met de vorige.

Aanm. Te regt zegt DE GORTER van de *gemeene Smeerwortel*, dat dezelve met blaauwe, paarsche, roode, witte en lichtgele bloemen afwisselt.

97. BERNAGIE. De bloemkroon is radvormig; de keel met honigklepjes gesloten. P.

De kelk is 5-deelig en gelijk. De bloemkroon 5-deelig.

241. *gewone Bernagie*, stekelharig, de wortelbladen eirond gesteeld, de stengbladen ongesteeld, getakte bloemsteelen. DC.

Pl. In de hoven, langs de wegen en op sommige vuilnishoopen. G. Bij Leyden. MULDER. Bij Scheveningen. BERGSMA. Bij Utrecht, Zeyst en Vianen. vH.

98. SCHERPKRUID. De kelk is 5-spletig, ongelijk, met tusschen liggende tandjes. De bloemkroon met eene korte buis, 5-lobbig; bolronde toebuigende honigschubjes. De za-

convexae, conniventes. Semina calyce conduplicato et compresso tecta. DC. g. 434.

242. *Asperugo procumbens.* L. W. Sm. DC. 2755. P. p. 162. RS. — G. 176.

Caulis angulosus, scaberrimus, scandens. Folia hispida. Corolla parva, coeruleo-violacea.

Ic. Bat. 153; Dan. 552; Engl. 661.

Var. β. flore albo. FAVROD in Fl. Bat. 153.

Flor. Aprili, Majo. ⊙.

99. LYCOPSIS. Corolla infundibuliformis tubo incurvato, fauce clausa fornicibus. Calyx 5-fidus aequalis. Semina basi insculpta. P. g. 362.

243. *Lycopsis arvensis*, foliis lanceolatis hispidis, calycibus florescentibus defloratisque erectis. RS. p. 72.

Folia cordato-oblonga et lineari-lanceolata, subdenticulata. RS.

Lycopsis arvensis. L. W. Sm. P. p. 163. DC. 2734. — G. 177. M. p. 87.

Anchusa arvensis. MARSCHALL A BIEBERSTEIN. (Fl. taur. cauc. I p. 123.)

Ic. Bat. 92; Dan. 435; Engl. 938.

Var. β. flore albo RS.

Flor. *Junio*, *Julio.* ⊙.

Obs. Clar. TENORE (Fl. Neapol.) *Buglossum sylvestre minus* BAUH. (pin. 256), quod GORTERUS ad hanc speciem ducit, refert ad *Anchusam hybridam* TENORE RS. p. 98. Quid *Buglossum sylvestre minus alterum et asperius.* BAUH. (pin. 256) sive *Lycopsis arvensis*, β. GORTERI?

100. ECHIUM. Corolla ut plurimum irregularis (campanulata), fauce nuda, ampla (tubo brevissimo). P. g. 363.

244. *Echium vulgare*, caule tuberculato-hispido, foliis caulinis lanceolatis hispidis, floribus spicatis lateralibus. P. p. 164.

Echium vulgare. L. W. Sm. DC. 2702. RS. p. 23. — G. 178.

Ic. Bat. 192; Dan. 445; Engl. 181.

Flor. *Julio*, *Augusto.* ♂.

Variat floribus, coeruleis et rubris. Caule fasciato (num, *E. vulgare.* β. Sm.?) occurrit inter *Neomagum* et *Hulsen.* G.

101. PRI-

zaden door den dubbelliggenden en zamengedrukten kelk bedekt. DC.

242. *liggend Scherpkruid*. L.

De steng is kantig, zeer ruw, klimmend. De bladen stekelharig. De bloemkroon klein, blaauwachtig - paarsch.

Pl. Aan ruige wallen langs den duinkant bij 's Gravenhage; tusschen Overveen en Bloemendaal bij Haarlem; buiten Alkmaar; aan de wallen der bouwlanden te Dieze in Overijssel. G. Bij Zandvoort. R! K. Bij Katwijk en Scheveningen. K. vH.

Versch. β. met witte bloem. FAVROD.

Pl. Bij Zandvoort. FAVROD.

99. KROMHALS. De bloemkroon trechtervormig, met eene kromme buis, de keel met honigklepjes gesloten. De kelk 5-spletig en gelijk. De zaden aan den voet ingegroefd. P.

243. *akker Kromhals*, met lancetvormige stekelharige bladen, de bloeijende en uitgebloeide kelken regtstandig. RS.

De bladen zijn hartvormig-langwerpig en lijnlancetvormig, golvende, een weinig getand. RS.

Pl. Op bouwlanden en langs de wegen in zandgronden op vele plaatsen. G. K. vH.

Versch. β. met witte bloem. RS.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen bij Rheenen. FAVROD in de Fl. Bat. 92.

100. SLANGENKOP. De bloemkroon is meestal onregelmatig, klokvormig, met naakte keel, zeer wijd, met zeer korte buis. P.

244. *gemeene Slangenkop*, met knobbelig-stekelharige steng, de stengbladen lancetvormig stekelharig, zijdelingsche bloemaren. P.

Pl. Op drooge zandgronden op verscheidene plaatsen. Dezelve wisselt met blaauwe en roode bloemen af. Tusschen Nijmegen en Hulsen komt zij met platte bladvormige stengen voor. G.

101. PRIMULA. Involucrum umbellulae. Corollae tubus cylindricus, ore patulo, limbo emarginato. Stigma globosum. Capsula (teres) 1-locularis, ore 10-fido. P.g.380.

245. *Primula veris*, foliis dentatis rugosis, subtus hirsutis, umbella multiflora, floribus nutantibus, calycibus angulatis, corollae limbo concavo brevissimo. RS. p. 134.
Calycis laciniae obtusae.
Primula veris. W. Sm. P. p. 169. — MULDER. p. 29.
Primula veris α. officinalis. L.
Primula officinalis. JACQUIN. DC. 2367.
Ic. Dan. 433; Engl. 5.
Flor. Aprili. ♃.

246. *Primula elatior*, foliis dentatis rugosis, utrinque hirsutis; umbella multiflora, floribus exterioribus demum nutantibus, calycibus angulatis, corollae limbo plano. RS. p. 136.
Calycis laciniae acutissimae.
Primula elatior. JACQUIN. LEHMANN. (monogr. Primul. p. 33.) W. Sm. DC. 2366. P. p. 169.
——— *veris β. elatior.* L. — G. 179. β.
Ic. Dan. 434; Engl. 513.
Flor. Aprili. ♃.

247. *Primula acaulis*, foliis obovato-oblongis dentatis rugosis villosiusculis, umbella radicali, pedicellis, subinde solitariis, longitudine foliorum, corollae limbo plano. RS. p. 135.
Primula acaulis. ALLIONI. LEHM. p. 30. P. p. 169.
——— *vulgaris.* Sm.
——— *grandiflora.* LAMARCK. DC. 2365.
——— *veris γ. acaulis.* L.
——— *elatior β. acaulis.* W.
Ic. Dan. 194; Engl. 4.
Flor. *Aprili.* ♃.

102. VILLARSIA. Calyx 5-partitus. Corolla subrotata, limbo patente, 5-partito, marginibus adscendentibus, aestivatione inflexis. Stigma 2-lobum, lobis dentatis. Capsulae valvularum axes seminiferae. DC. g. 442.

248. *Villarsia nymphaeoides*, foliis cordato-orbiculatis natantibus, floribus umbellatis, corollis ciliatis. RS. p. 170.
Villarsia nymphaeoides. DC. 2758.
Menyanthes ——— L. W. Sm. P. p. 171. — G. 180. M. 84.

101. SLEUTELBLOEM. Er is een omwindsel aan den bloemscherm. De buis der bloemkroon is rolrond, met openstaanden mond, de boord uitgerand. De stempel kogelrond. De rolronde zaaddoos 1-hokkig, met eene 10-spletige opening. P.

245. *voorjaars Sleutelbloem*, met getande gerimpelde, van onderen ruige bladen, de bloemkroon veelbloemig, alle de bloemen knikkende, kantige kelken, de boord der bloemkroon holrond en zeer kort. RS.

De kelkslippen zijn stomp.

Pl. Bij Leyden. MULDER.

246. *gesteelde Sleutelbloem*, met getande gerimpelde, aan weerszijde ruige bladen; de bloemscherm veelbloemig, de buitenste bloemen ten laatste knikkende, kantige kelken, de boord der bloemkroon vlak. RS.

De kelkslippen zijn zeer spits.

Pl. Overvloedig op de uitterwaarden te Drempt, Zoelen en Avesaate in de Nederbetuwe; buiten Zutphen; in vochtige boschjes buiten Haarlem en in vele duinvalleijen, ook in het Haagsche bosch. G. Bij Haarlem en Leyden. K. Bij Nijmegen. B!

247. *ongesteelde Sleutelbloem*, met eirondachtig-langwerpige getande gerimpelde, van onderen vlokachtige bladen, de bloemscherm uit den wortel voortkomende, de bloemsteeltjes, die somwijlen eenzaam zijn, even lang als de bladen, de boord der bloemkroon vlak. RS.

Pl. In het Haagsche bosch. Z! vH.

102. VILLARSIA. De kelk is 5-deelig. De bloemkroon bijna radvormig, met openstaanden 5-deeligen boord, opgaande randen, onder den bloeitijd ingebogen. De stempel met twee getande lobben. De assen der klepjes van de zaaddoos zaaddragend. DC.

248. *plompebladige Villarsia*, met hartvormig-schijfronde drijvende bladen, de bloemen in eenen bloemscherm, de bloemkroon gewimperd. RS.

 Pl.

Ic. Bat. vol. V; Dan. 339; Engl. 217.
Flor. *Augusto.* ♃.

103. MENYANTHES. Calyx 5-partitus. Corolla infundibuliformis, limbo patente 5-lobo, aequali, intus hirsuto. Stigma capitatum; 2-3-sulcum. Capsula parietibus seminiferis. RS. g. 665.

Folia ternata. Corollae laciniae disco longitudinaliter barbatae.

249. *Menyanthes trifoliata*, foliis ternatis. RS. p. 177.
Menyanthes trifoliata. L. W. Sm. P. p. 171. DC. 2757. — G. 181. M. 85.
Ic. Bat. 2; Dan. 541; Engl. 495.
Flor. *Majo, Junio.* ♃.
Var. β. Menyanthes palustre angustifolium triphyllon. TOURNEFORT Inst. 117. BOERH. Lugdb. I p. 206.—G. 181. β.

104. HOTTONIA. Corolla hypocrateriformis. Stamina tubo corollae imposita. Stigma globosum. Capsula 1-locularis. P. g. 386.

Calyx 5-partitus, laciniis linearibus, erecto-patulis. RS.

250. *Hottonia palustris*, floribus verticillatis, pedunculatis. P. p. 171.
Hottonia palustris. L. W. Sm. DC. 2350. RS. p. 176. — G. 182. M. 86.
Ic. Bat. 12; Dan. 487; Engl. 364.
Flor. *Junio.* ♃.

105. SAMOLUS. Calyx semi-adhaerens, persistens. Corolla hypocrateriformis, 5-loba, squamis 5 filiformibus introflexis, e corollae sinubus ortis. Stamina imae corollae inserta. Ovarium semi-inferum. Capsula semi-5-valvis. DC. g. 344.

251. *Samolus Valerandi*, caule erecto, foliis obtusis, racemo multifloro. P. p. 171.

Samolus Valerandi. L. W. Sm. DC. 2381. RS. V, p. 1. — G. 200. M. 95.

Ic. Bat. 53; Dan. 198; Engl. 703.

Flor. *Julio, Aug.* ♂.

106. LY-

Pl. Op vele plaatsen in slooten en vaarten.

103. RUIGBLOEM. De kelk is 5-deelig. De bloemkroon trechtervormig, met openstaanden 5-lobbigen gelijken, van binnen ruigen, boord. De stempel kopvormig, met 2 of 3 sleuven. De wanden der zaaddoos zaaddragend. DC.

De bladen drievoudig. De slippen der bloemkroon overlangs gebaard.

249. *driebladige Ruigbloem* (water Drieblad. Bat.) met drievoudige bladen. RS.

Pl. In slooten en moerassige gronden, vooral in veenstreken op verscheidene plaatsen.

Versch. β. met smaller bladen. G.

104. HOTTONIA. De bloemkroon bekervormig. De meeldraden ingeplant op de buis der bloemkroon. De stempel kogelrond. De zaaddoos 1-hokkig. P.

De kelk is 5-deelig, met lijnvormige, regtstandig-openstaande slippen. RS.

250. *water Hottonia* (water Violier. Bat.), met gekranste en gesteelde bloemen. P.

Pl. In stilstaande slooten op verscheidene plaatsen.

105. WATERPUNGE. De kelk half aan het vruchtbeginsel vastgehecht, blijvend. De bloemkroon bekervormig, 5-lobbig, met vijf draadvormige naar binnen gebogen schubjes, uit de slippen der bloemkroon ontstaan. De meeldraden op het onderste der bloemkroon ingeplant. Het vruchtbeginsel half onder den kelk. De zaaddoos half 5-kleppig. DC.

251. *rondbladige Waterpunge*, met regtstandige steng, stompe bladen, veelbloemige bloemtros. P.

Pl. Op vele plaatsen langs den zuiderzeekant bij Enkhuizen, Muiderberg; op Vlieland; in de duinvalleijen tusschen Beverwijk en Velsen en achter Egmond op den hoef; bij 's Gravesande; Staalduin; bij Groningen. G. In Vriesland bij Koehool buiten Franeker en in de wouden. M. Bij den Uithoorn; op lage veenachtige gronden in Gelderland en Zutphen. R! Bij Rotterdam en tusschen Rotterdam en Delfshaven. VERM. Op Texel; in de duinvalleijen bij Overveen; aan de Kleverlaan buiten Haarlem; bij halfwege Haarlem en Amsterdam. K. In Zeeland. DUMORTIER. Bij Sparendam E! Bij Am-

106. LYSIMACHIA. Calyx 5-partitus. Corolla 5-fida, rotata. Stamina 5; filamenta in quibusdam basi connata. Capsula globosa, apice dehiscens, multivalvis. DC. g.535.

* Pedunculis multifloris.

252. *Lysimachia vulgaris*, foliis oppositis, ternis (quaternisve) (ovato-)lanceolatis, panicula terminali. DC. 2344.

Variat foliis ternis, quaternis et quinis. G. vH.

Lysimachia vulgaris. L. W. Sm. P. p. 172. RS. IV, p. 120. — G. 183. M. 87.
Ic. Bat. 122; Dan. 689; Engl. 761.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

253. *Lysimachia thyrsiflora*, foliis oppositis oblongis, racemis pedunculatis lateralibus, (folio brevioribus). DC. 2345.

Lysimachia thyrsiflora. L. W. Sm. P. p. 172. RS. p. 123. — G. 184. M. 88.
Thyrsanthus palustris. SCHRANK (Act. Ac. Monac. 1813. p. 75.)
Ic. Dan. 517; Engl. 176.
Flor. *Julio*. ♃.

** Pedunculis unifloris.

254. *Lysimachia punctata*, foliis ternis seu quaternis subsessilibus, caule erecto, pedunculis axillaribus verticillatis. DC. 2346.

Caulis hirtus. Petala ovato-acuta glanduloso-ciliata.
Lysimachia punctata. L. W. P. p. 172. RS. p. 125. — G. 185.
Ic. JACQUIN Austr. t. 366.
Flor. Julio. ♃.

255. *Lysimachia nemorum*, foliis ovatis acutis, caule procumbente, pedunculis solitariis, laciniis calycinis lanceolatis acutis. DC. 2348.

Caulis glaber, nitidus. Folia petiolata, opposita, acuta.
Lysimachia nemorum. L. W. Sm. P. p. 172. RS. p. 127. — G. 186.
Ic. Dan. 174; Engl. 527.
Flor. Julio. ♃.

256. *Lysimachia nummularia*, foliis subrotundis subcordatis, caule repente, pedunculis solitariis, laciniis calycinis ovatis acutis. DC. 2347. Cau-

Amsterdam aan den Schinkel en langs den Sloterweg. BERGSMA en vH.

106. WEDERIK. De kelk is 5-deelig. De bloemkroon 5-spletig, radvormig. De meeldraden vijf in getal, waarvan sommigen van onderen zijn zamengegroeid. De zaaddoos kogelrond, aan den top met vele klepjes openberstend. DC.

* Met veelbloemige bloemsteelen.

252. *gemeene Wederik*, met tegenovergestelde, 3- of 4-voudige, eirond-lancetvormige bladen, eindelingsche pluim. DC.

Zij wisselt met 3-4- en 5-voudige bladen af. G. vH.

Pl. In vochtige en beschaduwde gronden niet zeldzaam.

253. *trosdragende Wederik*, met tegenovergestelde langwerpige bladen, gesteelde zijdelingsche bloemtrossen, korter dan de bladen. DC.

Pl. In het veen bij Uilenpas; bij Wageningen; in de waterachtige rietlanden tusschen Amsterdam en Muiden; in het Haagsche bosch; in de moerassen bij Rotterdam, Groningen en elders. G. In Vriesland. M. Aan het Spaarne bij Haarlem. K. Bij Nijmegen. B. Tusschen Utrecht en Blaauwkapel. BERGSMA! en NIJHOFF.

** Met eenbloemige bloemsteelen.

254. *gestippelde Wederik*, met 3- of 4-voudige, genoegzaam ongesteelde bladen, regtstandige steng, gekranste bloemsteelen, in de oksels der bladen. DC.

De steng is stekelharig. De bloembladen eirond-spits, klierachtig-gewimperd.

Pl. Aan de Haarlemmermeer tusschen het riet. LINNAEUS (h. cliff. 52.) Langs de Maas achter 's Gravesande. SCHWENCKE bij G.

255. *bosch Wederik*, met eironde spitse bladen, nederliggende steng, eenzame bloemsteelen, lancetvormige spitse kelkslippen. DC.

De steng is onbehaard, glanzend. De bladen zijn gesteeld, tegenovergesteld, spits.

Pl. In het veen bij Uilenpas. G.

256. *rondbladige Wederik*, met rondachtige bijna hartvormige bladen, de steng kruipende, de bloem-

Caulis glaber. Folia petiolata, opposita, obtusa.
Lysimachia nummularia. L. W. Sm. P. p. 172. RS. p. 128. — G. 187. M. 89.
Ic. Bat. 173; Dan. 493; Engl. 528.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

107. Anagallis. Calyx 5-lobus. Corolla rotata, 5-loba. Capsula globosa circumscissa. DC. g. 334.

257. *Anagallis phoenicea*, caule subprocumbente, foliis 3-nervibus ovato-lanceolatis, laciniis corollae apice dilatatis crenulato-glandulosis. RS. p. 116.
Anagallis phoenicea. DC. 2340.
——— *arvensis.* L. W. Sm. P. p. 173. — G. 188, *α.* M. 90.
Ic. Bat. 3; Dan. 88; Engl. 529.
Flor. *Junio*, *Julio*. ⊙.
258. *Anagallis coerulea*, foliis 5-nervibus ovato-lanceolatis, caule erectiusculo subalato; corollae laciniis apice subdentatis, calycis segmentis subulatis. RS. p. 117.
Corolla coerulea, quae minor est et phoenicei coloris in *A. phoenicea.*
Anagallis coerulea. P. p. 173; DC. 2339. RS. Engl. Bot.
——— *arvensis. α.* L. W. Sm. — *An. arvensis*, *β.* G. 188. *β.*
Ic. Engl. 1823.
Flor. Junio, Julio. ⊙.
Obs. Gorterus *Anagallidis arvensis*, duas insuper memorat *varietates γ.* et *δ*, flore purpurascente et carneo praeditas; hae vero utrum ad *An. phoeniceam* vel *coeruleam* referendae sint, nescio.
259. *Anagallis tenella*, caule prostrato filiformi, foliis oppositis, ovatis (vel cordato-subrotundis), acutis petiolatis, pedunculis folio longioribus. DC. 2342.
Anagallis tenella. L. (Syst. veg.) W. Sm. P. p. 173. RS. p. 119. — G. 189.
Lysimachia tenella. L. (Spec. plant. ed. 2 p. 211.)
Ic. Dan. 1085; Engl. 530.
Flor. Julio, Augusto. ⊙.

108. Convolvulus. Corolla campanulata, plicata. Stigmata 2, simplicia. Dapsula 2-3-locularis loculis 2-spermis. P. g. 416.
Capsula 1-locularis in *Calystegia* brown. RS.

260. *Convolvulus arvensis*, caule volubili, foliis sagitta-

steeltjes eenzaam, eironde spitse kelkslippen. DC.

De steng is onbehaard. De bladen gesteeld, tegenovergesteld, stomp.

Pl. In vochtige streken op vele plaatsen.

107. BASTERDMUUR. De kelk is 5-lobbig. De bloemkroon radvormig, 5-lobbig. De zaaddoos kogelrond, kringberstend. DC.

257. *roode Basterdmuur*, met liggende steng, de bladen 5-nervig eirond-lancetvormig, de slippen der bloemkroon aan den top verbreed gekarteld-klierachtig. RS.

Pl. In de koornlanden, in hoven en in de duinen op verscheidene plaatsen. G. K. vH.

258. *blaauwe Basterdmuur*, met 5-nervige eirond-lancetvormige bladen, bijna regtstandige eenigzins gevleugelde steng; de slippen der bloemkroon aan den top fijngetand, de kelkslippen elsvormig. RS.

De bloemkroon is blaauw, welke kleiner en karmijnrood is in de *roode Basterdmuur*.

Pl. Met de vorige op dezelfde plaatsen. G. K. Bij Baarn. Vr. Dezelve schijnt bij ons veel zeldzamer te zijn, dan de vorige. vH.

Aanm. DE GORTER telt daar en boven nog twee verscheidenheden: eene met purperachtige en eene met vleeschkleurige bloemen. Ik weet echter niet, of deze als verscheidenheden van de *roode* of *blaauwe Basterdmuur* moeten opgeteld worden.

259. *kleine Basterdmuur*, met liggende draadvormige steng, de bladen tegenovergesteld, eirond of hartvormig-rondachtig, spits, gesteeld, de bloemsteeltjes langer dan de bladen. DC.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE † bij G. In de lage duinvalleijen tusschen Haarlem en Zandvoort. Prof. MERTENS bij R! (Mss.) Bij Velsen. E.

108. WINDE. De bloemkroon is klokvormig, geplooid. Twee eenvoudige stempels. De zaaddoos 2-3-hokkig, met 2-zadige hokjes. P.

In de *haag Winde* en *zee Winde* is de zaaddoos 1-hokkig.

260. *klokjes Winde*, met omslingerende steng, de bla-

tatis utrinque acutis, pedunculis 1-floris, bracteis linearibus. DC. 2745.

Convolvulus arvensis. L. W. Sm. P. p. 177. RS. p. 256. — G. 190. M. 91.

——— *prostratus.* SCHMIDT Fl. Bohem. n°. 195.

Ic. Bat. 13; Dan. 459; Engl. 312.

Flor. Junio, *Julio*, *Augusto*. ♃.

Var. β. Convolvulus minor arvensis, flore candido. TOURNEFORT (inst. 83). G.

Var. γ. Convolvulus minor arvensis, flore purpurascente, radiis albis picto. TOURNEFORT (Inst. 83. G.)

Var. δ. *obtusifolia* vH., foliis utrinque obtusis, caule volubili, pedunculis 2-floris (bracteis obovatis). RS. p. 256.

Convolvulus arvensis. SCHMIDT (Fl. Bohem. n°. 194.)

Obs. Initio *varietatem* δ. distinctam speciem credidi, sed tot vidi specimina inter hanc et verum *Convolvulum arvensem* intermedia, ut novam hanc speciem deserere malui, quam, multorum Botanicorum nostro aevo consuetudine, magnum specierum numerum novis et magis magisque incertis speciebus adaugere.

261. *Convolvulus sepium*, caule volubili, foliis sagittatatis postice truncatis, pedunculis tetragonis 1-floris, bracteis cordatis maximis. DC. 2744.

Bracteae 2 foliaceae calycem includunt. Corolla alba.

Convolvulus sepium. L. W. Sm. P. p. 177. — G. 191. M. 92.

Calystegia sepium. BROWN. RS. IV, p. 182.

Ic. Bat. 202; Dan. 458; Engl. 313.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

Var. β. flore ex roseo et albo variegato. BOERH. (lugdb. I, p. 246.) G.

Var. γ. Convolvulus major purpureus. COMM. (holl. 28.) G.

262. *Convolvulus Soldanella*, caule prostrato, foliis reniformibus glabris, pedunculis 1-floris. DC. 2748.

Convolvulus Soldanella. L. W. Sm. P. p. 182. — G. 192.

Calystegia ——— RS. IV p. 184.

Ic. Engl. 314.

Flor. Julio. ⊙. P. RS. ♃. Sm. DC.

109. CAMPANULA. Corolla campanulata, (5-fida) fundo clauso valvis staminiferis. Stigma 3-5-fidum. Capsula infera, poris lateralibus dehiscens. P. g. 428.

Filamenta basi dilatata. Flores plerumque violaceo-coerulei.

263. *Cam-*

bladen pijlvormig aan weerszijden spits, de bloemsteelen 1-bloemig, met lijnvormige schutblaadjes. DC.

Pl. In zand- en kleigrond, op bouwlanden enz. op verscheidene plaatsen.

Versch. β. met witte bloem. TOURN.

——— γ. met purperroode bloem, met witte stralen. TOURN.

Pl. Beide hier en daar met de gewone soort.

Versch. δ. *stompbladig.* vH., met aan weerszijde stompe bladen; de steng omslingerende, 2-bloemige bloemsteelen, met omgekeerd-eironde schutblaadjes. RS.

Pl. In sommige heggen in de Betuwe en de vijf Heerenlanden. vH.

Aanm. In het begin beschouwde ik deze laatste verscheidenheid als eene eigene soort, maar ik heb naderhand zoo vele planten gezien, die het midden hielden tusschen haar en de ware *klokjes Winde*, dat ik liever deze nieuwe soort wilde opgeven, dan, volgens de gewoonte van vele plantkundigen in onzen leeftijd, het reeds zoo groot getal van soorten, met nieuwe en meer en meer onzekere soorten te vermeerderen.

261. *haag Winde*, met omslingerende steng, de bladen pijlvormig van achteren geknot, de bloemsteelen vierkantig 1-bloemig, met zeer groote hartvormige schutblaadjes. DC.

De kelk is besloten in twee bladvormige schutblaadjes. De bloemkroon is wit.

Pl. Aan heggen en om het hout langs slooten en vaarten overal.

Versch. β. met rood en wit geschakeerde bloemen.

Pl. met de gewone, maar zeldzaam. G.

Versch. γ. met purpere bloemen.

Pl. Buiten Haarlem bij het Kraaijenest. COMM. G.

262. *zee Winde*, met liggende steng, de bladen niervormig onbehaard, de bloemsteelen 1-bloemig. DC.

Pl. Overvloedig in Zeeland, aan den Westkapelschen dijk; achter 's Gravesande; langs de zeeduinen en stranden van de Maas. G. Op Texel in de duinvlakte de Meente. K. In Zeeland. DUMORTIER.

109 KLOKJE. De bloemkroon is klokvormig, 5-spletig, de kelk gesloten door klepjes waarop de meeldraden rusten. De stempel 3-5-spletig. De zaaddoos onder het vruchtbeginsel, met poriën aan de zijden openberstende. P.

De helmdraden zijn aan den voet verbreed. De bloemen meestal violet-blaauw.

263. *rond-*

263. *Campanula rotundifolia*, subglabra, foliis radicalibus (cito pereuntibus) subrotundis, crenatis, caulinis linearibus integerrimis. DC. 2832.
Planta polymorpha. — Laciniae calycis angustissimae, subulatae, horizontaliter patentes. Flores nonnumquam albi.
Campanula rotundifolia. L. W. Sm. P. p. 184. RS. V. p. 94. — G. 193. M. 93.
Ic. Bat. 281; Dan. 1086; Engl. 866.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.
? 264. *Campanula pusilla*, glabra, foliis omnibus serratis, radicalibus cordato-ovatis firmis nitidis, caulinis linearibus alternis remotis. RS. p. 95.
Caules caespitosi graciles, 3–5-pollicares. Flores pallide coerulei, magni ratione plantae, numero 2–5, subinde et solitarii. Laciniae calycis lineari-setaceae, acutae erectae.
Campanula pusilla HAENKE. DC. 2833. (qui prioris tantum varietatem suspicatur.)
Flor. Julio. ♃.
265. *Campanula patula*, foliis radicalibus lanceolato-ovalibus, dentato-sinuatis subpubescentibus, caulinis linearibus glabris, panicula patula, laciniis calycinis denticulatis. DC. 2836.
Caulis angulatus, angulis deorsum scabris. Flores rubro-violacei.
Campanula patula. L. W. Sm. P. p. 189. RS. p. 103. — R. p. 440.
Ic. Dan. 373; Engl. 42.
Flor. Julio, Augusto. ♂ Sm.
266. *Campanula Rapunculus*, foliis undulatis pilosis, radicalibus lanceolato-ovalibus, (in petiolum attenuatis), caulinis lineari-lanceolatis (sessilibus), panicula coarctata. DC. 2837.
Campanula Rapunculus. L. W. Sm. P. p. 189. RS. p. 105. — G. 194.
Ic. Dan. 855; Engl. 283.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♂.
267. *Campanula persicifolia*, glabra, foliis radicalibus obovatis, in petiolum attenuatis, caulinis lanceolato-linearibus subserratis sessilibus remotis. DC. 2838.
Laciniae calycis angustae, subulatae, laeves. Flores magni.
Campanula persicifolia. L. W. P. p. 189. RS. p. 106. — G ? 195.

Ic.

263. *rondbladig Klokje*, genoegzaam onbehaard, de spoedig verwelkende wortelbladen rondachtig, gekarteld, de stengbladen lijnvormig gaafrandig. DC.

Eene veelvormige plant. — De kelkslippen zijn zeer smal, elsvormig, waterpas openstaande. De bloemen somwijlen wit.

Pl. Algemeen op heidegronden, ook op sommige plaatsen in de duinen.

? 264. *klein Klokje*, onbehaard, de bladen alle gezaagd, de wortelbladen hartvormig-eirond stevig glanzende, de stengbladen lijnvormig overhoeksch, verwijderd. RS.

De stengen zijn zodevormende, slank, van 3 tot 5 duimen hoog. De bloemen bleek blaauw, groot in vergelijking van de geheele plant, van 2 tot 5 in getal, somwijlen ook eenzaam. De kelkslippen lijn-borstelvormig, spits, opgerigt.

Pl. Op hooge zandgronden te Velp bij Arnhem. BERGSMA. Bij Breda. vH.

265. *wijdbloemig Klokje*, met de wortelbladen lancetvormig-eirond, als met tanden gegolfd, een weinig zachtharig, de stengbladen lijnvormig onbehaard, eene openstaande pluim, de kelkslippen fijngetand. DC.

De steng heeft verscheidene, nederwaarts ruwe, kanten. De bloemen zijn roodachtig-violet.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen bij Harderwijk en in den Salkerwaard. R! Bij Breda. vH.

266. *raapwortelig Klokje*, met golvende behaarde bladen, de wortelbladen lancetvormig-eirond, in den bladsteel uitloopende, de stengbladen lijn-lancetvormig, ongesteeld, de pluim zamengedrongen. DC.

Pl. In den Herkeloerwaard in Overijssel; bij Zuideras', Diempt, Wageningen, Hunderen, de Poll, Latmer enz. G. Bij Zutphen. R! Bij Nijmegen. B! Zeer gemeen in Gelderland. R. vH.

267. *persikbladig Klokje*, onbehaard, de wortelbladen omgekeerd-eirond, in den bladsteel uitloopende, de stengbladen lancet-lijnvormig, een weinig gezaagd, ongesteeld verwijderd. DC.

De kelkslippen zijn smal elsvormig en glad. De bloemen zeer groot.

Pl. Veel bij Uilenpas (tusschen Doesburg en Doetichem

ge-

Ic. Dan. 1687. (1)
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

268. *Campanula latifolia*, foliis ovato-lanceolatis scabris, subdentatis, caule simplicissimo tereti, floribus solitariis, pedunculatis, calycibus glabris. DC. 2841.

Campanula latifolia. L. W. Sm. P. p. 190. RS. p. 119. R. p. 442.
Ic. Dan. 782; Engl. 302.
Flor. Augusto. ♃.
Obs. *Campanula latifolia*, Dan. 85, flore semper albo; num varietas?

269. *Campanula rapunculoides*, caule ramoso, foliis scabris cordato-lanceolatis; floribus secundis axillaribus spicatis, calycibus persistentibus. DC. 2843.

Folia inferiora longe petiolata cordata; superiora sessilia ovato-lanceolata.
Campanula rapunculoides. L. W. Sm. P. p. 190. RS. p. 120. — G. 196.
Ic. Dan. 1327; Engl. 1369.
Flor. Augusto. ♃.

270 *Campanula Trachelium*, caule angulato, foliis (breve) petiolatis cordato-lanceolatis, scabris, serratis; floribus pedunculatis axillaribus, calycibus ciliatis. DC. 2844.

Planta magna. Folia lata, maxima.
Campanula Trachelium. L. W. Sm. P. p. 190. RS. p. 120. — G. 197.
Ic. Dan. 1026; Engl 12.
Flor. *Julio*. ♃.

271. *Campanula barbata*, caule simplici, foliis ovato-lanceolatis villosis, racemo terminali laxo, corollis barbatis, (capsulis obtectis sinubus calycis reflexis) DC. 2852.

Campanula barbata. L. W. Sm. P. p. 192. RS. — G. 198.
Ic. JACQUIN. Obs. 2. p. 14. t. 37.
Flor. Augusto. ♃.

110. PRISMATOCARPUS. Corolla rotata, limbo plano. Cap-

---

(1) Icon Florae Danicae bona. Quid *Campanula persicifolia* Fl. Bat. 203, ab icone Florae Danicae laciniis calycinis longissimis etc. diversa? Num *Campanula patula?*

gelegen.) G. Bij Katwijk. MULDER. Op schaduwachtige plaatsen bij Rheede boven Arnhem. vH.

268. *breedbladig Klokje*, met eirond-lancetvormige ruwe een weinig getande bladen, de steng zeer eenvoudig rolrond, de bloemen eenzaam, gesteeld, de kelken onbehaard. DC.

Pl. In de bosschen bij Arnhem. R. p. 443.

269. *eenzijdig Klokje*, met getakte steng, de bladen ruw hart-lancetvormig; de bloemen eenzijdig in de oksels geplaatst, aarvormend, de kelken blijvende. DC.
De onderste bladen zijn lang-gesteeld hartvormig; de bovenste ongesteeld eirond-lancetvormig.

Pl. In de hoven onder de heggen en in de zaailanden op verscheidene plaatsen. G. Bij Nijmegen. B. Bij Baarn. Vr. Bij Leyden en Rijnsburg. MULDER. Bij Zutphen. E!

270. *ruwbehaard Klokje*, met kantige steng, de bladen kort-gesteeld hart-lancetvormig, ruw, gezaagd; de bloemen gesteeld, in de oksels geplaatst, de kelken gewimperd. DC.
De plant is groot. De bladen breed en zeer groot.

Pl. In de koornlanden bij Zoelen in de Betuwe; ook somtijds in de hoven en op ruwe plaatsen. G. Aan de Grebbe. BERGSMA. Bij Heelsum en den Doorenwaard in Gelderland; bij Nijmegen en Beek. vH.

271. *gebaard Klokje*, met eenvoudige steng, de bladen eirond-lancetvormig vlokkig; eene eindelingsche wijde bloemtros, de bloemkroon gebaard, de zaaddoozen door de omgeslagen kelkslippen bedekt. DC.

Pl. In den Salkerwaard. G.

110. KANTZUILVRUCHT. De bloemkroon is radvormig, met

Capsula prismatica, 2-3-locularis, versus apicem dehiscens. DC. g. 470.

272. *Prismatocarpus Speculum*, caule ramosissimo diffuso, foliis oblongis crenatis, floribus solitariis, laciniis calycinis corollam aequantibus. DC. 2856.

Prismatocarpus Speculum. L'HERITIER. DC.

Campanula Speculum. L. W. Sm. P. p. 193. RS. V. p. 153. —G. 199.

Ic. Bat. 207.

Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

111. PHYTEUMA. Calyx 5-fidus. Corolla rotata, tubo brevissimo, laciniis 5, longis linearibus. Capsula 3-locularis, foraminulis lateralibus dehiscens. DC. g. 471.

273. *Phyteuma spicatum*, foliis radicalibus cordatis duplicato-dentatis, caulinis lineari-lanceolatis dentatis sessilibus, spica elongata. DC. 2867.

Phyteuma spicatum. L. W. P. p. 194. RS. p. 82. — dG. 22. R. p. 442.

Ic. Dan. 362.

Flor. Julio. ♃.

112. LONICERA. Calyx 5-dentatus. Corolla tubulosa, 5-fida, irregularis. Bacca infera, 2-3-4-locularis, polysperma. P. g. 485.

Pedunculi in indigenis 1-flori. Bacca distincta, 3-locularis.

274. *Lonicera Periclymenum*, floribus ringentibus capitatis terminalibus, foliis omnibus distinctis. DC. 3390.

Folia in meis speciminibus omnia, praeter duo superiora, glabra. Pertinent igitur ad var. γ. *belgicum* AITON, Hort. Kew. I, p. 231.

Lonicera Periclymenum. L. W. Sm. P. p. 213. — G. 201.

Caprifolium Periclymenum. RS. V, p. 262.

Lonicera caprifolium. M? 96.

Ic. Bat. 23; Dan. 908; Engl. 800.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♄.

113. VERBASCUM. Calyx 5-partitus. Corolla rotata, 5-loba, inaequalis. Stamina 5, filamentis inclinatis ut plurimum basi villosis. Capsula 2-valvis, (2-locularis), ovata aut globosa. DC. g. 412.

* Foliis decurrentibus.

275. *Verbascum Thapsus*, foliis crenulatis tomentosis in-

met vlakken boord. De zaaddoos kantzuilvormig, 2-5-hokkig, aan den top openberstend. DC.

272. *spiegelvormende Kantzuilvrucht*, met sterkgetakte uitgespreide steng, de bladen langwerpig, gekarteld, de bloemen eenzaam, de kelkslippen even lang als de openstaande bloemkroon. DC.

Pl. Algemeen in de bouwlanden.

111. RAPONSJE. De kelk is 5-spletig. De bloemkroon radvormig, met zeer korte buis en vijf lange lijnvormige slippen. De zaaddoos 3-hokkig, met zijdelingsche porien openberstend. DC.

273. *aarbloemig Raponsje*, met hartvormige dubbeldgetande wortelbladen, lijn-lancetvormige getande en ongesteelde stengbladen, eene uitgerekte aar. DC.

Pl. In boschachtige streken bij Nijmegen. dG. B! Bij Harderwijk. R. Bij Arnhem. BEUCKER ANDREAE.

112. KAMPERFOELIE. De kelk is 5-tandig. De bloemkroon buisvormig, 5-spletig, onregelmatig. Eene 2-3-4-hokkige veelzadige bes, onder de bloem. P.

In onze inlandsche soorten van *Kamperfoelie* zijn de bloemsteelen 1-bloemig. De bes vrij, 3-hokkig.

274. *bosch Kamperfoelie*, met kaakvormige eindelingsche kopvormende bloemen, alle de bladen gescheiden. DC.

In mijne exemplaren zijn de bladen alle, behalve de beide bovenste, onbehaard. Zij behooren derhalve tot de *verscheidenheid* γ van AITON.

Pl. Op verscheidene plaatsen in de bosschen; algemeen door geheel Gelderland.

113. TOORTS. De kelk is 5-deelig. De bloemkroon radvormig, 5-lobbig, ongelijk. Vijf ongelijke meeldraden; de helmdraden hellende en aan den voet meestal vlokkig. De zaaddoos 2-kleppig, 2-hokkig, eirond of kogelrond. DC.

* Met neerloopende bladen.

275. *wolbladige Toorts*, met gekartelde viltige bladen,

(inferioribus obtusis) superioribus acutis, racemo spicato denso, corollae subrotatae laciniis oblongis obtusis, antheris subaequalibus. RS. IV, p. 325.

Inter alia variat *caule superne in ramos floriferos diviso*, secundum RS. l. c., quorsum spectare videtur *Verbascum Thapsoides*. MUEDER. p 52.

Verbascum Thapsus. L. W. Sm. P. p. 214. DC. 2668. SCHRADER. — G. 202.

Ic. Bat. 162. (1); Dan. 631; Engl. 549.

Flor. *Augusto*. ♂.

276. *Verbascum Thapsiforme*, foliis crenulatis tomentosis, superioribus acuminatis, racemo spicato denso, corollae rotatae laciniis obovatis rotundatis, antheris duabus oblongis. RS. p. 326.

Verbascum Thapsiforme. SCHRADER. DC. suppl. 2668.

Flor. Augusto. ♂.

277. *Verbascum cuspidatum*, foliis crenulatis tomentosis, superioribus cuspidatis, racemi fasciculis remotiusculis, antheris duabus oblongis. RS. p. 327.

Verbascum cuspidatum. SCHRADER.

Flor. *Augusto*. ♂.

** Foliis sessilibus.

278. *Verbascum nigrum*, foliis oblongo-cordatis petiolatis undulato-crenatis subpubescentibus. RS. p. 345.

Verbascum nigrum. L. W. Sm. P. p. 215. DC. 2675. SCHRADER. — G. 203.

Ic. Bat. 71; Engl. 59; Dan. 1088.

Flor. Julio, Augusto. ♃.

279. *Verbascum Blattaria*, foliis amplexicaulibus, obovato-oblongis, glabris, duplicato-serratis; pedunculis 1-floris solitariis. RS. p. 347.

Verbascum Blattaria. L. W. Sm. P. p. 215. DC. 2678. SCHRADER. — G. 204.

Ic.

(1) „ *Verbascum Thapsus* Florae Batavae ob corollas justo majores melius excluditur. Et in Engl. Bot. et Fl. Dan. corollae nimis „ fissae." SCHRADER apud RS. l. c. in nota.

de onderste stomp, de bovenste spits, eene aarvormende digte tros; de slippen der bijna radvormige bloemkroon langwerpig en stomp, de helmknopjes onderling genoegzaam gelijkvormig. RS.

Dezelve wisselt onder anderen af, met eene, van boven in bloemdragende takken verdeelde, steng, waartoe de *Verbascum Thapsoides* van MULDER schijnt te moeten gebragt worden.

Pl. Op zandgronden, hooge droogе gronden, soms ook op oude muren, op verscheidene plaatsen.

276. *aanverwante Toorts*, met gekartelde viltige bladen, de bovenste gespitst, eene aarvormende digte bloemtros, de slippen der radvormige bloemkroon omgekeerd-eirond of rondachtig, twee der helmknopjes langwerpig. RS.

Pl. Op heidegronden bij Nijmegen onder Malden. B.

277. *puntbladige Toorts*, met gekartelde viltige bladen, de bovenste fijnpuntig, de bosjes der bloemtros een weinig verwijderd, twee der helmknopjes langwerpig. RS.

Pl. Op heidegronden bij Nijmegen onder Malden. B. Te Brummen bij Zutphen. vH.

** Met ongesteelde bladen.

278. *zwarte Toorts*, met langwerpig-hartvormige gesteelde golvend-gekartelde een weinig zachtharige bladen. RS.

Pl. Op Uilenpas; te Putten op de Veluwe; buiten 'sHage; achter den Kranenberg in Overijssel. G. Bij Arnhem. K. FAVROD. vH. Op verscheidene plaatsen bij Haarlem; bij Utrecht en Amersfoort; bij Zutphen en Nijmegen. FAVROD. (Bat. 71.) Bij Zwol en Doornspijk; in geheel Gelderland. R. Bij de dorpen Overveen en Heemstede. E.

279. *motwerende Toorts*, met stengomvattende eirondachtig-langwerpige, onbehaarde, dubbeld-gezaagde bladen; 1-bloemige eenzame bloemsteelen. RS.

Pl. Op zandige gronden bij Haarlem en Overveen; te Putten en overvloedig bij Warnsveld, Keppel, Drempt

N 2 en

Ic. Bat. 103; Engl. 593.
Var. β. pedunculis 2-3-floris. FAVROD. in Fl. Bat.
Flor. Julio. ♂. (1)

114. DATURA. Corolla infundibuliformis, plicata. Calyx tubulosus angulatus deciduus; basi orbiculata persistente. Capsula 4-valvis, 4-locularis, laevis, aut spinosa. P. g. 492.

280. *Datura Stramonium*, pericarpiis spinosis erectis ovatis, foliis ovatis sinuatis glabris, basi in petiolum attenuatis. P. p. 216.

Datura Stramonium. L. W. Sm. DC. 2688. RS. IV, p. 305. — G. 205.

Ic. Bat. 154; Dan. 436; Engl. 1288.

Flor. *Julio.* ⊙.

115. HYOSCYAMUS. Calyx tubulosus, 5-fidus. Corolla infundibuliformis, limbo patente oblique 5-lobo inaequali. Stigma capitatum. Capsula ovata, utrinque compressa et sulco exarata, apice circumscissa, seu operculata. DC. g. 414.

281. *Hyoscyamus niger*, foliis radicalibus pinnatifido-sinuatis, superioribus amplexicaulibus, floribus subsessilibus, corollis reticulatis. RS. IV, p. 308.
Hyoscyamus niger. L. W. Sm. P. p. 217. DC. 2683. — G. 206. M. 79.
Ic. Bat. vol. V. (mala); Dan. 1452; Engl. 591.
Flor. *Julio.* ⊙. Sm.

116. ATROPA. Calyx campanulatus, 5-fidus. Corolla campanulata, calyce duplo longior, 5-loba, aequalis. Bacca globosa, calyci insidens. DC. g. 418.

282. *Atropa Belladonna*, caule herbaceo, foliis ovatis integerrimis. RS. IV p. 683.
Corolla sordide purpurascens. Bacca depressa nigra.
Atropa Belladonna. L. W. Sm. P. p. 218. DC. 2690. — vG. 16.

Ic.

---

(1) *Verbascum Lychnitin* se prope pagum *Soeterwoude* legisse testatur STEKHOVEN p. 97.

en Uilenpas in het graafschap Zutphen; te Wamel over Tiel. G. Bij Nijmegen. B. Bij 's Gravenhage. K.

Versch. β. met bloemsteelen van 2 en 3 bloemen. FAVROD.

Pl. Te Overveen bij Haarlem. FAVROD. (2)

114. DOORNAPPEL. De bloemkroon is trechtervormig, geplooid. De kelk buisvormig kantig afvallende; deszelfs schijfronde voet overblijvende. De zaaddoos 4-kleppig, 4-hokkig, glad of gedoornd. P.

280. *gemeene Doornappel*, met gedoornde regtstandige eironde vruchten, de bladen eirond gegolfd onbehaard, aan den voet in den bladsteel uitloopende. P.

Pl. Bij Tiel, Twello, ter Wolde, Wiezel, Hattem, en elders in Gelderland; in de duinen bij Heemstede, bij het huis te Paauw, enz. bij Haren buiten Groningen. G. Bij Nijmegen. B. In de duinen tusschen Beverwijk en Wijk op zee, bij Bennebroek; aan Staalduin bij 's Gravesande K. Bij Vianen en Heikop op vele plaatsen, vooral op mesthoopen en in tuinen. vH.

115. BILZENKRUID. De kelk is buisvormig, 5-spletig. De bloemkroon trechtervormig, met openstaanden, schuins 5-lobbigen, ongelijken boord. De stempel kopvormig. De zaaddoos eirond, aan weerskanten zamengedrukt en met eene sleuf gemerkt, aan den top kringberstend, of met een deksel gesloten. DC.

281. *zwart Bilzenkruid*, met vindeelig-gegolfde wortelbladen, de bovenste bladen stengomvattend, genoegzaam ongesteelde bloemen, netvormig gekleurde bloemkroonen. RS.

Pl. Op bebouwde gronden, bij woonhuizen en op mesthoopen vrij algemeen.

116. DOODKRUID. De kelk is klokvormig, 5-spletig. De bloemkroon klokvormig, tweemaal langer dan den kelk, 5-lobbig, gelijkvormig. Eene kogelronde bes, op den kelk rustende. DC.

282. *besdragend Doodkruid*, met kruidachtige steng, eironde gaafrandige bladen. RS.

De bloemkroon is vuil purperkleurig. De bes nedergedrukt en zwart.

Pl.

(2) STEKHOVEN zegt op bl. 97, dat hij de *Verbascum Lychnitis* te Soeterwoude bij Leyden heeft gevonden.

Ic. Dan. 758; Engl. 592.
Flor. Junio. ♃.

117. Solanum. Calyx 5-fidus. Corolla rotata, tubo brevissimo, limbo 5-fido patente. Antherae erectae, conniventes, apice poro gemino dehiscentes. Bacca subrotunda...., DC. g. 420.

283. *Solanum Dulcamara*, caule fruticoso flexuoso (scandente), foliis ovato-cordatis, superioribus laciniatis (latere auriculatis), corymbis suboppositifoliis. RS. IV, p. 581.
Saepe in nostris paludibus variat foliis omnibus ovatis, integris.
Solanum Dulcamara. L. W. Sm. P. p. 224. DC. 2692. — G. 207. M. 98.
Ic. Dan. 607; Engl. 565.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♄.
284. *Solanum nigrum*, caule herbaceo angulato, foliis ovatis dentatis nudiusculis; floribus subumbellatis, (baccis nigris). RS. p. 587.
Solanum nigrum. L. W. Sm. P. p. 224. DC. 2693. — G. 208. M. 99.
Ic. Bat. 112; Dan. 460; Engl. 566.
Flor. *Junio*, *Julio*, *Aug.* ☉.
285. *Solanum villosum*, caule herbaceo tereti villoso, foliis ovatis angulato-dentatis villosis canescentibus; floribus subumbellatis, (baccis croceo-rubris). RS. p. 591.
Solanum villosum. DC. 2624.
——— *nigrum*, *villosum*. W. P. p. 224.
——— *nigrum*, *varietas*. Favrod in Fl. Bat. 112.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

118. Lycium. Calyx brevis tubulosus. Corolla infundibuliformis, tubo brevi, limbo 5-fido. Filamenta basi villosa. Stigma sulcatum. Bacca subrotunda. DC. g. 422.

? 286. *Lycium barbarum*, foliis oblongis glabris, ramis flexuosis nutantibus, calycibus 2-labiatis. DC. 2700.
Lycium barbarum. W. P. p. 231. RS. IV, p. 692.
Ic. Schkuhr. tab. 46.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♄.

119. Rhamnus. Calyx urceolatus, 4-5-fidus. Petala 4-5, interdum abortiva. Stamina 4-5. Stylus 1, stigmatibus 2-4. Bacca 2-4-locularis, 2-4-sperma; semina basi hylo cartilaginoso prominulo instructa. DC. g. 715.

287. *Rham-*

Pl. Te Oldampt in de provincie Groningen. S. J. BRUGMANS. (Diss. de plant. inut. et venen. pratorum. p. 30.)

117. NACHTSCHADE. De kelk is 5-spletig. De bloemkroon radvormig, met eene zeer korte buis, 5-spletigen openstaanden boord. De helmknopjes regtstandig, toebuigende, aan den top met twee porien openberstende. De bes rondachtig. DC.

283. *klimmende Nachtschade*, met eene heesterachtige bogtige klimmende steng, de bladen eirond-hartvormig, de bovenste met zijdelingsche oortjes, tegen over het blad gestelde bloemtuiltjes. RS. Zij heeft in onze moerassen dikwijls alleen eironde gave bladen.

Pl. Overvloedig aan de kanten der slooten.

284. *zwarte Nachtschade*, met kruidachtige kantige steng, de bladen eirond getand bijna naakt; de bloemen als eenen bloemscherm vormende, de bessen zwart. RS.

Pl. Op vele plaatsen langs de wegen en in de hoven.

285. *behaarde Nachtschade*, met kruidachtige rolronde vlokkige steng, de bladen eirond hoekig-getand vlokkig grijsachtig; de bloemen als eenen bloemscherm vormende, de bessen safraankleurig-rood. RS.

Pl. Hier en daar in het Sticht. FAVROD. In moeshoven nabij Utrecht. vH.

118. LYCIUM. De kelk kort, buisvormig. De bloemkroon trechtervormig, met eene korte buis en 5-spletigen boord. De helmdraden vlokkig aan den voet. De stempel gesleufd. Eene rondachtige bes. DC.

? 286. *vreemde Lycium*, met langwerpige onbehaarde bladen, bogtige knikkende takken, mondvormige kelken. DC.

Pl. In de duinen te Overveen bij Haarlem, misschien uit de tuinen ontvlugt. vH.

119. WEGEDOORN. De kelk kruikvormig, 4-5-spletig. Vier of vijf bloembladen, die somwijlen ontbreken. Vier of vijf meeldraden. Het stijltje heeft 2-4 stempels. Eene 2-4-hokkige, 2-4-zadige bes; de zaden aan den voet van

 eenen

287. *Rhamnus catharctica*, spinis terminalibus, floribus 4-fidis (polygamo-) dioicis, foliis ovatis serratis. P. p. 238.

Rhamnus cathartica. L. W. Sm. DC. 4072. RS. V, p. 276. — G. 209.

Ic. Bat. 163; Dan. 850; Engl. 1629.

Flor. Majo, Junio. ♄.

288. *Rhamnus Frangula*, inermis, floribus monogynis hermaphroditis, foliis integerrimis. P. p. 239.

Rhamnus Frangula. L. W. Sm. DC. 4077. RS. V, p. 287. — G. 210. M. 100.

Ic. Bat. 232; Dan. 278; Engl. 250.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♄.

120. Evonymus. Corolla 5-petala. Capsula 5-gona, 5(-5)-locularis, 5(-5)-valvis, colorata. Semina (arillis) calyptrata. P. g. 539.

289. *Evonymus Europaea*, floribus plerisque 4-andris, pedunculis compressis multifloris, stigmatibus subulatis, foliis glabris. DC. 4069.

Capsulae roseae angulis rotundis; arillus seminum aurantiacus.

Evonymus Europaea. L. W. Sm. P. p. 243. RS. V, p. 464. — G. 211. M. 101.

Ic. Bat. 72; Dan. 1089; Engl. 362.

Flor. *Majo*. ♄.

121. Ribes. Petala 5 et stamina calyci inserta. Stylus 2-fidus. Bacca polysperma infera. P. g. 575.

* Inermia (*Ribes*.)

290. *Ribes rubrum*, racemis glabris pendulis, floribus planiusculis, petalis obcordatis, foliis obtuse 5-lobis, caule erecto. RS. V, p. 492.

Brac-

eenen kraakbeenigen, een weinig uitstekenden, navel voorzien. DC.

287. *zaagbladige Wegedoorn* (gemeene Wegedoorn *Bat.*) met eindelingsche doornen, de bloemen 4-spletig, veelslachtig-tweehuizig, de bladen eirond gezaagd. P.

Pl. Bij Wassenaar en tusschen 's Hage en Scheveningen. G. Bij 's Hage. K. Z. Op den Wildenborch in het kwartier van Zutphen. STARING in de Fl. Bat.

288. *gemeene Wegedoorn*, ongedoornd, de bloemen éénstijlig tweekunnig, de bladen gaafrandig. P.

Pl. Buiten Harderwijk; buiten Utrecht, de Vuurst, Veenendaal; in het Haagsche bosch; buiten Groningen. G. In Vriesland omtrent Kuikhorne; in het Swartzenburgsbosch; bij het Oranjewoud, de Bontebok en elders. M. Bij Baarn. Vr. Bij Nijmegen. B. Bij Amerongen en Renswoude buiten Utrecht; in de Haarlemmerhout enz. K. Op verscheidene plaatsen in de provincie Groningen. WESTERHOFF. (Ann. Acad. Gron. 1820—1821. p. 31.) Op vochtige, schaduwachtige plaatsen bij Zeyst, Driebergen, Doorn, enz. vH

120. KARDINAALSMUTS. De bloemkroon 5-bladig. De zaaddoos 5-kantig, 3-5-hokkig, 3-5-kleppig, gekleurd. De zaden door hunne zaadrokken als met eene huik bedekt. P.

289. *gemeene Kardinaalsmuts*, met de meeste bloemen 4-helmig, de bloemsteelen zamengedrukt; veelbloemig, de stempels elsvormig, de bladen onbehaard. DC.

De zaaddoozen zijn roozenrood, rondkantig; de zaadrokken oranjekleurig.

Pl. Buiten Harderwijk; veel om Tiel, te Drumpt, aan den Waaldijk op vele plaatsen; buiten Utrecht omtrent Zeijst; op de Velzerheide; overvloedig bij Haren buiten Groningen. G. In Vriesland buiten Makkinga. M. Bij Nijmegen. B. In den aardenhout buiten Haarlem; bij den Wildenberg in het kwartier van Zutphen. K. Bij Velsen. E. Bij 's Gravenhage. K. vH.

121. AALBES. De vijf bloembladen en de meeldraden zijn op den kelk ingeplant. Het stijltje 2-spletig. Eene veelzadige bes, onder de bloem. P.

* Ongedoornden (*Aalbessen.*)

290. *roode Aalbes*, met onbehaarde hangende bloemtrossen, de bloemen vlakachtig, de bloembladen omgekeerd-

Bracteae pedunculis longe breviores.

Ribes rubrum. L. W. Sm. P. p. 251. DC. 3642. — G. 212. M. 102.

Ic. Dan. 967; Engl. 1289.

Flor. *Majo.* ♄.

291. *Ribes alpinum*, racemis erectis, bracteis flores aequantibus vel superantibus, pedunculisque piloso-glandulosis, foliis subtus lucidis. RS. p. 495.

Folia 3-5-loba, acute serrata, supra pilis raris hispida, duplo fere, quam in *R. rubro*, minora.

Ribes alpinum. L. W. Sm. P. p. 251. DC. 3644.

Ic. Dan. 968 (optima); Engl. 704.

Flor. *Aprili*, *Majo.* ♄.

292. *Ribes nigrum*, racemis pilosis laxis, pedunculo simplici ad basin, bracteis pedicellis brevioribus, floribus campanulatis, foliis subtus punctatis. RS. p. 498.

Graveolens. Baccae nigrae. Stylus vix divisus.

Ribes nigrum. L. W. Sm. P. p. 251. DC. 3645. — G. 213.

Ic. Dan. 556; Engl. 1291.

Flor. *Aprili*, *Majo.* ♄.

** Aculeata (*Grossularia.*)

293. *Ribes Uva crispa*, pedunculis 1-floris, bracteis connato-tubulosis, fructu glabro. RS. p. 505.

Ribes Uva crispa. L. W. Sm. P. p. 252. DC. 3646. — G. 214. M. 103.

Ic. Engl. 2057; Dan. 546?

Flor. *Aprili.* ♄.

122. Hedera. Petala 5, oblonga. Bacca 5-sperma, calyce cincta. P. g. 576.

Antherae basi furcatae. Stigma simplex.

keerd-hartvormig, de bladen met vijf stompe lobben, de steng regtstandig. RS.

De schutbladen zijn veel korter dan de bloemsteeltjes.

Pl. Aan den duinkant tusschen Overveen en Brederode; buiten Utrecht; buiten Groningen op de Mickelhorst in het bosch. G. In Vriesland op verscheidene plaatsen in bosschen, op oude muren en in holle boomen. M. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. MULDER.

291. *alpische Aalbes*, met regtstandige bloemtrossen, de schutbladjes even lang of langer dan de bloemen en, even als de bloemsteeltjes, klierachtig-behaard, de bladen van onderen glanzend. RS.

De bladen zijn 3-5-lobbig, scherp gezaagd, van boven met weinige haartjes stekelharig, bijna twee maal kleiner, dan die der *roode Aalbes*.

Pl. Algemeen bij Utrecht in de heggen. BERGSMA! vH. In de bosschen van Rheede boven Arnhem. vH.

292. *zwarte Aalbes*, met behaarde wijde bloemtrossen, de bloemsteel aan den voet eenvoudig, de schutbladjes korter dan de bloemsteeltjes, de bloemen klokvormig, de bladen van onderen gestippeld. RS.

Zij heeft eenen stinken-reuk. De bessen zijn zwart. Het stijltje naauwelijks verdeeld.

Pl. Overvloedig langs de Hackfortsche beek in het graafschap Zutphen; aan den duinkant van Holland op verscheidene plaatsen; buiten Groningen op de Mickelhorst in het bosch, en tusschen Mickelhorst en de Waterhuizen; ook te Hemmen. G. Veel buiten Harderwijk bij het Wolfsche bosch. R. Bij Nijmegen. B. Bij Vianen. vH.

** Stekeligen (*Kruisbessen*)

293. *stekelige Aalbes*, met 1-bloemige bloemsteeltjes, zamengegroeid-buisvormige schutbladjes, onbehaarde vrucht. RS.

Pl. Aan den duinkant in het wild; ook in de heggen op vele plaatsen. G. In de duinen bij Wassenaar vrij gemeen; op eenige oude wilgenstammen bij Oegstgeest en Rijnsburg. MULDER. Bij 's Gravenhage en Haarlem. K. Bij Velsen en de Zandpoort boven Haarlem. E. Bij Utrecht in de heggen. vH.

122. KLIMOP. De langwerpige bloembladen zijn vijf in getal. Eene 5-zadige bes, van den kelk omgeven. P.

De helmknopjes zijn aan den voet gegaffeld. De stempel eenvoudig.

294. ge-

294. *Hedera Helix*, foliis 3-5-lobis, floralibus ovatis; umbella erecta. P. p. 252.

Hedera Helix. L. W. Sm. DC. 3409. RS. V, p. 508. — G. 215. M. 104.

Ic. Dan. 1027; Engl. 1267.

Var. β. major sterilis. BAUH. (pin. 305); COMM. 57. — G. 215. β.

Hedera Helix, γ. RS.

Flor. Septembri. ♄.

123. VIOLA. Calyx 5-partitus, laciniis infra basin productis. Petala 5, inaequalia; supremum majus basi calcaratum. Antherae coalitae, apice membranaceae. DC. g. 784.

Capsula supera, 3-valvis, 1-locularis, polysperma.

* Acaules, stipulis membranaceis.

295. *Viola palustris*, foliis reniformibus glabris, radice repente, calyce obtuso. RS. V, p. 363.

Tota planta glabra. Folia leviter crenata. Flores pallide coerulei vel carnei, venis saturatioribus. Pedunculi longi, foliis longiores.

Viola palustris. L. W. Sm. P. p. 254. DC. 4458.

Ic Dan. 83. (var.); Engl. 444.

Flor. *Majo.* ♃.

296. *Viola odorata*, foliis cordatis, stolonibus repantibus (calyce obtuso.) P. p. 254.

Folia subtus pubescentia, crenato-serrata. Flores violacei, majores et brevius pedunculati quam in *Viola palustri*.

Viola odorata. L. W. Sm. DC. 4456. RS. p. 364. — G. 721. M. 373.

Ic Dan. 309; Engl. 619.

Var. β. floribus albis.

Viola odorata, β. Sm. P. p. 254. RS. p. 364. — G. 721, β. —— *alba.* BESSER. (Fl. Galic. I, p. 171, n°. 251.)

Flor. *Aprili.* ♃.

** Caulescentes, stipulis membranaceis.

297. *Viola canina*, caule adultiore adscendente, foliis oblongo-cordatis obtusis punctatis, stipulis setaceis dentatis, calycis laciniis lanceolatis acutis. RS. p. 366. Fo-

294. *gemeene Klimop*, met 3-5-lobbige bladen, eironde bloeibladen; een regtstandige bloemscherm. P.

Pl. Veel aan oude muren en op boomstammen, vooral in oude bosschen.

Versch. β. grooter en onvruchtbaar. BAUH.

Pl. In den Haarlemmerhout, in het Haagsche en andere bosschen; overvloedig in het Goregt buiten Groningen. G.

123. VIOOLTJE. De kelk is 5-deelig, met onder den voet verlengde slippen. Vijf ongelijke bloembladen; het bovenste en grootste aan den voet gespoord. De helmknopjes zamengegroeid, met vliezigen top. DC.

Eene 3-kleppige, 1-hokkige, veelzadige zaaddoos, binnen den kelk.

* Ongesteeld, met vliezige steunblaadjes.

295. *moeras Viooltje*, met niervormige onbehaarde bladen, de wortel kruipende, de kelk stomp. RS.

De geheele plant is onbehaard. De bladen een weinig gekarteld. De bloemen bleek-blaauw of vleeschkleurig, met donkerder aderen. De bloemsteelen zijn lang, langer dan de bladen.

Pl. Op vochtige gronden onder Amfen bij Lochem. R! Achter het broederhuis te Zeijst. VAN DIJK! Bij de Bild. BERGSMA! Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS!

296. *welriekend Viooltje*, met hartvormige bladen, kruipende wortelloten en stompen kelk. P.

De bladen zijn van onderen zachtharig, kartelig-gezaagd. De bloemen violetblaauw, grooter, en korter gesteeld, dan in het *moeras Viooltje*.

Pl. Overvloedig in den Tielerwaard; te Welsum, Oen en daaromtrent in Gelderland; bij Zutphen en Amersfoort; buiten Haarlem; te Holten in Overyssel; te Groningen, ook te Haren en Onnen en elders. G. In Vriesland. M. Bij Leyden. K. Bij Nijmegen. B. Bij Katwijk, Wassenaar enz. MULDER. Bij 's Gravenhage. Z. Bij Utrecht, Amsterdam, Woerden, enz., op schaduwachtige plaatsen. vH.

Versch. β. met witte bloemen.

Pl. Op het nieuwe werk bij Rotterdam; aan de wegen omtrent Wijk te Duurstede. G. Bij Baambrugge. J. NIJHOFF! med. stud. te Utrecht.

** Gestengeld, met vliezige steunblaadjes.

297. *honds Viooltje*, met de volwassen steng opgaande, de bladen langwerpig-hartvormig stomp, gestippeld, de steunblaadjes borstelvormig getand, de kelkslippen lancetvormig spits. RS. De

Folia glabra. Pedunculi foliis longiores, prope apicem bracteati. Flores coerulei. Forma foliorum valde variat.
Viola canina. L. W. Sm. P. p. 254. DC. 4464. — G. 722.
—— *sylvestris.* LAMARCK.
Ic. Dan. 1453; Engl. 620.
Flor. Aprili—Junio. ♃.

298. *Viola mirabilis*, caule erecto petiolisque triquetris; pedunculis radicalibus floribus corollatis sterilibus, caulinis apetalis fertilibus; stipulis lanceolatis marcescentibus, foliis reniformi-cordatis glabris crenatis acutis subinvolutis. RS. p. 377.
Caulis pedalis. Folia magna, 2-pollicaria, radicalia longe petiolata.
Viola mirabilis. L. W. P. p. 255. DC. 4462.
Ic. Dan. 1045.
Flor. *Junio.* ♃.

299. *Viola montana*, caule erecto, foliis cordato-oblongis, stipulis altero latere dentatis, antheris liberis. RS. p. 370.
Viola montana. L. W. P. p. 254. DC. 4466. — dG. 23.
Ic. Dan 1329.
Flor. Majo. ♃.

300. *Viola lactea*, caule adscendente tereti, foliis ovato-lanceolatis, stipulis inciso-serratis. RS. p. 369.
Folia longissime petiolata, crenata, glabra. Stipulae profunde serratae, saepe inciso-pinnatifidae, serraturis apice glandulosis. Pedunculi longissimi, interdum 3-4-pollicares. Corolla coeruleo-albida vel dilute coerulea, venis purpureis.
Viola lactea. Sm. P. p. 254. RS.
Ic. Engl. 445.
Flor. *Majo.* ♃.

Var. β. foliis longitudine fere petiolorum, aequaliter et dense denticulatis, stipulis dentibus utrinque 2-3, etc. RS. p. 369.
Viola Ruppii. ALLIONI.
——— *lancifolia* THORE. DC. 4465.
——— *lactea.* vH. app. n°. 6.
Ic. ALLIONI. Fl. Pedem. t. 26. f. 6.

Obs. Dubia mihi etiamnunc species, quam tamen indicavi, SCHULTESIUM l. c. secutus. Longe aliam hac de re fovet sententiam CANDOLLIUS (prodr. p. 299), quam litem ego dirimere nolo. — *Violam pumilam* β. *ericetorum* DC. (prodr. p. 299.) in ericetis Gelriae prope *Arnhem* et *Velp* reperi.

* Sti-

De bladen zijn onbehaard. De bloemsteelen langer dan de bladen, met schutblaadjes digt bij den top. De bloemen blaauw. De vorm der bladen wisselt zeer af.

Pl. In zandgronden op vele plaatsen.

298. *grootbladig Viooltje*, met regtstandige steng, even als de bladsteelen, driekantig; de bloemsteelen, die uit den wortel voortkomen, dragen onvruchtbare bloemen met bloembladen; de steng-bloemsteelen dragen vruchtbare bloemen zonder bloembladen; de steunblaadjes zijn lancetvormig verdroogend, de bladen nier-hartvormig onbehaard gekarteld spits, een weinig ineen gerold. RS.

De steng is een voet hoog. De bladen twee duim groot, de wortelbladen langgesteeld.

Pl. In de bosschen bij Rheede boven Arnhem. vH.

299. *berg Viooltje*, met regtstandige steng, de bladen hartvormig-langwerpig, de steunblaadjes aan de eene zijde getand, de helmknopjes gescheiden. RS.

Pl. Op de Mokerheide bij Malden. B.

300. *bleekbloemig Viooltje*, met opgaande rolronde steng, de bladen eirond-lancetvormig, de steunblaadjes ingesneden-gezaagd. RS.

De bladen zijn zeer lang-gesteeld, gekarteld, onbehaard. De steunblaadjes diep-gezaagd, dikwijls ingesneden-vindeelig, met aan den top klierachtige zaagtandjes. De bloemsteelen zeer lang, somwijlen van 3 tot 4 duimen. De bloemkroon blaauwachtig-wit of bleek-blaauw met paarsche aderen.

Pl. Op zandgronden bij Zeyst en de Bild. vH.

Versch. β. met de bladen bijna even lang als de bladsteeltjes, gelijk- en digt-getand, de steunblaadjes aan weerskanten met 2 of 3 tandjes, enz. RS.

Pl. In de duinen van Holland bij Camp. DC. t. a. pl.

Aanm. Deze soort is mij voor als nog twijfelachtig. Ik heb dezelve echter volgens SCHULTES opgegeven, ofschoon DECANDOLLE hier anders over denkt; hetgeen niet aan mij staat om te beslissen.

*** Met

*** **Stipulis pinnatifidis, stigmate urceolato.**

301. *Viola tricolor*, caule angulato diffuso, foliis oblongis dentato-crenatis, stipulis lyrato-pinnatifidis, corolla calycem fere glabrum duplo excedente. RS. p. 381.

Corolla colore admodum varia.

Viola tricolor. L. W. Sm. P. p. 255. DC. 4468. — G. 723. β. γ. δ. M. 375.

Ic. Bat. 10; Dan. 623; Engl. 1287.

Flor. *aestate*. ⊙.

Viola tricolor var. λ. *sabulosa* DC. prodr. p. 304. in dunis nostris maritimis maxime vulgaris est. Floret autumno.

302. *Viola arvensis*, caule angulato decumbenti-diffuso, foliis ovato-oblongis, dentato-crenatis, stipulis lanceolatis, basi pinnatifidis; corollis calyce piloso vix longioribus. RS. p 382.

Viola arvensis. MURRAY. P. p. 255. DC. 4469.

——— *tricolor*. α. L; κ. DC. (prodr.) — G. 723, α.

——— *bicolor arvensis*. BAUH. pin. 200. COMM. hol. 115.

Flor. *aestate*. ⊙.

124. Impatiens. Calyx 2-phyllus minimus. Petala 4, irregularia inaequalia, superius fornicatum, inferius breve calcaratum. Stamina 5, antheris coalitis. Capsula oblonga, 5-locularis, 5-valvis, polysperma, elastice dissiliens, valvis in spiram contortis. DC. g. 798.

303. *Impatiens Nolitangere*, pedunculis multifloris solitariis, foliis ovatis, geniculis caulinis tumentibus. P. p. 257.

Impatiens Nolitangere. L. W. Sm. DC. 4562. RS. p. 350. — G. 724.

Ic. Bat. 316; Dan. 582; Engl. 937.

Flor. *Julio*, Augusto. ⊙.

125. Illecebrum. Perigonium (calyx) 5-phyllum, foliolis subulatis, subcartilagineis (albis). Stamina 5, squamulis totidem filiformibus interjectis. Styli 1–2. Capsula 1-sperma, 5-valvis, perigonio (calyce) obtecta. (Paronychia. DC. g. 325.)

304. *Il-*

*** Met vindeelige steunblaadjes, en eenen kruikvormigen stempel.

501. *driekleurig Viooltje*, met eene kantige uitgespreide steng, de bladen langwerpig als met tandjes gekarteld, de steunblaadjes liervormig-vindeelig, de bloemkroon tweemaal zoo groot als de bijna onbehaarde kelk. RS.

De kleur der bloemkroon wisselt zeer af.

Pl. Op vele plaatsen in verschillende gronden.

De *zandige* verscheidenheid van het *driekleurig Viooltje* is in onze zeeduinen zeer algemeen en bloeit in het najaar.

502. *akker Viooltje*, met eene kantige liggend-uitgespreide steng, de bladen eirond-langwerpig, als met tanden gekarteld, de steunblaadjes lancetvormig, vindeelig aan den voet; de bloemkroon naauwelijks langer dan den behaarden kelk. RS.

Pl. Op beteelde gronden en akkers. K. Bij 'sHage en 'sGravesande. Z. Bij Utrecht, Arnhem, Velp, Rheede, Brummen en op meer andere plaatsen. vH.

124. Springzaad. De kelk is 2-bladig en zeer klein. Vier onregelmatige en ongelijke bloembladen, het bovenste gewelfd, het onderste kort gespoord. Vijf meeldraden met zamengegroeide helmknopjes. De zaaddoos langwerpig, 5-hokkig, 5-kleppig, veelzadig, veerkrachtig openspringende, met schroefswijs omgerolde klepjes. DC.

503. *moeras Springzaad*, met veelbloemige eenzame bloemsteelen, de bladen eirond, de stengknokkels gezwollen. P.

Pl. In Gelderland hier en daar aan de kanten der slooten bij Tiel; in het bosch van Uilenpas en bij den Engelenburg, te Ermello; buiten Haarlem in het Schapenbosch en op het Bentveld; te Paterwolde in Drenthe. G. Bij Nijmegen. B. In Gelderland bij Warnsveld; te Rozendaal en op Klarenbeek bij Arnhem. K. Bij Velp. Bergsma! Bij het dorp Zuilen. van Dijk. Bij Zutphen. E. Bij Wolvega in Vriesland. van der Kolk! Bij Vreeland. Nijhoff. Bij Heemstede en Bennebroek boven Haarlem. vH.

125. Hardkelk. De kelk is 5-bladig, met elsvormige, bijna kraakbeenige wit gekleurde blaadjes. Vijf meeldraden, met even zoo vele tusschen liggende draadvormige schubjes. Een of twee stijltjes. De zaaddoos 1-zadig, 5-kleppig, door den kelk bedekt. DC.

304. *Illecebrum verticillatum*, caulibus procumbentibus filiformibus glabris, foliis subrotundis, calycibus 5-gonis, aristatis. RS. V, p. 514.
Illecebrum verticillatum. L. W. Sm. P. p. 260. — G. 216. M. 105.
Paronychia verticillata. DC. 2286.
Ic. Bat. 196; Dan. 335; Engl. 895.
Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

126. Glaux. Calyx coloratus, campanulatus, 5-lobus, lobis extus revolutis. Corolla o. Capsula globosa, calyce cincta, 1-locularis, 5-valvis, 5-sperma; receptaculo globoso. DC. g. 630.

305. *Glaux maritima.* P. p. 262.
Caulis erectus, palmaris, dense foliosus. Folia opposita oblonga integerrima glabra. Flores axillares, solitarii, incarnati, subsessiles.
Glaux maritima. L. W. Sm. DC. 3650. RS. V, p. 514. — G. 217. M. 106.
Ic. Bat. 82; Dan. 548; Engl. 13.
Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.
Obs. Pessime STEKHOVEN p. 106. hanc plantam dicit *bifoliam radice geniculata.*

127. Vinca. Calyx 5-partitus. Corolla hypocrateriformis, tubo longo, fauce prominula 5-gona, limbo plano, obtuse 5-lobo. Antherae approximatae. Stigma capitatum, basi annulatum. DC. g. 448.
Folliculi 2, erecti, teretes, angusti. Semina oblonga, nuda. P.

306. *Vinca minor*, caulibus procumbentibus, foliis oblongo-lanceolatis, margine glabris, pedunculis 1-floris solitariis axillaribus folio longioribus. DC. 2786.
Vinca minor. L. W. Sm. P. p. 267. RS. — G. 218.

Ic. Engl. 917.

Flor. *Majo.* ♃.

128. Erythraea. Calyx 5-fidus. Corolla infundibuliformis, limbo 5-lobo. Stylus declinatus. Stamina 5, tubo corollae inserta; antherae post deflorationem spiraliter contortae. Capsula 2-locularis (Chironia DC. g. 446.)

304. *gekranste Hardkelk*, met nederliggende draadvormige onbehaarde stengen, de bladen rondachtig, de kelk 5-kantig, genaald. RS.

Pl. Op vochtige zandige gronden op de Veluwe en in het graafschap Zutphen; op de heide in het sticht van Utrecht; omtrent Zwol. G. In de woudstreek van Vriesland. M. Op de heide bij Harderwijk en Naarden. R. Algemeen in Gelderland. R. vH. In het land van Breda. K.

126. MELKKRUID. De kelk is gekleurd, klokvormig, met vijf naar buiten gerolde lobben. Geene bloemkroon. De zaaddoos kogelrond, van den kelk omgeven, 1-hokkig 5-kleppig, 5-zadig; de vruchtbodem bolrond. DC.

305. *zee Melkkruid.* De steng is regtstandig, eenen palm hoog, digt bebladerd. De bladen tegenovergesteld langwerpig gaafrandig onbehaard. De bloemen eenzaam, vleeschkleurig, genoegzaam ongesteeld, in de oksels der bladen.

Pl. Aan den zeekant en op ziltige vochtige gronden op vele plaatsen.

Aanm. Zeer ten onregte zegt STEKHOVEN. bl. 107 van deze plant, dat zij: „*tweebladig is met eenen gelederden wortel.*"

127. MAAGDENPALM. De kelk is 5-deelig. De bloemkroon bekervormig, met eene lange buis, de keel een weinig uitstekend 5-kantig, met vlakken, stomp 5-lobbigen boord. De helmknopjes elkander naderende. De stempel kopvormig, met eenen ring aan den voet. DC.

Er zijn twee regtstandige, rolronde, smalle *hulzen*. De zaden langwerpig en naakt. P.

306. *kleine Maagdenpalm*, met nederliggende steng, de bladen langwerpig-lancetvormig, met onbehaarden rand, de bloemsteelen 1-bloemig eenzaam, in de oksels der bladen en langer dan dezelve. DC.

Pl. In de bosschadie voor Uilenpas; te Maurik in de Betuwe; bij Haren buiten Groningen. G. Op den Wildenborch bij Zutphen. K. Bij Nijmegen. B. Te Hagesteijn bij Vianen. BERGSMA en NIJHOFF. Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS! Bij Breda. vH.

128. DUIZENDGULDENKRUID. De kelk is 5-spletig. De bloemkroon trechtervormig, met 5-lobbigen boord. Het stijltje nedergebogen. Vijf meeldraden, in de buis der bloemkroon ingeplant; de uitgebloeide helmknopjes in eene schroef gekronkeld. De zaaddoos 2-hokkig. DC.

307. *Erythraea Centaurium*, foliis oblongo-ovalibus, basi rosaceis congestis, caule elongato, floribus fasciculato-paniculatis, basi squamis 1-2 cinctis. P. p. 283.

Interdum flos albus. G. Planta habitu admodum variat.

Erythraea Centaurium. RS. IV, p. 116. — vH. app. 7.
Gentiana ———— L. — G? 238. M. 117.
Chironia ———— W. Sm.
Chironia Centaurium et *pulchella.* DC? v. fl. fr. suppl. 2781.
Ic. Dan. 617; Engl. 417.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ☉.

Var. β. *dunensis*, foliis lineari-lanceolatis. vH.
Erythraea Centaurium β. *dunensis* vH. app. 7, β.
Chironia Centaurium var? Sm. brit III, p. 1392. (ed. ROEMERI.)
Ic. Bat. 276.
Num haec forte *Erythraea littoralis* FRIES. RS. p. 168, quae in Anglia et Suecia etiam crescit?

Var. γ. *palustris*, pumila, floribus paucis. vH.
Chironia pulchella. γ. DC.
Gentiana palustris. LAMARCK.
Ic. Engl. 458? (Chironia pulchella.)

Obs. Species hujus generis apud nos ulteriori etiamnunc indigent examine.

2. *Digynia.*

129. CYNANCHUM. Corolla subrotata, 5-partita. Massae pollinis ventricosae. Stigma apiculatum. *Folliculi laeves.* R. BROWN. apud RS. g. 1097.

Corona (nectarii) scutelliformis carnosa 5-10-loba, intus simplex. Massae pollinis infra apicem affixae. Stigma apiculo brevissimo integro. Folliculi (2) laeves. Caules erectiusculi. RS. ad sectionem E. vol. VI, p. 102.

308. *Cynanchum Vincetoxicum*, caule erecto, corollis imberbibus, pedicellis umbellae simplicis pedunculo communi triplo longioribus, corona 5-loba. RS. VI, p. 102.

Cynanchum Vincetoxicum. R. BROWN. P. p. 274. (Pentandria monogynia.)
Asclepias Vincetoxicum. L. W. DC. 2790.
Ic. Dan. 849.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

130. GEN-

307. *gewoon Duizendguldenkruid*, met langwerpig-eironde bladen, aan den voet in eene roos bijeen geplaatst, de steng uitgerekt, de bloemen bos- of pluim-vormend, aan den voet van 1–2 schubjes omgeven. P.

De bloem is somtijds wit. De houding der plant wisselt zeer af.

Pl. Bij Breda, Breesaap bij Velsen en elders op vochtige plaatsen in de duinen; te Brummen bij Zutphen. vH. In het Sticht bij Werkhoven; bij Amersfoort. VAN DIJK! (De groeiplaatsen door DE GORTER opgegeven zijn met opzet overgeslagen.)

Versch. β. *duinachtig*, met lijn-lancetvormige bladen. vH.

Pl. In de Haarlemsche duinen bij Overveen aan den Aardenhout, het zwarte water, enz. vH.

Versch. γ. *moerassig*, zeer klein, met weinige bloemen. vH.

Pl. In een weiland bij Franeker, niet ver van Vijfhuizen. BERGSMA!

Aanm. De soorten van dit geslacht behoeven bij ons eene nadere herziening.

2. *Tweestijligen.*

129. ENGBLOEM. De bloemkroon bijna radvormig, 5-deelig. De stuifmeelhoopjes buikvormig. De stempel met een tophaartje. Gladde hulzen. R. BROWN.

Eene schildvormige vleezige, 5–10-lobbige, van binnen eenvoudige honigkroon. De stuifmeelhoopjes onder den top vastgehecht. De stempel met een zeer kort en gaaf tophaartje. Twee gladde hulzen. De stengen bijna regtstandig. RS.

308. *gifwerende Engbloem*, met regtstandige steng, de bloemkroon ongebaard, de bloemsteeltjes van den eenvoudigen bloemscherm driemaal langer dan de algemeene bloemsteel, de honigkroon 5-lobbig. RS.

Pl. In Vriesland in het Gaasterland. BEUCKER ANDREAE.

180. GENTIANA. Corolla 1-petala. Capsula 2-valvis, 1-locularis, receptaculis 2 (valvulae longitudinaliter affixis). P. g. 635.

509. *Gentiana cruciata*, corollis 4-fidis imberbibus, floribus verticillatis sessilibus, foliis decussatis connato-vaginantibus. P. p. 282.

Gentiana cruciata. L. W. FROELICH (Gent. p. 28.) DC. 2767. RS. VI, p. 142. — G. 240.

Ic. JACQUIN *Austr.* t. 372.

Flor. Julio, Augusto. ♃.

510. *Gentiana Pneumonanthe*, corollis 5-fidis campanulatis axillaribus (terminalibusque) pedunculatis, foliis lineari-lanceolatis obtusis. P. p. 284.

Flores pauci (magni) erecti, formosi, plicati, saturate cyanei, plicis virescentibus. RS. p. 146. — Maxime variat.

Gentiana Pneumonanthe. L. W. Sm. FROELICH p. 44. DC. 2769. — G. 236. M. 116.

Ic. Bat. vol. V; Dan. 269; Engl. 20.

Flor. *Augusto.* ♃.

511. *Gentiana verna*, corollis 5-fidis infundibuliformibus, foliis ovatis acutiusculis, radicalibus patentibus caulinis majoribus. RS. p. 155.

Gentiana verna. L. W. Sm. FROELICH p. 65. P. p. 285. DC. 2771. — G. 237.

Ic. Engl. 493.

Flor. Aprili. ♃.

512. *Gentiana Amarella*, corollis 5-fidis hypocrateriformibus barbatis, laciniis limbi lanceolatis acutis, foliis lanceolatis, ramis internodiis brevioribus. RS. p. 165.

Gentiana Amarella. L. W. Sm. FROELICH p. 86. RS. p. 165. — vG. 17.

——— *lancifolia.* P. p. 286.

Ic. Engl. 236; Dan. 328 (nostrae affinis.)

Flor. *Augusto*, *Septembri.* ⊙.

Obs. Singularem hujusce plantae formam in dunis nostris observavi; caule longe minori, subsimplici, foliis lan-

ceo-

130. GENTIAAN. De bloemkroon 1-bladig. De zaaddoos 2-kleppig, 1-hokkig, met twee vruchtbodems (aan ieder klepje in de lengte vastgehecht.) P.

309. *kruisbladige Gentiaan*, met de bloemkroon 4-spletig ongebaard, de bloemen gekranst ongesteeld, de bladen gekruist, als in eene scheede zamengegroeid. P.

Pl. In verscheidene duinvalleijen achter Overveen buiten Haarlem; en overvloedig langs den weg naar Scheveningen buiten 's Hage. G. In eene duinvlakte tusschen Wassenaar en het strand. MULDER. In boschachtige streken der duinen bij 's Hage. Z!

310. *klokjes Gentiaan*, met de bloemkroon 5-spletig klokvormig, in de oksels geplaatst of eindelingsch, gesteeld, de bladen lijn-lancetvormig stomp. P.

De bloemen zijn weinig in getal, groot, fraai, geplooid, donker staalblaauw, met groenachtige plooijen. — Zij wisselt zeer af.

Pl. In veenlanden en op vochtige heidevelden bij Harderwijk, Voorthuizen, Hal, Uilenpas en elders in Gelderland; bij Naarden, Utrecht, Zwol; bij Haren, de Mickelhorst en elders in de provincie Groningen. G. Bij Heerenveen, Bergum, Rotteval Dragten en elders in Vriesland. M. Op Texel en bij Breda. K. Bij Lochem; bij het dorp Laren. R! Bij Nijmegen. B. Bij Wassenaar. MULDER. Bij Wolvega in Vriesland. BERGSMA! Bij Zutphen. E! Bij de Bild en Zeijst en elders in het Sticht; bij Middachten en Brummen in Gelderland. vH.

311. *voorjaars Gentiaan*, met de bloemkroon 5-spletig trechtervormig, de bladen eirond spitsachtig, de wortelbladen openstaande en grooter dan de stengbladen. RS.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. †.

312. *bitterachtige Gentiaan*; met de bloemkroon 5-spletig bekervormig gebaard, de boordslippen lancetvormig spits, lancetvormige bladen, de takken korter dan de tusschenstanden. RS.

Pl. In de duinen bij Scheveningen en 's Gravenhage. EHRHART bij vG. In de duinen van het Bentveld bij Haarlem. E! BERGSMA en vH.

Aanm. In onze duinen heb ik eenen zonderlingen vorm dezer plant opgemerkt; met veel korter, bijna eenvoudige steng, de bladen lancetvormig en spitser, van de afbeelding der *English Botany* zoo verschillend, dat ik

 de-

ceolatis acutioribus; adeo ab icone Engl. Bot. 236 diversam, ut vix eandem speciem haberem. Eandem voluisse EHRHARTUM ex loco suspicor.

313. *Gentiana campestris*, corollis 4-fidis hypocrateriformibus, obtusis, fauce barbatis, calycis laciniis 2 maximis. P. p. 286.

Corolla nonnumquam 5-fida; at calycis laciniae 2 maximae ovatae acutae, hanc speciem a praecedenti distinguunt.

Gentiana campestris. L. W. Sm. DC. 2777. FROELICH p. 91. RS. — G. 239.

Ic. Dan. 367; Engl. 237.

Flor. Septembri. ⊙.

131. CUSCUTA. Calyx 4-5-fidus. Corolla globosa, limbo 4-5-fido. Stamina corollae fauci inserta, ejusdem laciniis alterna. Capsula basi circumscissa, 2-locularis, loculis 2-spermis. DC. g. 439.

314. *Cuscuta Europaea* (major) floribus saepius 4-fidis, filiformibus. RS. VI, p. 199.

Cuscuta Europaea. L. W. Sm.

——— *vulgaris.* P. p. 289. — vH. app. 8.

——— *major.* DC. 2754.

Ic. Dan. 199; Engl. 378.

Flor. Augusto, Septembri. ⊙.

315. *Cuscuta Epithymum*, (minor), floribus 5-fidis sessilibus, staminibus basi squama crenata munitis, stigmatibus obtusis (?) caulibus capillaceis. RS. VI, p. 201.

Calyx ruber, corolla alba.

Cuscuta Epithymum. L. Sm. P. p. 289. — vG. 13.

——— *Europaea.* G. 153. M. 71.

——— *minor.* DC. 2755.

Ic. Dan. 427; Engl. 55.

Flor. Augusto. ⊙.

132. ULMUS. Perigonium (calyx) campanulatum, 4-5-dentatum, coloratum, persistens. Stamina 5-6 ... Capsula suborbiculata, plano-compressa, membranacea, medio tumida, 1-sperma. DC. g. 284.

Perigonium (calyx) marcescens. Stamina 4-12, saepius 5. RS.

316. *Ulmus campestris*, foliis duplicato-serratis basi inaequalibus, floribus subsessilibus conglomeratis 5-andris, fructibus glabris. P. p. 291.

Ul-

dezelve naauwelijks voor dezelfde soort zoude houden. Ik gis, dat EHRHART dezelfde plant bedoeld heeft, uit de plaats waar hij dezelve vond.

313. *veld Gentiaan*, met de bloemkroon 4-spletig bekervormig stomp, in de keel gebaard, met twee der kelkslippen zeer groot. P.

De bloemkroon is somwijlen 5-spletig; maar de twee zeer groote eironde en spitse kelkslippen onderscheiden deze soort van de vorige.

Pl. Op de heide bij Hengel in het graafschap Zutphen; in de duinen tusschen Velsen en Beverwijk; en achter Leiduin bij de Vogelenzang buiten Haarlem. G. Op den Wildenborch bij Zutphen. K. In de duinen bij Haarlem. R!

131. WARKRUID. De kelk is 4-5-spletig. De bloemkroon kogelrond, met 4-5-spletigen boord. De meeldraden in de keel der bloemkroon ingeplant en afwisselend met de slippen der bloemkroon. De zaaddoos aan den voet kringberstend, 2-hokkig, met 2-zadige hokjes. DC.

314. *groot Warkruid*, grooter, de bloemen meestal 4-spletig genoegzaam ongesteeld, de bloemkroon in de keel naakt, de stempels spits, draadvormig. RS.

Pl. In het kwartier van Zutphen in heggen; op het goed Velhorst aan den Berkel en bij de stad Lochem. STARING bij vH. Bij Raalte in Overijssel. BEUCKER ANDREAE. Bij Utrecht; bij Beek boven Nijmegen. BERGSMA! Bij Zutphen. E! Bij Rheede en Middachten boven Arnhem. vH.

315. *klein Warkruid*, kleiner, de bloemen 5-spletig ongesteeld, de meeldraden aan den voet met een gekarteld schubje voorzien, de stempels stomp, de stengen haarvormig. RS.

De kelk is rood, de bloemkroon wit.

Pl. Op heidevelden op vele plaatsen.

132. OLM. De kelk is klokvormig, 4-5-tandig, gekleurd, blijvende. De meeldraden van 3 tot 6 in getal. De zaaddoos bijna schijfrond, vlak zamengedrukt, vliezig, in het midden gezwollen, 1-zadig. DC.

De kelk verdroogend. De meeldraden 4-12, dikwijls 5 in getal. RS.

316. *gemeene Olm* (IJpenboom) met dubbeld-gezaagde, aan den voet ongelijke, bladen, de bloemen bijna ongesteeld gedrongen 5-helmig, de vruchten onbehaard. P.

Ulmus campestris. DC. 2126. RS. VI, p. 298. — G. 235.
——— *effusa.* W.
——— *montana.* Sm.

Ic. Bat. 242; Dan. 632; Engl. 1887.

Flor. *Aprili.* ♄.

Var. β. *latifolia*, foliis subtus pubescentibus. P. p. 291; RS. p. 298.

Ulmus latifolia. STEKHOVEN. p. 112?

317. *Ulmus suberosa*, foliis duplicato-serratis, basi subaequalibus, floribus subsessilibus conglomeratis 4-andris, fructibus glabris, cortice ramorum suberoso-alato. RS. p. 298.

Arborea. Folia in nostris basi omnino inaequalia.

Ulmus suberosa. W. MOENCH. P. p. 291.
——— *tetrandra.* SCHKUHR. Handb. I p. 178, t. 576.
——— *campestris.* Sm.
——— *hollandica.* PALLAS. Ross. I, p. 17.
——— *campestris.* γ. DC. 2126.

Ic. Engl. 1886.

Var. β. *fruticosa*, orgyalis vel biorgyalis, ramis alato-suberosis foliis pubescentibus. RS. p. 299.

Ulmus suberosa. β. P. p. 291.
——— *fruticosa.* STEKHOVEN. p. 114.
——— *pumila.* MEESE?

Flor. Majo. ♄.

133. HERNIARIA. Perigonium (Calyx) 5-partitum. Stamina 5, squamulis 5 filiformibus interjectis. Capsula 1-sperma, non dehiscens, perigonio (calyce) tecta. DC. g. 326.

318. *Herniaria glabra*, caulibus ramosissimis prostrato-repentibus glabris, florum glomerulis axillaribus multifloris glabris. DC. 2292.

Herniaria glabra. L. W. Sm. P. p. 292. RS. p. 294. — G. 219. M. 107.

Ic. Dan. 529; Engl. 206.

Flor. Julio, Augusto. ⊙ L. — ♃. Sm. RS.

134. ATRIPLEX. Polygama. *Hermaphr.* Perigonium (calyx) 5-partitum .... *Fem.* Perigonium (calyx) 2-partitum, laciniis adpressis, post inflorescentiam crescentibus et semen tegentibus. DC. g. 316.

Genus polymorphum, cognitu difficillimum, de quo nondum omnia mihi clara sunt.

319. *Atri-*

Pl. Op vele plaatsen door het geheele land.

Versch. β. breedbladige Olm, met van onderen zachtharige bladen. P.

Door STEKHOVEN als inlandsch opgegeven.

317. *kurkachtige Olm*, met dubbeld-gezaagde, aan den voet bijna gelijke, bladen, de bloemen bijna ongesteeld gedrongen 4-helmig, de vruchten onbehaard, de schors der takken kurkachtig-gevleugeld. RS.

Boomachtig. De bladen zijn in onze exemplaren aan den voet ongelijk.

Pl. Op vele plaatsen in Vriesland. M. Op de hooge Morsch bij Leyden. MULDER. Bij Haarlem. E. Bij 's Gravenhage. Z. Veel bij Utrecht. vH.

Versch. β. heesterachtig, zes of twaalf voeten hoog; de takken gevleugeld-kurkachtig, de bladen zachtharig. RS.

Pl. Bij de vorige. STEKHOVEN. Bij Haarlem. E. Bij 's Gravenhage. Z. Op de wallen van Utrecht, te Oosterbeek bij Arnhem. vH.

133. DUIZENDKOORN. De kelk is 5-deelig. Vijf meeldraden, met vijf tusschen liggende draadvormige schubjes. De zaaddoos 1-zadig, niet openberstend, door den kelk bedekt. DC.

318. *onbehaard Duizendkoorn*, met sterkgetakte nederliggend-kruipende onbehaarde stengen, de bloemhoofdjes veelbloemig onbehaard, in de oksels geplaatst. DC.

Pl. Op drooge zandige plaatsen buiten Haarlem, Zwol, en elders. G. In de wouden van Vriesland. M. Omtrent Zutphen, Lochem, Deventer. R. Bij Nijmegen. B. Bij den Deil en Wassenaar. MULDER. Bij Amersfoort NIJHOFF. Bij Wageningen, Rinckom, Heelsum en Arnhem. vH.

134. MELDE. Veelslachtig. Het tweeslachtig bloempje, met eenen 5-deeligen kelk. Het vrouwelijk bloempje, met eenen 2-deeligen kelk, met aangedrukte slippen, na den bloeitijd uitgroeijende en het zaad bedekkende. DC.

Een veelvormig, en moeijelijk te kennen, geslacht, waarbij mij nog niet alles duidelijk is.

319. *por-*

319. *Atriplex portulacoides*, caule fruticoso procumbente, foliis integerrimis oppositis oblongis obtusis, basi attenuatis (floribus submonoicis). RS. VI, p. 277.

Folia fere obovata. Flores rarissime hermaphroditi. RS.

Atriplex portulacoides. L. W. Sm. DC. 2245. P. p. 293. — G. 832. M. 416.

Ic. Engl. 261? (sed folia non obtusa.)

Flor. Julio, Augusto. ♄.

320. *Atriplex laciniatum*, caule herbaceo suberecto, foliis triangularibus, profunde dentatis, subtus albidis, calycibus fructus rhombeis 3-nerviis denticulatis. RS. p. 283.

Atriplex laciniatum. L. W. Sm. DC. 2249 P. p. 293. — G. 833. M. 417.

Ic. Bat. 280; Dan. 1284. (1); Engl. 165.

Flor. Julio. ☉.

321. *Atriplex hastatum*, caule erecto herbaceo, foliis triangulari-hastatis, profunde dentatis, concoloribus, calycibus fructus sinuato-dentatis, dente intermedio elongato. RS. p. 285

Folia fere omnia profunde dentata. Panicula terminalis e spicis pluribus composita.

Atriplex hastatum. L. W. DC. 2250. P? p. 293. — G. 834.

Ic. Dan. 1286.

Flor. *Augusto.* ☉.

322. *Atriplex patulum*, caule herbaceo patulo, foliis deltoideo-lanceolatis subhastatis, calycibus seminum disco submuricatis. RS. p. 286.

Caulis divaricato-patulus ramosissimus erectiusculus. Folia inferiora sinnato-dentata, superiora angustiora et fere integerrima. Calycis seminis valvulae deltoideo-rhombeae maximae, disco hinc vel utrinque tuberculato-muricatae. RS.

Atriplex patulum. L. W. Sm. P? p. 293. DC. suppl. 2251a. — G. 835? M. 418?

Ic.

(1) Icon Florae Danicae aliam speciem refert, quam Engl. Bot. 165.

319. *porseleinbladige Melde*, met eene heesterachtige nederliggende steng, de bladen gaafrandig tegenovergesteld langwerpig stomp, naar den voet versmald, de bladen bijna eenhuizig. RS.

De bladen bijna omgekeerd-eirond. De bloemen zeldzaam tweekunnig. RS.

Pl. Langs het Zee- en Maasstrand achter 's Gravesande, bij Texel; aan de zeedijken en duinen der Zeeuwsche eilanden; aan den Dollert bij Delfzijl. G. Tusschen Roptazijl en Dijkshoek en elders in Vriesland. M. Op het eiland Wieringen bij het dorp Oever. R! Aan de Noordzee, bij Zandvoort. Z.

320. *slippige Melde*, met kruidachtige bijna regtstandige steng, de bladen driehoekig, diep getand, van onderen witachtig, de vruchtkelken ruitvormig 3-nervig fijngetand. RS.

Pl. Aan het zeestrand bij Harderwijk; langs den Muiderdijk, achter 's Gravesande; aan den Zeedijk tusschen de Helder en het nieuwe Diep. G. In Vriesland bij de vorige. M. Te Noordwijk aan zee en Katwijk. K. Op het eiland Wieringen bij het dorp Oever. R!

321. *piekbladige Melde*, met regtstandige kruidachtige steng, de bladen driehoekig-piekvormig, diep getand, gelijkkleurig, de vruchtkelken gegolfd-getand, met den middelsten tand uitgerekt. RS.

De bladen zijn bijna alle diepgetand. Eene eindelingsche pluim, uit vele aren zamengesteld.

Pl. Langs de wegen en op mesthoopen omtrent Amsterdam. G. vH. Bij Zwol. G. Bij Nijmegen. B. Bij Franeker. BERGSMA!

322. *openstaande Melde*, met kruidachtige openstaande steng, de bladen driehoekig-lancetvormig, bijna piekvormig, de vruchtkelken op het midden een weinig scherpgeschubd. RS.

De steng wijduitgespreid-openstaande sterkgetakt, bijna regtstandig. De onderste bladen gegolfd-getand, de bovenste smaller en bijna gaafrandig. De klepjes der vruchtkelken driehoekig-ruitvormig, zeer groot, op het midden aan de eene of aan beide de zijden knobbelig-scherpgeschubd. RS.

Pl. Bij de wegen, en moeshoven, enz. G. M. Bij Delft. VERM.!

Ic. Dan. 1285; Engl. 936.
Flor. *Augusto.* ☉.
523. *Atriplex angustifolium*, caule herbaceo divaricato, foliis lanceolatis integerrimis, infimis subhastatis; calycibus seminum laeviusculis. RS. p. 287.
Calyx seminis hastatus, integerrimus, disco vix unquam muricatus. RS.
Atriplex angustifolium. Sm. W. DC. suppl. 2252.
——— *patula.* DC. fl. fr. 2252.
——— *virgata?* P. p. 293.
Ic. Engl. 1774.
Flor. *Julio*, *Augusto.* ☉.
524. *Atriplex littorale*, caule herbaceo erecto, foliis omnibus linearibus integris dentatisve, calycibus seminum muricatis sinuatis. RS. p. 289.
Duplex plerumque hujus plantae forma in salsis prope Amstelodamum occurit; altera gracilis, foliis linearibus, fere omnibus integerrimis; altera eaque frequentior, magis depressa, foliis aliis linearibus, aliis dentatis, aut sinuato-dentatis.
Atriplex littorale. L. W. Sm. P. p. 293. DC. 2253. — G. 836. M. 419.
Ic. Dan. 1287; Engl. 708.
Flor. *Augusto*, *Septembri.* ☉.

135. Chenopodium. Perigonium (calyx) 5-partitum, nec tuberculosum, nec post inflorescentiam accretum... Stylus 2-fidus; stigmata 2-3. Semen orbiculare nudum. DC. g. 317.

* Foliis ovatis, triangularibus, aut rhomboideis.

525. *Chenopodium bonus Henricus*, foliis triangulari-hastatis integerrimis; spicis compositis glomeratis, aphyllis, axillaribus terminalibusque. RS. VI, p. 252.
Chenopodium bonus Henricus. L. W. Sm. P. p. 294. DC. 2255. — G. 220.
Ic. Dan. 579; Engl. 1033.
Flor. Majo, Junio, Julio. ♃.
526. *Chenopodium urbicum*, foliis triangularibus subdentatis, racemis confertis strictissimis, cauli approximatis, longissimis, subaphyllis. RS. p. 252.
A reliquis distinctissimum foliis (rhomboideo-) triangularibus non pulverulentis et racemis aphyllis longis inferne ramosis strictis, cauli arcte appressis. W.
Chenopodium urbicum. W. Sm. P. p. 294. DC. 2256.
Che-

VERM.! Bij Nijmegen. B. Bij Franeker. BERGSMA! Bij Amsterdam. vH.

323. *smalbladige Melde*, met kruidachtige wijd uitgespreide steng, de bladen lancetvormig gaafrandig, de onderste een weinig piekvormig, de vruchtkelken gladachtig. RS.

De vruchtkelken zijn piekvormig, gaafrandig, op het midden bijna nooit scherpgeschubd.

Pl. Bij Delft. VERM.! Bij Franeker. BERGSMA! Bij 's Gravenhage. Z! Op verscheidene plaatsen bij Amsterdam. vH.

324. *strand Melde*, met kruidachtige regtstandige steng, de bladen alle lijnvormig, gaaf of getand, de vruchtkelken scherpgeschubd, gegolfd. RS.

Op de ziltige gronden bij Amsterdam ontmoet men gewoonlijk eenen tweeledigen vorm dezer plant: de eene vorm is slank, met lijnvormige, bijna alle gaafrandige bladen; de andere, die menigvuldiger is, meer nedergedrukt, met sommige bladen lijnvormig, andere getand of gegolfd-getand.

Pl. Op kleigronden aan onze zeestranden op verscheidene plaatsen.

135. GANZEVOET. De kelk is 5-deelig, blijvende, noch knobbelig, noch na den bloeitijd aangegroeid. Het stijltje 2-spletig, met 2 of 3 stempels. Het zaad schijfrond naakt. DC.

* De bladen eirond, driehoekig of ruitvormig.

325. *algoede Ganzevoet*, met driehoekig-piekvormige gaafrandige bladen; de aren zamengesteld gedrongen, zonder bladen, in de oksels geplaatst of eindelingsch. RS.

Pl. In de moeshoven en bij de wegen; veel te Putten op de Veluwe; in den Tielerwaard; bij Zoelen, Heusden en Ommeren in de Neder Betuwe; bij 's Gravenhage; bij Wijk te Duurstede en elders. G. Omtrent Deventer. R. Bij Delft. VERM!

326. *langgetroste Ganzevoet*, met driehoekige een weinig getande bladen, de bloemtrossen gedrongen, zeer gestrekt, aan de steng naderende, zeer lang en zonder bladen. RS.

Dezelve is van de overigen zeer onderscheiden door ruitvormig-driehoekige, niet bepoederde, bladen et door ongebladerde lange, van onderen tak-

Chenopodium deltoideum. LAMARCK.
Ic. Dan. 1148; Engl. 717.
Flor. *Augusto.* ⨀.

327. *Chenopodium rubrum*, foliis... ovato-rhomboidalibus, obtusiusculis dentatis, racemis erectis compositis subfoliosis, caule brevioribus. RS. p. 253.

Folia nitida crassa profunde dentata. Racemi axillares, rubicundi.

Chenopodium rubrum. L. W. Sm. P. p. 294. DC. 2257. — G. 221. M. 108.
Ic. Dan. 1149; Engl. 1721.
Flor. *Augusto.* ⨀.

328. *Chenopodium murale*, foliis ovatis inaequaliter dentatis nitidis; racemis ramosissimis corymbosis nudis, folio brevioribus; caulo ramoso patulo. RS. p. 255.

Folia triangulari-ovata, dentibus acuminatis, subincurvis, petiolis longis. Corymbi axillares, subinde etiam terminales, subdivaricati, omnino aphylli. Semina minutissime puncticulata.

Chenopodium murale. L. W. Sm. P. p. 294. DC. 2258. — G. 222.
Ic. Engl. 1722.
Flor. *Augusto*, *Septembri.* ⨀.

329. *Chenopodium album*, foliis rhomboideo-ovatis, erosis, postice integris, superioribus oblongis integerrimis, seminibus laevibus. RS. p. 257.

Folia saepe pulverulenta, obscura, dentato-erosa, dentibus obtusis, aut integerrima. Racemi erecti ramosi, fere aphylli.

Chenopodium album. L. W. Sm. P. p. 294. — G. 223.
——————— *leiospermum.* DC. 2259. (1)
Ic. Engl. 1723.
Flor. *Julio*, *Augusto.* ⨀.

Var. β. foliis omnibus dentato-sinuatis.

Var. γ *viridis*, foliis rhomboideis dentato-sinuatis, (superioribus integerrimis lanceolatis), racemis ramosis subfoliatis. RS. p. 257.

Color viridis, minus albidus quam in varietate α. Racemi majores laxiores.

Che-

---

(1) CANDOLLIUS hoc nomine *Chenopodium album* et *viride* L. conjunxit; quam conjunctionem jamdudum suaserat EHRHART (Beyträge zur Nat. I, p. 139.)

takkige gestrekte bloemtrossen, aan de steng naauw aangedrukt. W.

Pl. Bij Amsterdam aan den weg naar Sloten. BERGSMA en vH.

327. *roode Ganzevoet*, met eirond-ruitvormige, stompachtige getande bladen, de bloemtrossen regtstandig, zamengesteld, een weinig bebladerd, korter dan de steng. RS.

De bladen zijn glanzend, dik, diep-getand. De trossen in de oksels geplaatst, roodachtig.

Pl. Op vele plaatsen langs de wegen en paden, bij vervallen gebouwen en in de moeshoven. G. M. Bij Leyden. MULDER. Op verscheidene plaatsen bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

328. *tuilvormende Ganzevoet*, met eironde ongelijkgetande spitse glanzende bladen; sterkgetakte tuilvormende naakte bloemtrossen, korter dan de bladen; de steng takkig openstaande. RS.

De bladen zijn driehoekig-eirond, met gespitste een weinig gekromde tanden, met lange bladstelen. De bloemtuiltjes in de oksels geplaatst, somwijlen ook eindelingsch, eenigzins wijd uitgespreid, geheel zonder bladen. De zaden zeer fijn gestippeld.

Pl. Op de muren en aan de kanten der akkers op vele plaatsen. G. Bij Delft. VERM! Bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

329. *gladzadige Ganzevoet*, met de bladen ruitvormig-eirond, uitgebeten, van achteren gaaf, de bovenste langwerpig gaafrandig, de zaden glad. RS.

De bladen zijn dikwijls bepoederd, dof van kleur, getand-uitgebeten met stompe tanden, of gaafrandig. De bloemtrossen regtstandig getakt, genoegzaam zonder bladen.

Pl. Algemeen aan mesthoopen, enz., in de nabijheid van bewoonde plaatsen.

Versch. β. met de bladen alle getand-gegolfd.

Pl. Bij Delft. VERM.!

Versch. γ. *groene Ganzevoet*, met ruitvormige getandgegolfde bladen, de bovenste gaafrandig lancetvormig, getakte een weinig bebladerde trossen. RS.

P De

Chenopodium viride. L. W. P. p. 294. — G. 224. M. 109. dG. 24.
——— *album.* γ. Sm.
——— *leiospermum.* β. DC.
——— *rubrum.* Fl. Bat.
Ic. Bat. 54; Dan. 1150.
Var. δ. foliis omnibus integerrimis lanceolatis.
Chenopodium album. δ. Sm. RS. p. 257.

330. *Chenopodium hybridum*, foliis ovatis acuminatis subcordatis angulato-dentatis, racemis paniculatis, nudis, terminalibus axillaribusque. RS. p. 259.
Folia patula magna, laete viridia, angulis utrinque tribus. Semina punctis majoribus. RS.
Chenopodium hybridum. L. W. P. p. 294. DC. 2261. — G. 225. M. 110.
Ic. Bat. vol. V; Engl. 1919.
Flor. *Augusto.* ⊙.

? 331. *Chenopodium Botrys*, foliis oblongis sinuatis, racemis multifidis, bracteis summis integerrimis lanceolatis. RS. p. 259.
Folia profunde sinuata obtusa, subvillosa. Racemi parvi axillares; omnes simul racemum majorem simulantes.
Chenopodium Botrys. L. W. P. p. 294. DC. 2262. — G. 226. M. 111.
Flor. Augusto. ⊙.

332. *Chenopodium glaucum*, foliis omnibus oblongis repandis subtus glaucis, spicis glomeratis nudis simplicibus axillaribusque. RS. p. 261.

Folia obtusiuscula, glabra. Semina excavato-punctata.
Chenopodium glaucum. L. W. Sm. P. p. 294. DC. 2264. — G. 227. M. 112.
Ic. Bat. vol. V; Dan. 1151; Engl. 1454.
Flor. *Julio*, *Augusto.* ⊙.

333. *Chenopodium foetidum*, foliis integerrimis rhombeo-ovatis, racemis conglomeratis axillaribus. RS. p. 262.
Chenopodium foetidum. LAMARCK.
——— *vulvaria.* L. W. P. p. 294. DC. 2265. — G. 228. M. 113.
——— *olidum.* Sm.
Ic. Dan. 1152; Engl. 1034.
Flor. *Augusto.* ⊙.

34. *Che-*

De groene kleur is minder witachtig, dan in de verscheidenheid *α*. De trossen grooter en wijder.

Pl. Algemeen aan mesthoopen enz., in de nabijheid van bewoonde plaatsen.

Versch. *δ.* met de bladen alle gaafrandig en lancetvormig.

Pl. Bij Delft. VERM.! Bij Franeker. BERGSMA. Bij Amsterdam. vH.

330. *basterd Ganzevoet*, met eironde gespitste bijna hartvormige hoekig-getande bladen, de trossen pluimvormend, naakt, eindelingsch of in de oksels der bladen geplaatst. RS.

De bladen zijn openstaande groot, lichtgroen, aan weerszijde met drie hoeken. De zaden grofgestippeld. RS.

Pl. Bij mesthoopen omtrent Zwol, enz. G. Veel in koorn- en andere bouwlanden in Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Bij Amsterdam. K. vH.

? 331. *zachtharige Ganzevoet*, met langwerpige gegolfde bladen, de trossen naakt veelspletig, de bovenste schutblaadjes gaafrandig lancetvormig. RS.

De bladen zijn diep-gegolfd, stomp, een weinig vlokkig. De trossen klein, in de oksels der bladen, alle te zamen eenen grooten bloemtros uitmakende.

Pl. In boomkweekerijen en sommige moeslanden, tusschen de boomen en veldvruchten buiten Leeuwarden. M.

332. *zeegroene Ganzevoet*, met de bladen alle langwerpig, gegolfd, van onderen blaauwgroen, de bloemaren gedrongen naakt eenvoudig, in de oksels of eindelingsch geplaatst. RS.

De bladen stompachtig, onbehaard. De zaden diep-gestippeld.

Pl. Veel langs de wegen en bij mesthoopen om Amsterdam, Zwol, enz. G. In Vriesland. M. Te Deventer; bij Utrecht; op Muiderberg. K. Bij 's Gravenhage. Z! Op vele plaatsen bij Amsterdam. vH.

333. *stinkende Ganzevoet*, met gaafrandige ruitvormig-eironde bladen, de trossen gedrongen, in de oksels der bladen. RS.

Pl. Overal in moeshoven en aan de wegen in Vriesland. M. Bij Leyden. MULDER. K. Bij Nijmegen. B.

334. *Chenopodium polyspermum*, foliis integerrimis ovatis, obtusis, caule subdecumbente, cymis dichotomis aphyllis axillaribus terminalibusque, calycibus fructus patulis. RS. p. 263.

Folia alterna. Stamina nonnumquam modo tria. Fl. Bat.

Chenopodium polyspermum. L. W. Sm. P. p. 295. DC. 2266. — G. 229.

Ic. Bat. 317; Dan. 1153; Engl. 1480.

Flor. *Julio*, *Augusto* . ⊙.

335. *Chenopodium acutifolium*, foliis ovatis integerrimis acutis (oppositis), caule erecto, racemis spicatis. RS. p. 263. (1)

Chenopodium acutifolium. KITAIBEL apud SCHULTES. (Fl. Austr. 2 ed. n°. 1049.)

Ic. Engl. 1481. (Chenopodium acutifolium.)

Flor. *Julio*, *Augusto.* ⊙.

** Foliis linearibus, semiteretibus.

336. *Chenopodium hirsutum*, ramosum, erecto-patulum hirsutum, foliis oblongis semi-teretibus obtusiusculis, floribus geminis axillaribus. RS. p. 268.

Caulis teres, subpubescens. Rami molles succulenti, ad apices et prope flores praesertim, pubescenti-incani. Folia succulenta obtusa, sessilia, non semper adeo hirsuta, ac *Flora Danica* indicat. Flores non semper gemini. Calyx depressus pubescens, demum inaequaliter pentagono-stellatus. Antherae flavae. — Icon ad naturam expressa brevi in *Flora Batava* in lucem edenda est.

Chenopodium hirsutum. L. (spec. ed. 1. p. 221.) MARSCHALL a BIEBERSTEIN. DC. 2270.

Salsola hirsuta. L. (spec. 323.) W. Fl. Dan.

Ic. Dan. 187. (non optima.)

Flor. *Augusto.* ⊙.

337. *Chenopodium maritimum*, caulibus diffusis, foliis oblongis semiteretibus, floribus axillaribus glomeratis. RS. p. 264.

Folia succulenta. Flores sessiles. Caulis glaber, saepe simplex erectus.

Che-

---

(1) Anne huc referendum *Chenopodium polyspermum var.* foliis oppositis, quam memoravit FAVROD in Fl. Bat. 317?

334. *vaelzadige Ganzevoet*, met gaafrandige eironde en stompe bladen, de steng een weinig liggende, de bijschermpjes gegaffeld ongebladerd, in de oksels der bladen of eindelingsch, de vruchtkelken openstaande. RS.

De bladen overhoeksch. De meeldraden soms maar drie in getal. *Fl. Bat.*

Pl. In de moeshoven op verscheidene plaatsen. G. In Vriesland, Utrecht, Holland en elders. K. Bij Nijmegen. B. Te Heerenveen en bij Sneek in Vriesland. BERGSMA. Bij Amsterdam, Vianen, Heikop, enz. vH.

335. *spitsbladige Ganzevoet*, met eironde gaafrandige spitse tegenovergestelde bladen, de steng regtstandig, de bloemtrossen aarvormende. RS.

Pl. Op enkele plaatsen in bebouwde gronden bij Amsterdam. vH.

** De bladen lijnvormig, half-rolrond.

336. *behaarde Ganzevoet*, takkig, regtstandig-openstaande, ruig, de bladen langwerpig half-rolrond stompachtig, met gepaarde bloemen, in de oksels geplaatst. RS.

De steng is rolrond, een weinig zachtharig. De takken zacht, sappig, aan den top, en vooral nabij de bloemen, zachtharig-grijswit. De bladen sappig, stomp, ongesteeld, niet altoos zoo ruig als de *Flora Danica* vertoont. De bloemen niet altoos gepaard. De kelk plat, zachtharig, ten laatste ongelijk 5-hoekig-stervormig. De helmknopjes geel — Binnen kort zal er in de *Flora Batava* eene naar de natuur geteekende afbeelding van worden uitgegeven.

Pl. In de ziltige moerasgronden aan weerskanten van het Y bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

337. *zee Ganzevoet*, met uitgespreide steng, de bladen langwerpig half-rolrond, de bloemen in de oksels der bladen, gedrongen. RS.

De bladen zijn sappig. De bloemen ongesteeld. De steng onbehaard, dikwijls eenvoudig en regtstandig.

Chenopodium maritimum. L. W. Sm. P. p. 295. DC. 2268. — G. 230. M. p. 87.

Ic. Dan. 489; Engl. 633.

Flor. *Augusto*, *Septembri*. ⊙.

338. *Chenopodium fruticosum*, erectum, fruticosum, foliis semicylindricis obtusiusculis muticis. RS. p. 265.

Frutex elegans sempervirens. Habitus *Salsolae*; sed semina *Chenopodii*, minora quam in *Ch. maritimo*. RS.
Chenopodium fruticosum. MARSCH. a BIEB. DC. 2269. RS.
Salsola fruticosa. L. W. Sm. P. p. 296. — G. 234.
Ic. Engl. 635.
Flor. Julio, Augusto. ♄.

136. BETA. Perigonium (Calyx) 5-partitum, basi ovario semi-adhaerens .... Semen reniforme, basi calyce capsulari involutum. DC. g. 314.

339. *Beta maritima*, floribus geminis, caulibus (basi) decumbentibus, foliis triangularibus petiolatis. P. p. 295.

Folia ovata; radicalia maxima, petiolata; caulina alterna subsessilia. Flores in spicis tenuibus terminalibus foliolosis, sessiles, virides. Stigmata saepe 3.

Beta maritima. L. W. Sm. DC. 2240. RS. p. 292. — G. 231.

Ic. Bat. 233; Dan. 1571; Engl. 285.

Flor. *Augusto*, *Septembri*. ♂. — ♃. Sm.

137. SALSOLA. Perigonium (Calyx) 5-partitum, persistens; laciniis post inflorescentiam appendice scarioso dorso instructis. Stigmata 2-3. Semen solitarium, corculum periphaericum. DC. g. 318.

340. *Salsola Kali*, herbacea patula hirta, foliis subulatis mucronato-spinosis, calycibus solitariis, appendicibus explanatis coloratis. RS. p. 225.

Folia crassa, subtus et margine, ut ipse caulis, scabra et hispida. Flores solitarii sessiles, bracteis ad basin ternis foliaceis spinosis. Calyx post anthesin brevis depressus, appendicibus latissimis rotundatis membranaceis.

Sal-

Pl. Overvloedig op den weg naar de Helder op het Koegras, en aan den zeekant bij 's Gravesande, Enkhuizen en Delfzijl. G. Op verscheidene plaatsen in Vriesland. M. BERGSMA! Aan het strand bij Harderwijk; op de eilanden Wieringen en Texel. R! Te Rockanje bij den Briel. K. In Zeeland. DUMORTIER. Aan het Y bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

338. *heesterachtige Ganzevoet*, regtstandig, heesterachtig, de bladen half-rolrond stompachtig ongewapend. RS.

Deze heester is zeer fraai, altoos groen. De houding als van het *Loogkruid;* doch de zaden als van het geslacht *Ganzevoet*, kleiner dan in den *zee Ganzevoet.* RS.

Pl. Op de eilanden Walcheren en Texel. G.

136. BIET. De kelk is 5-deelig, aan den voet met het vruchtbeginsel half zamenhangende. Het zaad niervormig, met den voet in den zaaddoosvormigen kelk ingewikkeld. DC.

339. *zee Biet*, met gepaarde bloemen, de steng aan den voet nederliggende, de bladen driehoekig, gesteeld. P.

De bladen eirond, de wortelbladen zeer groot en gesteeld; de stengbladen overhoeksch ongesteeld. De bloemen groen, ongesteeld, in dunne eindelingsche aren, van kleine blaadjes voorzien. De stempels dikwijls drie in getal.

Pl. Aan den zeekant bij Helvoetsluis. G. Aan den Kattenburger-haven en aan den Zeedijk naar Zeeburg bij Amsterdam. K. Bij Harlingen. BERGSMA. Op verscheidene plaatsen in de buitendijksche landen aan het Y bij Amsterdam. vH.

137. LOOGKRUID. De kelk 5-deelig, blijvende; de kelkslippen na den bloeitijd met een verdroogd aanhangsel op den rug voorzien. Twee of drie stempels. Een eenzaam zaad; de kiem aan den omtrek van het zaad. DC.

340. *prikkend Loogkruid*, kruidachtig openstaande stekelharig, de bladen elsvormig puntig-gedoornd, de kelken eenzaam, met vlakke gekleurde aanhangsels. RS.

De bladen zijn dik, van onderen en aan den rand, even als de steng, ruw en stekelharig. De bloemen eenzaam ongesteeld, met drie bladvormige en gedoornde schutblaadjes aan den voet voorzien. De kelk is na den bloeitijd kort en nedergedrukt, met zeer breede rondachtige en vliezige aanhangsels.

Salsola Kali. L. W. Sm. P. p. 295. DC. 2275. — G. 232. M. 114.

Ic. Bat. 133; Engl. 634.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙.

341. *Salsola Tragus*, herbacea erecta, foliis subulatis spinosis laevibus, calycibus (solitariis) ovatis. P. p. 295.

Praecedenti affinis. Caulis non semper erectus, sed saepe adscendens, gracilis, superne tantum pubescens. Folia angustiora, quam in *Salsola Kali*, inferiora saltem glabra. Calyx post anthesin subovatus; lobo singulo dorso appendiculo brevi.

Salsola Tragus. L. W. DC. (suppl. 2274). RS. p. 226.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙.

? 342. *Salsola Soda*, herbacea glabra; ramis adscendentibus, foliis semiteretibus (inermibus) acutiusculis, calycibus fructiferis medio transversim carinatis submembranaceis. RS. p. 236.

Planta Europae australis. — An fortasse apud nos cum *Chenopodio maritimo* confusa?

Salsola Soda. L. W. P. p. 295. DC. 2273. — BOERHAAVE apud G. 233.

Flor. Junio. ⊙.

UMBELLIFERAE. (1)

138. ERYNGIUM. Flores capitati. Receptaculum paleaceum. Involucra subspinosa. Corollae inflexae. Fructus paleaceo-squamati. SPRENGEL g. 1156.

343. *Eryngium maritimum*, foliis radicalibus subrotundis plicatis spinosis, superioribus lobatis palmatis amplexicaulibus rigidis, involucris amplis, capitula ovata superantibus, caule decumbente ramoso, paleis tricuspidatis. SPR. p. 322.

Rigiditas et albedo totius plantae insignes. SPR.

Eryn-

(1) Hasce plantas omnes disposui secundum ea, quae habet ill. C. SPRENGEL in ROEMERI et SCHULTESII *Systemate vegetabilium* vol VI. p. XXX. — L. et p. 315. — 628.

Pl. Op vele plaatsen langs den zeekant bij Hophuizen buiten Harderwijk, bij Scheveningen, 's Gravesande, Zandvoort, Wijk op Zee en aan den Zeedijk bij Medemblik. G. Tusschen Harlingen en Roptazijl. M. Bij Katwijk. MULDER. Op verscheidene plaatsen langs de Noordzee-stranden. K. vH.

341. *opgerigt Loogkruid*, kruidachtig regtstandig, de bladen elsvormig gedoornd en glad, de kelk eenzaam, eirond. P.

Eene aan de vorige aanverwante soort. De steng is niet altoos regtstandig, maar dikwijls opgaande, slank, van boven alleen zachtharig. De bladen zijn smaller en, de onderste ten minste, onbehaard. De kelk na den bloeitijd eirondachtig; met een kort aanhangsel op den rug van iedere lob van den kelk.

Pl. Op de duinen aan zee bij het dorp Zandvoort. R. BERGSMA en vH.

? 342. *ongedoornd Loogkruid*, kruidachtig onbehaard; de takken opgaande, de bladen half-rolrond, ongedoornd, spitsachtig, de vruchtkelken bijna vliezig, op het midden dwars-gekield. RS.

Eene plant uit het zuiden van Europa. — Is zij welligt bij ons met de *zee Ganzevoet* verward?

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. † Na BOERHAAVE, zoo ver ik weet, nog nooit in ons land weder gevonden.

SCHERMBLOEMIGEN. (2)

138 KRUISDISTEL. De bloemen kopvormend. De vruchtbodem stoppelig. De omwindsels een weinig gedoornd. De bloemkroon gebogen. De vruchten stoppelig-geschubd SPR.

343. *zee Kruisdistel*, met de wortelbladen rondachtig geplooid en gedoornd, de bovenste gelobd palmvormig stengomvattend en stijf, de omwindsels ruim, grooter dan de eironde bloemhoofdjes, de steng liggende en getakt, de stoppels met drie fijne puntjes. SPR.

Het stijve en witte der geheele plant is zeer kenschetsend. SPR.

Pl. Veel

(2) Deze planten zijn alle gerangschikt volgens de verdeelingen van C. SPRENGEL in het *Systema Vegetabilium* van ROEMER en SCHULTES.

Eryngium maritimum. L. W. Sm. P. p. 299. DC. 3551. — G. 241. M. 118.

Ic. Bat. 143; Dan. 875; Engl. 718.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

344. *Eryngium campestre*, foliis radicalibus subternatis, lobis pinnatifidis, laciniis ovatis, caulinis auriculatis, caule paniculato, involucris integriusculis lineari-lanceolatis pungentibus, capitula (rotundata) superantibus, paleis subulatis. SPR. p. 332.

Folia primum e terra erumpentia saepe integra, alia 2–3-loba, adultiora magis magisque incisa.

Eryngium campestre. L. W. Sm. P. p. 299. DC. 3552. — G. 242.

Ic. Dan. 554; Engl. 57.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

139. SANICULA. Umbella capitata. Involucra oligophylla. Flosculi polygami. Calyces persistentes. Fructus oblongi solidi ecostati, setis uncinatis aut glochidatis obsessi. SPR. g. 1160.

345. *Sanicula Europaea*, foliis inferioribus palmatis, lobis 3-fidis inciso-serratis, flosculis omnibus sessilibus. SPR. p. 339.

Folia radicalia plerumque 7-loba, serraturis setiferis. SCHULTES.

Sanicula Europaea. L. W. Sm. P. p. 303. DC. 3550. — G. 244.

Ic. Dan. 283; Engl. 98.

Flor. Majo. ♃.

140. HYDROCOTYLE. Umbellae imperfectae. Fructus raphe dorsoque angustis, hoc 3-costato, lateribus compressis, subrotundi, cortice plerumque reticulato-venoso. Folia subrotunda (natantia). SPR. g. 1164.

346. *Hydrocotyle vulgaris*, foliis peltatis orbiculatis sublobato-crenatis, umbellis capitatis sub-5-floris. SPR. p. 344.

Hydrocotyle vulgaris. L. W. Sm. P. p. 301. DC. 3557. — G. 243.

Ic. Bat. 62; Dan. 90; Engl. 751.

Flor. *Junio*. ♃.

141. Bu-

Pl. Veel aan den zeekant bij Harderwijk; ook binnen 's Lands te Schagen bij Alkmaar. G. In Vriesland tusschen Harlingen en Roptazijl en elders aan de zeedijken. M. Bij Muiderberg. R. In Zeeland. DUMORTIER. In zandgronden aan de zeekusten van Noord- en Zuid-Holland op verscheidene plaatsen. G. K. vH.

344. *veld Kruisdistel*, met de wortelbladen bijna drievoudig, met vinspletige lobben, eironde slippen, de stengbladen geöord, de steng pluimmakend, de omwindsels bijna gaaf lijn-lancetvormig stekende, grooter dan de rondachtige bloemhoofdjes, elsvormige stoppels. SPR.

De het eerst uit den grond komende bladen zijn dikwijls gaaf, de volgende 2-3-lobbig, en de andere meer en meer ingesneden.

Pl. Op zandige en eenigzins hooge gronden op vele plaatsen door het gansche land.

139. BREUKKRUID. De bloemscherm kopvormend. Het omwindsel van weinige bladen. De bloemen veelslachtig. De kelk blijvende. De vruchten langwerpig, vast, ongeribd, met haakvormige borstels of weerhaakjes bedekt. SPR.

345. *Europeesch Breukkruid*, de onderste bladen palmvormig, met 3-spletige ingesneden-gezaagde lobben, de bloemen alle ongesteeld. SPR.

De wortelbladen meestal 7-lobbig, met borsteldragende zaagtandjes. SCHULTES.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen bij Engelenburg en Uilenpas in Gelderland. G.

140. WATERNAVEL. De bloemschermen onvolmaakt. De vruchten op de zaadnerf en den rug smal, de rug 3-ribbig, met zamengedrukte zijden, rondachtig, de schors meestal netvormig-geäderd. De bladen rondachtig, drijvende. SPR.

346. *gemeene Waternavel*, met schildvormige schijfronde lobachtig-gekartelde bladen, de bloemschermen kopvormig bijna 5-bloemig. SPR.

Pl. Op lage vochtige gronden, vooral die des winters onder water staan, niet zeldzaam.

141. DOOR-

141. Bupleurum. Involucrum platyphyllum, umbellam subaequans. Fructus ovati sive prismatici, solidi, costis 5 obtusiusculis, raphe excavata. Folia (simplicia) linearia, lanceolata, oblonga, subrotunda. spr. g. 1170.

347. *Bupleurum rotundifolium*, involucro universali nullo, foliis perfoliatis subrotundo-ovatis, involucelli foliolis mucronatis. spr. p. 364.
Bupleurum rotundifolium. L. W. Sm. P. p. 304. DC. 3532. — G. 245.
Ic. Engl. 99.
Flor. Julio. ⊙.

142. Pimpinella. Involucrum, nec universale, nec partiale. Fructus ovati solidi glabri, costis 5 obtusiusculis, valleculis planiusculis vittatis. spr. g. 1174.
Stigmata globulosa.

348. *Pimpinella magna*, foliis omnibus pinnatis, foliolis oblongis sublobatis serratis nitidis. spr. p. 384.
Foliola breviter petiolata; ultimum 3-lobum.
Pimpinella magna. L. W. Sm. P. p. 323. DC. 3412. — G. 274.
Ic. Dan. 1155; Engl. 408.
Flor. *Julio*. ♃.

349. *Pimpinella Saxifraga*, foliis pinnatis, foliolis radicalibus subovatis, caulinis angustioribus lanceolato-linearibus. spr. p. 386.
Tota planta glabra vel vix pubescens. Caulis gracilis, parum foliosus, pedalis vel sesquipedalis, omnino glaber.
Pimpinella Saxifraga. L. W. Sm. P. p. 323. DC. 3411. — G. 273. M. 139.
Ic. Engl. 407; Dan. 669.
Var. β. (DC. 3411.) *nigra*, pubescens, foliolis inferioribus ovatis, serratis, sublobatis, superioribus (saepe) abortientibus 3-dentatis. spr. p. 386.
Caulis et folia inferiora pubescentia. Tota planta parumper nigricans.
Pimpinella Saxifraga. ε. spr.
——— *nigra*. W. P. p. 323.
Ic. Jacquin (Austr. t. 395.)
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

143. Ae-

141. DOORWAS. Het omwindsel breedbladig, bijna gelijk met den bloemscherm. De vruchten eirond of kantzuilvormig, vast, met vijf stompachtige ribben, de zaadnerf uitgehold. De bladen eenvoudig, lijnvormig, lancetvormig, langwerpig of rondachtig. SPR.

347. *ovaalbladige Doorwas*, met geen omwindsel, de bladen doorgewassen rondachtig-eirond, de blaadjes van het omwindseltje gepunt. SPR.

Pl. In de koornlanden bij Uilenpas en Hunderen in Gelderland. G.

142. BEVERNEL. Geen omwindsel of omwindseltje. De vruchten eirond vast glad, met vijf stompachtige ribben, de vlakjes gelijk en met bandjes. SPR.

De stempels zijn kogelrond.

348. *groote Bevernel*, de bladen alle gevind, met langwerpige een weinig gelobde gezaagde en glanzende blaadjes. SPR.

De blaadjes zijn kort-gesteeld; het laatste 3-lobbig.

Pl. Buiten Haarlem voorbij de Zandpoort op hooge landen. G. Bij Nijmegen. B. In zandige weilanden te Rheede aan den IJssel. vH.

349. *verschilbladige Bevernel*, met gevinde bladen, de wortelblaadjes eirondachtig, de stengblaadjes smaller lancet-lijnvormig. SPR.

De geheele plant is onbehaard of naauwelijks zachtharig. De steng slank, met weinig bladen, 1 of 1½ voet hoog, geheel onbehaard.

Pl. Bij Waasdorp nabij 's Gravenhage. VERM.! (1)

Versch. β. *zwarte Bevernel*, zachtharig, met de onderste blaadjes eirond, gezaagd, een weinig gelobd, de bovenste, die 3-tandig zijn, dikwijls afwezig. SPR.

De steng en de onderste bladen zijn zachtharig. De geheele plant een weinig zwartachtig.

Pl. Bij Lochem. R! Bij Velsen boven Haarlem in overvloed. vH.

143. ZE-

(1) De groeiplaatsen door DE GORTER, MEESE en anderen vermeld, zijn door mij met opzet niet overgenomen; in de onzekerheid of zij tot de soort zelve of tot hare *verscheidenheid* behoorden.

143. AEGOPODIUM. Calyx integer. Petala inflexo-cordata, inaequalia. Fructus ovali-oblongus, utrinque 3-5-costatus. Involucrum involucellaque nulla. DC. g 572.

Obs. Pertinet secundum SPRENGELIUM (p. XXXV) ad suum genus 1177. *Sison*, cum quo tamen genere nostrum *Aegopodium Podagrariam*, conjungere nequeo, recte monente HOFFMANN (Umb. gen. p. 80.) plantam esse sui generis ab omnibus aliis diversam. cf. SPR. p. 409. in *obs.*

350. *Aegopodium Podagraria*, foliis caulinis summis ternatis ovatis. P. p. 324.

Aegopodium Podagraria. L. W. Sm. DC. 3410.—G. 276. M. 140.

Sison Podagraria. SPR. p. 408.

Ic. Dan. 670; Engl. 940.

Flor. *Junio.* ♃.

144. CARUM. Involucrum 1-phyllum (saepe nullum); involucella nulla. Fructus oblongo-prismaticus, costis 5 dorsalibus obtusiusculis, valleculis sulcatis striatis, raphe lata utrinque costata. SPR. g. 1178.

351. *Carum Carvi.* L. W. Sm. P. p. 323. SPR. p. 414. — G. 272. M. 138.

Seseli Carvi. DC. 3420.

Folia bipinnata, foliolis linearibus acutis. Flores albi. Umbella laxa, involucro 1-phyllo lineari.

Ic. Bat. 267; Dan. 1091; Engl. 1503.

Flor. *Junio.* ♂.

145. OENANTHE. Involucrum nullum; involucella polyphylla. Flosculi saepe radiantes, polygami. Fructus prismatici, costis 5 acutis vel obtusis, apice calyce pistillisque coronati. SPR. g. 1180.

Plantae palustres. Umbellae radiis paucis, umbellulae plerumque globulosae sunt. — Involucrum oligophyllum in *Oenanthe pimpinelloide* observatur.

352. *Oenanthe fistulosa*, stolonifera, caule fistuloso subsimplici, foliis radicalibus bipinnatis, foliolis planis cuneatis lobatis, caulinis pinnatis filiformibus. SPR. p. 418.

Oe-

143. ZEVENBLAD. De kelk is gaaf. De bloembladen gebogen-hartvormig, ongelijk. De vruchten ovaal-langwerpig, aan weerskanten met 3-5 ribben. Geen omwindsel of omwindseltjes. DC.

Aanm. Volgens SPRENGEL behoort het *Zevenblad* tot deszelfs geslacht *Sison*, tot welk geslacht ik echter ons *gemeen Zevenblad* niet kan brengen; daar HOFFMANN hetzelve eene eigensoortige plant noemt, van alle anderen afwijkende.

350. *gemeen Zevenblad*, met de bovenste stengbladen drievoudig eirond. P.

Pl. Langs de wegen, aan heggen enz. gemeen door het gantsche land.

144. KARWEI. Het omwindsel is eenbladig, dikwijls afwezig; geene omwindseltjes. De vruchten langwerpig-kantzuilvormig, met drie stompachtige ribben op den rug, de vlakjes gesleufd en gestreept, de zaadnerf breed, aan weerszijden geribd. SPR.

351. *gemeene Karwei.* L.

De bladen tweewerf-gevind, met lijnvormige spitse blaadjes. De bloemen zijn wit. De bloemscherm wijd, met een 1-bladig, lijnvormig omwindsel.

Pl. In het Broek bij Arnhem; in de weiden om Tiel en te Meinderswijk in de Betuwe; tusschen Amsterdam en Muiden; bij Houten buiten Utrecht; bij Groningen. G. Buiten Franeker. M. BERGSMA! Bij Nijmegen. B. Bij Amsterdam; op het eiland Ameland; bij Everdingen aan de Lek. K. in vele weilanden bij Velp en Rheede in Gelderland. vH.

145. TORKRUID. Geen omwindsel; veelbladige omwindseltjes. De bloempjes dikwijls gestraald, veelslachtig. De vruchten kantzuilvormig, met vijf scherpe of stompe ribben, aan den top met den kelk en de stampertjes gekroond. SPR.

Het zijn moerasplanten. De bloemschermen hebben weinig stralen, de bloemschermpjes zijn meestal kogelrond.— In het *verschilbladig Torkruid* vindt men een omwindsel met weinig bladen.

352. *pijpachtig Torkruid*, met wortelloten, de steng pijpachtig, bijna eenvoudig, de wortelbladen tweewerf-gevind, met vlakke wigvormige gelobde blaadjes, de stengbladen gevind draadvormig. SPR.

Pl. Op

Oenanthe fistulosa. L. W. Sm. P. p. 318. DC. 3440. — G. 261. M. 130.
Ic. Dan. 846; Engl. 363.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.
Var. β. *triflora* (Sm.) minor, umbella 3-radiata.
Oenanthe aquatica triflora caulibus fistulosis. MORISON.
——— ——— *minor* BOERH. LB. I. p. 51.
——— *fistulosa*, β. G. 261. β; vH. (app. n°. 9 β.)
Ic. MORISON, (Hist. sect. 9. t. 7. f. 8.)
Obs. Utrum haec varietas satis a genuina specie distincta sit, non certo scio. Qui illam in loco natali observavit, doct. VAN SPYK VERMEULEN distinctam credit. Haud raro tamen *Oenanthen fistulosam* radiis 2 reperi; radiis 4 vulgo occurrit.

353. *Oenanthe pimpinelloides*, radice tuberosa, foliis bipinnatis, foliolis radicalibus ovato-cuneatis incicis, laciniis mucronatis, caulinis linearibus elongatis canaliculatis integerrimis, pedunculis rigidis, involucro oligophyllo. SPR. p. 419.
Oenanthe pimpinelloides. L. W. Sm. P. p. 318. DC. 3443. — R! p. 442.
Ic. Engl. 347.
Flor. Julio. ♃.

354. *Oenanthe Phellandrium*, caule ramoso fistuloso sulcato, foliis subtripinnatis, foliolis divaricatis ovatis inciso-dentatis, pedunculis axillaribus, involucro nullo. SPR. p. 425.
Umbellae oppositifoliae, (vel terminales), patentes. Involucella polyphylla setacea. Sm.
Oenanthe Phellandrium. DC. 3439.
Phellandrium aquaticum. L. W. Sm. P. p. 318. — G. 262.
Ic. Bat. 83; Dan. 1154; Engl. 684.
Flor. *Julio.* ♂. Sm.

146. APIUM. Involucra et involucella nulla. Fructus ovati solidi, costis 5 obtusiusculis, valleculis rapheque planis. SPR. g. 1181.

355. *Apium graveolens*, caule sulcato ramoso, foliis pinnatis, foliolis caulinis cuneiformibus incisis, umbellis subsessilibus. SPR. p. 429.
Umbella axillaris subsessilis. Flores albidi parvi.
Apium graveolens. L. W. Sm. P. p. 324. DC. 3522. — G. 275. M. p. 87.
Ic. Bat. 268; Dan. 790; Engl. 1210.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♂.

147. MEUM.

Pl. Op vele plaatsen aan de kanten der slooten en in vochtige weilanden.

Versch. β. *driebloemig.* (Sm.) kleiner, met 3-straligen bloemscherm.

Pl. In vochtige weilanden bij Delft. VERM.

Aanm. Ik weet niet zeker, of deze verscheidenheid wezentlijk van de oorspronkelijke soort is onderscheiden. De heer VAN SPIJK VERMEULEN, die dezelve wild gezien heeft, houdt beide voor verschillend. Ik heb echter het *pijpachtig Torkruid* niet zelden met twee stralen aan den scherm gevonden; met vier stralen komt het gewoonlijk voor.

353. *verschilbladig Torkruid*, met knolligen wortel, de bladen tweewerf-gevind, de wortelblaadjes eirond-wigvormig ingesneden, met gepunte slippen, de stengbladen lijnvormig uitgerekt gegroefd gaafrandig, de bloemsteelen stijf, het omwindsel met weinig bladen. SPR.

Pl. In vochtige weilanden in Overijssel; aan den Zeedijk buiten Amsterdam. R!

354. *water Torkruid*, met getakte pijpachtige gesleufde steng, de bladen bijna driewerf-gevind, met wijd uitgespreide eironde ingesneden-getande blaadjes, de bloemsteelen in de oksels der bladen, geen omwindsel. SPR.

De bloemschermen tegen over de bladen, of eindelingsch, openstaande. De omwindseltjes veelbladig borstelvormig. Sm.

Pl. In zoetwaterslooten, algemeen door het gansche land.

146. EPPE. Geen omwindsel of omwindseltjes. De vruchten eirond vast, met vijf stompachtige ribben; de vlakjes en de zaadnerf vlak. SPR.

355. *Sellery Eppe*, met eene gesleufde en getakte steng, de bladen gevind, de stengblaadjes wigvormig ingesneden, de bloemschermen bijna ongesteeld. SPR.

De bloemscherm bijna ongesteeld, in de oksels der bladen. De bloemen witachtig en klein.

Pl. In onze vochtige ziltige gronden op vele plaatsen.

147. Meum (Sison). Involucrum nullum; involucella oligophylla. Fructus prismatici, costis 5 acutis, valleculis planis, raphe excavata. spr. g. 1182.

356. ***Meum inundatum***, caule repente, foliis pinnatis, submersis cappillaribus, foliolis emersis cuneiformibus inciso-trifidis, umbellis bifidis. spr. p. 435.

Sison inundatum. L. W. P. p. 317. — G. 260. M. 129.

Hydrocotyle inundata. Sm.

Sium inundatum. DC. 3454.

Ic. Dan. 89; Engl. 227.

Flor. Majo. ☉.

148. Smyrnium. Involucrum subnullum, aut oligophyllum. Fructus solidi ovati, cortice nigro tricostato, latuscula ex raphe contracta. spr. g. 1183.

Flores flavo-virides. Folia non pinnata.

357. *Smyrnium olusatrum*, foliis ternatis, foliolis ovatis serratis, vaginis foliorum lacero-ciliatis, caule simplici, involucellis brevissimis, floribus polygamis. spr. p. 436.

Smyrnium olusatrum. L. W. Sm. P. p. 322. DC. 3524. — G. 271.

Ic. Engl. 230.

Flor. Majo. ♂.

149. Cachrys (Crithmum). Involucra varia. Fructus cortice suberoso fungoso crasso cinctus. Albumen involutum. spr. g. 1184.

358. *Cachrys maritima*, foliis 3-ternatis, foliolis lineari-lanceolatis carnosis acutiusculis, involucris polyphyllis. spr. p. 442.

Crithmum maritimum. L. W. Sm. P. p. 311. DC. 3480. — G. 254.

Ic. Engl. 819.

Flor. Augusto. ♃.

150. Cicuta. Involucrum subnullum. Fructus ovati solidi, costis 5, cortice in valleculis prominulo. spr. g. 1188.

359. *Cicuta virosa*, foliis tripinnatis, foliolis subternis lanceolatis acutis serratis, umbellis oppositifoliis, involucellis lineari-setaceis. spr. p. 452.

Cicuta virosa. L. W. Sm. P. p. 318. — G. 263. M. 132.

Ci-

147. Dwergeppe. Geen omwindsel; de omwindseltjes met weinig bladen. De vruchten kantzuilvormig, met vijf scherpe ribben, de vlakjes gelijk, de zaadnerf uitgehold. SPR.

356. *moeras Dwergeppe*, met kruipende steng, de bladen gevind, de ondergedoken blaadjes haarvormig, de bovengekomen blaadjes wigvormig ingesneden-driespletig, de bloemschermpjes 2-spletig. SPR.

Pl. In stilstaande zoete wateren aan den duinkant bij den Aardenhout; en buiten Utrecht. G. In natte gruppels en aan de kanten der slooten, omtrent Kuykhorne, Bonte-bok, Ureterp, Deurwolde, Haule, enz. M. Op de Veluwe in het Princenmeer. R! Bij Zeijst en de Bild in het Sticht, VAN DIJK!

148. Schorsvrucht. Het omwindsel genoegzaam niet aanwezig, of van weinig bladen. De vruchten vast, eirond, met eene zwarte drieribbige schors; de zijde, van de zaadnerf af, zamengetrokken. SPR.

De bloemen zijn geelachtig-groen. De bladen niet gevind.

357. *gele Schorsvrucht*, met drievoudige bladen, de blaadjes eirond gezaagd, de bladscheeden gescheurd-gewimperd, de steng eenvoudig, de omwindseltjes zeer kort, de bloemen veelslachtig. SPR.

Pl. Veel op het eiland Texel. G.

149. Zeevenkel. De omwindsels verschillend. De vruchten omgeven van eene kurkachtig-uitgewassen dikke schors. Het kiemwit ingewikkeld. SPR.

358. *dikbladige Zeevenkel*, met dubbel-drievoudige bladen, de blaadjes lijn-lancetvormig vleezig, spitsachtig, de omwindsels veelbladig. SPR.

Pl. In Zeeland. G.

150. Waterscheerling. Het omwindsel genoegzaam niet aanwezig. De vruchten eirond, vast, met 5 ribben, de schors in de vlakjes uitpuilende. SPR.

359. *vergiftige Waterscheerling*, met driewerf-gevinde bladen, de blaadjes genoegzaam drievoudig lancetvormig spits gezaagd, de bloemschermen tegenover de bladen, de bloemschermpjes lijn-borstelvormig. SPR.

Pl. Op verscheidene plaatsen in slooten en moerassen;

Cicutaria aquatica. DC. 3438.

Ic. Bat. 252; Dan. 208; Engl. 479.

Flor. Augusto. ♃.

151. AETHUSA. Involucrum nullum; involucella dimidiata (deflexa). Fructus ovati; cortex in costas acutas prominulas 5 turgescens. SPR. g. 1189.

360. *Aethusa Cynapium*, foliis pinnatis, foliolis pinnatifidis nitidis. P. p. 319.

Involucellae lineari-lanceolatae, umbella longiores.

Aethusa Cynapium. L. W. Sm. DC. 3436. SPR. p. 454. — G. 264. M. 133.

Ic. Bat. 24; Engl. 1192.

Flor. Julio, Augusto. ⊙ Sm.

152. THYSSELINUM (Selinum). Involucra et involucella. Fructus plani, cortice in dorso 3 costas obtusas exhibente, raphe plana. SPR. g. 1194.

Plantae succo lactescente repletae sunt.

361. *Thysselinum palustre*, caule teretiusculo subangulato ramoso, foliis ternato-supradecompositis, foliolis oppositis pinnatifidis, laciniulis lanceolatis albido-mucronatis. SPR. p. 463.

Selinum palustre. L. W. Sm. P. p. 309. DC. 3487. — G. 252. M. 124.

Ic. Dan. 257; Engl. 229.

Var. β. *sylvestris*, terrestris, (minor), foliis minus compositis.

Thysselinum palustre, β. SPR. p. 463.

Selinum sylvestre. L. W. Sm. P. p. 308. DC. 3486. — G. 251.

Ic. Dan. 412.

Flor. *Julio.* ♃ Sm.

Obs. *Selinum sylvestre*, veram esse *Selini palustris* varietatem SPRENGELIUS, experientia 20 annorum doctus, probavit. Umb. Spec. p. 69. SPR. p. 463.

aan het Koningsmeer bij Meerveld op de Veluwe; bij Kuilenburg; om Groningen. G. Veel bij 's Gravenhage. G. Z! Bij Tjetjerk en Wolvega in Vriesland. M.! Tusschen Kampen en Zwol; in de veenen van Waverveen en bij de Voetangel; om Amsterdam; bij Delft en Nooddorp. K. Tusschen Amsterdam en Sloten en bij het dorp Aalsmeer. R! Bij Nijmegen. B. In het Spaarne bij Haarlem. E.

151. Honds-Pieterselie. Geen omwindsel; gehalveerde en nedergebogen omwindseltjes. De vruchten eirond, vast; de schors in vijf scherpe uitpuilende ribjes uitgewassen. spr.

360. *kleine Honds-Pieterselie*, met gevinde bladen, de blaadjes vindeelig glanzend. P.

De omwindseltjes lijn-lancetvormig, langer dan den bloemscherm.

Pl. Buiten Amsterdam op den weg naar Amstelveen; bij 's Gravenhage; Deventer; Zwol. G. Op vele plaatsen in Vriesland. M. Bij Leyden. mulder. K. In het kwartier van Zutphen. K. Bij Nijmegen. B. Bij Delft. verm.! Op verscheidene plaatsen bij Utrecht. vH.

152. Melk-Eppe. Omwindsels en omwindseltjes aanwezig. De vruchten vlak, de schors op den rug van 3 stompe ribjes voorzien, de zaadnerf vlak. spr.

Deze planten hebben een eigen melkachtig vocht.

361. *moeras Melk-Eppe*, met rolrondachtige eenigzins kantige getakte steng, de bladen drievoudig van boven tweewerf-verdeeld, met tegenovergestelde vindeelige blaadjes, de slippen lancetvormig met witte puntjes. spr.

Pl. Overvloedig in de slooten om Tiel; bij Rotterdam; in stilstaande poelen en bijna uitgedroogde slooten in de Sillick in Overijssel. G. Bij Tjetjerk en Bergum en elders in de wouden van Vriesland. M. Bij Hengelo. ehrhart. Bij Harderwijk, Lochem, Zutphen. R. Bij Baarn. Vr. Bij Delft. verm. Op verscheidene plaatsen bij Utrecht: in den krommen Rhijn bij Bunnik; nabij de Bild en Zeyst. vH.

Versch. β: *boschachtige Melk-Eppe*, groeit op den grond, is kleiner, met minder zamengestelde bladen.

Pl. Aan de kanten van boomgaarden, op vochtige schaduwachtige plaatsen, buiten Haarlem, Utrecht, Zwol enz. G. Bij Hulshorst en Oldenbroek op de Veluwe. vG. (mss). Bij Baarn. Vr. Bij Nijmegen. B.

Aanm. Sprengel heeft, door eene ondervinding van

153. DAUCUS. Involucrum pinnatifidum, sive pinnatum. Flores subradiantes. Fructus oblongi, costis 5 aculeatis; angulis interpositis setosis aut pariter aculeolatis. SPR. g. 1196.

362. *Daucus Carota*, hispidus, foliis tripinnatis opacis, foliolis pinnatifidis, laciniis lanceolatis cuspidatis; involucris involucellisque pinnatifidis, umbellam subaequantibus, aculeis rectis, latitudinem fructuum aequantibus. SPR. p. 473.

Daucus Carota. L. W. Sm. P. p. 306. DC. 3500. — G. 248. M. 122.

Ic. Bat. 93; Dan. 723; Engl. 1174.

Flor. *Junio, Julio.* ♂.

Var. β. *sylvestris*, flosculo centrali rubro (purpureo) sterili. P. p. 307.

Var. γ. *rubella*, floribus omnibus pulchre rubellis, flosculo centrali purpureo. — vH.

Obs. Male STEKHOVEN ex omnibus varietatibus, quas exhibet PERSOON, distinctas species formavit.

154. TORILIS (Caucalis). Involucrum obsoletum. Flores aequales. Fructus ovati, costati, undique setis aculeisve tecti. SPR. g. 1197.

363. *Torilis Anthriscus*, strigosa, caule erecto ramoso, foliis bipinnatis, foliolis oblongis inciso-serratis, terminali elongato, involucris minimis. SPR. p. 482.

Caulis scaber. Flores rubicundi.

Torilis Anthriscus. GMELIN (Fl. Bad. I p. 615.)

Tordylium ———— L. — G. 246. M. 120.

Caucalis ———— W. Sm. P. p. 306. DC. 3511.

Ic. Bat. vol. V; Dan. 919; Engl. 987.

Flor. *Junio, Julio.* ♂.

364. *Torilis nodosa*, caule scabro erecto, foliis bipinnatis strigosis, foliolis ovatis pinnatifidis; lacinulis lanceolatis acutis, umbellis axillaribus glomeratis subsessilibus. SPR. p. 485.

Tordylium nodosum. L. — G. 247. M. 121.

Caucalis nodosa. W. Sm. P. p. 306. DC. 3514.

Ic. Engl. 199.

Flor. Majo, Junio. ⊙.

155. SCANDIX. Fructus piramidatus, 5-costatus, nucleo dimidiam fructus longitudinem aequante. Involucrum nullum, vel ejus loco folium caulinum. SPR. g. 1203.

365. *Scan-*

zo jaren, uitgemaakt, dat de *boschachtige Melk-Eppe* eene ware *verscheidenheid* is van de *moeras Melk-Eppe*.

153. PEEN. Het omwindsel is vindeelig, of gevind. De bloemen bijna gestraald. De vruchten langwerpig, met 5 stekelige ribjes, de tusschen geplaatste kantjes met borstels, of met stekels even als op de ribjes. SPR.

362. *gemeene Peen*, stekelharig, met driewerf-gevinde, niet glanzende bladen, de blaadjes vindeelig, met lancetvormige fijnpuntige slippen; de omwindsels en omwindseltjes vindeelig, bijna gelijk met den bloemscherm, de stekels regt, even lang als de vruchten breed zijn. SPR.

Pl. Op drooge gronden en langs de wegen op vele plaatsen, zoo wel op klei- als op zand-gronden.

Versch. β. *boschachtig*, met het middelste bloempje purperkleurig en onvruchtbaar. P.

Pl. Op vele plaatsen bij Amsterdam enz. vH.

Versch. γ. *roodachtig*, met alle de bloempjes fraai roodachtig, het middelste bloempje purperkleurig. vH.

Pl. Aan den Ringdijk bij Amsterdam enz. vH.

Aanm. Het is ten onregte, dat STEKHOVEN *soorten* gemaakt heeft, uit alle de *verscheidenheden*, welke PERSOON van deze plant opgeeft.

154. DOORNZAAD. Het omwindsel flaauw. De bloemen gelijk. De vruchten eirond, geribd, aan alle kanten met borstels of stekeltjes bedekt. SPR.

363. *hegge Doornzaad*, met haarschubjes, de steng regtstandig, getakt, de bladen tweewerf-gevind, de blaadjes langwerpig ingesneden-gezaagd, het eindelingsche blaadje uitgerekt, de omwindsels zeer klein. SPR.

De steng is ruw. De bloemen roodachtig.

Pl. In heggen en langs de wegen op drooge gronden algemeen.

364. *kopvormend Doornzaad*, met eene ruwe regtstandige steng, de bladen tweewerf-gevind met haarschubjes, de blaadjes eirond vindeelig, de slipjes lancetvormig spits, de bloemschermen gedrongen, genoegzaam ongesteeld, in de oksels der bladen. SPR.

Pl. Bij Franeker en elders in Vriesland. M. Op den Maasdijk bij Maassluis. Z!

155. NAALDE-KERVEL. De vrucht is piramidaal, gesnaveld, met vijf ribjes, het zaad zelf half zoo lang als de geheele vrucht. Geen omwindsel, of een stengblad in deszelfs plaats. SPR.

 365. *ak-*

365. *Scandix Pecten*, caule aspero, foliis ternato-decompositis, foliolis linearibus abbreviatis multifidis acutis, fructibus scabriusculis. SPR. p. 501.

Scandis Pecten. L. W. P. p. 319. — G. 265. M. 134.
——— *Pecten veneris*. Sm. DC. 3432.
Ic. Bat. 35; Dan 844; Engl. 1397.
Flor. *Majo*, *Junio*. ⊙.

156. MYRRHIS (Chaerophyllum). Fructus piramidatus, rostratus, costis 5 acutis, pistillis coronatus. Involucrum nullum. SPR. g. 1204.

366. *Myrrhis temula*, caule aspero maculato, geniculis tumidis, foliis subbipinnatis, utrinque hirsutiusculis, foliolis ovatis oblongis incisis denticulatis, involucellis reflexis ciliatis, umbellis nubilibus cernuis. SPR. p. 514.

Chaerophyllum temulum. L. W. P. p. 320. DC. 3430. — G. 269.
Chaerophyllum temulentum. Sm.
Ic. Dan. 918; Engl. 1521.
Flor. *Junio*, Julio. ♂.

157. CHAEROPHYLLUM. Fructus (sub-)conicus ecostatus evittatus glaber, raphe sulcata. Involucrum subnullum. SPR. g. 1205.

367. *Chaerophyllum sativum*, caule glabro, foliis tripartito-decompositis, foliolis ovatis pinnatifidis, axillaribus pubescentibus ternis. SPR. p. 520.

Folia subtus pubescentia. Umbellae pedunculi 3–5.

Chaerophyllum sativum. P. p. 320. DC. 3427.

Scandix Cerefolium. L. W. Sm. — G. 266.

Ic. Engl. 1268.

Flor. *Majo*, ⊙.

368. *Chaerophyllum sylvestre*, caule sulcato striato glabro, geniculis tumidiusculis, foliis tripartito-decompositis, foliolis ovatis pinnatifidis, lacinulis oblongis obtusiusculis, extremis elongatis, umbellis terminalibus, pedunculis glabris, (involucellis ovatis). SPR. p. 521.

Chaerophyllum sylvestre L. W. Sm. P. p. 320. DC. 3425. — G. 268. M. 136.

Ic. Engl. 752.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

158. AN-

365. *akker Naalde-Kervel*, met eene ruwe steng, de bladen drievoudig-tweewerf-verdeeld, de blaadjes lijnvormig kort veelspletig en spits, de vruchten ruwachtig. SPR.

Pl. In de bouwakkers op vele plaatsen.

156. RIBZAAD. De vrucht is piramidaal, gesnaveld, met 5 scherpe ribben, door de stampertjes gekroond. Geen omwindsel. SPR.

366. *ruigachtig Ribzaad*, met eene ruwe gevlekte steng, de knokkels gezwollen, de bladen bijna gevind, aan weerszijden ruigachtig, de blaadjes eirond langwerpig ingesneden fijntandig, de omwindseltjes teruggebogen gewimperd, de bloemschermen voor den bloeitijd nederbuigende. SPR.

Pl. Langs de wegen, op vochtige schaduwachtige plaatsen omtrent Harderwijk, 's Hage, Haarlem, Zwol enz. G. Overal in het kwartier van Zutphen. R. Bij Nijmegen. B. Bij Utrecht en de Bild; op vele plaatsen te Velp en Rheede boven Arnhem. vH.

157. KERVEL. De vrucht bijna kegelvormig, zonder ribjes of bandjes, onbehaard, de zaadnerf gesleufd. Genoegzaam geen omwindsel. SPR.

De bloemen zijn wit. De bladen zeer verdeeld.

367. *tuin Kervel*, met onbehaarde steng, de bladen driedeelig en tweewerf verdeeld, de blaadjes eirond vindeelig, met stompachtige slippen, de bloemsteelen in de oksels der bladen, zachtharig, gewoonlijk drievoudig. SPR.

De bladen zijn van onderen zachtharig. 3-5 Bloemsteelen aan den scherm.

Pl. Koomt op vele akkers en moeshoven van zelfs voort. G. Bij Nijmegen B. Bij Amsterdam op kleigrond aan het IJ, buiten twijfel geheel wild; bij Utrecht. vH.

368. *wilde Kervel*, met eene gesleufde en gestreepte onbehaarde steng, de stengknokkels een weinig gezwollen, de bladen driedeelig en tweewerfverdeeld, de blaadjes eirond vindeelig, de slipjes langwerpig stompachtig, de laatste uitgerekt, de bloemschermen eindelingsch, de bloemsteelen onbehaard, de omwindseltjes eirond. SPR.

Pl. Algemeen aan vele wegen en in de velden.

158. Anthriscus. Fructus conici, muricati, pistillis persistentibus, raphe sulcata. Involucrum subnullum. spr. g. 1206.

369. *Anthriscus vulgaris*, caule laevi, foliis ternato-decompositis, foliolis pinnatifidis, lacinulis obtusis, petiolis pilosis, umbellis oppositifoliis ovato-conicis. spr. p. 524.

Anthriscus vulgaris. P. p. 320.
Scandix Anthriscus. L. W. Sm. — G. 267. M. 135.
Caucalis scandicina. roth. (germ. I p. 121.) DC. 3511.
Ic. Bat. 258; Dan. 863; Engl. 818.
Flor. *Majo*, *Junio.* ⊙.

159. Sium. Fructus subprismaticus, costis 5 obtusis, valleculis subconvexis. Involucra integra. spr. g. 1210.

370. *Sium latifolium*, caule angulato, foliis submersis bipinnatifidis, foliolis infimis decussatis pinnatifidis acuminatis, emersis pinnatis, foliolis lanceolatis, basi inaequalibus, argute serrulatis, umbellis terminalibus. spr. p. 532.
Sium latifolium. L. W. Sm. P. p. 316. DC. 3446. — G. 258. M. 127.
Ic. Bat. 182; Dan. 246; Engl. 204.
Flor. *Julio*, *Augusto.* ♃.

371. *Sium angustifolium*, caule tereti erecto, foliis pinnatis, foliolis incisis inaequaliter (acute) serratis, umbellis pedunculatis oppositifoliis, involucro foliaceo subpinnatifido. spr. p. 533.
Sium angustifolium. L. W. Sm. P. p. 316. DC. 3447. — vG. 19. mulder. p. 38.
—— *nodiflorum.* Fl. Dan. — G. 259. M. 128. (teste van geuns)?
Ic. Dan. 247; Engl. 139. (bona.)
Flor. *Julio*, *Augusto.* ♃.

372. *Sium nodiflorum*, caule procumbente striato, foliis pinnatis, foliolis oblongis, aequaliter serratis, umbellis axillaribus pedunculatis, involucro nullo spr. p. 534.

Umbellae oppositifoliae subsessiles. Involucrum 1-phyllum, saepe nullum.

Si-

158. STEKELZAAD. De vruchten kegelvormig, scherpgeschubd, de stampertjes blijvende, de zaadnerf gesleufd. Genoegzaam geen omwindsel. SPR.

369. *kervelaardig Stekelzaad*, met gladde steng, de bladen drievoudig en tweewerf-verdeeld, de blaadjes vindeelig, de slipjes stomp, de bladsteelen behaard, de bloemschermen tegen over de bladen, eirond-kegelvormig. SPR.

Pl. Op vele plaatsen aan de wegen, en op ruwe, steenachtige gronden.

159. WATER-EPPE. * De vruchten bijna kantzuilvormig, met 5 stompe ribjes, de vlakjes een weinig bolrond. De omwindsels gaaf. SPR.

370. *breedbladige Water-Eppe*, met eene kantige steng, de ondergedoken bladen dubbeld-vindeelig, de onderste blaadjes gekruist vindeelig gespitst, de bovengekomen bladen gevind, met lancetvormige, aan den voet ongelijke, scherp-gezaagde blaadjes, de bloemschermen eindelingsch. SPR.

Pl. Op vele plaatsen aan de kanten der slooten.

371. *smalbladige Water-Eppe*, met eene rolronde regtstandige steng, de bladen gevind, met ingesneden ongelijk en spits gezaagde blaadjes, de bloemschermen gesteeld, tegenover de bladen, het omwindsel bladvormig, bijna vindeelig. SPR.

Pl. In verscheidene slooten en beeken bij Harderwijk. vG. (1) Tusschen Steenekamer en Ermello. EHRHART. In verscheidene slooten onder Wassenaar. MULDER. Bij Delft. VERM. Op verscheidene plaatsen tusschen Amsterdam, Amstelveen en Sloten. BERGSMA en vH. Bij Haarlem. vH.

372. *knoopbloemige Water-Eppe*, met nederliggende en gestreepte steng, de bladen gevind, de blaadjes langwerpig, gelijk-gezaagd, de bloemschermen in de oksels geplaatst gesteeld, geen omwindsel. SPR.

De bloemschermen genoegzaam ongesteeld, tegenover de bladen. Het omwindsel 1-bladig, of dikwerf afwezig. *Pl.*

---

(1) De *onzekere* groeiplaatsen, welke DE GORTER en MEESE opgeven, zijn met opzet weggelaten.

Sium nodiflorum. L. W. Sm. P. p. 316. DC. 3443. — MULDER. p. 38.

Ic. Engl. 639.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

373. *Sium repens*, caule prostrato radicante, foliis pinnatis, foliolis subrotundis angulato-dentatis, involucro oligophyllo lanceolato. SPR. p. 534.

Umbella pedunculata subradicalis. Fructus rotundatus, compressus, sulcatus.

Sium repens. L. W. Sm. P. p. 316. DC. 3449.

Ic. Dan. 1514; Engl. 1431.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

374. *Sium Bulbocastanum*, radice tuberosa globosa, caule tereti ramoso, foliis decompositis, foliolis linearibus cuspidatis integerrimis canaliculatis subbifidis, involucro polyphyllo subulato. SPR. p. 538.

Bunium Bulbocastanum. L. W. Sm. P. p. 308. DC. 3495. — G. 249.

Ic. Dan. 220.

Flor. Majo. ♃.

160. CONIUM. Fructus ovati solidi, costis 5 obtusis, immaturis crenulatis, valleculis planis. Involucra et involucella. SPR. g. 1211.

375. *Conium maculatum*, caule glaberrimo maculato, foliis tripinnatis, foliolis lanceolatis pinnatifidis, lacinulis lanceolatis subintegris. SPR. p. 545.

Conium maculatum. L. W. Sm. P. p. 308. — G. 250. M. 123.

Cicuta major. DC. 3494.

Ic. Bat. 104; Engl. 1191.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♂.

161. LIGUSTICUM. Fructus ovato-oblongus, costis 5 acutis, valleculis sulcatis. Involucrum et involucella varia. SPR. g. 1212.

376. *Ligusticum Levisticum*, caule tereti striato, foliis ternato-decompositis, foliolis obovatis cuneatis, inciso-dentatis, lucidis, subcoriaceis. SPR. p. 547.

Flores flavidi. Caules plures 5-7-pedales. Involucra e foliolis 6-8 lanceolatis membranaceis, reflexis, ut involucella minora. Semina subincurva, sulcis 3 parallelis, margine submembranacea. SCHULTES.

Ligusticum Levisticum. L. W. P. p. 314. — G. 256.

Angelica ——— DC. 3460.

Ic.

Pl. In sommige slooten onder Wassenaar; bij Choxhorn. MULDER. Aan de Haarlemmermeer bij Sloten. R! Bij Haarlem K. E! Bij Nijmegen. B. Bij 's Gravenhage. Z! Op verscheidene plaatsen bij Amsterdam aan den Amstel; aan den weg naar Sloten enz. BERGSMA en vH.

373. *kruipende Water-Eppe*, met nederliggende wortelmakende steng, de bladen gevind, de blaadjes rondachtig hoekig-getand, het omwindsel lancetvormig, van weinig bladen. SPR.

De bloemscherm is gesteeld, bijna uit den wortel voortkomend. De vruchten rondachtig, zamengedrukt en gesleufd.

Pl. In slooten bij Amsterdam aan den weg naar Sloten. BERGSMA en vH.

374. *knollige Water-Eppe*, met knolligen kogelronden wortel, de steng rolrond getakt, de bladen tweewerf-verdeeld, de blaadjes lijnvormig fijnpuntig gaafrandig gegroefd, bijna tweespletig, het omwindsel veelbladig elsvormig. SPR.

Pl. Bij Loosduinen, Monster, de Zandpoort en omtrent Velsen in de zaailanden. G.

160. SCHEERLING. De vruchten zijn eirond, vast, met vijf stompe ribjes, de nog onrijpe gekarteld, de vlakjes gelijk. Omwindsels en omwindseltjes aanwezig. SPR.

375. *gevlekte Scheerling*, met geheel onbehaarde en gevlekte steng, de bladen driewerf-gevind, met lancetvormige vindeelige blaadjes, de slipjes lancetvormig, bijna gaaf. SPR.

Pl. Veel aan de wegen, aan slootskanten enz. Ook op brakke en slechte gronden. — Geene plant is gemeener om Amsterdam.

161. LAVAS. De vruchten eirond-langwerpig, met vijf scherpe ribjes, de vlakjes gesleufd. De omwindsels en omwindseltjes verschillend. SPR.

376. *groote Lavas*, met eene rolronde gestreepte steng, de bladen drievoudig en tweewerf-verdeeld, de blaadjes omgekeerd-eirond wigvormig, ingesneden-getand, glanzende, bijna lederachtig. SPR.

De bloemen zijn geelachtig. Verscheidene stengen van 5 tot 7 voeten hoog. De omwindsels bestaan uit 6-8 lancetvormige vliezige blaadjes, even als de kleinere omwindseltjes, teruggebogen. De zaden een weinig krom, met drie evenwijdige sleuven, aan den rand een weinig vliezig. SCHULTES. *Pl.*

Ic. SCHKUHR. (handb. t. 68.)

Flor. Julio. ♃.

162. PEUCEDANUM. Fructus plani marginati, costis dorsalibus 3 aut 5 obtusis, valleculis rapheque parallelo-vittatis. Involucrum subnullum aut oligophyllum. SPR. g. 1215.

577. *Peucedanum officinale*, caule tereti ramoso, foliis quinquies 3-partitis, foliolis lineari-filiformibus flaccidis, involucro oligophyllo caduco, pedicellis fructu longioribus. SPR. p. 565.
Flores lutei. Fructus elliptici.
Peucedanum officinale. L. W. Sm. P. p. 310. DC. 3518. — G. 253. M. 125.
Ic. Engl. 1767.
Flor. Junio. Julio. ♃.

163. HERACLEUM. Fructus compressi, membranaceo-marginati, costis 3 dorsalibus obtusis, vallecularum raphesque vittis clavatis. Flores subradiantes. Involucrum nullum. SPR. g. 1216.

378. *Heracleum Sphondylium*, foliis pinnatis bijugis, scabro-hirsutis, dentatis, foliolis lateralibus sinuatis, extremo 3-lobo palmato acutiusculo, floribus albidis subdifformibus, fructibus glabriusculis. SPR. p. 572.
Heracleum Sphondylium L. W. Sm. P. p. 314. DC. 3476. — G. 255.
Ic. Engl. 939.
Flor. *Julio.* ♂.
Obs. Flores pulchre roseos in nonnullis speciminibus, propre pagum *Naaldwijk* lectis observavit doct. VAN SPYK VERMEULEN.

164. PASTINACA. Fructus ovalis compressus marginatus, costis dorsalibus obsoletis, sive potius striis et vittis interjectis tenuissimis, raphes duabus magis conspicuis. Involucra nulla, involuccellis subnullis. SPR. g. 1217.

Flores lutei.

379. *Pastinaca sativa*, caule sulcato, foliis pinnatis, nitidis, subtus pubescentibus, foliolis oblongis obtusis crenato-dentatis, basi incisis, extremo 3-lobo. SPR. p. 583.

Pastinaca sativa. L. W. Sm. P. p. 322. DC. 3525. — G. 270. M. 137.

Ic.

Pl. In de duinen van den Weligen-berg tusschen Haarlem en Bennebroek en elders. G. Buiten Amsterdam aan den Ringdijk, misschien uit de tuinen ontvlugt. R.

162. VARKENSVENKEL. De vruchten zijn vlak, gerand, niet gevleugeld, met 3 of 5 stompe ribjes op den rug, de vlakjes en de zaadnerf met evenwijdige bandjes. Het omwindsel afwezig of van weinig bladen. SPR.

377. *gewone Varkensvenkel*, met eene rolronde getakte steng, de bladen vijfvoudig 3-deelig, de blaadjes lijn-draadvormig slap, het omwindsel van weinig bladen en afvallende, de bloemsteeltjes langer dan de vruchten. SPR.

De bloemen zijn geel. De vruchten ovaal.

Pl. Aan wegen en slootskanten te Bergum, Oostermeer, Langweer, Heerenveen enz. in Vriesland. M.

163. BEERENKLAAUW. De vruchten zamengedrukt, vliezig-gerand, met drie stompe ribjes, de vlakjes en de zaadnerf met knodsvormige bandjes. De bloemen bijna gestraald. Geen omwindsel. SPR.

378. *ruige Beerenklaauw*, de bladen met twee paren gevind, ruwachtig-ruig, getand, de zijblaadjes gegolfd, het uiterste 5-lobbig palmvormig spitsachtig, de bloemen witachtig, eenigzins ongelijkvormig, de vruchten genoegzaam onbehaard. SPR.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen niet zeldzaam.

Aanm. In sommige planten, nabij het dorp Naaldwijk gevonden, merkte de heer VAN SPYK VERMEULEN fraai rozenroode bloemen op.

164. PASTINAKE. De vruchten ovaal zamengedrukt vlak gerand, de ribjes op den rug flaauw, of liever streepen met tusschenliggende zeer dunne bandjes, de ribjes der zaadnerf meer zigtbaar. Geene omwindsels, en bijna geene omwindseltjes. SPR.

De bloemen zijn geel.

379. *moes Pastinake*, met eene gesleufde steng, de bladen gevind, glanzend, van onderen zachtharig, met langwerpige stompe kartelig-getande, aan den voet ingesneden blaadjes, het uiterste 3-lobbig. SPR.

Pl. In de weiden en aan de kanten der akkers, ook bij de wegen, omtrent Harderwijk, 's Hage, Haarlem, Utrecht; overvloedig in het lage land van het Goregt buiten

Ic. Bat. vol. V; Dan. 1206; Engl. 556.

Flor. *Julio.* ♂.

Var. β. *arvensis* foliis pubescentibus pinnatis, foliolis ovatis sublobatis, impari 3-lobo. P. p. 322.

Pastinaca sativa β. *arvensis.* MULDER p. 40.

Flor. Julio. ♂.

? 380. *Pastinaca Anethum*, caule simplici tereti, foliis decompositis glabris glaucis, foliolis lineari-filiformibus integerrimis. SPR. p. 587.

Anethum graveolens. L. W. P. p. 323. — G. (Fl. Zutph. p. 21.) vG. 20.

Ic. Dan. 1572.

Flor. Julio, Augusto. ⊙.

165. ANGELICA. Fructus subcompressi, costis 3 acutis alatis, valleculis sulcatis, margine membranaceo. Involucrum nullum. SPR. g. 1220.

381. *Angelica sylvestris*, caule superne cano pubescente, foliis bipinnatis, foliolis ovatis acutis serratis, basi subbilobis, floribus albidis. SPR. p. 600.

Angelica sylvestris. L. W. Sm. P. p. 315. — G. 257. M. 126.

Imperatoria ——— DC. 3422.

Ic. Bat. 311; Engl. 1128.

Flor. *Augusto.* ♃.

382. *Angelica carvifolia*, caule sulcato acutangulo, foliis ternato-decompositis, foliolis trifido-pinnatifidis, oblongo-lanceolatis, albido-mucronatis, pistillis fructus reflexis. SPR. p. 606.

Involucrum e foliolo unico, rarius pluribus, subinde omnino nullo; involucellis e foliolis angustis 5-10 —. Sub hoc nomine tres diversas species latere, suspicatur ill. RETZIUS (Obs. bot. II. p. 16.) cf. SCHULTES p. 606 in *observ.*

Selinum carvifolia L. W. P. p. 309. DC. 3490.

Ic. Dan. 667; JACQUIN (Fl. Austr. t. 16.)

Flor. *Junio.* ♃

3. *Trigynia.*

166. VIBURNUM. Calyx parvus, 5-fidus. Corolla campanulata, 5-loba. Stamina 5, laciniis corollae alterna. Bacca 1-sperma. DC. g. 568.

ten Groningen. G. In Vriesland zoo op de klei als in de wouden. M. Bij Schorel in Noord-Holland; bij Zutphen. R. Langs de zandakkers van Heemskerk en de Breesaap en in de duinen bij Katwijk. K. Bij Nijmegen B. Bij Arnhem; wijk te Duurstede; bij Amsterdam in menigte op den ringdijk en op meer andere plaatsen. vH.

Versch. β. *akker Pastinake*, met zachtharige gevinde bladen, de blaadjes eirond, een weinig gelobd, het uiterste 3-lobbig, P.

Pl. Bij Leijden, Endegeest, Oestgeest en elders. MULDER. Bij 's Gravesande. Z.

? 380. *dille Pastinake*, met eene eenvoudige rolronde steng, de bladen tweewerf-verdeeld onbehaard en blaauwgroen, de blaadjes lijn-draadvormig gaafrandig. SPR.

Pl. Bij Zutphen. G. bij vG.

165. ANGELICA. De vruchten een weinig zamengedrukt, met drie scherpe en gevleugelde ribjes, de vlakjes gesleufd, met vliezigen rand. Geen omwindsel. SPR.

381. *bosch Angelica*, met de steng van boven grijs en zachtharig, de bladen dubbeld-gevind, de blaadjes eirond spits gezaagd, aan den voet bijna 2-lobbig, de bloemen witachtig. SPR.

Pl. Op schaduwrijke gronden op vele plaatsen.

382. *karweibladige Angelica*, met eene gesleufde scherpkantige steng, de bladen drievoudig en tweewerf-verdeeld, de blaadjes driespletig-vindeelig, langwerpig-lancetvormig, met een witachtig puntje, met de stampertjes van de vrucht teruggebogen. SPR.

Het omwindsel bestaat uit één blaadje, zelden uit meer en is somwijlen geheel afwezig; de omwindseltjes bestaan uit 5-10 smalle blaadjes. — RETZIUS vermoedt, dat er onder dezen naam drie onderscheiden soorten schuilen.

Pl. In weilanden te Rheede boven Arnhem. vH.

3. *Driestijligen.*

166. SNEEUWBAL. De kelk is klein, 5-spletig. De bloemkroon klok-vormig, 5-lobbig. 5 Meeldraden, met de slippen der bloemkroon afwisselend. Eene 1-zadige bes. DC.

383. *Viburnum Opulus*, foliis 3-lobis acuminato-dentatis, petiolis glandulosis glabris. P. p. 327.

Viburnum Opulus. L. W. Sm. DC. 3403. RS. VI, p. 635. — G. 277.

Ic. Dan. 661; Engl. 332.

Flor. Junio. ♄.

167. Sambucus. Calyx parvus 5-fidus. Corolla rotata 5-loba. Stamina 5, laciniis corollae alterna. Bacca 1-locularis, 3-sperma. DC. g. 569.

384. *Sambucus Ebulus*, cymis (sub-) 3-partitis, stipulis foliaceis ovatis, caule herbaceo. P. p. 328.

Folia opposita impari-pinnata, foliolis basi inaequalibus. Stipulae foliaceae magnae. Flores omnes pedicellati, triste incarnati. Sm.

Sambucus Ebulus. L. W. Sm DC. 3404. RS. p. 639. — G. 278. M. 141.

Ic. Dan. 1156; Engl. 475.

Flor. Julio. ♃.

385. *Sambucus nigra*, cymis 5-partitis, stipulis 2 utrinque setaceis, foliis pinnatis, foliolis ovatis serratis, caule arboreo. P. p. 328.

Folia opposita impari-pinnata, foliolis plerumque 5 basi subaequalibus. Flores lactei, plerumque pedicellati. Sm.

Sambucus nigra. L. W. Sm. DC. 3405. RS. p. 639. — G. 279. M. 142.

Ic. Dan. 545; Engl. 476.

Flor. *Junio*. ♄.

Var. β. *laciniata*, foliis bipinnatis, pinnis ternatis, foliolis lanceolatis incisis. P. p. 328.
Sambucus nigra, β. G. 279, β.
Sambucus nigra, ε. RS. p. 639.

383. *gewone Sneeuwbal*, met 3-lobbige gespitst-getande bladen; de bladsteelen klierachtig en onbehaard. P.

Pl. Bij de Geldersche Toorn, Engelenborch, in Elderik, Wehl, in het graafschap Zutphen; buiten Harderwijk; in het Haagsche bosch; in den Herkeloer- en Salkerwaard; op de Mickelhorst en te Onnen bij Groningen. G. Bij Nijmegen. B. Bij Haarlem, Velsen en Wassenaar. K. Algemeen bij het dorp Doorn. DUBOIS. In de bosschen van Bunnik bij Utrecht. vH.

167. VLIER. De kelk is klein en 5-spletig. De bloemkroon radvormig 5-lobbig. Vijf meeldraden, met de slippen der bloemkroon afwisselend. Eene 1-hokkige, 3-zadige bes. DC.

384. *lage Vlier*, met bijna 3-deelige bijschermen, de steunblaadjes bladvormig eirond, de steng kruidachtig. P.

De bladen zijn tegenovergesteld oneven-gevind, de blaadjes aan den voet ongelijk. De steunblaadjes bladvormig en zeer groot. De bloemen allen gesteeld, dof vleeschkleurig. Sm.

Pl. Overvloedig langs den weg tusschen Gend en Bemmel; te Ochten en Ommeren en aan den dijk tusschen Lienden en Kesteren in de Betuwe; buiten Harderwijk; bij Terwolde; bij Delft, Buren, Leerdam en Henkelom; tusschen Odijk en Werkhoven; om Wijk te Duurstede en bij Cothen en Bunnik in het Sticht. G. Buiten Leeuwarden en omtrent Huijsum en Oostermeer in Vriesland. M. Bij Endegeest en Rijnsburg. MULDER. Nijmegen. B.

385. *zwarte Vlier*, met 5-deelige bijschermen, twee borstelvormige steunblaadjes aan weerskanten, de bladen gevind, de blaadjes eirond, gezaagd, de steng boomachtig. P.

De bladen zijn tegenovergesteld oneven-gevind, de blaadjes meestal vijf in getal en gelijk aan den voet. De bloemen wit, meestal gesteeld. Sm.

Pl. In bosschen en aan ruige wallen, bij vervallene gebouwen en op kerkhoven op vele plaatsen; overvloedig in de duinen bij Haarlem, Heemstede en Katwijk. G. Op verscheidene plaatsen in de duinen van Holland. K. MULDER. vH. Bij Nijmegen. B. Bij Arnhem, Rheede, enz. vH.

Versch. β. *diep ingesneden*, met dubbeld-gevinde bladen, de vinnen drievoudig, met lancetvormige ingesneden blaadjes. P.—G.

168. CORRIGIOLA. Calyx 5-partitus, persistens, laciniis membranaceis margine albidis. Petala 5 calyci aequalia. Stamina corolla breviora. Semen 1, triquetrum, calyce connivente tectum. DC. g. 623.

386. *Corrigiola littoralis*, decumbens, foliis linearibus (subspatulatis), floribus pedunculatis, calycibus margine membranaceis P. p. 330.

Corrigiola littoralis. L. W. Sm. DC. 3636. RS. p. 683. — G. 280.

Ic. Dan. 334; Engl. 668.

Flor. *Julio.* ⊙.

169. ALSINE. Calyx 5-partitus. Petala 5 bifida. Stamina 3-8. Capsula 1-locularis, 3-6-valvis. DC. g. 775.

387. *Alsine media*, caule latere alterno piloso, petalis 2-partitis, foliis ovato-cordatis. P. p. 330.
Alsine media. L. W. DC. 4383. RS. p. 680. — G. 281.
Stellaria media. Sm.
Ic. Bat. 282; Dan. 525; Engl. 537.
Flor. *per totam aestatem.* ⊙.
Var. β. Alsine aquatica major. BAUH. (pin. 251.)
Alsine media, β. G. 281. β.

4. *Tetragynia.*

170. PARNASSIA. Calyx 5-partitus. Petala 5. Nectaria 5 cordata, ciliata apicibus globosis. Capsula 4-valvis, 1-locularis. Receptacula parietalia. Semina membranaceo-marginata. P. g. 745.
388. *Parnassia palustris*, foliis radicalibus cordatis, nectariis multisetis. P. p. 331.

Flores pulchre albi, terminales.

Parnassia palustris. L. W. Sm. DC. 4290. RS. p. 695. — G. 282.

Ic. Bat. 63; Dan. 584; Engl. 82.

Flor. *Augusto, Septembri.* ♃.

5. *Pen-*

168. RIEMPJES. De kelk is 5-deelig, blijvende, met vliezige aan den rand witachtige slippen. Vijf bloembladjes, gelijk met den kelk. De meeldraden korter dan de bloemkroon. Eén driekantig zaad, door den toeluigenden kelk bedekt. DC.

386. *zand Riempjes*, nederliggende, met lijnvormige (bijna spatelvormige) bladen, de bloemen gesteeld, de kelk aan den rand vliezig. P.

Pl. Aan den oever van den ouden IJssel bij Keppel; aan de zandvaart bij het Kraaijenest buiten Haarlem; aan de Bild buiten Utrecht op zandige gronden. G. Tusschen Poppen en Hengelo. EHRHART. Bij Nijmegen. B. Aan de zandige dorre wegen bij den Landeweerd in het kwartier van Zutphen. R! Bij Heelsom en Rinckom in Gelderland. vH.

169. MUUR. De kelk is 5-deelig. Vijf tweespletige bloembladen. 3-8 Meeldraden. De zaaddoos 1-hokkig, 3-6-kleppig. DC.

387. *gemeene Muur*, de steng aan de zijden overhoeksch-behaard, de bloembladen 2-deelig, de bladen eirond-hartvormig. P.

Pl. Overal en in alle soorten van gronden.

Versch. β. onzeker. — G.

4. *Vierstijligen.*

170. PARNASKRUID. De kelk is 5-deelig. Vijf bloembladen. Vijf honigbakjes, hartvormig en gewimperd met kogelronde topjes. De zaaddoos 4-kleppig, 2-hokkig. De vliezig-gerande zaden, aan de wanden der zaaddoos vastgehecht. P.

388. *moerassig Parnaskruid*, met hartvormige wortelbladen, de honigbakjes met vele borsteltjes. P.
De bloemen zijn fraai wit, eindelingsch.

Pl. In de vochtige landen tusschen 's Heerenloo en Telg; in het veen tusschen Hartskamp en Essen op de Veluwe; op de heide bij Selhem in het graafschap Zutphen. G. Overvloedig in de vochtige duinvalleijen van Holland. G. K. vH. In vochtige veenachtige weilanden bij Lochem in het Verwoldsche broek. R! In vochtige zandgronden tusschen Amersfoort en Bunschoten; bij Hoeflaken en Koelhorst; bij Niekerk op de Veluwe; in de duinen van Rockanje en Oostvoorn bij den Briel. K. In Zeeland. DUMORTIER. Te Brummen bij Zutphen. vH.

5. *Pentagynia.*

171. ARMERIA. Involucrum tubulosum, scariosum, reflexum.... Calyx communis polyphyllus; proprius 1-phyllus, integer, plicatus, scariosus. Corolla infundibuliformis; petala basi coalita, inferne angustata. Filamenta basi connata. Capsula oblonga membranacea evalvis 5-cuspidata, tecta calyce. Semen 1 oblongum, funiculo longo pendulum. Receptaculum paleaceum. RS. g. 1267.

Inflorescentia semper capitata, scapo simplici. RS.

389. *Armeria vulgaris*, scapo tereti glabro aspero, calycis communis foliolis exterioribus acutis, foliis linearibus planis obtusis. RS. VI, p. 771.
Calycis proprii laciniae plus minus mucronatae.
Armeria vulgaris. W. (enum.)
Statice Armeria. W. (spec.)
——— ——— *major.* H. KEW. 2 Ed, II, p. 179.
Flor. Julio, Augusto. ♃.

390. *Armeria maritima*, scapo tereti pubescente, calycis communis foliolis obtusis; foliis linearibus planis obtusis, basi ciliatis. RS. p. 772.
In meis speciminibus ad ripam Yae, locis omnino salsis, prope Amstelodamum lectis: scapus subscaber, superne praecipue pubescens, folia basi neutiquam ciliata, calycis proprii laciniae, maxima parte scariosae, subacutae.
Armeria maritima. W. (enum.)
Statice Armeria. L. Sm. P. p. 332. DC. 2318, α. — G. 283 M. 144.
——— ——— β. W. (Spec.)
Ic. Bat. 174; Dan. 1092; Engl. 226.
Flor. *Majo*, *Junio.* ♃.
Obs. Quid *Statice Armeria.* β. GORTERI, sive, Caryophyllus montanus minor. BAUH. pin. 211?

172. STATICE. Calyx 1-phyllus, inferus, integer, plicatus, campanulatus vel infundibuliformis, limbo membranaceo, apice dentato. Corolla plerumque 5-petala, subinde 1-petala. Filamenta tubo petalisve adhaerentia. Styli 5, raro 3 distincti. Capsula 1-sperma evalvis, calyce persistente (tecta), membranacea... RS. g. 1268.

Inflorescentia *panicula* vel *corymbus* e spicis secundis, floribus 2-3-bracteatis. RS.

391. *Sta-*

5. *Vijfstijligen.*

171. STRANDKRUID. Het omwindsel is buisvormig, verdroogd, omgebogen. De algemeene kelk veelbladig; de bijzondere 1-bladig, gaaf, geplooid; verdroogd. De bloemkroon trechtervormig; de bloembladen aan den voet zamengegroeid en versmald. De helmdraden aan den voet zamengegroeid. De zaaddoos langwerpig vliezig, zonder klepjes, met vijf fijne punten, door den kelk bedekt. Een langwerpig zaad, aan eene lange streng afhangende. De vruchtbodem stoppelig. RS.

De bloeiwijze is altoos kopvormend, met eene eenvoudige bloemsteng. RS.

389. *onbehaard Strandkruid*, met eene rolronde onbehaarde en ruwe bloemsteng, de buitenste blaadjes van den algemeenen kelk spits; de bladen lijnvormig vlak stomp. RS.

De slippen van den bijzonderen kelk zijn eenigzins gepunt.

Pl. Bij Nijmegen. B. Tusschen Baarn en Naarden. vH.

390. *zee Strandkruid*, met eene rolronde zachtharige steng, de blaadjes van den algemeenen kelk stomp; de bladen lijnvormig vlak stomp, aan den voet gewimperd. RS.

In mijne exemplaren, aan den oever van het Y buiten Amsterdam, op ziltigen grond geplukt, is de bloemsteng een weinig ruw, van boven voornamelijk zachtharig, de bladen aan den voet volstrekt niet gewimperd, de slippen van den bijzonderen kelk grootendeels verdroogd, een weinig spits.

Pl. Veel bij Harderwijk in de Mehen; aan den zeekant buiten Naarden; op de stranden van Zeeland. G. Tusschen Harlingen en Dijkshoek in Vriesland. M. Overvloedig op het eiland Texel. R! In het Koegras bij de Helder; bij Muiderberg. K. Op zeer vele plaatsen aan het Y bij Amsterdam. vH.

Aanm. Waarvoor moet de *verscheidenheid* gehouden worden, welke DE GORTER n°. 285. vermeldt?

172. LIMOENKRUID. De kelk is 1-bladig, om het vruchtbeginsel, gaaf, geplooid, klok- of trechtervormig, met eenen vliezigen aan den top getanden boord. De bloemkroon gewoonlijk 5-bladig, somwijlen 1-bladig. De helmdraden aan de buis of de bloembladen vastgehecht. Vijf, of zelden 3, gescheiden stijltjes. De zaaddoos 1-zadig, zonder klepjes, door den blijvenden kelk bedekt, vliezig. De bloeiwijze is als eene pluim of eene bloemtuil, zamengesteld uit eenzijdige aren, de bloemen met 2-3 schutblaadjes. RS.

591. *Statice Limonium*, scapo paniculato tereti, foliis margine undulatis, oblongis, glabris, obtusis, subtus mucronatis, laevibus, enervibus. RS. p. 777.
Flores cyanei, bracteati.
Statice Limonium. L. W. Sm. P. p. 333. DC. 2321. — G. 284. M. 145.

Ic. Dan. 315; Engl. 102.

Flor. Julio, *Augusto*. ♃.

Var. β. Limonium parvum, bellidis minoris folio. BAUH. pin. 192. — G. 284. β.

178. LINUM. Calyx persistens, 5-partitus. Petala 5 unguiculata. Stamina basi subcoalita; squamulae 5, staminibus alternae. Capsula globosa, mucronata, multivalvis. Semina ovata compressa. DC. g. 783.

* Foliis sparsis.

392. *Linum usitatissimum*, foliolis calycinis ovatis acutis 3-nervibus, petalis crenatis, foliis lanceolatis, caule subsolitario. RS. p. 736.
Folia calycina acuminata, glabra, margine membranacea et subciliata. Capsula acuminata. RS.
Linum usitatissimum. L. W. Sm. P. p. 334. DC. 4446. — G. 285. M. 146.
Ic. Engl. 1357.
Flor. *Julio*. ⊙.

** Foliis oppositis; floribus albis.

593. *Linum catharcticum*, foliis obovato-lanceolatis integerrimis, caule superne dichotomo, petalis acutis. RS. p. 756.

Linum catharcticum. L. W. Sm. P. p. 336. DC. 4452. — G. 286.

Ic. Dan. 851; Engl. 382.

Flor. *Junio*, *Julio*, *Augusto*. ⊙.

6. *Hexa-*

391. *pluimvormend Limoenkruid*, met eene pluimvormende rolronde bloemsteng, de bladen, aan den rand golvende, langwerpig, onbehaard, stomp, van onderen gepunt, glad en ongenerfd. RS.

De bloemen zijn staalblaauw, met schutblaadjes.

Pl. Overvloedig aan het zeestrand achter 's Gravesande; op het Koegras op den weg naar de Helder; op de Zeeuwsche schorren veel op het eiland van Terneuze. G. Tusschen Harlingen en Dijkshoek in Vriesland. M. Bij de Helder. E!.

Versch. β. onzeker. — G.

Pl. Aan den zwartewatersdijk bij Hasselt. G.

---

173. Vlas. De kelk is blijvende, 5-deelig. Vijf bloembladen, van nageltjes voorzien. De meeldraden aan den voet een weinig zamengegroeid; vijf honigschubjes, met de meeldraden afwisselende. De zaaddoos kogelrond, gepunt, veelkleppig. De zaden eirond en zamengedrukt. DC.

* De bladen verspreid.

392. *gewoon Vlas*, met eironde spitse 3-nervige kelkblaadjes, de bloembladen gekarteld, de bladen lancetvormig, de steng genoegzaam onverdeeld. RS.

De kelkblaadjes zijn gespitst, onbehaard, met vliezigen en een weinig gewimperden rand. De zaaddoos gespitst. RS.

Pl. Onder de haver en garst op verscheidene plaatsen. G. In Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Bij Arnhem en Rheede op sommige plaatsen tusschen de bouwlanden. vH.

** De bladen tegenovergesteld; de bloemen wit.

393. *purgeer Vlas*, met omgekeerd eirond-lancetvormige gaafrandige bladen, de steng van boven gegaffeld, de bloembladen spits. RS.

Pl. Op vochtige plaatsen langs den duinkant bij 's Hage; overvloedig tusschen Velsen en Beverwijk; ook in den Salkerwaard bij Kampen. G. Bij Haarlem; in Gelderland op vochtige heidevelden; in Amfen. R. Bij den Wildenborch bij Zutphen. K. Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS. Bij Franeker. BERGSMA! In den Aardenhout, bij Velsen, Overveen en elders in vochtige duinvalleijen bij Haarlem. vH.

6. *Hexagynia.*

174. DROSERA. Calyx 5-fidus. Petala 5 (marcescentia). Capsula 1-locularis, apice 3-5-valvis. Semina plurima. — Folia pilis glandulosis obsita. P. g. 751.

394. *Drosera rotundifolia*, foliis orbiculatis radicalibus, scapo racemoso erecto. RS. VI, p. 760.
Styli 6. Stigmata clavata. Capsula 5-valvis.
Drosera rotundifolia. L. W. Sm. P. p. 336. DC. 4291. — G. 288. M. 148.
——— *longifolia.* Engl. Bot.
Ic. Dan. 1028; Engl. 868.
Flor. *Julio*, Augusto. ♃.

395. *Drosera longifolia*, scapis radicatis adscendentibus, foliis ovalibus erecto-patentibus, stigmatibus emarginatis. RS. p. 761.
Styli 3-9. Stigmata dentata. Capsula 3-4-valvis. — Differt a *Drosera anglica* HUDS. praecipue foliis minoribus, stigmatibus emarginatis. Pulchra varietas *caulescens*, caule semipedali, folia et scapum in summo gerente prostat in herbario REINWARDTII.
Drosera longifolia. L. W. Sm. P. p. 337. DC. 4292. — G. 289. M. 149.
——— *intermedia.* HAYNE in SCHRADER Journ. 1800. I, p. 37. — R! p. 442.
——— *rotundifolia.* Engl. Bot.
Ic. Dan. 1093; Engl. 867.
Flor. *Julio*, Augusto. ☉.

7. *Polygynia.*

175. MYOSURUS. Calyx 5-phyllus, deciduus, basi porrectus. Nectaria (petala) 5, lingulata, petaliformia. Semina numerosa, in receptaculo longo caudaeformi. P. g. 758.

396. *Myosurus minimus*, foliis integerrimis linearibus. P. p. 341.

Myosurus minimus. L. W. Sm. DC. 4660. RS. VI. p. 800. — G. 290. M. 150.

Ic. Bat. 73; Dan. 406; Engl. 435.

Flor. *Majo.* ☉.

GE-

6. *Zesstijligen.*

174. ZONNEDAUW. De kelk is 5-spletig. Vijf verwelkende bloembladen. De zaaddoos 1-hokkig, met 3-5 klepjes aan den top. Vele zaden. — De bladen met klierachtige haartjes bezet. P.

394. *rondbladige Zonnedauw*, met schijfronde wortelbladen, de bloemsteng trosdragend en regtstandig. RS.

Er zijn zes stijltjes. De stempels knodsvormig. De zaaddoos 3-kleppig.

Pl. Op vochtige veenachtige heidegronden op vele plaatsen.

395. *langbladige Zonnedauw*, met uit den wortel opgaande bloemstengen, de bladen ovaal regtstandig-openstaande, de stempels uitgerand. RS.

Er zijn 3-9 stijltjes. De stempels getand. De zaaddoos 3-4-kleppig. — Dezelve verschilt van de *Engelsche Zonnedauw* inzonderheid door zijne kleinere bladen en uitgerande stempels. In het *Herbarium* van den Hoogleeraar REINWARDT is er eene fraaije *verscheidenheid* voorhanden, met eene steng van een half voet hoog, aan den top de bladen en de bloemsteng dragende.

Pl. Op vochtige veenachtige heidegronden op vele plaatsen, met de vorige.

7. *Veelstijligen.*

175. MUIZENSTAART. De kelk is 5-bladig, afvallend, aan den voet verlengd. Vijf tongvormige bloembladvormige honigbakjes (bloembladen.) Vele zaden, op eenen langen staartvormigen vruchtbodem. P.

396. *gras Muizenstaart*, met gaafrandige lijnvormige bladen. P.

Pl. Op vochtige zandige velden buiten Harderwijk, Hattem, Naarden, Haarlem, Zwol, Groningen, en elders in den voorzomer tusschen het jonge koorn G. Bij Franeker. M. Tusschen Amersfoort en Soest; buiten 's Hage; bij Rotterdam. K. Bij Baarn. Vr. Bij Leyden. MULDER. Algemeen tusschen het jonge koorn om Utrecht bij Houten en Driebergen; ook te Heikop boven Vianen. vH.

GE-

GENERA HEXANDRIAE.

1. *Monogynia* (stylus 1.)

*** Perigonium simplex, corollaceum. Capsula.**

I. Corolla supera.
a. Corolla 6-partita, laciniis 3 interioribus externis duplo brevioribus. — *Galanthus.*

b. Corolla aequaliter 6-partita. — *Narcissus.*

II. Corolla infera. Semina rotundata vel angulosa. Stigma unicum.
a. Flores umbellati terminales, e spatha bivalvi orti. — *Allium.*

b. Flores non spathacei, lutei aut albo-virides. Filamenta basi dilatati. — *Ornithogalum.*

c. Flores non spathacei, coerulei. Filamenta basi non dilatata. — *Hyacinthus.*

III. Corolla infera. Semina plana. Stigmata 3.

a. Corollae divisiones basi non nectariferae. — *Tulipa.*
b. ——— laciniae basi fovea nectariferae. — *Fritillaria.*

**** Perigonium simplex, corollaceum. Bacca.**

A. Folia setacea fasciculata. — *Asparagus.*

B. Folia plana lata.
a. Corolla globosa vel cylindrica, 6-dentata. — *Convallaria.*
b. ——— campanulata 4-6-partita. Stamina 4. Stylus 2-fidus. — *Mayanthemum.*

*** Pe-

GESLACHTEN DER ZESHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

* Het bloemdek eenvoudig, bloembladvormig. Eene zaaddoos.

I. De bloemkroon boven het vruchtbeginsel.
  a. De bloemkroon 6-deelig, met de drie binnenste slippen tweemaal korter, dan de buitenste. — *Sneeuwbloem.*
  b. — ——— 6-deelig, met evengroote slippen. — *Narcis.*

II. De bloemkroon om het vruchtbeginsel. De zaden gerond of kantig. Eén stempel.
  a. De bloemen eindelingsch in eenen bloemscherm bijeengeplaatst, met eene tweekleppige bloemscheede. — *Look.*
  b. — ——— zonder bloemscheede, geel of witachtig-groen van kleur. De helmdraden aan den voet verbreed. — *Vogelmelk.*
  c. — ——— zonder bloemscheede, blaauw van kleur. De helmdraden aan den voet niet verbreed. — *Hyacinth.*

III. De bloemkroon om het vruchtbeginsel. De zaden vlak. Drie stempels.
  a. De deelen der bloemkroon zonder honigbakjes aan den voet. — *Tulp.*
  b. De slippen der bloemkroon met eene honigdragende groeve aan den voet voorzien. — *Kievietsbloem.*

** Het bloemdek eenvoudig, bloembladvormig. Eene bes.

A. De bladen borstelvormig, in bosjes vereenigd. — *Aspersie.*

B. De bladen vlak en breed.
  a. De bloemkroon kogel- of rolrond, met zes tandjes. — *Dalkruid.*
  b. — ——— klokvormig 4-6-deelig. Vier meeldraden. Het stijltje 2-spletig. — *Meibloem.*

*** Het

*** Perigonium simplex, glumaceum. Capsula.

I. Flores sessiles in spicam teretem lateralem dispositi. — *Acorus.*

II. Flores omnes pedunculati.

A. Ovarium piramidale. Filamenta lanuginosa persistentia. — *Narthecium.*

B. Ovarium variae formae. Filamenta tenera non persistentia (Cyperaceae).

a. Capsula 3-locularis. Folia subteretia, glabra. — *Juncus.*

b. Capsula 1-locularis. Folia plana hinc inde pilosa. — *Luzula.*

**** Perigonium duplex. Calyx et corolla.

a. Calyx 6-phyllus. Bacca ovata, cylindrica. — *Berberis.*

b. Calyx 12-dentatus. Capsula 2-locularis, non dehiscens. — *Peplis.*

3. *Trigynia.* (styli 3.)

I. Semen (cariopsis) 3-angulare; calycis laciniis interioribus obtectum. — *Rumex.*

II. Capsula.

a. Stamina brevissima. Styli nulli. — *Triglochin.*

b. Stamina conspicua. Styli longissima. Corolla tubo longissimo bulbo innascens. — *Colchicum.*

5. *Polygynia.* (styli plures.)

Alisma. Calyx 3-phyllus. Petala 5. Capsulae plures aggregatae 1-spermae.

VI. HEXANDRIA.

1. *Monogynia.*

176. Galanthus. Perigonium (corolla) 6-partitum; laciniis 3 interioribus externis duplo brevioribus emarginatis. Stigma simplex. DC. g. 247.

397. *Galanthus nivalis.* L. W. Sm. P. p. 349. — G. 291.

Ic.

*** Het bloemdek eenvoudig, kafbladig. Eene zaaddoos.

I. De bloemen zijn ongesteeld in eene rolronde zijdelingsche aar geplaatst. — *Kalmus.*

II. — ——— alle gesteeld.

A. Het vruchtbeginsel piramidaal. De helmdraden wolachtig, blijvende. — *Narthecium.*

B. —— ————— van verschillenden vorm. De helmdraden zijn tenger, niet blijvende (Biezen.)

a. De zaaddoos is 3-hokkig. De bladen bijna rolrond en onbehaard. — *Bloembies.*

b. — ——— is 1-hokkig. De bladen vlak, hier en daar behaard. — *Veldbies.*

**** Het bloemdek dubbeld: een kelk en eene bloemkroon.

a. De kelk 6-bladig. Eene eironde of rolronde bes. — *Berberis.*

b. — —— 12-tandig. Eene 2-hokkige, niet openberstende zaaddoos. — *Peplis.*

2. *Driestijligen.*

I. Eén driekantig zaad, door de binnenste kelkslippen bedekt. — *Zuring.*

II. Eene zaaddoos.

a. De meeldraden zeer kort. Geene stijltjes. — *Zoutgras.*

b. — ———— duidelijk zigtbaar. Zeer lange stijltjes. De bloemkroon met eene zeer lange buis uit den bol uitgroeijende. — *Tijdeloos.*

3. *Veelstijligen.*

Water-weegbree. De kelk 3-bladig. Drie bloembladen. Vele getropte 1-zadige zaaddoosjes.

VI. *ZESHELMIGEN.*

1. *Eenstijligen.*

176. Sneeuwbloem. De bloemkroon is 6-deelig; met de drie binnenste slippen tweemaal korter dan de buitenste en uitgerand. De stempel eenvoudig. DC. 397. *vroege Sneeuwbloem.* L.

Pl. Me-

Ic. Bat. 14; Engl. 19.

Flor. *Martio.* ♃.

Obs. *Leucoium aestivum*, dubia indigena, indicatur a SCHUURMANS STEKHOVEN. p. 144 et 145.

177. NARCISSUS. Perigonium (corolla) infundibuliforme, limbo patente 6-partito; corona (nectarium) ad faucem petaloidea cylindrica vel campanulata integra aut divisa. Stamina tubo inserta, intra coronam latitantia. DC. g. 245.

398. *Narcissus Pseudonarcissus*, spatha 1-flora, corona campanulata erecta undulata, segmenta ovata aequante. DC. 1980.

Narcissus Pseudonarcissus. L. W. Sm. P. p. 350. — G. 292.

Ic. Bat. 246; Engl. 17.

Flor. Aprili. ♃.

178. ALLIUM. Flores umbellati, terminales, e spatha bivalvi orti. Perigonium (corolla) 6-partitum, saepius patens. Stigma simplex. Capsula triquetra, loculis profunde bipartitis; axi filiformi post valvularum dehiscentiam superstite. DC. g. 242.

* Foliis caulinis planis.

399. *Allium carinatum*, umbella bulbifera pauciflora, foliis linearibus carinatis, spatha longa inaequaliter bicorni. DC. g. 1954.

Stamina omnia simplicia, corolla longiora.

Allium carinatum. L. W. Sm. P. p. 356. — G. 293.

Ic. Engl. 1658.

Flor. Julio. ♃.

** Foliis caulinis teretibus.

400. *Allium vineale*, umbella bulbifera globosa, foliis teretibus fistulosis, caule tereti. DC. 1976.

Stamina alterna 3-cuspidata, corolla longiora.

Allium vineale. L. W. Sm. P. p. 356. — G. 294. M. 151.

Ic. Bat. 113; Engl. 1974.

Flor. *Julio.* ♃.

401. *Al-*

Pl. Menigvuldig in de boschjes bij Velsen. G. Op vele plaatsen bij Edam. SIX. (mss.) Op sommige plaatsen bij Leyden. MULDER. K. In den Aardenhout bij Haarlem. OUKERKE bij G. p. 549. Bij Haarlem en Delft. K. Bij Overveen. R. In het bosch van Renswoude in het Sticht. DUBOIS.

Aanm. De *Leucoium aestivum*, eene twijfelachtige inlandsche plant, is bij Valkenburg buiten Leyden gevonden door SCHUURMANS STEKHOVEN.

177. NARCIS. De bloemkroon trechtervormig, met openstaanden 6-deeligen boord; aan de keel derzelve is eene bloembladvormige, rolronde of klokvormige, gave of verdeelde honigkroon. De meeldraden zijn in de bloembuis ingeplant en in de honigkroon verborgen. DC.

398. *gemeene Narcis*, met eene 1-bloemige bloemscheede, de honigkroon klokvormig regtstandig golvende, even groot als de eironde slippen der bloemkroon. DC.

Pl. Te Velsen. DEUTZ. bij G. Omtrent Zwol. BRUMAN. (Zwoll. 16.) Te Leyden; bij Wassenaar, Oestgeest, Sassenheim en Lisse. K. Bij Endegeest en Rhijnsburg. MULDER.

178. LOOK. De bloemen zijn eindelingsch in eenen bloemscherm bijeengeplaatst, met eene 2-kleppige bloemscheede. De bloemkroon 6-deelig, dikwijls openstaande. De stempel eenvoudig. De zaaddoos 3-kantig, met diep-2-deelige hokjes; eene draadvormige spil na het openbersten der klepjes overblijvende. DC.

* De stengbladen vlak.

399. *gekielde Look*, met eenen boldragenden schraalbloemigen scherm, de bladen lijnvormig en gekield, de bloemscheede lang en met twee zeer ongelijke hoornen. DC.

De meeldraden zijn alle onverdeeld en langer dan de bloemkroon.

Pl. In den Salkerwaard. G.

** De stengbladen rolrond.

400. *wijngaards Look*, met eenen boldragenden kogelronden bloemscherm, de bladen rolrond en pijpachtig, de steng rolrond. DC.

De meeldraden zijn om den anderen met drie fijne puntjes en langer dan de bloemkroon.

Pl. Op zandachtige en eenigzins drooge gronden, aan heggen en wallen op vele plaatsen.

401. *Allium oleraceum*, umbella bulbifera laxa, foliis semiteretibus sulcatis scapo tereti. DC. 1968.
Umbella pauciflora. Spatha longa, inaequaliter 2-3-cornis, foliolis basi ventricosis. Stamina omnia simplicia.
Allium oleraceum. L. W. Sm. P. p. 357. — dG. 25.
Ic. Dan. 1456; Engl. 488.
Flor. Julio. ♃.

*** Foliis caulinis nullis.

402. *Allium ursinum*, umbella capsulifera plana (aut hemisphaerica), foliis ovato-lanceolatis petiolatis, scapo subtriquetro. DC. 1966.

Flores lactei. Petioli ad basim vaginantes.

Allium ursinum. L. W. Sm. P. p. 357. — G. 295. M. 152.

Ic. Dan. 757; Engl. 122.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

? 403. *Allium Schoenoprasum*, umbella capsulifera conferta, foliis teretibus subulato-filiformibus, scapos nudos caespitosos aequantibus. DC. 1973.
Flores pallide purpurei. — Recte jam DE GEER dubitat utrum haec planta vere sit indigena.
Allium Schoenoprasum. L. W. Sm. P. p. 358. — dG. 26.
Ic. Dan. 971.
Flor. Junio. ♃.

179. FRITILLARIA. Perigonium (corolla) campanulatum 6-partitum, laciniis basi fovea nectarifera ovata excavatatis. DC. g. 233.
404. *Fritillaria Meleagris*, foliis alternis linearibus canaliculatis, caule 1-floro. P. p. 359.
Corolla nutans, ut plurimum albo purpureoque tessellata.
Fritillaria Meleagris. L. W. Sm. DC. 1907.
Ic. Dan. 972; Engl. 622.
Var. β. floribus albis. DC.
Fritillaria Meleagris var. *praecox*. P. p. 359.
Flor. *Aprili*, *Majo*. ♃.

180. TULIPA. Perigonium (corolla) campanulatum, 6-petalum aut 6-partitum, laciniis basi non nectariferis. Stigmata crassa sessilia. Capsula oblonga, 3-gona. DC. g. 232.
Semina plana. Stylus nullus.

405. *Tu-*

401. *moes Look*, met eenen boldragenden wijden bloemscherm, de bladen half-rolrond en gesleufd, de steng rolrond. DC.

De scherm is schraalbloemig. De bloemscherm lang, met 2-3 ongelijke hoornen, en aan den voet buikige blaadjes. De meeldraden alle onverdeeld.

Pl. Bij 's Hertogenbosch. B!

*** Geene stengbladen.

402. *das Look*, met eenen zaaddoos-dragenden vlakken of half-kogelronden bloemscherm, de bladen eirond-lancetvormig en gesteeld, de bloemsteng bijna 3-kantig. DC.

De bloemen zijn melkwit. De bladsteelen met eene scheede aan den voet voorzien.

Pl. In de duinen bij 's Hage; buiten Haarlem achter Bloemendaal; veel omtrent Maarsen. G. Bij Balk en Wijkel in Vriesland. M. Buiten Leyden. K. Bij Groningen. VAN DER KOLK! In heggen te Overveen buiten Haarlem. E. vH.

? 403. *bies Look*, met eenen zaaddoos-dragenden gedrongen bloemscherm, de bladen rolrond els-draadvormig, even lang als de naakte en zodevormende bloemstengen. DC.

De bloemen zijn bleek paarsch. — Met regt twijfelde reeds DE GEER, of deze plant wel in der daad *inlandsch* ware.

Pl. Op de waarden langs de Lek bij Hagesteijn. dG.

179. KIEVITSBLOEM. De bloemkroon klokvormig 6-deelig, de slippen aan den voet van eene eironde honig-dragende groeve voorzien. DC.

404. *gewone Kievitsbloem*, met overhoeksche lijnvormige en gegroefde bladen, de steng 1-bloemig. P.

De bloemkroon is knikkende, meestal met wit en paarsch als een dambord gekleurd.

Pl. Op een vochtig weiland bij Baambrugge, ver van het dorp, gevonden door J. NIJHOFF!

Versch. β. met witte bloemen. DC.

Pl. Bij de vorige. J. NIJHOFF!

180. TULP. De bloemkroon klokvormig, met zes bloembladen of zes slippen, zonder honigbakjes aan den voet. De stempels dik en ongesteeld. De zaaddoos langwerpig, 3-kantig. DC.

405. *Tulipa sylvestris*, caule 1-floro glabro, flore (luteo) subnutante, petalis lanceolato-acuminatis, apice barbatis, staminibus basi hirsutis. DC. 1903.

Tulipa sylvestris. L. W. Sm. P. p. 360. — vH. app. 10.

Ic. Dan. 375; Engl. 63.

Flor. *Aprili.* ♃.

181. Ornithogalum. Perigonium (corolla) 6-partitum persistens, basi connivens, superne patens. Staminum 6 filamenta segmentis corollae exterioribus insita, saepius basi dilatata; interdum bicuspidata. DC. g. 241.

* Floribus luteis.

406. *Ornithogalum luteum*, scapo angulato, basi 1-phyllo, pedunculis umbellatis (simplicibus) glabris, corollae laciniis lanceolatis. DC. 1942.
Ornithogalum luteum. L. W. Sm. P. p. 363. — G. 296.
——— *pratense*. P. (in Usteri Ann. V. p. 8. t. 2. f. 1.)
Ic. Dan. 378; Engl. 21.
Flor. Aprili. ♃.

407. *Ornithogalum minimum*, scapo angulato nudo, foliis radicalibus planis, pedunculis umbellatis subramosis pubescentibus, corollae laciniis lanceolatis acutis. DC. 1943.
Ornithogalum minimum. L. W. P. p. 363. — G. 297.
——— *arvense*. P. (in Usteri Ann. V. p. 8. t. 1. f. 2.)
Ic. Dan. 1331.
Flor. Aprili. ♃.

** Floribus albis, linea viridi in dorso cujusque laciniae.

408. *Ornithogalum umbellatum*, racemo subcorymboso paucifloro, filamentis subulatis, pedunculis bracteis longioribus. DC. 1948.

Flo-

405. *gele Tulp*, met eene 1-bloemige onbehaarde steng, de bloem geel en een weinig knikkende, de bloembladen lancetvormig-gespitst, aan den top gebaard, de meeldraden ruig aan den voet. DC.

Pl. Veelvuldig om het slot van Hagesteijn. SIX bij vH. In Ferweradeel en bij Weidum in Vriesland. BEUCKER ANDREAE. In het jaar 1824 in de maand April bij Hagesteijn weder gevonden door mijnen vriend C. A. BERGSMA! Dezelve is volgens overlevering in vroegeren tijd door menschenhanden aldaar geplant, doch kan thans, na dat zij meer dan 50 jaren op dezelfde plaats welig is blijven voortgroeijen en zich zelfs verder verspreid heeft, buiten twijfel als eene *inlandsche* plant worden beschouwd. Zie mijne *Synopsis*. app. n°. 10.

181. VOGELMELK. De bloemkroon is 6-deelig blijvend, aan den voet toebuigend, van boven openstaande. De helmdraden van drie der meeldraden zijn op de buitenste slippen der bloemkroon ingeplant, dikwijls aan den voet verbreed, soms met twee fijne puntjes. DC.

* De bloemen geel.

406. *gele Vogelmelk*, met eene kantige bloemsteng, met één blad aan den voet, de bloemsteelen onverdeeld en onbehaard, schermvormend, de slippen der bloemkroon lancetvormig. DC.

Pl. In de moeshoven bij Harderwijk en in de koornlanden bij Zwol. G.

407. *kleine Vogelmelk*, met eene kantige naakte bloemsteng, de wortelbladen vlak, de bloemsteelen een weinig getakt zachtharig, schermvormend, de slippen der bloemkroon lancetvormig en spits. DC.

Pl. Onder de vorige, doch niet zoo veel. G.

** De bloemen wit, met eene groene streep op het midden van iedere slip der bloemkroon.

408. *schermbloemige Vogelmelk*, met eenen bijna tuilvormenden schraalbloemigen tros, de helmdraden elsvormig, de bloemsteelen langer dan de schutblaadjes. DC.

De bloemen zijn regtstandig; de onderste bloemsteelen zeer lang.

Flores erecti, pedunculis inferioribus longissimis.

Ornithogalum umbellatum. L.W.Sm. P. p. 364. — G. 298.

Ic. Dan. 1266; Engl. 130.

Flor. Aprili, Majo. ♃.

409. *Ornithogalum nutans*, floribus racemosis secundis pendulis, filamentis staminum alternis majoribus bicornibus. DC. 1949.

Flores magni, pedunculis bracteis duplo brevioribus.

Ornithogalum nutans. L.W. P. p. 365. — G. 299
Ic. Bat. 243; Dan. 912; Engl. 1997.
Flor. Majo. ♃.

182. NARTHECIUM. (P.) Perigonium (corolla) 6-partitum. Filamenta lanuginosa persistentia. Ovarium piramidale. Stylus brevis. Capsula 3-locularis, 3-valvis; semina numerosa, ovato-oblonga, utrinque appendiculata. DC. g. 209. (Abama).

410. *Narthecium ossifragum*, (P.) foliis ensiformibus, floribus laxe spicatis subsessilibus (flavis.) DC. 1852.

Narthecium ossifragum. Sm. P. p. 370.

Anthericum ossifragum. L. Fl. Bat. — G. 300. M. 153.

Abama ossifraga. DC.

Ic. Bat. 222; Dan. 42; Engl. 535.

Flor. Julio, Augusto. ♃.

183. ASPARAGUS. Perigonium (corolla) liberum 6-partitum. Bacca 3-locularis, loculis 2-spermis. DC. g. 210.
Folia setacea, fasciculata.

411. *Asparagus officinalis*, caule herbaceo tereti erecto ramosissimo, foliis setaceis fasciculatis, floribus saepe abortu diclinis, pedunculis medio articulatis. DC. 1853.

Asparagus officinalis. L.W. Sm. P. p. 370. — G. 301.
Ic. Bat. 155; Dan. 805; Engl. 339.
Flor. *Junio.* ♃.

Var. β. *maritimus*, caule adscendente, pedunculis articulatis, nodulo flori approximato. vH.
Asparagus officinalis, β. Sm. — vH. app. 11.

Obs.

Pl. Bij Nijmegen, Arnhem, Harderwijk, Haarlem; langs den kleiweg tusschen Utrecht en Maarsen en bij de hofstede Vechtstroom; bij den Voetangel aan den Amstel; bij Leeuwarden, Zwol, enz. G. Te Muiden. R! Bij Leyden. K. Op den stadswal te Franeker. BERGSMA! Bij Groningen. VAN DER KOLK! Bij Utrecht VAN DIJK! Op verscheidene plaatsen bij Haarlem. E. Te Bennebroek bij Haarlem; de Bild buiten Utrecht. vH.

409. *knikkende Vogelmelk*, met trosvormende eenzijdige hangende bloemen, de helmdraden om den anderen grooter en tweehoornig. DC.

De bloemen zijn groot; de bloemsteelen tweemaal korter dan de schutblaadjes.

Pl. Op verscheidene plaatsen bij Leyden. G. MULDER. K. Bij 's Gravenhage en Voorburg; buiten Haarlem. K. In den Haarlemmerhout en bij Overveen onder de boomen. R! E!

182. NARTHECIUM. De bloemkroon is 6-deelig. De helmdraden wolachtig en blijvende. Het vruchtbeginsel piramidaal. Het stijltje is kort. De zaaddoos 3-hokkig, 3-kleppig; de zaden talrijk, eirond-langwerpig, met aanhangseltjes aan weerszijden. DC.

410. *moeras Narthecium*, met zwaardvormige bladen, de bloemen geel, bijna ongesteeld, in eene wijde aar. DC.

Pl. Overvloedig buiten Harderwijk op den Gagelkamp; zeer gemeen in de veenen bij Haren en elders in de provincie Groningen en Ommelanden. G. Op de Bergummer-heide en elders in de wouden van Vriesland. M. Bij Lauteren in de weilanden; in de veengronden bij Staveren. R! Onder Woudenberg en Leusden in het Sticht. K. Bij Nijmegen. B. Bij Noordwolde in Vriesland. BERGSMA!

183. ASPERSIE. De bloemkroon is vrij, 6-deelig. De bes 3-hokkig, met 2-zadige hokjes. DC.

De bladen zijn borstelvormig, in bosjes vereenigd.

411. *gewone Aspersie*, met eene kruidachtige rolronde regtstandige sterkgetakte steng, de bladen borstelvormig, in bosjes vereenigd, de bloemen dikwerf door misdraging tweehuizig, de bloemsteeltjes in het midden geleed. DC.

Pl. Algemeen in de duinen van Noord- en Zuid-Holland.

Versch. β. *zeekants Aspersie*, met opgaande steng, de bloemsteeltjes geleed, het leedje na bij de bloem geplaatst. vH.

Pl. In de duinen tusschen Haarlem en Overveen. DE HAAN en vH. Op de duinen bij 's Gravenhage. Z!

 Aanm.

Obs. Anno 1821 cum amico W. DE HAAN primum reperi hanc varietatem prope pagum *Overveen* atque indicavi in Synopsi app. 11. (quo loco legatur *observatio.*) Anno 1824 eodem loco constantem plantam iterum vidi.

184. CONVALLARIA. Perigonium (corolla) globosum vel cylindricum, 6-dentatum. Bacca globosa, ante maturitatem maculata, 3-locularis, loculis 1-spermis. DC. g. 213.

* Corolla globoso-campanulata.

412. *Convallaria majalis*, scapo nudo, foliis ovato-lanceolatis, floribus racemoso-spicatis pedicellatis nutantibus. DC. 1862.

Convallaria majalis. L. W. Sm. P. p. 372. — G. 302. M. 154.

Ic. Bat. 6; Dan. 854; Engl. 1035.

Flor. *Majo.* ♃.

** Corolla cylindrica.

413. *Convallaria Polygonatum*, caule ancipiti, foliis ovato-lanceolatis alternis amplexicaulibus, pedunculis axillaribus subunifloris (saepe bifloris; bacca obscure coerulea.) DC. 1859.

Convallaria Polygonatum. L. W. P. p. 373. — G. 303. (1)

Ic. Bat. 94; Dan. 377; Engl. 280.

Flor. Majo, *Junio.* ♃.

414. *Convallaria multiflora*, caule tereti, foliis alternis amplexicaulibus ovato-ellipticis, pedunculis axillaribus multi-(2-6-)floris, bacca rubra. DC. 1861.

Con-

---

(1) GORTERUS hanc speciem cum sequente confudit, quamobrem loca natalia quae tradit, non memoravimus.

Aanm. In het jaar 1821 heb ik met mijnen vriend W. DE HAAN het eerst deze verscheidenheid bij het dorp Overveen gevonden en in mijne *Synopsis* vermeld. In het jaar 1824 heb ik haar op genoemde plaats standvastig dezelfde wedergevonden.

184. DALKRUID. De bloemkroon kogel- of rolrond, 6-tandig. De bes kogelrond, voor hare rijpwording gevlekt, met drie eenzadige hokjes. DC.

* De bloemkroon kogelrond - klokvormig.

412. *klokvormig Dalkruid*, met eene naakte bloemsteng, de bladen eirond-lancetvormig, de bloemen trosaarvormend gesteeld en knikkende. DC.

Pl. In Gelderland bij Barneveld; op Klarenbeek bij Arnhem; in het Haagsche bosch en den Haarlemmerhout; bij Amersfoort; buiten Groningen en elders op schaduwachtige plaatsen. G. In Zwartzenburgs-bosch, bij Kuijkhorne in Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Aan den berg bij Rheenen; in het mast- en liesbosch bij Breda; in verscheidene bosschen om Arnhem; te Driebergen en de Bild bij Utrecht. K. Bij Nijmegen. B. Bij Baarn. Vr. Bij Endegeest en het huis te Warmond. MULDER.

** De bloemkroon rolrond.

413. *witwortelig Dalkruid*, met eene tweekantige steng, de bladen eirond-lancetvormig overhoeksch stengomvattend, de bloemsteelen, in de oksels geplaatst, genoegzaam 1-bloemig (meest 2-bloemig; de bes donkerblaauw.) DC. (2)

Pl. Op de duinen van Bloemendaal en Overveen; buiten 's Gravenhage op de duinen. K. vH. Bij Nijmegen. B. Bij het dorp Heemstede; op de Amersfoortsche heide; ook tusschen Rheenen en de Grebbe. FAVROD. Bij Scherpenzeel in het Sticht. WTTEWAALL. Bij Groningen VAN DER KOLK!

414. *veelbloemig Dalkruid*, met eene rolronde steng, de bladen overhoeksch stengomvattend eirond-ovaal, de bloemsteelen, in de oksels geplaatst, veel (2-6-) bloemig, de bes rood van kleur. DC.

Pl. Op

(2) DE GORTER heeft deze soort met de volgende verward, waarom wij de door hem opgegevene groeiplaatsen niet overgenomen hebben.

Convallaria multiflora. L. P. p. 373. — G. 21.

Ic. Bat. 95; Dan. 152; Engl. 279.

Flor. Majo, Junio. ♃.

185. MAYANTHEMUM. Perigonium (corolla) 4–6-partitum, laciniis patentibus. Stamina 4–6. Bacca saepius ante maturitatem maculata, 2-3-locularis, loculis 1-spermis. DC. g. 214.

Corolla in nostra specie 4-partita. Stamina 4. Stylus 2-fidus.

415. *Mayanthemum bifolium*, foliis (2-3) alternis cordatis subpetiolatis, floribus (4-partitis) 4-andris. DC. 1865.

Mayanthemum Convallaria. ROTH.

Convallaria bifolia. L. W. P. p. 373. — G. 304. M. 155.

Ic. Bat. 164; Dan. 291.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

186. HYACINTHUS. Corolla ..., campanulata aut subrotunda .... 6-partita, laciniis aequalibus. Stamina corollae medio inserta. Capsulae loculi subbispermi. P. g. 828.

416. *Hyacinthus non scriptus*, racemo (immaturo) cernuo, corollis (tubuloso-)campanulatis 6-partitis apice revolutis. P. p. 374.

Hyacinthus non scriptus. L. W. — G. 305.

Scilla nutans. Sm. DC. 1933.

Ic. Bat. 36; Engl. 377.

Var. β. flore albo. DC.

Flor. Majo. ♃.

417. *Hyacinthus botryoides*, corollis globosis uniformibus, (inferioribus remotioribus), foliis canaliculato-cylindricis strictis. P. p. 375.

Hyacinthus botryoides. L. W.

Muscari botryoides. DC. 1927.

Ic. LOBEL Ic. t. 108. f. 1.

Flor. Junio. ♃.

187. Aco-

Pl. Op schaduwachtige plaatsen bij Harderwijk. vG. Bij Heemse. EHRHART. In het Haagsche bosch. K. VERM! BERGSMA! In de begroeide duinen aan wederzijde van den Scheveningschen weg; bij Breda. K. Bij Groningen. VAN DER KOLK! Bij Scherpenzeel in het Sticht. DUBOIS. Aan de Grebbe. BERGSMA!

185. MEIBLOEM. De bloemkroon is 4-6-deelig, met openstaande slippen. Vier of zes meeldraden. De bes voor hare rijpwording dikwerf gevlekt, met 2-3 eenzadige hokjes. DC.

De bloemkroon is in onze inlandsche soort 4-deelig. De meeldraden vier in getal. Het stijltje 2-spletig.

415. *tweebladige Meibloem*, met 2-3 overhoeksche hartvormige, een weinig gesteelde bladen, de bloemen 4-deelig 4-helmig. DC.

Pl. In Gelderland bij Ubbergen, Boedelhof, Uilenpas en elders in de bosschen; in het Haagsche bosch; in het Cluvingsche bosch vooraan in Drenthe. G. Bij het Oranjewoud en in een boschje bij Donkerbroek. M. In het Amfensche bosch. R. Bij Nijmegen. B. Aan den weg bij Warmond. MULDER. In het bosch van Beekhuizen boven Arnhem. vH.

186. HYACINTH. De bloemkroon klokvormig of rondachtig, 6-deelig, met gelijke slippen. De meeldraden in het midden der bloemkroon ingeplant. De hokjes der zaaddoos bijna 2-zadig. P.

416. *wilde Hyacinth*, met de onrijpe bloemtros nederbuigend, de bloemkroon buis-klokvormig 6-deelig aan den top omgekruld. P.

Pl. In het Haagsche bosch. SCHWENCKE. K. Te Velsen. DEUTZ bij G. Te Haarlem in den ouden Hout. G. In den Haarlemmerhout, doch jaarlijks zeldzamer. E. Bij Leeuwarden en Dronrijp in Vriesland. BEUCKER ANDREAE. Buiten Leyden aan het Studentenpad; in een boschje bij Koelhorst, bij Amersfoort, ook bij Hoellaken; in de bosschen omtrent Zutphen en van Roozendaal en Klarenbeek. K.

Versch. β. met witte bloemen. DC.

Pl. In het Haagsche bosch. K. In den Haarlemmerhout. E.

417. *druifachtige Hyacinth*, met de bloemkroontjes kogelrond gelijkvormig, (de onderste meer verwijderd), de bladen gegroefd-rolrond gestrekt. P.

Pl. Op verscheidene plaatsen bij Leyden en hier en daar ook in het Haagsche bosch. K.

187. KAL-

187. Acorus. Flores in spicam teretem lateralem dispositi. Perigonium (corolla) glumaceum 6-petalum. Ovarium 1. Stylus 0. Capsula 3-angularis, 3-locularis. DC. g 205.

418. *Acorus Calamus*, scapi mucrone longissimo foliaceo. P. p. 382.

Acorus Calamus. L. W. Sm. DC. 1820. — G. 306. M. 156.

Ic. Dan. 1158; Engl. 556.

Flor. *Junio.* ♃.

188. Juncus. Perigonium (calyx) 6-partitum, glumaceum. Stamina 6 (aut 3. Stylus brevis; stigmata 3 plumosa). Capsula 3-locularis, 3-valvis, valvulis medio septiferis. Semina numerosa septo adfixa. — Folia (sub-) teretia glabra. DC. g. 207.

Plantae rigidiusculae. Folia ad vaginae oram auriculata.

Obs. Omnes *Juncorum Luzularumque* species dispositae sunt secundum E. H. F. MEIJER, Synopsin Juncorum et Luzularum. Gottingae 1822 et 1823, quem scriptorem antecessoribus melius species distinxisse et synonyma indicavisse arbitror.

I. Testa seminis nucleo conformi. MEIJER.

* Foliis nullis; rarius radicalibus teretibus.

419. *Juncus communis*, aphyllus, scapo laevi viridi rigidiusculo, anthela (1) supradecomposita inflexa, calycis laciniis lanceolatis acuminatis, capsula obovata retusa sublongioribus, staminibus 3. MEIJER. n°. 3.

Var. α. conglomeratus, anthela laterali conglomerata.

Juncus conglomeratus. L. W. Sm. P. p. 383. Gaud. DC. 1832. — G. 308.

Ic. LEERS t. 13. f. 1; Dan. 1094; Engl. 835; Host. III, 82?

Var. β. effusus, anthela laterali effusa.

Juncus effusus. L. W. Sm. P. p. 383. Gaud. DC. 1833. — G. 309. M. 157.

Ic. Bat. 84 (optima); Dan. 1096; LEERS t. 13. f. 2? Host. III, 83?

Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

420. *Jun-*

---

(1) *Anthela* MEIJERO dicitur inflorescentiae species, *paniculae* proxima, sed diversa axi tam brevi, ut a plerisque ramulis longitudine superetur. cf. E. H. F. MEIJER, Junci generis monographiae Specimen. Gottingae 1819. p. 11.

187. KALMUS. De bloemen zijn in eene rolronde zijdelingsche aar geplaatst. De bloemkroon kafbladig met zes blaadjes. Eén vruchtbeginsel. Geen stijltje. De zaaddoos 3 kantig, 3-hokkig. DC.

418. *geurige Kalmus*, met de punt der bloemsteng zeer lang en bladvormig. P.

Pl. In moerassige streken op vele plaatsen.

188. BLOEMBIES. De kelk is 6-deelig, kafbladig. De meeldraden zes (of drie in getal. Het stijltje kort, met drie gevederde stempels). De zaaddoos 3-hokkig, 3-kleppig, de klepjes op het midden met een dwarsschotje. De talrijke zaden zijn op dit dwarsschotje vastgehecht. — De bladen bijna rolrond onbehaard. DC.

Deze planten zijn altoos eenigzins stijf en hard van zelfstandigheid. De bladen met oortjes aan den rand der bladscheede.

Aanm. Alle onze soorten van *Bloembiezen* en *Veldbiezen* zijn gerangschikt naar het werk van E. H. F. MEIJER, *Synopsis Juncorum et Luzularum*. Göttingen 1822 en 1823, welke schrijver naar mijne gedachten beter dan zijne voorgangers de soorten onderscheiden en de *Synonyma* opgeteekend heeft.

I. De schaal van het zaad aan het binnenste gelijkvormig. MEIJER.

* Geene bladen; enkele rolronde wortelbladen zelden aanwezig.

419. *gemeene Bloembies*, zonder bladen, de bloemsteng glad groen stijfachtig, de biespluim (2) van boven tweewerf-verdeeld ingebogen, de kelkslippen lancetvormig gespitst, een weinig langer dan de omgekeerd-eironde ingedrukte zaaddoos, drie meeldraden. MEIJER.

Versch. α. *getropte Bloembies*, met eene zijdelingsche getropte biespluim.

Pl. Op vochtige onbeschaduwde plaatsen algemeen.

Versch. β. *uitgebreide Bloembies*, met eene zijdelingsche uitgebreide biespluim.

Pl. Op vochtige eenigzins beschaduwde gronden algemeen.

420. *ge-*

(2) MEIJER noemt eene *Biespluim* eene zoodanige bloeiwijze, die der *pluim* zeer nabij komt, maar van dezelve verschilt door eene zoo korte bloemspil, dat de meeste takjes haar in lengte te boven gaan. Zie E. H. F. MEIJER, *Junci generis monographiae Specimen*. Göttingen. 1819. bl. 11.

420. *Juncus glaucus*, aphyllus, scapo striato glauco tenaci, anthela supradecomposita, calycis laciniis lanceolatis acuminatis, longitudine capsulae ellipticae obtusae mucronatae. MEIJER, n°. 4.

Stamina 6. Flores duplo fere majores, quam in *Junco communi*.

Juncus glaucus. EHRHART. W. P. p. 383. Gaud. DC. (suppl. 1834.)

——— *effusus*. Sm.

——— *inflexus*. DE GORTER 310. (quod ex allatis synonymis patet)

Ic. LEERS t. 13. f. 3; Dan. 1159; Engl. 856; Host. III, 81.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

** Foliis teretibus culmeis, plerumque articulato-nodulosis.

† Hexandri.

421. *Juncus obtusiflorus*, foliis culmeis dense nodulosis strictis, anthela supradecomposita divaricata, calycis laciniis subaequalibus obtusis, capsulam triquetro-ovatam acutam subaequantibus. MEIJER. n°. 16.

Juncus obtusiflorus. EHRHART. (calam. n°. 76.)

——— *aquaticus*. P. p. 384 ?

——— *articulatus*. β. Sm.

——— *articulatus*. α. L? W? DC. 1848.—G? 312. α. M? 159.

Ic. Dan. 1097? Engl. 2144.

Flor. *Julio*. ♃.

422. *Juncus lampocarpos*, adscendens, foliis culmeis nodulosis tereti-compressis, anthela subpatente, calycis laciniis subaequalibus lanceolatis, exterioribus acutis, interioribus obtusis, capsula triquetro-ovata acuta mucronata brevioribus MEIJER. n°. 19.

Var. α. culmo adscendente, anthela supradecomposita. MEIJER.

Juncus lampocarpos. EHRHART. (calam. n°. 126.)

——— *articulatus*. α. Sm. — ζ. G. 312. ζ.

——— *acutiflorus*. β. Gaud.

——— *sylvaticus*. W? P? p. 384. — dG. 27.

Ic. Bat. vol. V. (mala) Engl. 2143.

Var. β. culmo suberecto, anthela magis composita. MEIJER.

Obs. *Juncus articulatus*, β. G. statum hujusce plantae morbosum sistit. cf. MEIJER p. 24. Idem dicendum de *Junco lampocarpo viviparo*, qualem saepe prope Ultrajectum reperi.

423. *Jun-*

420. *gestreepte Bloembies*, zonder bladen, de bloemsteng gestreept zeegroen en taai, de biespluim van boven tweewerf-verdeeld, de kelkslippen lancetvormig gespitst, even lang als de ovale stompe en gepunte zaaddoos. MEIJER.

Er zijn zes meeldraden. De bloemen zijn bijkans tweemaal grooter, dan in de *gemeene Bloembies*.

Pl. In koude vochtige weilanden op vele plaatsen.

** Rolronde halmbladen, meestal geleed-knopig.

† Met zes meeldraden.

421. *stompe Bloembies*, met digt-knopige gestrekte halmbladen, de biespluim van boven tweewerf-verdeeld wijd-uitgespreid, de kelkslippen bijna even groot stomp, genoegzaam even lang als de driekantig-eironde en spitse zaaddoos. MEIJER.

Pl. Gemeen in natte weilanden op vele plaatsen. G? Bij het dorp Aalsmeer. R. In Zeeland. DUMORTIER. Bij Leyden. MULDER. DE HAAN! In vochtige duinvalleijen bij Haarlem; op vele plaatsen tusschen Amsterdam en het dorp Amstelveen. BERGSMA en vH.

422. *water Bloembies*, opgaande, de halmbladen knopig rolrond-zamengedrukt, de biespluim een weinig openstaande, de kelkslippen bijna even groot, lancetvormig, de buitenste spits, de binnenste stomp, korter dan de driekantig-eironde spitse en gepunte zaaddoos. MEIJER.

Versch. *α.* met opgaanden halm, de biespluim van boven tweewerf-verdeeld. MEIJER.

Pl. Algemeen op vochtige gronden.

Versch. *β.* met bijna regtstandigen halm, de biespluim meer zamengesteld. MEIJER.

Pl. Op kleigronden bij Utrecht. vH.

Aanm. De *verscheidenheid β.* van DE GORTER houde ik slechts voor eenen ziekelijken vorm dezer plant, gelijk MEIJER bl. 24 aantoont. Men moet hetzelfde zeggen van de *plantdragende water Bloembies*, welke ik bij Utrecht dikwijls heb gevonden.

423. *Juncus acutiflorus*, foliis culmeis remotis nodulosis tereti-compressis strictis, anthela supradecomposita, calycis laciniis acuminatis, interioribus sublongioribus, capsula triquetra acuminato-rostrata brevioribus. MEIJER. n°. 20.

Capsula in hac specie sensim in acumen fere piramidatum desinit, dum in *J. lampocarpo* magis subito versus apicem angustatur.

Juncus acutiflorus. EHRHART. (calam. n°. 66.)

Ic. Host. t. 86.

Flor. Julio. ♃.

†† Triandri.

424. *Juncus uliginosus*, culmo filiformi, foliis subnodulosis (setaceis) strictis, floribus in anthelae irregularis ramis elongatis subcapitatis, calycis laciniis subaequalibus acutis, capsula oblonga obtusa subuniloculari brevioribus; staminibus 3, dimidii calycis longitudine. MEIJER. n°. 25.

Var. α. culmo repente radicante, florum glomerulis saepe viviparis.

Juncus uliginosus. ROTH.
——— *subverticillatus*. WULFEN. (in JACQ. coll. III p. 51.)
W? — dG. 28.
——— *articulatus*. γ. EHRHART. — δ. ε? G. 312.
——— *verticillatus*. P. p. 384.

Ic. Host. t. 88.

Var. β. culmis subcaespitosis decumbentibus vel adscendentibus, 2-4-uncialibus.

Juncus supinus. MOENCH (Hass. n°. 296.)
——— *affinis*. Gaud.
——— *setifolius*. EHRHART.
——— *verticillatus*. γ. P. p. 384.

Ic. Dan. 1099?

Obs. Huc pertinet *Juncus setaceus*. vH. app. n°. 12, errore alieno nomine insignitus.

Var. γ. culmo adscendente, saepe fluitante, anthelam corymbiformem gerente.

Juncus fluitans. LAMARCK. DC. 1847.

Ic. Dan. 817.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

*** Fo-

423. *spitse Bloembies*, met verwijderde knopige rolrond-zamengedrukte en gestrekte halmbladen, de biespluim van boven tweewerf-verdeeld, de kelkslippen gespitst, de binnenste een weinig langer dan de buitenste, doch korter dan de driekantige spits-gesnavelde zaaddoos. MEIJER.

De zaaddoos loopt in deze soort uit in eene bijna piramidale spits, terwijl zij in de *water Bloembies* aan den top meer op eens versmalt.

Pl. In Zeeland. DUMORTIER. Bij de Joure in Vriesland. BERGSMA!

†† Met drie meeldraden.

424. *kransvormende Bloembies*, met eenen draadvormigen halm, de bladen een weinig knopig borstelvormig gestrekt, de bloemen bijna kopvormend op de uitgerekte takken der onregelmatige biespluim, de kelkslippen bijna even groot en spits, korter dan de langwerpige stompe bijna eenhokkige zaaddoos; drie meeldraden, half zoo lang als de kelk. MEIJER.

Versch. α. met kruipenden wortelmakenden halm, de bloemhoofdjes dikwijls plantdragend.

Pl. Overvloedig te Hulsen bij Nijmegen. G? Bij Nijmegen. B! Te Seddam bij 's Heerenberg. DE HAAN! Bij de Joure in Vriesland. BERGSMA! Op vochtige zandgronden bij Zeijst en de Bild. vH.

Versch. β. met eenigzins zodevormende liggende of opgaande halmen, 2-4 duimen hoog.

Pl. Op vochtige zandgronden, bij Zeijst en de Bild. vH. Te Seddam bij 's Heerenberg. DE HAAN!

Aanm. De *Juncus setaceus* van mijne *Synopsis* behoort tot deze verscheidenheid, daar die plant aldaar verkeerd was genoemd.

Versch. γ. met opgaanden, meestal vlottenden halm, eene tuilvormige biespluim dragend.

Pl. Op vochtige zandgronden aan de Bild nabij Utrecht. vH.

*** Foliis canaliculatis planisve.

†. Triandri.

425. *Juncus capitatus*, annuus, scapo foliisque subsetaceis, strictis; anthela capitulis subcomposita, calycis laciniis exterioribus acuminatis, interioribus brevioribus acutis, capsulam ovatam acutam 3-locularem superantibus. MEIJER. n°. 35.
Planta 2-3-pollicaris. Capitula plerumque bina.
Juncus capitatus. WEIGEL. (Obs. p. 28.) EHRHART. (Beytr. p. 78.) W.
——— *tenellus*. vG. n°. 23.
Ic. WEIGEL l. c. t. 1. f. 5.
Flor. Julio. ⊙.

†† Hexandri.

426. *Juncus bufonius*, culmo subramoso scapove filiformi, foliis planiusculis angustissimis; anthela elongata, floribus distantibus composita, calycis laciniis lanceolatis acuminatis, exterioribus longioribus capsulam oblongam obtusam superantibus, staminibus plerumque 6. MEIJER. n°. 39.
Juncus bufonius. L. W. Sm. P. p. 385. DC. 1844. Gaud. — G. 314. M. 161.
Ic. LEERS t. 13. f. 8; Dan. 1098; Engl. 802; HOST. t. 90.
Var. β. radice tuberosa pendula. vH. app. n°. 13.
Obs. Haec varietas jam per tres annos 1821—1823 eodem in loco constans remansit.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

427. *Juncus Tenageia*, annuus, culmo subramoso scapove filiformi, foliis planis angustissimis; anthela elongata, floribus distantibus composita, calycis laciniis ovatis mucronatis, capsulam subglobosam parum superantibus. MEIJER. n°. 41.
Juncus Tenageia. EHRHART. W. P. p. 385. DC. 1843. Gaud. — vG. 22.
Ic. Dan. 1160.
Flor. Majo. ⊙.

428. *Juncus tenuis*, scapo culmove compressiusculo, foliis canaliculatis; anthela patente, floribus pseudo-secundis composita, calycis laciniis ovato-lanceolatis acuminatis subaequalibus, capsulam ovato-ellipticam triquetram obtusam superantibus. MEIJER. n°. 46.

Jun-

*** De bladen gegroefd of vlak.

† Met drie meeldraden.

425. *kopvormende Bloembies*, eenjarig, de bloemsteng en bladen bijna borstelvormig en gestrekt, de biespluim uit kleine hoofdjes eenigzins zamengesteld, de buitenste kelkslippen gespitst, de binnenste korter en spits, langer dan de eironde spitse en 3-hokkige zaaddoos. MEIJER.

De plant is 2-3 duimen hoog. De bloemhoofdjes meestal twee in getal.

Pl. Op vochtige plaatsen op de heidevelden bij Harderwijk. vG!

†† Met zes meeldraden.

426. *padde Bloembies*, met eenen weinig getakten halm of eene draadvormige bloemsteng, de bladen vlakachtig en zeer smal, de biespluim uitgerekt, uit wijdstaande bloempjes zamengesteld, de kelkslippen lancetvormig gespitst, de buitenste de langste en langer dan de langwerpige stompe zaaddoos, de meeldraden meestal zes in getal. MEIJER.
Pl. Op vochtige plaatsen algemeen.
Versch. β. met eenen knolligen hangenden wortel. vH.
Pl. Op vochtigen kleigrond te Heikop bij Vianen. vH.
Aanm. Deze *verscheidenheid* is op gemelde plaats, reeds gedurende drie jaren, van 1821 tot 1823, standvastig dezelfde gebleven.

427. *wijdbloeijende Bloembies*, eenjarig, met eenen een weinig getakten halm, of eene draadvormige bloemsteng, de bladen vlak en zeer smal, de biespluim uitgerekt, uit wijdstaande bloempjes zamengesteld, de kelkslippen eirond spits gepunt, een weinig langer dan de bijna kogelronde zaaddoos. MEIJER.
Pl. Bij Delden en Hengelo. EHRHART bij vG. Te Hulsen bij Nijmegen. B!

428. *tengere Bloembies*, met de bloemsteng of halm een weinig zamengedrukt, de bladen gegroefd, de biespluim openstaande, zamengesteld uit schijnbaar eenzijdige bloemen, de kelkslippen eirond-lancetvormig gespitst, bijna even groot, langer dan de eirond-ovale driekantige en stompe zaaddoos. MEIJER.

Juncus tenuis. ROSTKOF (de Junco p. 24.) W. P. p. 385.
——— *gracilis.* Sm.
——— *bicornis.* MICHAUX (Amer. I, p. 191).
Ic. Engl. 2174; ROSTKOF. t. 1. f. 3.
Flor. Junio.

Obs. Doctissimus J. GAY, Agrostologus summus, Parisiis specimen meum, prope pagum *de Bild* lectum, cum specimine hujusce plantae Americano contulit atque unum idemque invenit. Specimina, in Belgio meridionali lecta, possidet amicissimus DUMORTIER.

429. *Juncus bulbosus*, culmo scapove compresso, foliis canaliculatis, anthela suberecta, calycis laciniis obtusis, interioribus subbrevioribus, dimidiam capsulam subglobosam vix superantibus, stylo brevi. MEIJER. n°. 47.

Radix repens, non bulbosa.
Juncus bulbosus. L. W. Sm. P. p. 385. DC. 1842. Gaud. — G. 313. M. 160.
Ic. Dan. 431; Engl. 934?; LEERS t. 13. f. 7; Host. III, t. 89.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

430. *Juncus squarrosus*, scapo anguloso stricto, foliis duris canaliculatis, anthela composita, calycis laciniis ovato-lanceolatis acutis, capsulam obovatam obtusam aequantibus. MEIJER. n°. 50.

Juncus squarrosus. L. W. Sm. P. p. 384. DC. 1838. Gaud. — G. 311. M. 158.
Ic. Dan. 430; Engl. 933.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

II. Testa seminis utrinque in sacculum relaxata. MEIJER.

431. *Juncus maritimus*, scapo foliisque teretibus, spatha elongata pungente, anthela supradecomposita; calyce capsulam ellipticam obtusam mucronatam aequante. MEIJER. n°. 55.

Juncus acutus, β. L. — G. 307. β.
——— *maritimus.* LAMARCK. Sm. P. p. 383.
Ic. Host. III, t. 80; Engl. 1725.
Flor. Augusto. ♃.

189. LUZULA. Perigonium (calyx) 6-partitum, glumaceum. Capsula 1-locularis, 3-sperma, 3-valvis; valvulis septo destitutis. — Folia plana, hinc inde pilosa. DC. g. 206.

Folia ad vaginarum oram pilosa, numquam auriculata.

432. *Lu-*

Pl. Op vochtige heidegronden van de Bild bij Utrecht. vH.

Aanm. De geleerde plantkundige J. GAIJ heeft te Parys mijne Hollandsche plant met exemplaren dierzelfde soort, uit Noord-Amerika herkomstig, vergeleken en gevonden, dat beide volmaakt gelijk waren. Mijn vriend DUMORTIER, te Doornik, bezit exemplaren dier plant, in onze Zuidelijke gewesten gevonden.

429. *ronde Bloembies*, met den halm of de bloemsteng zamengedrukt, de bladen gegroefd, de biespluim bijna regtstandig, de kelkslippen stomp, de binnenste een weinig korter dan de buitenste, en naauwelijks langer dan de helft der bijkans kogelronde zaaddoos, het stijltje kort. MEIJER.
De wortel is kruipende, zonder wezentlijke bolletjes.

Pl. Op vochtige, vooral kleigronden, aan de oevers der rivieren enz. algemeen.

430. *harde Bloembies*, met eene kantige en gestrekte bloemsteng, de bladen hard en gegroefd, de biespluim zamengesteld, de kelkslippen eirond-lancetvormig spits, even lang als de omgekeerd-eironde en stompe zaaddoos. MEIJER.

Pl. In veenachtige heidegronden op vele plaatsen.

II. De schaal van het zaad aan weerskanten in een zakje verwijd. MEIJER.

431. *zee Bloembies*, met rolronde bloemsteng en bladen, de bloemscheede uitgerekt en stekende, de biespluim van boven tweewerf-verdeeld, de kelk even lang als de ovale stompe en gepunte zaaddoos. MEIJER.

Pl. Op het Koegras bij de Helder. DEUTZ. bij G. n°. 307. In Zeeland. DUMORTIER.

189. VELDBIES. De kelk is 6-deelig, kafbladig. De zaaddoos 1-hokkig, 3-zadig, 3-kleppig; de klepjes zonder dwarsschotjes in het midden. — De bladen vlak en hier en daar behaard. DC.

De bladen zijn aan den mond der bladscheede behaard en nooit met oortjes voorzien.

 432. *groo-*

432. *Luzula maxima*, bracteis ciliatis integris, calycis laciniis acutis mucronatis, interioribus longioribus capsulam triquetro-ellipticam obtusam mucronatam aequantibus. MEIJER. n°. 1.

Planta maxima. Corymbus decompositus.— Flores saepius terni.

Luzula maxima. DC. 1826.

——— *sylvatica*. Gaud.

Juncus pilosus. δ. L.

——— *maximus*. W. P. p. 385.

——— *sylvaticus*. Sm.

Ic. Dan. 441; Engl. 737; Host. III, t. 98.

Flor. Majo. ♃.

433. *Luzula vernalis*, calycis laciniis aequalibus acutis, capsula trigono-ovata obtusa mucronata brevioribus. MEIJER. n°. 7.

Corymbus laxus, simplex. Flos saepius solitarius.

Luzula vernalis. EHRHART. DC. 1825.

——— *pilosa*. Gaud.

Juncus pilosus. L. W. Sm. P. p. 385. — G. 315. β? M. 162.

Ic. Bat. 123; LEERS t. 13. f. 10; Engl. 736; Host. III, t. 100.

Flor. *Aprili*, *Majo*. ♃.

434. *Luzula albida*, calycis laciniis acutis, exterioribus mucronulatis, interioribus longioribus muticis, capsulam triquetro-ellipticam rostratam superantibus. MEIJER. n°. 10.

Flores albi. Panicula ramosa.

Luzula albida. DC. 1822.

Juncus pilosus. ε. L.

——— *albidus*. HOFFMANN (germ. p. 126.) W. P. p. 386.

——— *niveus*. LEERS. — G. 316. (teste EHRHARTO Beytr. III, p. 46.)

——— *nemorosus*. POLLICH. (Palat. 352.) — vG! 24.

Ic. LEERS t. 13. f. 6; Host. III, t. 95.

Flor. Junio. ♃.

435. *Luzula campestris*, foliis planis, anthela spiculis composita, bracteis superioribus nudis (non ciliatis); calycis laciniis ovatis, exterioribus in mucronem attenuatis, interioribus acutis mucronatis, capsulam obovato-subglobosam obtusam mucronatam superantibus. MEIJER. n°. 14.

Radix repens. Spiculae ovoideae 3-5.

Luzula campestris. DC. 1827.

Juncus campestris. L. W. Sm. P. p. 386. — G. 317.

——— *nemorosus*. Host. III, p. 64.

Ic. Bat. 193; LEERS t. 13. f. 5; Engl. 672; Host. III, t. 97. f. 1.

Var.

432. *groote Veldbies*, met gewimperde gave schutblaadjes, de kelkslippen spits en gepunt, de binnenste langer dan de buitenste en even lang als de driekantig-ovale stompe en gepunte zaaddoos. MEIJER.

De plant is zeer groot. De bloemtuil tweewerfverdeeld. — De bloemen meestal drievoudig.

Pl. Bij Amersfoort en hier en daar in Gelderland. FAVROD. (Bat. 123.) Bij Beek en Ubbergen nabij Nijmegen. B.!

433. *harige Veldbies*, met evengroote spitse kelkslippen, korter dan de driekantig-eironde stompe en gepunte zaaddoos. MEIJER.

De bloemtuil is wijd, eenvoudig. De bloem meestal eenzaam.

Pl. In bosschen en beschaduwde plaatsen vrij algemeen.

434. *witte Veldbies*, met spitse kelkslippen, de buitenste met een klein puntje, de binnenste langer en ongewapend, ook langer dan de driekantig-ovale gesnavelde zaaddoos. MEIJER.

De bloemen zijn wit. De pluim takkig.

Pl. Op de heide bij Nijmegen. HAINVILLE bij G. In het Puttensche en Spulderbosch op de Veluwe. vG! Ook in het Haagsche bosch. vG! (Mss.)

435. *gemeene Veldbies*, met vlakke bladen, de biespluim uit aartjes zamengesteld, de bovenste schutblaadjes naakt, niet gewimperd; de kelkslippen eirond; de buitenste in eene punt versmald, de binnenste spits, gepunt, langer dan de omgekeerd-eironde of rondachtige stompe en gepunte zaaddoos. MEIJER.

De wortel is kruipende. De aartjes eirondachtig, 3-5 in getal.

Pl. In weiden enz. Op eenigzins drooge gronden algemeen.

Var. β. *nemorosa*, elatior, spicis erectis. MEIJER.
Radix fibrosa. Spiculae 4-8, fuscescentes.
Juncus multiflorus. EHRHART. (calam. 127.) HOFFMANN.
——— *nemorosus*, *var.* Host. l. c.
——— *erectus.* P. p. 386.
Luzula erecta, DESVAUX. (Journ. de Bot. I, p. 156.)
——— *campestris.* γ. DC.
Ic. Dan. 1333; Host. t. 97. f. 2.
Var. γ. *pallescens*, pallidior, gracilis, spicis erectis. vH.
Radix fibrosa. Spiculae 3-5, pallide fuscae.
Luzula campestris γγ. *pallescens.* MEIJER.
Juncus campestris. β. L.
——— *pallescens.* WAHLENBERG (lapp. 165.)
Ic. LINNAEUS lapp. t. 10. f. 1.
Obs. Floret *Junio*, nec *Aprili* et *Majo*, ut reliquae *Luzulae campestris* varietates. — Ulterius observanda.
Var. δ. *ericetorum*, minima, spiculis confertissimis, saepe solitariis. vH.
Radix repens. Culmus vix 3-pollicaris. Spiculae obscure fuscae. — Varietas ob soli ariditatem verisimiliter ex genuina *Luzula campestri* α exorta.
Flor. *Aprili*, *Majo*. ♃.

190. BERBERIS. Calyx 6-phyllus, extus 3-bracteatus. Petala 6, basi interna glandulis 2 instructa. Stigma latum, sessile, persistens. Bacca ovata, cylindrica, 1-locularis, 2-3-sperma. DC. g. 718.

436. *Berberis vulgaris*, racemis simplicibus pendulis, foliis obovatis ciliato-dentatis. P. p. 387.

Berberis vulgaris. L. W. Sm. DC. 4082. — G. 818.

Ic. Bat. 175; Dan. 904; Engl. 49.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♄.

191. PEPLIS. Calyx campanulatus, 12-dentatus, dentibus 6 alternis brevioribus. Petala 6, (calyci inserta) interdum abortiva. Capsula 2-locularis, non dehiscens. DC. g. 632.

437. *Peplis Portula*, floribus 6-andris axillaribus solitariis, foliis petiolatis subrotundo-ovatis. DC. 3652.

Pe-

Versch. β. *boschachtige Veldbies*, meer verheven, met opgerigte aartjes. MEIJER.

De wortel is vezelig. Vier of acht bruinachtige aartjes.

Pl. Bij Velp boven Arnhem. BERGSMA! Op zandige en schaduwrijke gronden bij Zeijst en Driebergen; en te Rheede en Middachten boven Arnhem. vH.

Versch. γ. *bleekachtige Veldbies*, bleekachtig, slank, met opgerigte aartjes. vH.

De wortel is vezelig. Drie of vijf bleekbruine aartjes.

Pl. Bij Nijmegen. B! In dennenbosschen van de Bild en Driebergen bij Utrecht; op donkere plaatsen in het bosch van Middachten. vH.

Aanm. Deze *verscheidenheid* bloeit in junij, en niet in april of mei, gelijk de overige verscheidenheden der *gemeene Veldbies.* — Zij moet nog nader onderzocht worden.

Versch. δ. *heide Veldbies*, zeer klein, met digt bijeengeplaatste, dikwijls eenzame aartjes. vH.

De wortel is kruipende. De halm naauw drie duimen hoog. De aartjes donker bruin. — Deze verscheidenheid is waarschijnlijk door het dorre van den grond uit de oorspronkelijke *gemeene Veldbies* ontstaan.

Pl. Op dorre heidevelden in het Sticht en in Gelderland. vH.

190. BERBERIS. De kelk is 6-bladig, met drie schutblaadjes van buiten. Zes bloembladen, aan den voet van binnen met twee kliertjes. De stempel breed, ongesteeld, blijvende. De bes eirond of rolrond, 1-hokkig, 2-3-zadig. DC.

436. *gemeene Berberis*, met eenvoudige hangende trossen, de bladen omgekeerd-eirond gewimperd-getand. P.

Pl. Op de Velserheide; in de duinen bij Overveen, en buiten 's Gravenhage naar Wassenaar; bij Haren en bij de Mickelhorst buiten Groningen. G. Bij het dorp Warnsveld in het kwartier van Zutphen. STARING. (Mss.) Bij 's Gravenhage; bij Bloemendaal buiten Haarlem. K. Op verscheidene plaatsen in de duinen bij Haarlem. E. vH.

191. PEPLIS. De kelk klokvormig, 12-tandig, de tandjes om den anderen korter. Zes bloembladen, op den kelk ingeplant, somwijlen misdragend. De zaaddoos 2-hokkig, niet openberstend. DC.

437. *rondbladige Peplis*, met 6-helmige, eenzaam in de oksels geplaatste, bloemen, de bladen gesteeld rondachtig-eirond. DC.

Peplis Portula. L. W. Sm. P. p. 393. — G. 319. M. 163.

Ic. Dan. 64; Engl. 1211.

Flor. *Julio*, Augusto. ⊙.

3. *Trigynia.*

192. Rumex. Perigonium (calyx) 6-partitum, laciniis (valvulis) interioribus persistentibus, fructum tegentibus, exterioribus minoribus reflexis ... Cariopsis (semen) 3-angularis. DC. g. 310.

Obs. Species hujus generis secundum Candollii Florae Gallicae synopsin dispositae sunt.

* Valvulis calycis interioribus basi graniferis; herba sapore minime acido.

† Valvulis calycis interioribus integerrimis.

438. *Rumex aquaticus*, floribus hermaphroditis, valvulis obsolete graniferis, foliis cordato-lanceolatis acutis. DC. 2221.

Folia radicalia maxima, lata, lanceolata, cordata, petiolata; caulina margine undulata. Flores verticillati in spicis longis et ramosis.

Rumex aquaticus. L. W. Sm. P. p. 395. — G. 325. M. 167.

Ic. Lobel Ic. 285. f. 2.

Var. β. Lapathum aquaticum minus. Bauh. (pin. 116.) Comm. (holl. 64.)

Rumex aquaticus, β. G. 325, β.

Flor. *Julio*, *Augusto.* ♃.

439. *Rumex crispus*, floribus hermaphroditis, valvulis ovatis, omnibus graniferis, foliis lanceolatis undulatis acutis. DC. 2222.

Folia inferiora basi cordata; superiora angusta, margine admodum crispa.

Rumex crispus. L. W. Sm. P. p. 394. — G. 321. M. 164.

Ic. Dan. 1334; Engl. 1998.

Var. β. Lapathum folio longissimo crispo. Boerhaave (lugdb. 2. p. 85. n°. 10.)

Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

440. *Ru-*

Pl. In menigte langs het Maasstrand achter 's Gravesande; te Heemze in Overijssel en elders. G. Omtrent 't Wijsel, Augustinisga, Ureterp en Sijgerswolde in Vriesland. M. Op vochtige plaatsen of in verdronkene landen bij Eemnes, Lunteren, Putten, Leuveren, Lochem, Borkelo en op vele andere plaatsen in Gelderland. R! Bij Delft. VERM.! Onder Darthuizen aan den weg naar Wijk te Duurstede, DUBOIS! Bij het dorp de Bild; bij het dorp Heikop boven Vianen. vH.

2. *Driestijligen.*

192. ZURING. De kelk is 6-deelig, de binnenste kelkslippen of klepjes blijvende en de vrucht bedekkende, de buitenste kleiner en terug geslagen. Eén 3-kantig zaad. DC.

Aanm. De soorten van dit geslacht zijn gerangschikt volgens de *Synopsis Florae Gallicae* van DECANDOLLE.

* De binnenste klepjes van den kelk aan den voet korreldragend; het kruid niet zuur van smaak.

† De binnenste klepjes gaafrandig.

438. *water Zuring*, met tweekunnige bloempjes, de klepjes flaauw korreldragend, de bladen hart-lancetvormig, spits. DC.

De wortelbladen zijn zeer groot en breed, lancetvormig, hartvormig, gesteeld; de stengbladen aan den rand golvende. De bloemen gekranst in lange en getakte aren.

Pl. Aan de kanten der slooten op vele plaatsen.
Versch. β. kleiner. BAUH. G.
Pl. Veel aan de kanten der slooten en beekjes buiten Haarlem, Utrecht, Zwol en elders. G.

439 *gekrulde Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes eirond, alle korreldragend, de bladen lancetvormig golvende en spits. DC.

De onderste bladen zijn aan den voet hartvormig; de bovenste smal, met sterk gekrulden rand.

Pl. Op vele plaatsen aan wallen en wegen en in de weilanden.

Versch. β. met zeer lange gekrulde bladen. BOERHAAVE. G.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. †

440. *wijd-*

440. *Rumex Nemolapathum*, floribus hermaphroditis, valvulis linearibus obtusis graniferis, verticillis remotis, ramis patentibus, foliis inferioribus cordato-lanceolatis, superioribus lanceolatis. DC. 2223.

Rumex Nemolapathum. EHRHART. L. (fil.) W. P. p. 394. — vG. 25.

——— *crispus*, β. POLLICH (Palat. 356.)

——— *acutus*, β. G. 323. (teste EHRHARTO.)

——— *sanguineus*, β. *viridis*. Sm.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃

Obs. Non crescit in siccis lapidosis, uti GORTERUS de suo *R. acuto*, β. affirmat, sed in nemorosis humidis.

441. *Rumex sanguineus*, floribus hermaphroditis, valvulis oblongis, unica praecipue granifera, foliis cordato-lanceolatis, nervis sanguineis. DC. 2224.

Folia integerrima, subundulata. Racemi ferme aphylli.

Rumex sanguineus. L. W. Sm. P. p. 394. — G. 320.

Ic. Engl. 1533.

Flor. Julio. ♃.

†† Valvulis calycis interioribus dentatis.

442. *Rumex pulcher*, floribus hermaphroditis, valvula unica praecipue granifera, foliis radicalibus panduriformibus, caule glabro, divaricato. DC. 2225.

Rumex pulcher. L. W. Sm. P. p. 395. —G. 322.

Ic. Engl. 1576.

Flor. Augusto. ♃.

443. *Rumex acutus*, floribus hermaphroditis, valvulis oblongis, subdentatis, omnibus graniferis, foliis cordato-oblongis acuminatis, racemis foliosis. DC. 2226.

Rumex acutus. L. W. Sm. P. p. 395. — G. 323. M. 165.

Ic. Engl. 724.

Flor. Julio. ♃.

444. *Rumex obtusifolius*, floribus hermaphroditis, valvulis dentatis, graniferis, foliis radicalibus cordatis obtusiusculis, caule scabriusculo. DC. 2227.

Folia superiora acuta. Flores verticillis densis spicati.

Rumex obtusifolius. L. W. Sm. P. p. 395. — G. 324. M. 166.

Ic. Dan. 1335; Engl. 1999.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

445. *Ru-*

440. *wijdbloeijende Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes lijnvormig stomp en korreldragend, de bloemkransen verwijderd, de takken openstaande, de onderste bladen hart-lancetvormig, de bovenste lancetvormig. DC.

Pl. Op verscheidene plaatsen aan de kanten van slooten, als bij Harderwijk; aan den kant van trekvaarten in Holland. vG. Bij Hengelo. EHRHART. Langs de Vecht. B. Op verscheidene plaatsen aan den IJssel bij Rheede in Gelderland; bij Utrecht. vH.

Aanm. Deze plant groeit niet, gelijk men uit DE GORTER zoude moeten opmaken, in drooge en steenachtige, maar in boschachtige en vochtige streken.

441. *bloedroode Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes langwerpig, één derzelve voornamelijk korreldragend, de bladen hart-lancetvormig, met bloedroode nerven. DC.

De bladen zijn gaafrandig, een weinig golvende. De bloemtrossen bijna zonder bladen.

Pl. Komt van zelfs voort in de moeshoven. G. Buiten Amsterdam, misschien uit de tuinen ontvlugt, en op de Hartekamp bij Haarlem. R. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. MULDER.

†† De binnenste klepjes getand.

442. *vioolvormige Zuring*, met tweekunnige bloemen, één der klepjes voornamelijk korreldragend, de wortelbladen vioolvormig, de steng onbehaard, wijd uitgespreid. DC.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. †

443. *spitse Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes langwerpig, een weinig getand, alle korreldragend, de bladen hartvormig-langwerpig gespitst, de bloemtrossen bladrijk. DC.

Pl. Veel op vochtige zandige gronden. G. In Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Bij Warmond. MULDER. De Joure in Vriesland. BERGSMA.

444. *stompachtige Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes getand, korreldragend, de wortelbladen hartvormig stompachtig, de steng een weinig ruw. DC.

De bovenste bladen zijn spits. De bloemaren uit digte kransjes zamengesteld.

Pl. Op vele plaatsen aan de wegen, enz. Algemeen door het gansche land.

445. *Rumex maritimus*, floribus hermaphroditis, valvulis deltoideis setaceo-dentatis graniferis, foliis linearibus, verticillis confertis. DC. 2228.

Rumex maritimus. L. W. Sm. P. p. 395. — G. p. 364.
Ic. Dan. 1260; Engl. 725.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

446. *Rumex palustris*, floribus hermaphroditis, valvulis lanceolatis graniferis, basi dentatis, foliis lineari-lanceolatis, verticillis distantibus. DC. 2228 *.

Rumex palustris. Sm. P. p. 395. DC. (suppl. 2228*.) — dG. 29.
——— *maritimus.* β. DC. 2228.

Ic. Engl. 1932.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

** Valvulis calycis interioribus basi externa granulis destitutis, integerrimis; herba sapore acido.

447. *Rumex Acetosa*, floribus dioicis, foliis oblongis sagittatis, hamis retrorsum porrectis. DC. 2231.
Rumex Acetosa. L. W. Sm. P. p. 396. — G. 327. M. 168.
Ic. Engl. 127.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.
448. *Rumex Acetosella*, floribus dioicis, foliis lanceolato-hastatis, hamis acutis recurvis. DC. 2233.
Rumex Acetosella. L. W. Sm. P. p. 396. — G. 328. M. 169.
Ic. Bat. 64; Dan. 1161; Engl. 1674.
Var. β. *repens.* DC. 2233, β. — G. 328, β.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

449. *Rumex scutatus*, floribus hermaphroditis, caule tereti, foliis cordato-hastatis, hamis reflexis divergentibus. DC. 2234.

Caulis decumbens. Folia glaucescentia.

Rumex scutatus. L. W. P. p. 395. — G. 326.

Flor. Junio. ♃.

193. Tri-

445. *zee Zuring*, met tweekunnige bloemen; de klepjes driehoekig borstelig-getand korreldragend; de bladen lijnvormig, de bloemkransjes bijeengeplaatst. DC.

Pl. Te Katwijk bij het Mallegat. MEERBURG bij G. Aan den Haarlemmermeer bij Sloten. R. Bij de Joure en Harlingen. BERGSMA! Op vochtige veenachtige gronden niet zeldzaam tusschen Amsterdam en het dorp Sloten; aan den Ringdijk bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

446. *moeras Zuring*, met tweekunnige bloemen, de klepjes lancetvormig korreldragend, aan den voet getand, de bladen lijn-lancetvormig; de bloemkransjes verwijderd. DC.

Pl. Bij Haarlem aan de Zandvaart en omtrent de 1800 roeden, tusschen Amsterdam en Haarlem. DE RHOER bij dG. Bij de Joure in Vriesland. BERGSMA! Bij Amsterdam aan den Amstelveenschen en Sloterweg in vochtige veenachtige gronden op vele plaatsen. BERGSMA en vH.

** De binnenste klepjes van den kelk zonder korreltjes aan den voet, gaafrandig; het kruid zuur van smaak.

447. *gewone Zuring*, met tweehuizige bloemen, de bladen langwerpig pijlvormig, de haakjes achterwaarts gekeerd. DC.

Pl. Op vele plaatsen in de weilanden.

448. *schaaps Zuring*, met tweehuizige bloemen, de bladen lancet-piekvormig, de haakjes spits en gekromd. DC.

Pl. Op hooge zandgronden, zandige bouwlanden en begroeide duinen, algemeen door het gansche land.

Versch. β. *kruipende*. DC.

Pl. Te Heemze in Overijssel. G. Met de vorige, hier en daar in Gelderland. vH.

449. *blaauwachtige Zuring*, met tweekunnige bloemen, de steng rolrond, de bladen hart-piekvormig, de haakjes derzelve teruggebogen en van een wijkend. DC.

De steng is liggende. De bladen zeegroenachtig.

Pl. Overvloedig aan de muur van het huis te Bronkhorst in het graafschap Zutphen. G.

193. TRIGLOCHIN. Perigonium 6-partitum, laciniis 3 interioribus petaloideis. Stamina brevissima. Ovaria 3-6, conniventia. Styli nulli. Capsulae 3-6 erectae 1-spermae conniventes. DC. g. 225.

450. *Triglochin palustre*, capsulis 3-locularibus laevibus linearibus, basi attenuatis. P. p. 396.
Triglochin palustre. L. W. Sm. DC. 1892. — G. 329. M. 170.
Juncago palustris. MOENCH.
Ic. Bat. 74; Dan. 490; Engl. 366.
Flor. *Julio*. ♃.

451. *Triglochin maritimum*, capsulis 6-locularibus sulcatis ovatis, (basi latioribus.) DC. 1893.
Triglochin maritimum. L. W. Sm. P. p. 396. — G. 330. M. 171.
Ic. Bat. 244; Dan. 306; Engl. 255.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

194. COLCHICUM. Perigonium (corolla) tubulosum longum, bulbo innascens, limbo campanulato 6-partito. Stamina apice tubi inserta; antherae oblongae versatiles. Ovarium 1. Styli 3 longissimi; stigmata totidem adunca. Capsula 3-lobata, lobis inflatis erectis, basi coalitis, polyspermis. DC. g. 228.

452. *Colchicum autumnale*, bulbo submultifloro, floribus folia longe (diu) praeëuntibus, foliis planis lato-lanceolatis. DC. 1897.
Colchicum autumnale. L. W. Sm. P. p. 398. — dG. 30.
Ic. Engl. 133.
Flor.. Septembri. ♃.

3. *Polygynia*.

195. ALISMA. Perigonium 6-partitum, laciniis 3 exterioribus persistentibus calycinis, 3 interoribus coloratis petaloideis. Ovaria 6-25. Capsulae distinctae, saepius 1-spermae, caducae, non dehiscentes. DC. g. 221.

Flores albi, umbellati aut paniculati.

193. ZOUTGRAS. Het bloemdek 6-deelig, met de drie binnenste slippen bloembladvormig. De meeldraden zijn zeer kort. Drie tot zes toebuigende vruchtbeginsels. Geene stijltjes. Drie tot zes regtstandige 1-zadige toebuigende zaaddoozen. DC.

450. *moeras Zoutgras*, met de zaaddoozen 3-hokkig glad lijnvormig, aan den voet versmald. P.

Pl. Bij waterkanten op den Haak en het Nieuwe land achter 's Gravesande; aan de duinen van Heemstede; in de weilanden bij Haarlem, Zandhorst; gemeen in de provincie Groningen. G. In lage natte landen in menigte in Vriesland. M. In Zeeland. K. In vochtige weilanden zeer algemeen in de provincie Holland. R. K. vH.

451. *zee Zoutgras*, met de zaaddoozen 6-hokkig gesleufd eirond, (aan den voet breeder.) DC.

Pl. Op vele plaatsen aan den zeekant en in brakke vochtige gronden.

194. TIJDELOOS. De bloemkroon is buisvormig lang, uit den bol uitgroeijend, met eenen klokvormigen 6-deeligen boord. De meeldraden op den top der buis ingeplant; de helmknopjes langwerpig en wankelbaar. Eén vruchtbeginsel. Drie zeer lange stijltjes, met even zoo vele kromme stempels. De zaaddoos 3-lobbig, de lobben opgeblazen regtstandig, aan den voet zamengegroeid, veelzadig. DC.

452. *najaars Tijdeloos*, met bijna veelbloemigen bol, de bloemen veel vroeger uitkomende dan de bladen, die vlak breed-lancetvormig zijn. DC.

Pl. Op de uiterwaarden, langs de Maas, tusschen Megen en Dieden. B! In Overijssel in overvloed tusschen Olst en Deventer. STARING. (Mss.)

3. *Veelstijligen.*

195. WATER-WEEGBREE. Het bloemdek is 6-deelig, de drie buitenste blijvende slippen zijn kelkachtig, de drie binnenste gekleurd en bloembladvormig. Zes tot 25 vruchtbeginsels. De zaaddoozen gescheiden, dikwijls 1-zadig, afvallende, niet openberstende. DC.

De bloemen zijn wit, in eenen scherm of eene pluim bijeen geplaatst.

453. *Alisma Plantago*, foliis ovatis acutis, capsulis obtuse 3-gonis. DC. 1885.
Panicula magna, patens. Capsulae 15-20, compressae.
Alisma Plantago. L. W. Sm. P. p. 400. — G. 351. M. 172.
Ic. Bat. 247; Dan. 561; Engl. 837.
Var. β, *angustifolium* (DC.) minor, foliis angustioribus.
Alisma lanceolatum. HOFFMANN (germ. 3, p. 175.)
——— *Plantago*, β. Sm.
Flor. *Julio*. ♃.

454. *Alisma natans*, foliis ellipticis obtusis, pedunculis solitariis, capsulis striatis. DC. 1887.

Capsulae oblongae, caducae, 8-12.

Alisma natans, L. W. Sm. P. p. 401. — vG. 26.

Ic. Dan. 1573; Engl. 775.

Flor. *Augusto*. ♃.

455. *Alisma ranunculoides*, foliis lineari-lanceolatis, capsulis 5-gonis incurvis, globoso-aggregatis. DC. 1888.

Alisma ranunculoides. L. W. Sm. P. p. 401. — G. 352. M. 173.

Ic. Bat. 283; Dan. 122; Engl. 326.

Flor. *Augusto*. ♃.

VII. *HEPTANDRIA*.

1. *Monogynia*.

196. TRIENTALIS. Calyx 7-phyllus. Corolla 7-partita, aequalis, plana. Bacca exsucca. — Stamina 5, 6 et 7. P. g. 900.

456. *Trien-*

455. *gemeene Water-weegbree*, met eironde spitse bladen, de zaaddoozen stomp-driekantig. DC.
De pluim is groot en openstaande. De zamengedrukte zaaddoozen 15-20 in getal.

Pl. In stilstaande zoete wateren algemeen door het gansche land.

Versch. β. *smalbladig*, kleiner, met smaller bladen.

Pl. In vochtige weilanden aan den Sloterweg bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

454. *drijvende Water-weegbree*, met ovale stompe bladen, de bloemsteelen eenzaam, de zaaddoozen gestreept. DC.
De zaaddoozen zijn langwerpig, afvallende, 8-12 in getal.

Pl. In slooten bij Delden en Hengelo. EHRHART. In de grachten van Leuvenum. vG. (Mss.) In waterplassen bij Lochem op het Amfensche veld; bij Harderwijk. R! Tusschen Blijham en Wedde in Westwoldingerland. W. J. KOPPIUS. (Mss.)

455. *ranonkelachtige Water-weegbree*, met lijn-lancetvormige bladen, de zaaddoozen 5-kantig gekromd, kogelvormig-getropt. DC.

Pl. Overvloedig in de trekvaart tusschen Haarlem, Leyden en Utrecht; in de slooten en griften tusschen Deventer en Zwol; tusschen Haren en de Waterhuizen buiten Groningen. G. Omtrent Tjetjerk, Hardegarijp, Bergum enz. in Vriesland. M. Bij Nijmegen B. Bij Leyden. K. MULDER. Op natte heidevelden en veengronden in het graafschap Zutphen; in het Princenmeer op de Veluwe. R! Bij Utrecht in den krommen Rhijn. K. De Joure in Vriesland. BERGSMA! In vochtige veenachtige streken op vele plaatsen aan den Amstelveenschen en Sloterweg bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

VII. *ZEVENHELMIGEN.*

1. *Eenstijligen.*

196. ZEVENDEEL. De kelk is 7-bladig. De bloemkroon 7-deelig, gelijkvormig, vlak. De bes is droog. — De meeldraden, 5, 6 of 7 in getal. P.

456. *Trientalis europaea*, foliis ovato-lanceolatis integerrimis. P. p. 402.

Trientalis europaea. L. W. Sm. DC. 2351. vH. app. 14. *Ic.* Dan. 84; Engl. 15.

Flor. Majo, Junio. ♃.

197. AESCULUS. Calyx campanulatus, 5-dentatus. Petala 5, inaequalia. Stamina distincta inaequalia declinata. Stylus subulatus. Capsula coriacea (castaneaeformis) 3-locularis, 3-valvis, loculis 2-spermis, saepe 1-2 abortivis. DC. g. 806.

457. *Aesculus Hippocastanum*, foliis digitatis septenis, corollis 5-petalis patulis. P. p. 403.

Aesculus Hippocastanum. L. W. DC. 4589. — G. 353.

Flor. *Majo.* ♄.

Obs. CLUSIUS (hist. I, p. 7.) narrat se hanc arborem ex Constantinopoli accepisse atque in Belgium introduxisse.

GENERA OCTANDRIAE.

1. *Monogynia* (stylus 1.)

I. Calyx et corolla.

A. Corolla polypetala.

a. Calyx 4-fidus, superus. Petala 4. Semina nuda. — *Oenothera.*

b. —— 4-fidus, superus. Petala 4. Semina comosa. — *Epilobium.*

c. —— 5-partitus, inferus. Petala 5. — *Acer.*

B. Corolla monopetala.

a. Calyx superus. Corolla 4-partita. — *Oxycoccus.*

b. —— inferus. Corolla 4-fida. — *Erica.*

II. Calyx nullus. Corolla 4-fida. — *Daphne.*

2. *Tri-*

.. *Europeesch Zevendeel*, met eirond-lancetvormige gaafrandige bladen. P.

Pl. In een bosch, de Ruigelage, bij het klooster ter Apel in Westwoldingerland. W. J. KOPPIUS bij VII. Op Beekhuizen bij Velp boven Arnhem. BEUCKER ANDREAE.

197. PAARDENKASTANJE. De kelk is klokvormig, 5-tandig. Vijf ongelijke bloembladen. De meeldraden vrij, ongelijk, nedergebogen. Het stijltje elsvormig. De zaaddoos lederachtig, kastanjevormig, 3-hokkig, 3-kleppig, met 2-zadige hokjes, waarvan er dikwijls 1 of 2 misdragen. DC.

457. *gewone Paardenkastanje*, met gevingerde zevenvoudige bladen, de bloemkroon 5-bladig openstaande. P.

Pl. Veel in de steden en bij adelijke huizen. G. In het wild groeijende op verscheidene plaatsen bij het dorp Baarn. Vr.

Aanm. CLUSIUS (hist. I. p. 7.) verhaalt dezen boom uit Konstantinopolen ontvangen en in Nederland ingevoerd te hebben.

GESLACHTEN DER ACHTHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

I. Een kelk en eene bloemkroon.
   A. De bloemkroon veelbladig.
      a. De kelk is 4-spletig, boven het vruchtbeginsel. Vier bloembladen. De zaden naakt. — *Onagra.*
      b. De kelk is 4-spletig, boven het vruchtbeginsel. Vier bloembladen. De zaden gekuifd. — *Basterdwederik.*
      c. — — 5-deelig, om het vruchtbeginsel. Vijf bloembladen. — *Ahorn.*
   B. De bloemkroon 1-bladig.
      a. De kelk boven het vruchtbeginsel. De bloemkroon 4-deelig. — *Veenbes.*
      b. — — om het vruchtbeginsel. De bloemkroon 4-spletig. — *Heide.*
II. Geen kelk. De bloemkroon 4-spletig. — *Peperboompje.*

2. *Trigynia* (styli 3.)

Semen (cariopsis) calyce persistente tectum. — *Polygonum.*

3. *Tetragynia* (styli 4.)

Calyx ovario adhaerens, 4-5-fidus. Petala nulla. Bacca. — *Adoxa.*

VIII. OCTANDRIA.

1. *Monogynia.*

198. Oenothera. Calyx tubulosus, 4-fidus, laciniis deflexis deciduis. Petala 4 calyci inserta. Stigma 4-fidum. Capsula 4-locularis 4-valvis infera. Semina nuda, receptaculo centrali 4-gono affixa. P. g. 919.

458. *Oenothera biennis*, foliis ovato-lanceolatis planis, caule muricato-villoso, staminibus corolla (lutea) brevioribus. DC. 3664.

Oenothera biennis. L. W. Sm. P. p. 407. — G. 334.

Ic. Dan. 446; Engl. 1534.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♂.

199. Epilobium. Calyx tubulosus, 4-fidus. Petala 4 (calyci inserta). Capsula oblonga (4-locularis, 4-valvis) infera. Semina comosa. — Flores rubelli. P. g. 921.

459. *Epilobium spicatum*, foliis sparsis lineari-lanceolatis integerrimis venosis, floribus inaequalibus (irregularibus) subspicatis, pedicellis in axilla bractearum. DC. 3665.

Calyx coloratus. Capsula incana.

Epi-

2. *Driestijligen.*

Eén zaad door den blijvenden kelk bedekt. — *Duizendknoop.*

3. *Vierstijligen.*

De kelk aan het vruchtbeginsel vastgehecht, 4-5-spletig. Geene bloembladen. Eene bes. — *Muskaskruid.*

VIII. *ACHTHELMIGEN.*

1. *Eenstijligen.*

198. Onagra. De kelk is buisvormig, 4-spletig, met nedergeslagen afvallende slippen. Vier bloembladen op den kelk ingeplant. De stempel 4-spletig. De zaaddoos 4-hokkig 4-kleppig, onder de bloem. De zaden naakt, vastgehecht aan eenen 4-kantigen vruchtbodem, in derzelver midden geplaatst. P.

458. *gele Onagra*, met eirond-lancetvormige vlakke bladen, de steng ruw-vlokkig, de meeldraden korter dan de gele bloemkroon. DC.

Pl. Bij Lienden in de Betuwe; in de fortificatien om Zutphen; op Uilenpas; buiten Arnhem, Harderwijk en in de duinen op vele plaatsen. G. Te Salk. R. Om Nijmegen. B. Bij 's Gravenhage. Z. Maarsbergen bij Doorn. dubois. Bij Haarlem en Heemstede; te Dieren en Rheede boven Arnhem; bij Utrecht. vH.

199. Basterdwederik. De kelk is buisvormig, 4-spletig. Vier bloembladen op den kelk ingeplant. De zaaddoos langwerpig, 4-hokkig, 4-kleppig, onder de bloemkroon. De zaden gekuifd. — De bloemen roodachtig. P.

459. *smalbladige Basterdwederik*, met verspreide lijn-lancetvormige gaafrandige geäderde bladen, de bloemen onregelmatig, bijna aarvormende, de bloemsteeltjes in de oksels der schutblaadjes geplaatst. DC.

De kelk is gekleurd. De zaaddoos grijswit.

Epilobium spicatum. LAMARCK. P. p. 409.

——— *angustifolium.* L. W. Sm. — G. 335. M. 174.

Ic. Bat. 7; Dan. 289; Engl. 1947.

Flor. *Julio.* ♃.

460. *Epilobium hirsutum*, foliis oppositis alternisque, subamplexicaulibus, ovato-lanceolatis glabriusculis, venis hirsutis, caule ramosissimo hirsuto, stigmate 4-partito. DC. 3667.
Flores magni, purpurei, petalis profunde emarginatis.
Epilobium hirsutum. L. W. Sm. P. p. 410. — G. 336. M. 175.
——— *grandiflorum.* ALLIONI (Fl. pedem. n°. 1018.)
Ic. Dan. 326; Engl. 338.
Flor. *Julio.* ♃.

461. *Epilobium pubescens* (ROTH.), foliis oppositis alternisque subsessilibus lanceolatis denticulatis, molliter utrinque pubescentibus, caule simplici villoso, stigmate 4-partito. DC. 3668.
Praecedenti minor. Flores parvi, pallide rosei, petalis emarginatis, parum patentibus. Variat floribus albis et foliis ternis.
Epilobium pubescens. W. ROTH. P. p. 410. — dG. 31.
——— *molle.* LAMARCK. DC. 5668.
——— *hirsutum*, β. L.
——— *parviflorum.* Sm.
Ic. Bat. 144; Dan. 347; Engl. 795.
Flor. *Julio.* ♃.

462. *Epilobium montanum*, foliis oppositis ovato-lanceolatis glabris dentatis subsessilibus, stigmate 4-partito. DC. 3672.
Species habitu admodum varia.
Epilobium montanum. L. W. Sm. P. p. 410. — G. 337.
Ic. Bat. vol. V; Dan. 922; Engl. 1177.
Flor. *Julio.* ♃.

463. *Epilobium roseum*, foliis ternis oppositis aut alternis glabris ovato-acuminatis (remote) denticulato-serratis amplexicaulibus, nervis subhirsutis, caule erecto simplici, stigmate indiviso. DC. 3671.

Epi-

Pl. Aan de kanten der graften en slooten op schaduwachtige plaatsen. G. In Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. In Groningen en Drenthe; buiten Breda; aan den Doorenwaard; bij Haarlem; op Walcheren. K. Bij Baarn. Vr. Bij Katwijk, Voorschoten, enz. MULDER. Menigvuldig bij de Joure en elders in Vriesland; bij Amerongen. BERGSMA! Bij Rheenen, Wageningen, Arnhem, het dorp Brummen, enz. op vele plaatsen in Gelderland. vH.

460. *ruige Basterdwederik*, met de bladen tegenovergesteld of overhoeksch, eenigzins stengomvattend, eirond-lancetvormig, gezaagd, bijna onbehaard, met ruige aderen, de steng sterkgetakt en ruig, de stempel 4-deelig. DC.

De bloemen zijn groot, paarsch, met diep uitgerande bloembladen.

Pl. Aan de kanten der graften en slooten op schaduwachtige plaatsen algemeen.

461. *zachtharige Basterdwederik*, met de bladen tegenovergesteld of overhoeksch, bijna ongesteeld lancetvormig fijngetand, aan weerszijden zeer zachtharig, de steng eenvoudig, vlokkig, de stempel 4-deelig. DC.

Kleiner dan de vorige. De bloemen zijn klein, bleek roozenrood, met uitgerande, weinig openstaande bloembladen. Zij wisselt af, met witte bloemen en drievoudige bladen.

Pl. Op vochtige plaatsen. dG. Bij Wassenaar. MULDER. 's Gravenhage. K. Z. Onder Nootdorp bij Delft. K. Veel om Amsterdam, Utrecht, Vianen, Heikop, enz. vH.

462. *berg Basterdwederik*, met de bladen tegenovergesteld eirond-lancetvormig onbehaard getand, bijna ongesteeld, de stempel 4-deelig. DC.

Deze soort is zeer afwisselend van houding.

Pl. Op vochtige zandgronden bij Harderwijk, Haarlem, Utrecht, Zwol en elders; in de duinen bij 's Hage; in de bosschen bij Leeuwarden en Franeker, bij Haren buiten Groningen. G. Bij Amsterdam in de Diemermeer. K. Bij Nijmegen, Arnhem en onder Driebergen en Zeist. vH.

463. *rozenroode Basterdwederik*, met de bladen drievoudig tegenovergesteld of overhoeksch, onbehaard, eirond-gespitst wijd-fijntandig-gezaagd stengomvattend, met een weinig ruige nerven, de steng regtstandig eenvoudig, de stempel onverdeeld. DC.

 Pl. Bij

Epilobium roseum. Sm. P. p. 410. — MURRAY (comm. p. 47.)
Ic. Engl. 693.
Flor. *Julio.* ♃.

464. *Epilobium tetragonum*, foliis lanceolatis glabris denticulatis, imis oppositis, caule 4-gono subglabro, stigmate indiviso. DC. 3670.
Caulis superne subpubescens. Flores parvi. Stigma clavatum.
Epilobium tetragonum. L. W. Sm. P. p. 410. — G. 338.
Ic. Dan. 1029; Engl. 1948.
Flor. *Julio*; *Augusto.* ♃.

465. *Epilobium palustre*, foliis oppositis alternisve glabris lanceolatis integerrimis, fructu pubescente, caule tereti erecto subhirsuto, stigmate indiviso (Fanetti.) DC. 3669.

Epilobium palustre. L. W. Sm. P. p. 410. — G. 339. M. 176.

Ic. Dan. 1574; Engl. 346.

Flor. *Augusto.* ♃.

? 466. *Epilobium alpinum*, foliis glabris obtusis ovato-oblongis integerrimis oppositis, caule basi repente, stigmate indiviso. DC. 3674.
Epilobium alpinum. L. W. Sm. P. p. 410. — G. 340? M. 177?
Ic. Dan. 322; Engl. 2001.
Flor. Junio, Julio. ♃.

200. Acer. Calyx 5-partitus. Petala 5. Stamina saepius 8. Ovarium 2-lobum; stylus 1, stigmata 2 acuminata. Samarae 2, basi unitae, alato-membranaceae, 1-loculares, 1-2-spermae. DC. g. 805.

467. *Acer Pseudoplatanus*, foliis 5-lobis inaequaliter serratis obtusis, racemis pendulis subtomentosis. P. p. 417.
Arbor excelsa foliis oppositis, pagina superiore profunde viridi, inferiore glaucescente; lobis angulisque acutis.

Acer

Pl. Bij Leyden. MULDER. Bij Delft. VERM.! Bij 's Gravenhage. Z!

464. *vierzijdige Basterdwederik*, met lancetvormige onbehaarde fijngetande bladen, de onderste tegenovergesteld, de steng 4-kantig bijna onbehaard, de stempel onverdeeld. DC.

De steng is van boven een weinig zachtharig. De bloemen klein. De stempel knodsvormig.

Pl. In de vochtige duinvalleijen. COMMELIJN bij G. In Gelderland en bij de Joure in Vriesland. BERGSMA! Bij Haarlem. E. Bij Amsterdam. vH.

465. *moeras Basterdwederik*, met de bladen tegenovergesteld of overhoeksch, onbehaard, lancetvormig, gaafrandig, de vrucht zachtharig, de steng rolrond regtstandig, een weinig ruig, de stempel onverdeeld (lijnvormig.) DC.

Pl. In de Sijpel bij Harderwijk; in de Nunspeeterbeek tusschen Harderwijk en Elburg; in de veenlanden bij Wildervank, bij Haren, in de Pekelder veenen, en elders in de provincie Groningen. G. In de hoven tusschen het geboomte op vele plaatsen in Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Bij 's Gravenhage. Z. Op vochtige plaatsen aan den Sloterweg, bij Amsterdam. BERGSMA en vH.

? 466. *alpische Basterdwederik*, met de bladen onbehaard stomp eirond-langwerpig gaafrandig tegenovergesteld, een weinig glanzende, de steng aan den voet kruipende, de stempel onverdeeld. DC.

Pl. Aan ruige wallen omtrent Baccaveen en Sijgerswolde in Vriesland. MEESE. 177.

200. AHORN. De kelk is 5-deelig. Vijf bloembladen. De meeldraden meestal acht in getal. Het vruchtbeginsel 2-lobbig; één stijltje met twee gespitste stempels. Twee aan den voet vereende vleugelvruchten, gevleugeld-vliezig, 1-hokkig, 1-2-zadig. DC.

467. *Eschdoorn Ahorn*, met 5-lobbige ongelijk-gezaagde stompe bladen, de bloemtrossen hangende, een weinig viltig. P.

Een hooge boom met tegenovergestelde bladen, op het bovenvlak donker groen, op het ondervlak zeegroenachtig; de lobben en de hoeken spits.

Pl. Bui-

Acer Pseudoplatanus. L. W. Sm. DC. 4584. — G. 837.
Ic. Bat. 500; Dan. 1575; Engl. 303.
Flor. *Majo.* ♄.

468. *Acer campestre*, foliis 5-lobis obtusis glabris, racemis erectis, cortice suberoso rimoso. P. p. 417.

Arbor parum excelsa; foliis subtus pubescentibus, lobis 3 aut 6 angulisque obtusis. Racemi paniculati suberecti.

Acer campestre. L. W. Sm. DC. 4587. — G. 838.

Ic. Dan. 1288; Engl. 304.

Flor. Majo, Junio. ♄.

301. Oxycoccus. Calyx superus 4-fidus. Corolla 4-partita, laciniis sublinearibus revolutis. Filamenta conniventia. Antherae tubulosae, 2-partitae. Bacca polysperma. P. g. 961.

469. *Oxycoccus palustris*, foliis ovatis integerrimis revolutis, caulibus filiformibus, repentibus, (inferne) nudis. P. p. 419.

Pusilla. Folia sempervirentia, supra viridia, infra albida. Flores longe pedunculati. Bacca rubra.

Vaccinium Oxycoccos. L. W. Sm. DC. 2821. — G. 345.

Ic. Dan. 80; Engl. 319.

Flor. Junio. ♃.

302. Erica. Calyx 4-phyllus, persistens. Corolla 4-fida persistens. Filamenta receptaculo inserta; antherae 2-fidae. Capsula membranacea, 4-8-locularis. Dissepimenta e valvularum margine. Semina singulis loculis plurima. P. g. 963.

? 470. *Erica arborea*, antheris aristatis, corollis campanulatis glabris, stylo exserto, foliis ternis, ramulis incano-villosis. DC. 2802.

Erica arborea. L. W. P. p. 421. — G. 547.
Flor. . . . . . ♄.

471. *Eri-*

Pl. Buiten Harderwijk; in den Haarlemmerhout; buiten Alkmaar; achter Zandenburg bij Wijk te Duurstede, enz. G. Bij Nijmegen. B. Bij Wassenaar en Waasdorp; in het Haagsche bosch en in vele andere bosschen. K.

468. *kleine Ahorn.*, met 5-lobbige stompe onbehaarde bladen, de bloemtrossen opgerigt, de schors kurkachtig en met spleten. P.

Een niet zeer hooge boom; de bladen van onderen zachtharig, met drie of vijf stompe lobben en stompe hoeken. De bloemtrossen pluimvormend, een weinig opgerigt.

Pl. Bij Elderik, Wehl en elders in het graafschap Zutphen; op Essenburg bij Harderwijk; in den Haarlemmerhout; buiten Alkmaar; bij Deventer, Zwol, enz. G. Bij den Landeweerd. R. In de duinen bij 's Gravenhage. Z. In de heggen om Utrecht. vH.

201. VEENBES. De kelk boven het vruchtbeginsel, 4-spletig. De bloemkroon 4-deelig, met bijna lijnvormige omgekrulde slippen. De helmdraden toebuigende. De helmknopjes buisvormig, 2-deelig. Eene veelzadige bes. P.

469. *roode Veenbes*, met eironde gaafrandige omgekrulde bladen, de stengen draadvormig, kruipende, van onderen naakt. P.

Een klein plantje. De steeds groenende bladen zijn van boven groen, van onderen witachtig. De bes rood.

Pl. In het veen tusschen Hummel en Uilenpas; bij Mijdrecht; Groningen enz. G. Op veenachtige plaatsen op de Veluwe bij 't Koningsmeer; bij Staveren. R! Nootdorp bij 's Hage. VERM! Bij Baarn. Vr. In het Leerzumsche veen bij Maarsbergen in het Sticht. DUBOIS! Bij Arnhem. vH.

202. HEIDE. De kelk is 4-bladig blijvende. De bloemkroon 4-spletig blijvende. De helmdraden op den vruchtboden ingeplant; de helmknopjes 2-spletig. De zaaddoos vliezig, 4-8-hokkig. De middelschotjes uit den rand der klepjes gevormd. Vele zaden in ieder hokje der zaaddoos. P.

470. *groote Heide*, met genaalde helmknopjes, de bloemkroontjes klokvormig onbehaard, het stijltje uitspringend, de bladen drievoudig, de takjes grijswit-vlokkig. DC.

Pl. Veel op de hooge Veluwe. G.

471. *Erica Tetralix*, antheris aristatis, corollis ovatis, stylo incluso, foliis quaternis ciliatis, floribus capitatis. P. p. 422.

Erica Tetralix. L. W. Sm. DC. 2801. — G. 348. M. 181.
Ic. Bat. 8; Dan. 81; Engl. 1014.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♄.
Varietas flore *albo* hinc inde reperitur.

472. *Erica vulgaris*, antheris cristatis, corollis campanulatis, subaequalibus, calycibus duplicatis, foliis oppositis sagittatis. P. p. 422.

Folia sessilia parva adpressa, 4 seriebus disposita.
Erica vulgaris. L. W. Sm. P. p. 422. — G. 346. M. 180.
Calluna Erica. DC. 2808.
Ic. Dan. 677; Engl. 1013.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ♄.
Varietas flore *albo* hinc inde reperitur.

473. *Erica cinerea*, antheris cristatis, corollis ovatis, stylo subexserto, foliis ternis, stigmate capitato. P. p. 425.
Erica cinerea. L. W. Sm. DC. 2800. — G. 349.
Ic. Dan. 38; Engl. 1015.
Flor. Julio, Augusto. ♄.
474. *Erica multiflora*, antheris muticis exsertis, stylo exserto, corollis campanulatis, floribus axillaribus, pedunculis longitudine floris, foliis quinis linearibus glabris. P. p. 428.
Folia quaterna aut quina. DC.
Erica multiflora. L. W. DC. 2806. — vG. 27.
—— *mediterranea*. G. 350? (vH.) (1)
Flor. Julio. ♄.
475. *Erica vagans*, antheris muticis exsertis, campanulatis, stylo exserto, foliis quaternis (aut quinis DC.), floribus axillaribus confertis. P. p. 428.
Erica vagans. L. W. Sm. DC. 2806. — dG. 32.
Ic. Engl. 3.
Flor. Julio, Augusto. ♄.

203. DAPH-

(1) Vera *Erica mediterranea* L. et P. hyemem apud nos ferre nequit, neque adeo vera indigena esse potest.

471. *dop Heide*, met genaalde helmknopjes, de bloemkroontjes eirond, het stijltje ingesloten, de bladen viervoudig en gewimperd, de bloemen kopvormend. P.

Pl. Algemeen op vochtige en veenachtige heidegronden. G. K. vH. Ook in de duinen bij Wassenaar. MULDER. Bij Castricum en Heemskerk; in de duinvlakte de Meente op Texel. K.

De verscheidenheid met *witte* bloemen komt hier en daar met de gewone voor.

472. *gewone Heide*, met kamvormige helmknopjes, de bloemkroontjes klokvormig, bijna gelijk, de kelk verdubbeld, de bladen tegenovergesteld pijlvormig. P.

De bladen zijn ongesteeld klein aangedrukt, in vier rijen geplaatst.

Pl. Algemeen op alle heidegronden. — Ook in duingrond bij Wassenaar en Katwijk. MULDER. In Noord-Holland op de duinen van Schoorl, bij Calantsoog en op Texel. K. Loosduinen bij 's Hage. VERM.!

De verscheidenheid met *witte* bloemen komt hier en daar met de gewone voor.

473. *graauwe Heide*, met kamvormige helmknopjes, de bloemkroontjes eirond, het stijltje een weinig uitspringend, de bladen drievoudig, de stempel kopvormig. P.

Pl. Buiten Naarden en voorbij de Bild buiten Utrecht aan het opgaan der heide. G.

474. *veelbloemige Heide*, met ongenaalde uitspringende helmknopjes, het stijltje uitspringend, de bloemkroontjes klokvormig, de bloemen in de oksels geplaatst, de bloemsteeltjes even lang als de bloem, met vijfvoudige lijnvormige onbehaarde bladen. P. (2)

Pl. Bij Harderwijk. LINNAEUS (Amoen. Acad. VI. p. 52.)

475. *zwervende Heide*, met ongenaalde uitspringende helmknopjes, de bloemkroontjes klokvormig, het stijltje uitspringend, de bladen vier- of vijfvoudig, de bloemen gedrongen, in de oksels geplaatst. P.

Pl. Bij Harderwijk. dG.

903. PE-

(2) De *Erica mediterranea*, welke DE GORTER opgeeft, kan de winterkoude in ons land niet verdragen en kan dus geene *inlandsche* plant zijn.

203. DAPHNE. Calyx o. Corolla 4-fida .... stamina includens. Drupa 1-sperma. P. g. 967.

476. *Daphne Mezereum*, floribus lateralibus sessilibus ternis foliis lanceolatis, post flores evolutis, deciduis. DC. 2190.

Cortex causticus. Flores odorati, rubelli, nonnunquam albi.

Daphne Mezereum. L. W. Sm. P. p. 434. — G. 351.

Ic. Dan. 268; Engl. 1281.

Flor. *Aprili*. ♄.

2. *Trigynia.*

204. POLYGONUM. Perigonium (calyx coloratus) 4-6-partitum persistens. Stamina 5-9, saepius 8. Ovaria 2-3, stylos totidemque stigmata gerentia. Cariopsis (semen 1), ovata aut triangularis.... DC. g. 309.

Obs. *Polygoni* species secundum CANDOLLII *Synopsin* dispositae sunt.

* Florum spicae solitariae terminales. Stamina 9. Stigmata 3. Cariopsis (semen) 3-angularis.... (*Bistorta*). DC.

477. *Polygonum Bistorta*, caule simplicissimo 1-stachyo, foliis ovatis undulatis, radicalibus in petiolum decurrentibus. DC. 2203.

Folia caulina amplexicaulia, radicalibus longe minora. Flores rubelli, in spicam densam dispositi.

Polygonum Bistorta. L. W. Sm. P. p. 439. — G. 352.

Ic. Bat. 277; Dan. 421; Engl. 509.

Flor. Junio. ♃.

** Flores spicati vel paniculati, axillares aut terminales. Stamina 5-8. Stigmata 2, interdum 3. Cariopsis (semen) ovata.... (*Persicaria*). DC.

478. *Polygonum amphibium*, floribus 5-andris, semidigynis, spica ovata, foliis lanceolatis acutis serrulatis glabris. DC. 2205.

Polygonum amphibium. L. W. Sm. P. p. 440. — G. 353. M. 182.

Var. α. natans, foliis ellipticis natantibus. P. p. 440. Stamina calyce breviora. G.

Polygonum amphibium, α. W. P. DC.

Ic.

503. PEPERBOOMPJE. Geen kelk. De bloemkroon 4-spletig, de meeldraden insluitende. Eene eenzadige steenvrucht. P.

476. *gewoon Peperboompje*, met zijdelingsche ongesteelde drievoudige bloemen, de bladen lancetvormig, na de bloemen ontspruitende, afvallende. DC.
De schors is bijtende. De bloemen welriekend, roodachtig, somwijlen wit.

Pl. Overvloedig in het bosch bij het huis de Eese; in het Klembroeksche bosch bij Olthuizen in het graafschap Zutphen. G.

2. *Driestijligen.*

504. DUIZENDKNOOP. De gekleurde kelk is 4-6-deelig, blijvende. De meeldraden 5-9, doch meestal 8 in getal. Twee tot drie vruchtbeginsels met even zoo vele stijltjes en stempeltjes. Eén eirond of driekantig zaad. DC.
Aanm. De soorten van *Duizendknoop* zijn gerangschikt volgens de *Synopsis* van DECANDOLLE.

* De bloemaren eenzaam, eindelingsch. Negen meeldraden. Drie stempels. Een driekantig zaad. DC.

477. *beemd Duizendknoop*, met zeer eenvoudige éénarige steng, de bladen eirond golvende, de wortelbladen in den bladsteel uitloopende. DC.
De stengbladen zijn stengomvattend, veel kleiner dan de wortelbladen. De bloemen roodachtig, in eene digte aar bijeen geplaatst.

Pl. Op Essenburg bij Harderwijk; aan den dijk tusschen Muiden en Weesp; te Neerlangbroek in het Sticht; aan den westkant van de Mickelhorst buiten Groningen. G. In droogliggende graslanden onder Schalkwijk in het Sticht. K.

** De bloemen aar- of pluimvormend, in de oksels of eindelingsch geplaatst. Vijf tot acht meeldraden. Twee, of somwijlen drie, stempels. Een eirond zaad. DC.

478. *tweeslachtige Duizendknoop*, met 5-helmige, half-tweestijlige bloemen, de aar eirond, de bladen lancetvormig spits, zaagtandig, onbehaard. DC.

Versch. a. drijvende, met ovale drijvende bladen. P.
De meeldraden zijn korter dan den kelk. G.

Pl. In slooten en aan de kanten der rivieren algemeen; bij Utrecht, Arnhem, Haarlem, enz. vH.

Ver-

Ic. Bat. 75; Dan. 282; Engl. 436.

Var. β. *terrestre*, foliis hirsutis lanceolato-acuminatis. P. p. 440.

Stamina calyce saepe longiora. Pili foliorum adpressi, rigidi.

Polygonum amphibium, β. W. P. DC. — G. 353, β.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

Obs. STEKHOVEN p. 178 et 179 *tres species* enumerat; *Polygonum amphibium*, *P. natans* et *P. terrestre*, quam divisionem refellere opus non erit.

479. *Polygonum hydropiper*, floribus 6-andris semidigynis, foliis lanceolatis undulatis immaculatis, spicis filiformibus subnutantibus, caule erecto. DC. 2206.

Sapor plantae acerrimus. Bracteae non ciliatae. Flores extus glanduloso-punctati.

Polygonum hydropiper. L. W. Sm. P. p. 440. — G. 354. M. 183.

Ic. Dan. 1576; Engl. 989.

Flor. *Julio—Septembri*. ☉.

480. *Polygonum minus*, (W.), floribus 6-andris submonogynis, foliis lanceolato-linearibus immaculatis, spicis gracilibus (erectis), caule basi radicante. DC. 2207.

Differt a praecedenti: totius plantae habitu teneriore, sapore non acri, spicis gracilioribus, bracteis perspicue ciliatis, floribus extus impunctatis, caet.

Polygonum minus. L. W. Sm. P. p. 440. — dG. 54.

———— *pusillum*. DC. 2207.

———— *intermedium*. EHRHART.

———— *Persicaria*, β. L. — γ. G. 355. (cf. EHRHART Beytr. VI, p. 142.)

Ic. Engl. 1043.

Flor. Augusto. ☉.

481. *Polygonum Persicaria*, floribus 6-andris semidigynis, foliis ovato-lanceolatis, saepius maculatis, spicis ovato-oblongis, pedunculis laevibus, stipulis ciliatis. DC. 2208.

Polygonum Persicaria L. W. Sm. P. p. 440. — G. 355. M. 184.

Ic. Bat. 124; Dan. 702; Engl. 756.

Var. β. Persicaria mitis, floribus candidis. TOURNEFORT. — G. 355, β.

Var. γ. foliis subtus tomentosis. K. in Fl. Bat.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ☉.

482. *Polygonum lapathifolium*, floribus 6-andris digy-

Versch. β. *land Duizendknoop*, met ruige lancetvormig-gespitste bladen. P.

De meeldraden zijn dikwijls langer dan den kelk. De haartjes der bladen aangedrukt en stijf.

Pl. Met de *Versch.* α. doch minder algemeen en op plaatsen, waar water gestaan heeft.

Aanm. STEKHOVEN (p. 178 en 179) maakt van deze soort *drie* soorten: zijne *tweeslachtige Duizendknoop*, *drijvende Roowilg* en *aardsche Roowilg*; hetwelk wel geene wederlegging zal behoeven.

479. *scherpe Duizendknoop*, met 6-helmige half-tweestijlige bloemen, de bladen lancetvormig golvende ongevlekt, de aren draadvormig een weinig knikkende, de steng regtstandig. DC.

De smaak der plant is zeer scherp. De schutblaadjes niet gewimperd. De bloem van buiten klierachtig-gestippeld.

Pl. Algemeen op vochtige gronden en in ondiepe slooten langs de weilanden.

480. *kleine Duizendknoop*, met 6-helmige bijna eenstijlige bloemen, de bladen lancet-lijnvormig ongevlekt, de aren slank en opgerigt, de steng aan den voet wortelende. DC.

Dezelve verschilt van de vorige, door het tengerder aanzien der geheele plant, geene scherpe smaak, slanker aren, met duidelijk gewimperde schutblaadjes, de bloemen van buiten niet gestippeld, enz.

Pl. Op de heide bij Lochem. dG. Tusschen 's Hage en Loosduinen. VERM. Bij Sneek in Vriesland. BEHESMA!

481. *persikbladige Duizendknoop*, met 6-helmige half-tweestijlige bloemen, de bladen eirond-lancetvormig, dikwijls gevlekt, de aren eirond-langwerpig, de bloemsteelen glad, de steunblaadjes gewimperd. DC.

Pl. Algemeen aan de wegen, in hoven en bebouwde gronden.

Versch. β. met witte bloemen. — G.

Versch. γ. met van onderen viltige bladen. K.

Pl. Bij Leyden. K.

482. *bleekbloeijende Duizendknoop*, met 6-helmige twee-

gynis, spicis brevibus, caule erecto, foliis ovato-lanceolatis glabris, vaginis subhirsutis. DC. 2210.

Spicae pallidae. Pedunculi scabri.

Polygonum lapathifolium. L. W. Sm. P. p. 439. — dG. 33.

——— *pallens*. (P. p. 439.)

Ic. Engl. 1382.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙ Sm.

*** Flores axillares. Stamina 8. Stigmata 3. Cariopsis (semen) rotundata ... (*Polygonum*.) DC.

483. *Polygonum aviculare*, floribus axillaribus, foliis elliptico-lanceolatis, margine scabris, caule procumbente herbaceo. DC. 2213.

Polygonum aviculare. L. W. Sm. P. p. 439. — G. 356. M. 185.

Ic. Bat. 218; Dan. 803; Engl. 1252.

Var. β. Polygonum brevi angustoque folio. BAUH. — G. 356, β.

Var. γ. Polygonum oblongo angusto folio. BAUH. — G. 356, γ. M.

Var. δ. Polygonum angustis foliis, calycibus purpurascentibus. DILLENIUS. — G. 356, δ. M.

Flor. *aestate*. ⊙.

**** Flores corymbosi vel paniculati. Stamina 8. Stigmata 3. Cariopsis (semen) 3-angularis..... (*Fagopyrum*.) DC.

? 484. *Polygonum Fagopyrum*, foliis cordato-sagittatis, caule erectiusculo inermi, seminum angulis integerrimis. DC. 2216.

Polygonum Fagopyrum. L. W. Sm. P. p. 441. — M. 186. B. p. 444 et 445.

Ic. Engl. 1044.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙.

485. *Polygonum tataricum*, foliis cordato-sagittatis, caule inermi erecto, seminibus subdentatis. P. p. 441.

Polygonum tataricum. L. W. — vH. app. 15.

Flor....... ⊙.

486. *Polygonum Convolvulus*, foliis cordato-sagittatis, caule volubili angulato, laciniis calycis obtuse carinatis. DC. 2217.

Polygonum Convolvulus. L. W. Sm. P. p. 441. — G. 357. M. 187.

Ic.

tweestijlige bloemen, de aren kort, de steng regtstandig, de bladen eirond-lancetvormig onbehaard, de bladscheeden een weinig ruig. DC.

De aren zijn bleek van kleur. De bloemsteelen ruw.

Pl. Op vochtige mesthoopen bij Jutphaas. dG.

*** De bloemen in de oksels geplaatst. Acht meeldraden. Drie stempels. Een rondachtig zaad. DC.

483. *vogel Duizendknoop*, met in de oksels geplaatste bloemen, de bladen ovaal-lancetvormig, ruw aan den rand, de steng liggende en kruidachtig. DC.

Pl. Algemeen aan de wegen en op ruwe plaatsen.

De *verscheidenheden* β. γ. en δ. van DE GORTER zijn mij nog niet regt duidelijk.

**** De bloemen tuil- of pluimvormend. Acht meeldraden. Drie stempels. Een driekantig zaad. DC.

? 484. *boekweit Duizendknoop*, met hart-pijlvormige bladen, de steng bijna regtstandig, ongewapend, de kanten van het zaad gaafrandig. DC.

Pl. MEESE en de Hoogleeraar REINWARDT, geven op, dat deze soort wordt gevonden in sommige bouwlanden van Vriesland en Gelderland. Zoude dezelve aldaar niet waarschijnlijk uit gevallen zaad zijn opgekomen en kan zij dus wel stellig voor eene *inlandsche* plant worden gehouden?

485. *tartaarsche Duizendknoop*, met hart-pijlvormige bladen, de steng ongewapend, regtstandig, de zaden een weinig getand. P.

Pl. Veel op de akkers tusschen de boekweit bij den Wildenborch in het kwartier van Zutphen. STARING bij vH. Te Maarsbergen bij Doorn. DUBOIS.

486. *omslingerende Duizendknoop*, met hart-pijlvormige bladen, de steng omslingerend en kantig, de kelkslippen stomp-gekield. DC.

Pl. In bouwlanden en moeshoven. G. In Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. In koornlanden bij Wassenaar, enz.

Ic. Dan. 744; Engl. 941.
Flor. *Junio, Julio.* ⊙.

487. *Polygonum dumetorum*, foliis 3-angularibus sagittatis, caule volubili substriato, valvulis seminalibus alatis. DC. 2218.

Polygonum dumetorum. L. W. P. p. 441. — G. 28.

Ic. Bat. 156; Dan. 756.

Flor. Augusto, Septembri. ⊙.

3. *Tetragynia.*

205. Adoxa. Calyx ovario adhaerens 4-5-fidus; extus 2-4-squamosus. Petala nulla. Stamina 8-10. Styli 4-5. Bacca globosa, 4-5-locularis. . . . DC. g. 614.

488. *Adoxa Moschatellina.* L. W. Sm. P. p. 446. DC. 3599. — dG. 35.

Flores virescentes odorati. P. — Planta vix semipedalis. Folia petiolata ternata vel biternata, foliolis 3-lobis. Flores 4-5, in capitulum aggregati.

Ic. Bat. 25; Dan. 94; Engl. 543.

Flor. Aprili, Majo. ♃.

IX. *ENNEANDRIA.*

1. *Hexagynia.*

206. Butomus. Calyx 0. Petala 6. Capsulae 6, polyspermae. P. g. 1002.

489. *Butomus umbellatus.* L. W. Sm. P. p. 451. DC. 1890. — G. 558. M. 188.

Scapus nudus erectus, umbellam terminalem sustinens. Flores pulchri purpurei, nonnunquam albi aut saturate purpurei.

Ic. Bat. 287; Dan. 604; Engl. 651.

Flor. *Junio, Julio.* ♃.

GE-

MULDER. Bij Haarlem. K. 's Gravenhage. Z. Rheede boven Arnhem, enz. vH.

487. *hegge Duizendknoop*, met driehoekige pijlvormige bladen, de steng omslingerend, een weinig gestreept, de klepjes van het zaad gevleugeld. DC.

Pl. Vrij gemeen in Gelderland aan de heggen der tuinen en tusschen het hakhout. vG. In Overijssel tusschen Steenekamer en Ermel. EHRHART. Niet zeldzaam in Holland. R. Bij Zwol; in het Haagsche bosch. K. Te Velp boven Arnhem. BERGSMA!

3. *Vierstijligen.*

205. MUSKUSKRUID. De kelk aan het vruchtbeginsel vastgehecht, 4-5-spletig, met 2-4 schubjes aan de buitenzijde. Geene bloembladen. Acht of tien meeldraden. Vier of vijf stijltjes. Eene kogelronde, 4-5-hokkige bes. DC.

488. *gewoon Muskuskruid.* L.

De bloemen zijn groenachtig en welriekend. P. — De geheele plant naauwelijks eenen voet hoog. De bladen gesteeld drievoudig of dubbeld-drievoudig met 3-lobbige blaadjes. Vier of vijf bloemen, in een bloemhoofdje vereenigd.

Pl. Tusschen Groningen en Haren; buiten Nijmegen, aan het beekje tusschen Ubbergen en Beek; buiten Haarlem. K. Te Nederbosch bij Nijmegen. B. Bij Anlo in Drenthe overvloedig. W. J. KOPPIUS. (Bat. 27.) Te Appingadam. Mr. VAN WEERDEN. In het Haagsche bosch. K. VERM! Z. Aan de Leijdsche vaart bij Haarlem. E. Bij Scherpenzeel in het Sticht. DUBOIS.

IX. *NEGENHELMIGEN.*

1. *Zesstijligen.*

206. ZWANEBLOEM. Geen kelk. Zes bloembladen. Zes veelzadige zaaddoozen. P.

489. *gemeene Zwanebloem.* L.

De bloemsteng is naakt, regtstandig, eene eindelingsche bloemscherm dragende. De bloemen fraai paarsch, somwijlen wit of donker-paarsch.

Pl. Algemeen aan de kanten der slooten.

GENERA DECANDRIAE.

1. *Monogynia.* (stylus 1.)

I. Corolla monopetala, 4-5-fida.
  a. Calyx superus. Bacca. — *Vaccinium.*
  b. —— inferus. Capsula. — *Andromeda.*

II. Corolla 4-petala, aut 5-partita, ferme 5-petala. Semina tenuissima.
  a. Calyx 4-phyllus. Corolla 4-petala. Capsula 4-locularis. — *Monotropa.*
  b. Calyx minimus, 5-partitus. Corolla 5-partita, ferme 5-petala. Capsula 5-locularis. — *Pyrola.*

2. *Digynia.* (styli 2.)

I. Perigonium simplex: calyx 4-5-fidus.
  a. Capsula polysperma. — *Chrysosplenium.*
  b. —— 1-sperma. — *Scleranthus.*

II. Perigonium duplex. Corolla 5-petala.
 A. Capsula 2-locularis, 2-rostris. — *Saxifraga.*
 B. Capsula 1-locularis.
  a. Capsula globosa. Calyx campanulatus, angulatus. — *Gypsophila.*
  b. Capsula oblonga. Calyx tubulosus, 5-dentatus, basi squamis destitutus. — *Saponaria.*
  c. Capsula cylindrica. — Calyx tubulosus, 5-dentatus, basi squamis 2-4 oppositis. — *Dianthus.*

3. *Trigynia.* (styli 3.)

I. Fructus carnosus, 1-locularis, non dehiscens. — *Cucubalus.*

II. Capsula in valvas 5 aut 6 dehiscens.
  a. Capsula 3-locularis, 6-valvis. — *Silene.*
  b. Capsula 1-locularis, 6-valvis. Petala 2-fida. — *Stellaria.*
  c. Capsula 1-locularis, 3-valvis; semina 3-5 grandiuscula. Petala integra. Glandulae nectariferae 10, filamentis alternantes. — *Honkenya.*

d. Cap-

GESLACHTEN DER TIENHELMIGEN.

1. *Eenstijligen.*

I. De bloemkroon 1-bladig, 4-5-spletig.
 a. De kelk boven het vruchtbeginsel. Eene bes. — *Boschbessen.*
 b. — — om het vruchtbeginsel. Eene zaaddoos. — *Andromeda.*

II. De bloemkroon 4-bladig, of 5-deelig, bijna 5-bladig. De zaden zeer fijn.
 a. De kelk en bloemkroon 4-bladig. De zaaddoos 4-hokkig. — *Stofzaad.*
 b. — — zeer klein, 5-deelig. De bloemkroon 5-deelig, bijna 5-bladig. De zaaddoos 5-hokkig. — *Wintergroen.*

2. *Tweestijligen.*

I. Slechts een bloemdek; een 4-5-spletige kelk.
 a. De zaaddoos veelzadig. — *Goudveil.*
 b. — — 1-zadig. — *Hardbloem.*

II. Een dubbeld bloemdek. De bloemkroon 5-bladig.
 A. De zaaddoos 2-hokkig, 2-snavelig. — *Steenbreek.*
 B. — — 1-hokkig.
 a. De zaaddoos kogelrond. De kelk klokvormig, kantig. — *Gaffelsteng.*
 b. — — langwerpig. De kelk buisvormig, 5-tandig, zonder schubjes aan den voet. — *Zeepkruid.*
 c. — — rolrond. De kelk buisvormig, 5-tandig, met 2-4 tegenovergestelde schubjes aan den voet. — *Anjelier.*

3. *Driestijligen.*

I. De vrucht vleezig, 1-hokkig, niet openberstend. — *Besvrucht.*

II. Eene zaaddoos met vijf of zes klepjes openberstend.
 a. De zaaddoos 3-hokkig, 6-kleppig. — *Silene.*
 b. — — 1-hokkig, 6-kleppig. De bloembladen 2-spletig. — *Sterremuur.*
 c. — — 1-hokkig, 3-kleppig; 3-5 groote zaden. De bloembladen gaaf. Tien honigkliertjes met de helmdraden afwisselende. — *Honkenya.*

d. Capsula 1-locularis, 5-valvis; semina numerosa exigua. Petala integra. — *Arenaria.*

4. *Pentagynia* (styli 5.)

I. Capsulae 5 in unoquoque flore. — *Sedum.*
II. Capsula 1 in unoquoque flore.
A. Capsula 5-locularis, 5-gona. Foliola terna. — *Oxalis.*
B. Capsula 1-locularis.
a. Calyx 5-dentatus. — *Lychnis.*
b. Calyx 5-partitus.
aa. Petala unguiculata, limbo integro. — *Agrostemma.*
bb. Petala non unguiculata, 2-fida. — *Cerastium.*

cc. Petala non unguiculata, integra. — *Spergula.*

X. DECANDRIA.

1. *Monogynia.*

207. MONOTROPA. Calyx 4-phyllus, coloratus. Petala 4 hypogyna, foliolis calycinis alterna. Ovarium liberum; stylus cylindricus; stigma peltatum. Capsula ovato-oblonga, 4-sulca, 4-locularis, 4-valvis; seminibus numerosis (tenuissimis) receptaculo centrali 4-angulo adfixis. DC. g. 826.

490. *Monotropa hypopitys*, floribus (glabris) lateralibus octandris, terminali decandro. DC. 4688.

Monotropa hypopitys. L. W. Sm. P. p. 469. — G. 359.

Ic. Engl. 69; Dan. 232? (1)

Flor. *Julio.* ♃.

208. VACCINIUM. Calyx (superus, ovario) adhaerens, in-

---

(1) Planta Florae Danicae diversa videtur squamis obtusis, caule apice cernuo, filamentis stylo brevioribus, caet.

d. De zaaddoos 1-hokkig, 5-kleppig; talrijke en zeer kleine zaden. De bloembladen gaaf. — *Zandkruid.*

4. *Vijfstijligen.*

I. Vijf zaaddoozen in iedere bloem. — *Huislook.*
II. Slechts ééne zaaddoos in iedere bloem.
A. De zaaddoos 5-hokkig, 5-kantig. De blaadjes drievoudig. — *Klaverzuring.*
B. — — 1-hokkig.
a. De kelk 5-tandig. — *Koekkoeksbloem.*
b. — — 5-deelig.
aa. De bloembladen met nageltjes, en gaven boord. — *Bolderik.*
bb. — — zonder nageltjes, 2-spletig. — *Hoornbloem.*
cc. — — zonder nageltjes, gaaf. — *Spurrie.*

X. *TIENHELMIGEN.*

1. *Eenstijligen.*

207. STOFZAAD. De kelk is 4-bladig, gekleurd. Vier bloembladen, lager dan het vruchtbeginsel, met de kelkblaadjes afwisselend. Het vruchtbeginsel vrij, het stijltje rolrond; de stempel schildvormig. De zaaddoos eirond-langwerpig, met vier sleuven, 4-hokkig, 4-kleppig; zeer vele en fijne zaadjes, vastgehecht op eenen 4-kantigen vruchtbodem in het midden der zaaddoos. DC.

490. *woekerend Stofzaad*, de onbehaarde zijdelingsche bloemen 8-helmig, de eindelingsche 10-helmig. DC.
Pl. In het dennenbosch bij Uilenpas in het graafschap Zutphen. G. Op Roozendaal boven Arnhem. R! Op de Veluwe. STARING. Bij Velsen. K. Aan het voetpad naar Brederode buiten Haarlem. E! In een dennenbosch op het zoogenaamde *Schapenveld*, te Bloemendaal boven Haarlem. vH.

208. BOSCHBESSEN. De kelk boven het vruchtbeginsel en

integer aut 4-dentatus. Corolla campanulata, 4-fida. Stamina receptaculo inserta. Bacca globosa umbilicata, 4-locularis, oligosperma. DC. g. 464.

Stamina 8 aut 10. Corolla 4-aut 5-fida. Bacca 4-aut 5-locularis.

* Floribus subsolitariis.

491. *Vaccinium Myrtillus*, pedunculis 1-floris, foliis serratis ovatis deciduis, caule angulato. P. p. 478.

Baccae maturae edules atro-coeruleae.

Vaccinium Myrtillus. L. W. Sm. DC. 2818. — G. 342. M. 178.

Ic. Dan. 974; Engl.! 456.

Flor. *Majo.* ♄.

492. *Vaccinium uliginosum*, pedunculis 1-floris, foliis obovatis lanceolatisque glabris (deciduis), ramis teretibus. P. p. 478.

Folia subtus parumper albescunt. Baccae maturae nigrescentes.

Vaccinium uliginosum. L. W. Sm. DC. 2819. — G. 343.

Ic. Dan. 231; Engl. 581.

Flor. Junio (G.) ♄.

** Floribus corymbosis aut racemosis.

493. *Vaccinium Vitis idaea*, racemis terminalibus nutantibus, foliis obovatis persistentibus, margine revolutis integerrimis, subtus punctatis. P. p. 481.

Baccae maturae rubrae, acidae, refrigerantes.

Vaccinium Vitis idaea. L. W. Sm. DC. 2820. — G. 344. M. 179.

——— *punctatum.* LAMARCK.

Ic. Dan. 40; Engl. 598.

Flor. Junio. ♄.

209. ANDROMEDA. Calyx minimus, 5-partitus (inferus). Corolla 5-fida, laciniis reflexis. Capsula 5-locularis, 5-valvis. DC. g. 460.

494. *Andromeda polifolia*, foliis alternis lanceolatis revolutis, pedunculis aggregatis, corollis ovatis. DC. 2809.

Folia inferne alba, marginibus revolutis. Corolla fauce contracta.

An-

en aan hetzelve vastgehecht, gaaf of 4-tandig. De bloemkroon klokvormig, 4-spletig. De meeldraden op den vruchtbodem ingeplant. De bes kogelrond, gesnaveld, 4-hokkig, met weinige zaden. DC.

Er zijn 8 of 10 meeldraden. De bloemkroon is 4- of 5-spletig. De bes 4- of 5-hokkig.

* De bloemen genoegzaam alleenstaande.

491. *blaauwe Boschbessen*, met 1-bloemige bloemsteelen, de bladen gezaagd eirond afvallende, de steng kantig. P. De rijpe bessen zijn eetbaar, donkerblaauw van kleur.

Pl. Overvloedig in de meeste bosschen op de Veluwe; bij Amerongen; op het witte veen bij Haren, en op het heideveld bij de Harendermolen buiten Groningen. G. In Vriesland bij het Heerenveen, Dragten, Gorradijk en elders in de wouden. M. Bij Rheenen, de Grebbe, Driebergen, enz. vH.

492. *veen' Boschbessen*, met 1-bloemige bloemsteelen, de bladen omgekeerd-eirond of lancetvormig onbehaard, afvallende; de takjes rolrond. P.

De bladen zijn van onderen een weinig witachtig. De rijpe bes zwartachtig.

Pl. Overvloedig in het veen bij Varseveld in het graafschap Zutphen. G. R. Achter Laarsen. R.

** De bloemen tuil- of trosvormende.

493. *roode Boschbessen*, met eindelingsche knikkende trossen, de bladen omgekeerd-eirond blijvende, met omgerolden gaven rand, van onderen gestippeld. P. De rijpe bessen zijn rood, zuurachtig en verkoelende.

Pl. Aan het Elspeeter, Wiselsche, Sourensche en andere bosschen op de Veluwe; buiten Groningen. G. Bij de *blaauwe Boschbessen* in Vriesland. M. Bij Baarn. Vr. Bij Wolvega in Vriesland. BERGSMA!

209. ANDROMEDA. De kelk is zeer klein, 5-doelig, om het vruchtbeginsel. De bloemkroon 5-spletig, met teruggeslagen slipjes. De zaaddoos 5-hokkig, 5-kleppig. DC.

494. *witbladige Andromeda*, met overhoeksche lancetvormige omgerolde bladen, de bloemsteelen getropt, de bloemkroontjes eirond. DC.

De bladen zijn van onderen wit, met omgerolden rand. De keel der bloemkroon zamengetrokken.

Pl.

Andromeda polifolia. L. W. Sm. P. p. 481. — G. 560.

Ic. Dan. 54; Engl. 713.

Flor. Junio. ♄. (1)

210. Pyrola. Calyx minimus, 5-partitus. Corolla 5-partita, fere 5-petala. Stigma capitatum, 5-lobum. Capsula 5-locularis. DC. g. 462.

495. *Pyrola rotundifolia*, foliis obovalibus, staminibus adscendentibus, pistillo (stylo) incurvo, ovario longiore. DC. 2813.

Stylus longus cylindricus declinatus incurvus.

Pyrola rotundifolia. L. W. Sm. P. p. 483. — G. 561.

Ic. Bat. 188; Dan. 110?; *Engl.* 213 *(bona.)*

Flor. *Julio.* ♃.

496. *Pyrola minor*, foliis subrotundis, staminibus pistillisque (stylis) rectis. DC. 2814.

Habitu praecedenti similis; at stylus rectus, brevissimus, stigmate stellato. Caeterum differt a *Pyrola media* swartz. Sm. (Engl. 1945), quae forsan etiam indigena, caule non spiraliter inflexo, stylo breviore, caet.

Pyrola minor. L. Sm. P. p. 483.

Ic. Dan. 55?; Engl. 158.

Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

497. *Pyrola uniflora*, foliis suborbiculatis, scapo unifloro. DC. 2816.

Pyrola uniflora. L. W. Sm. P. p. 483. — G. 562.

Ic. Dan. 8; Engl. 146.

Flor. Julio. ♃.

2. *Digynia.*

211. Chrysosplenium. Calyx ovario adhaerens, 4-5-fidus, subcoloratus. Petala nulla. Stamina 8-10. Capsula (birostris) 1-locularis (polysperma). DC. g. 613.

498. *Chry-*

---

(1) *Arbutus uva ursi* (*Beerendruif*) indigena dicitur a gruber of. *Haarl. maatsch.* XXVI, p. 285.

Pl. Op vochtige plaatsen te Zuideras in het graafschap Zutphen. G. Tusschen Staveren en het Prinsenmeer op de Veluwe, op vochtige mostrijke plaatsen, met de *Sphagnum*, *Oxycoccos palustris*, enz. R! In de Wijchensche veenen bij Nijmegen. B! Te Haren bij Groningen. VAN DER KOLK! Veel in het Leersumsche broek in het Sticht. DUBOIS!

210. WINTERGROEN. De kelk is zeer klein, 5-deelig. De bloemkroon 5-deelig, bijna 5-bladig. De stempel kopvormig, 5-lobbig. De zaaddoos 5-hokkig. DC.

495. *rondbladig Wintergroen*, met omgekeerd-eironde bladen, de meeldraden opgaande, het stijltje krom en langer dan het vruchtbeginsel. DC.

Het stijltje is lang, rolrond, nedergebogen en krom.

Pl. Overvloedig in de duinvalleijen van Holland en Zeeland; ook in het bosch van Uilenpas; bij Bergum in Vriesland. G. Bij Nijmegen. B. Bij Soestdijk; in het kwartier van Zutphen. K. Op vele plaatsen in de vochtige duinvalleijen van Holland. K. vH.

496. *kortstijlig Wintergroen*, met rondachtige bladen, de meeldraden en het stijltje regt. DC.

Deze plant komt in houding met de vorige overeen; doch het stijltje is regt, zeer kort, met starvormigen stempel. Zij verschilt overigens van het *middelste Wintergroen*, hetwelk welligt ook *inlandsch* is, door eene niet schroefswijze gebogen steng, een korter stijltje, enz.

Pl. Op vele plaatsen in de bosschen van Velp en Rheede boven Arnhem; ook aan de Bild bij Utrecht. vH.

497. *eenbloemig Wintergroen*, met bijna schijfronde bladen, eenbloemige bloemsteng. DC.

Pl. *Inlandsch* volgens BOERHAAVE. †. Groeit waarschijnlijk in de Hollandsche duinen. vH.

2. *Tweestijligen.*

211. GOUDVEIL. De kelk aan het vruchtbeginsel vastgehecht, 4-5-spletig, een weinig gekleurd. Geene bloembladen. 8-10 Meeldraden. De zaaddoos 2-snavelig, 1-hokkig, veelzadig. DC.

498. *over-*

498. *Chrysosplenium alternifolium*, foliis alternis. P. p. 487.

Folia inferiora longe petiolata. Flores flavescentes; laterales 4-fidi- 8-andri; flos terminalis 5-fidus, 10-andrus.

Chrysosplenium alternifolium. L. W. Sm. DC. 3598. — vH. app. 16.

Ic. Dan. 366, Engl. 54.

Flor. Majo. ♃.

499. *Chrysosplenium oppositifolium*, foliis oppositis. P. p. 487.

Flores fere omnes 4-fidi, 8-andri, flavescentes.

Chrysosplenium oppositifolium. L. W. Sm. DC. 3597. — vG. 29; dG. 36.

Ic. Dan. 365; Engl. 490.

Flor. Majo. ♃.

212. SAXIFRAGA. Calyx adhaerens aut liber, 5-partitus. Corolla 5-petala. Stamina 10. *Capsula (birostris)*, 2-locularis (polysperma) — Flores saepius albi. DC. g. 612.

500. *Saxifraga granulata*, foliis petiolatis rotundato-reniformibus sublobatis, caule subracemoso, radice granulata. DC. 3574.

Folia radicalia late crenata, longe petiolata; caulina pauca, parva, vix petiolata, incisa. Flores terminales, magni, albi.

Saxifraga granulata. L. W. Sm. P. p. 489.

Ic. Dan. 514; Engl. 500.

Flor. Majo. ♃.

501. *Saxifraga tridactylites*, foliis caulinis cuneiformibus 3-fidis alternis, caule erecto, ramoso. P. p. 490.

Caulis palmaris rubellus, uti pedunculi et calyx, pilis viscosis tectus. Folia inferiora 3-fida, superiora breviora 3-5-fida.

Saxifraga tridactylites. L. W. Sm. DC. 3576. — G. 363.
———— *annua*. LAPEYROUSE. (Fl. pyren. p. 59.)

Ic. Bat. vol. V; Dan. 1517; Engl. 501.

Var. β. *integrifolia*, foliis superioribus integerrimis. vH.

Flor. *Aprili*, *Majo*. ⊙.

502. *Saxifraga hypnoides*, caespitosa, caule (florifero) erecto subnudo glabro, foliis confertis 3-fidis, foli-

498. *overhoeksch Goudveil*, met overhoeksche bladen. P.

De onderste bladen zijn langgesteeld. De bloemen geelachtig; de zijdelingsche 4-spletig, 8-helmig; de bovenste 5-spletig; 10-helmig.

Pl. Te Anlo in Drenthe in eene sloot achter de pastorie, op ééne plaats in eene geringe hoeveelheid. W. J. KOPPIUS bij vH. Te Haren bij Groningen. VAN DER KOLK!

499. *paarbladig Goudveil*, met tegenovergestelde bladen. P.

De bloemen zijn bijna alle 4-spletig, 8-helmig, geelachtig.

Pl. Inlandsch volgens LINNAEUS, bij vG. Aan den weg tusschen Nijmegen en Beek. dG.

212. STEENBREEK. De kelk vastgehecht of vrij, 5-deelig. De bloemkroon 5-bladig. 10 Meeldraden. De zaaddoos 2-snavelig, 2-hokkig, veelzadig. — De bloemen meestal wit. DC.

500. *knollige Steenbreek*, met gesteelde rondachtig-niervormige bijkans gelobde bladen, de steng eenigzins trosvormend; de wortel uit kleine knolletjes bestaande. DC.

De wortelbladen zijn breed, gekarteld, lang-gesteeld; de stengbladen weinig in getal, klein, naauwlijks gesteeld, ingesneden. De bloemen eindelingsch, groot, wit van kleur.

Pl. Op eenigzins schaduwachtige streken bij Haarlem. BEUCKER ANDREAE. Aan het studentenpad bij Leyden. MULDER p. 50. Bij Leeuwarden. BERGSMA.

501. *driedeelige Steenbreek*, met wigvormige 3-spletige overhoeksche stengbladen, de steng regtstandig, getakt. P.

De steng is eenen palm hoog, roodachtig en, even als de bloemsteeltjes en de kelk, met kleverige haartjes bedekt. De onderste bladen 3-spletig, de bovenste korter, 3-5-spletig.

Pl. Veel op vochtige gronden en oude muren te Deutichem, Harderwijk, Hattem, Haarlem, Utrecht enz.; overvloedig in de duinen bij Overveen. G. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. K. In de duinen bij Wassenaar en Katwijk. MULDER. Op de duinen bij 's Gravenhage enz. vH.

Versch. β. met de bovenste bladen gaafrandig. vH.

Pl. Op de duinen bij 's Gravenhage. Z!

502. *liggende Steenbreek*, zodevormende, de bloemdragende steng opgerigt, bijna naakt, onbehaard,

 de

liis in surculis prostratis, apice in gemmam convolutis, villosis. P. p. 490.
Saxifraga hypnoides. L. Sm. DC. 3589. — G. 364.
Ic. Dan. 348; Engl. 454.
Flor. Majo, Junio. ♃.

213. SCLERANTHUS. Calyx ovario adhaerens, tubulosus, collo coarctatus, supra 5-fidus. Corolla nulla, Stamina 5-10, calyci inserta. Capsula 1-sperma. DC. g. 626.

503. *Scleranthus annuus*, calycibus fructus patulis. P. p. 491.
Calycis laciniae acutae, ex toto virides.
Scleranthus annuus. L. W. Sm. DC. 3640. — G. 365.
Ic. Dan. 504; Engl. 351.
Var. β. Polygonum gramineo folio, majus, erectum. BAUH. — G. 365, β.
Flor. *Majo*, *Junio.* ⊙.
504. *Scleranthus perennis*, calycibus fructus clausis. P. p 491.
Calycis laciniae obtusae, margine albidae.
Scleranthus perennis. L. W. Sm. DC. 3639. — G. 366.
Ic. Bat. 272; Dan. 563; Engl. 352.
Flor. *Julio*, *Augusto.* ♃.

214. GYPSOPHILA. Calyx 1-phyllus, campanulatus, angulatus. Petala 5 ovata sessilia. Capsula globosa, 1-locularis, polysperma. P. g. 1115.
? 505. *Gypsophila rigida*, foliis linearibus planis, caule dichotomo, pedunculis 2-floris, petalis emarginatis. P. p. 492.
Calyces ad basin squamis 4 acutis cincti.
Gypsophila rigida. L. W. — G. 367.
——— *saxifraga*, β. DC. (suppl. 4304.)
Flor. Julio. ♃.
506. *Gypsophila muralis*, foliis linearibus planis, calycibus nudis, caule dichotomo, petalis crenatis. DC. 4303.
Pedunculi graciles, axillares, foliis longiores. Calyces ad basin squamis nullis cincti. Petala carnea, crenata vel emarginata.
Gypsophila muralis L. W. P. p. 492.
Ic. Dan. 1268.
Flor. *Augusto.* ♂.

215. SA-

de bladen bijeengeplaatst, 3-spletig, de bladen in de nederliggende uitloopers, aan den top in eenen knop zamengerold en vlokkig. P.

Pl. Op de heide tusschen Harderwijk en Ermello. G.

213. HARDBLOEM. De kelk aan het vruchtbeginsel vastgehecht, buisvormig, met vernaauwden hals, van boven 5-spletig. Geene bloemkroon. Vijf tot tien meeldraden, op den kelk ingeplant. De zaaddoos 1-zadig. DC.

503. *eenjarige Hardbloem*, met openstaande vruchtkelken. P.

De kelkslippen zijn spits, geheel groen.

Pl. In bouwlanden, vooral op zandgronden algemeen.

Versch. β. onzeker. — G.

504. *overblijvende Hardbloem*, met geslotene en stompe vruchtkelken. P.

De kelkslippen zijn stomp, met witten rand.

Pl. Overvloedig in de duinen bij 's Hage. MEERBURG bij G. Zeer gemeen op zandige bouwlanden in Gelderland, Holland, enz. R! Bij Loosduinen; aan de holle Bild bij Utrecht. K. Op de duinen bij Wassenaar. MULDER. Bij Zutphen; bij Overveen. E! Bij Katwijk, Noordwijk, enz. vH.

214. GAFFELSTENG. De kelk is 1-bladig, klokvormig, kantig. Vijf eironde ongesteelde bloembladen. De zaaddoos kogelrond, 1-hokkig, veelzadig. P.

? 505. *stijve Gaffelsteng*, met lijnvormige vlakke bladen, de steng gegaffeld, de bloemsteelen 2-bloemig, de bloemblaadjes uitgerand. P.

De kelk is aan den voet van 4 spitse schubjes omgeven.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE †.

506. *slanke Gaffelsteng*, met lijnvormige vlakke bladen, de kelken naakt, de steng gegaffeld, de bloembladen gekarteld. DC.

De bloemsteeltjes zijn slank en in de oksels geplaatst, langer dan de bladen. De kelk aan den voet van geene schubjes omgeven. De bloembladen, vleeschkleurig, gekarteld of uitgerand.

Pl. Op zandige gronden te Brummen bij Zutphen. vH.

216. SAPONARIA. Calyx tubulosus, 5-dentatus, basi squamis destitutus. Petala 5 unguiculata, ungue calycem aequante. Capsula (oblonga) 1-locularis. DC. g. 764.

507. *Saponaria officinalis*, calycibus cylindricis, foliis ovato-lanceolatis. DC. 4305.
Folia obscure viridia. Flores albi vel rubelli, corymbosi.
Saponaria officinalis. L. W. Sm. P. p. 492. — G. 368.
Ic. Dan. 543; Engl. 1060.
Var. β. Lychnis, seu Saponaria flore pleno. TOURNEFORT. — G. 368, β.
Var. γ. Lychnis, seu Saponaria concava anglica BOERHAAVE. — G. 368, γ.
Flor. Julio, Augusto. ♃.
508. *Saponaria Vaccaria*, calycibus piramidatis 5-angularibus, foliis ovatis acuminatis sessilibus. P. p. 492.
Folia glauco-viridia, basi admodum lata. Flores parvi, rubri.
Saponaria Vaccaria. L. W. DC. 4306.
Chlora perfoliata. G. 341 (teste EHRHART Beytr. V. p. 47.)
Flor. Julio. ⊙.

216. DIANTHUS. Calyx tubulosus, 5-dentatus, squamis basi 2-4 oppositis, imbricatis. Petala 5, unguibus calycem aequantibus. Capsula 1-locularis (cylindrica, apice dehiscens). DC. g. 765.

509. *Dianthus Armeria*, floribus aggregatis fasciculatis; squamis calycinis lanceolatis villosis, tubum aequantibus. P. p. 493.
Dianthus Armeria. L. W. Sm. DC. 4314. — dG. 37.
Ic. Dan. 230; Engl. 317.
Flor. Julio, Augusto. ⊙.
510. *Dianthus prolifer*, floribus aggregatis capitatis, squamis calycinis ovatis obtusis muticis, tubum superantibus. P. p. 493.
Dianthus prolifer. L. W. Sm. DC. 4315 — G. 369.
Ic. Bat. 318; Dan. 221; Engl. 956.
Flor. *Julio*. ⊙.

511. *Dianthus deltoides*, floribus solitariis, squamis calycinis ovato-lanceolatis acutis, subbinis, foliis obtusiusculis subpubescentibus, petalis crenatis, caulibus sterilibus decumbentibus. DC. 4322.
Dianthus deltoides. L. W. Sm. P. p. 494. — vG. 30.

Ic.

215. ZEEPKRUID. De kelk is buisvormig, 5-tandig, zonder schubjes aan den voet. 5 Bloembladen, met nageltjes, even lang als de kelk. De zaaddoos langwerpig, 1-hokkig. DC.

507. *gewoon Zeepkruid*, met rolronde kelken, de bladen eirond-lancetvormig. DC.

De bladen zijn donkergroen. De bloemen wit of roodachtig, tuilvormende.

Pl. Op vele plaatsen in zandgronden, aan dijken en op hooge gronden.

Versch. *β.* *en* *γ.* van DE GORTER, zijn mij nog onzeker.

508. *breedbladig Zeepkruid*, met piramidale 5-kantige kelken, de bladen eirond gespitst en ongesteeld. P.

De bladen zijn blaauwachtig-groen, zeer breed aan den voet. De bloemen klein, rood van kleur.

Pl. Veel omtrent de stad Brielle en op Staalduin buiten 's Hage. G. (nº. 541.)

216. ANJELIER. De kelk is buisvormig, 5-tandig, met 2-4 tegenovergestelde en over elkander liggende schubben aan den voet. Vijf bloembladen, met nageltjes even lang als de kelk. De zaaddoos 1-hokkig, rolrond, aan den top openberstend. DC.

509. *duizendschoon Anjelier*, met getropte bosvormende bloemen; de kelkschubben lancetvormig vlokkig, even lang als de buis. P.

Pl. Op zandige weilanden bij Nijmegen. B. Tusschen Deuven en Sevenaar. BERGSMA! Op onze grenzen niet ver van den Eltenberg. S. SCHELTEMA!

510. *kopvormende Anjelier*, met getropte kopvormende bloemen, de kelkschubben eirond stomp ongewapend, langer dan de buis der bloemkroon. P.

Pl. Op Zuideras in het graafschap Zutphen; aan den berg bij Arnhem en elders. G. Op de kamp van het Hazewold bij de Bronsbergen te Zutphen. R. Bij Nijmegen. B. Veel op de wallen van Utrecht. K. vH.

511. *driehoekige Anjelier*, met eenzame bloemen, de kelkschubben eirond-lancetvormig spits, meest twee in getal, de bladen stompachtig, eenigzins zachtharig, de bloembladen gekarteld, de onvruchtbare stengen nederliggende. DC.

Pl. Bij Zwol. EHRHART. R! Bij Arnhem, 's Heerenberg.

Ic. Dan. 577; Engl. 61.
Flor. *Julio, Augusto.* ♃.

512. *Dianthus arenarius*, caulibus sub-1-floris, squamis calycinis ovatis obtusis, corollis multifidis; foliis linearibus. P. p. 495.

Planta dubia. Petala ultra medium disci divisa, basi macula livida et pilis purpurascentibus adspersa. L.

Dianthus arenarius. L. W. — G. 370.

Flor. Julio. ♃.

3. *Trigynia.*

217. Cucubalus. Calyx tubulosus, saepe ventricosus, 5-dentatus. Petala 5, longe unguiculata, fauce rarius nuda, saepius squamis coronata, *limbo saepius 2-fido. Fructus carnosus, 1-locularis, non dehiscens.* DC. g. 767.

513. *Cucubalus bacciferus*, calycibus campanulatis, petalis distantibus, ramis divaricatis, foliis ovatis. P. p. 496.
Cucubalus bacciferus. L. Sm. DC. 4361. — G. 371.
Silene baccifera. roth. W.
Ic. Engl. 1577.
Flor. Junio, Julio. ♃.

218. Silene. Calyx tubulosus, saepe ventricosus, 5-dentatus. Petala 5, longe unguiculata, fauce rarius nuda, saepius squamis coronata, limbo saepius 2-fido. Capsula 3-locularis, in 6 valvas dehiscens. DC. g. 766.
Genus *Silene* secundum candollii Synopsin dispositum est.

* calyce glabro.

514. *Silene inflata*, calycibus inflatis reticulato-venosis, fauce subnuda, foliis ovatis, caule erecto dichotomo. DC. 4328.
Silene inflata. Sm. DC.
Cucubalus Behen. L. W. — G. 372. M. 189.
Ic. Dan. 914; Engl. 164. (Cucubalus Behen.)
Flor. Julio. ♃.
515. *Silene pendula*, calycibus fructiferis pendulis inflatis, angulis 10 scabris. P. p. 499.
Silene pendula. L. W. — G. 376. mulder. p. 51.

Ic.

R! Bij Eikenduinen nabij 's Gravenhage. VERM. In menigte op de duinen te Loosduinen. B.

512. *zand Anjelier*, met 1-bloemige steng, de kelkschubben eirond stomp, de bloemkroon veelspletig, de bladen lijnvormig. P.

Eene twijfelachtige plant. De bloembladen zijn tot over de helft gespleten, met eene loodkleurige vlek en paarschachtige haartjes aan den voet. L.

Pl. In de allee van den Kranenborg en elders bij Zwol. G. Bij Nijmegen. B. In de binnenduinen achter Eikenduinen bij 's Hage. COLITZI (Mss.) bij K. Bij Zwol. BRUCKER ANDREAE.

3. *Driestijligen.*

217. BESVRUCHT. De kelk is buisvormig, dikwijls gebuikt, 5-tandig. 5 Bloembladen, met lange nageltjes, de keel zelden naakt, meestal met schubjes gekroond, de boord meestal 2-spletig. *De vrucht vleezig, 1-hokkig, niet openberstend.* DC.

513. *zwarte Besvrucht*, met klokvormigen kelk, de bloembladen wijdstaande, de takken wijduitgespreid, de bladen eirond. P.

Pl. In het bosch van Uilenpas (omtrent Doesburg). G.

218. SILENE. De kelk is buisvormig, dikwijls gebuikt, 5-tandig. 5 Bloembladen, met lange nageltjes, de keel zelden naakt, meestal met schubjes gekroond, de boord meestal 2-spletig. De zaaddoos 3-hokkig, met 6 klepjes openberstend. DC.

Het geslacht *Silene* is gerangschikt volgens de *Synopsis* van DECANDOLLE.

* De kelk onbehaard.

514. *opgeblazen Silene*, met opgeblazen netvormig-geäderde kelken, de keel bijna naakt, de bladen eirond, de steng regtstandig gegaffeld. DC.

Pl. Aan den stadswal te Franeker en bij het Heerenveen, op vochtige ruwe plaatsen. M. Bij Bloemendaal buiten Haarlem. ARG. DE KOKER bij G. Bij Weesp. R. Bij Nijmegen. B.

515. *hangende Silene*, met hangende opgeblazen vruchtkelken, met 10 ruwe kanten. P.

Pl. In de duinen bij Katwijk en Noordwijk. MEERBURG

bij

Ic. DILLENIUS (Eltham. t. 312. f. 404.)
Flor. Julio. ⊙.
Rarioribus Belgii stirpibus merito adnumeranda. G.

516. *Silene Armeria*, floribus fasciculatis fastigiatis, foliis superioribus cordatis glabris, petalis integris. DC. 4338.

Silene Armeria. L. W. Sm. P. p. 499.
Ic. Dan. 559; Engl. 1398.
Flor. *Julio*, *Augusto*. ⊙.

** Calyce hirsuto.

517. *Silene Otites*, petalis linearibus indivisis undulatis glabris, floribus verticillato-spicatis dioicis, pedunculis glabris, caule subnudo. DC. 4341.
Silene Otites. Sm. P. p. 497.
Cucubalus Otites. L. W. — G. 373.
Ic. Dan. 518; Engl. 85. (Cucubalus Otites.)
Flor. Julio, Augusto. ♃.

518. *Silene nutans*, floribus lateralibus secundis cernuis, panicula nutante, petalis 2-fidis, foliis caespitosis lanceolatis. DC. 4343.

Caulis pubescens, foliis paucis lanceolato-linearibus; folia radicalia subspatulata, pubescentia. Panicula laxa.

Silene nutans. L. W. Sm. P. p. 496. — G. 374.

Ic. Dan. 242; Engl. 465.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

Var. β. Ocymoides minus s. album. DALECHAMP. (hist. 683) — G. 374, β.

Obs. Num haec forte planta *dunensis*, quae propter aridum solum minus laete excrevit, qualem et ego prope pagum *Velsen* reperi, praeter magnitudinem, *Sileni nutanti* prorsus similem.

519. *Silene noctiflora*, calycibus 10-angularibus venosis (post anthesin inflatis), dentibus tubum aequantibus, caule dichotomo, petalis 2-fidis. DC. 4347.

Habitu ad *Lychnidem dioicam* accedit. Folia ovato-lanceolata, basi angustata. Flores albi. Semina rubro-brunnea.

Silene noctiflora. L. W. Sm. P. p. 498. — dG. 38.

Ic.

bij G. In de duinen bij Katwijk binnen. MULDER. Deze soort kan met regt onder de zeldzame planten van ons land gerekend worden. G.

516. *getropte Silene*, met bosvormende even hooge bloemen, de bovenste bladen hartvormig onbehaard, de bloembladen onverdeeld. DC.

Pl. Bij Utrecht. BERGSMA! Op zandigen kleigrond bij Vianen. vH.

** Met behaarden kelk.

517. *tweehuizige Silene*, met lijnvormige onverdeelde golvende en onbehaarde bloembladen, de bloemen kransvormig-geäard en tweehuizig, de bloemsteelen onbehaard, de steng bijna naakt. DC.

Pl. In de duinen bij 's Hage; overvloedig bij Bloemendaal buiten Haarlem en elders. G. Bij Wassenaar. MULDER. Bij Overveen aan het opgaan der duinen. vH.

518. *knikkende Silene*, met de zijdelingsche bloemen eenzijdig nederbuigende, de pluim knikkende, de bloembladen 2-spletig, de bladen lancetvormig, zodevormende. DC.

De steng is zachtharig, met weinige lancet-lijnvormige bladen, de wortelbladen bijna spatelvormig en zachtharig. De pluim is wijd.

Pl. In de duinen bij 's Hage en Katwijk. MEERBURG bij G. Bij Overveen. R! Bij Katwijk en Wassenaar. MULDER. Op den Tafelberg aan de Grebbe bij Rheenen. BERGSMA! In de duinvlakte van Breesaap bij Velsen. vH.

Versch. β. kleiner en met smaller bladen. G.

Pl. Op sommige plaatsen in de duinen van Holland. SIX bij G. K.

Aanm. Is deze *verscheidenheid* welligt onze *duinplant*, wegens de dorheid van den grond minder ontwikkeld, gelijk ik die bij het dorp Velsen heb gevonden, minder groot, doch overigens geheel gelijk aan de ware *knikkende Silene.*

519. *nachtbloeijende Silene*, met 10-kantige geaderde kelken, na den bloeitijd opgeblazen, derzelver tanden even lang als de buis der bloemkroon, de steng gegaffeld, de bloembladjes 2-spletig. DC

Hare houding komt met die der *tweehuizige Koekkoeksbloem* overeen. De bladen zijn eirond-lancetvormig, met versmalden voet. De bloemen zijn wit. De zaden roodachtig bruin.

Pl. Buiten de Hertogspoort te Nijmegen. B. In het over-

 ein-

Ic. Engl. 291.
Flor. Julio. ☉

520. *Silene conica*, calycibus fructus conicis, striis 30 notatis, foliis mollibus lanceolatis, petalis 2-fidis. DC. 4359.

Silene conica. L. W. Sm. P. p. 498.
——— *conoidea*. G. 375 ?
Ic. Bat. 312; Engl. 922.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

219. STELLARIA. Calyx 5-partitus. Petala 5, 2-fida. Capsula 1-locularis, 6-valvis. DC. g. 782.

521. *Stellaria nemorum*, foliis cordatis petiolatis, panicula dichotoma. P. p. 500.

Stellaria nemorum. L. W. Sm. DC. 4435.—G. 377. M. 190.

Ic. Dan. 271; Engl. 92.

Flor. Majo, Junio. ♃.

522. *Stellaria Holostea*, caule erecto stricto, foliis lanceolatis, margine scabro-serrulatis, petalis calyce longioribus. DC. 4437. (1)

Stellaria Holostea. L. W. Sm. P. p. 501. — G. 378. M. 192.

Ic. Bat. 255; Dan. 698; Engl. 511.

Flor. *Majo*, *Junio*. ♃.

523. *Stellaria graminea*, caulibus diffusis, foliis linearibus integerrimis (margine laevibus), floribus paniculatis divaricatis, petalis calycis longitudine. P. p. 501.

Stellaria graminea. L. W. Sm. DC. 4439. — G. 379. M. 193.

——— *arvensis*. HOFFMANN.

Ic. Bat. 55; Engl. 803.

Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

524. *Stel-*

(1) Petala calyce non *triplo* longiora, uti WILLDENOW et CANDOLLIUS in *Synopsi* ajunt.

einde van Jutphaas. dG. Langs den Maasdijk bij 's Gravesande; bij 's Hage en Scheveningen. Z! Bij Naarden. vH.

520. *kegelvormige Silene*, met de vruchtkelken kegelvormig, met 30 strepen voorzien, de bladen zacht lancetvormig, de bloembladen 2-spletig. DC.

Pl. Buiten Haarlem, langs den weg van het kraaijenest naar de duinen. G? Tusschen Haarlem en Zandvoort. R! Bij Scheveningen. Z! In menigte bij Noordwijk, Overveen, Bloemendaal en elders op de duinen. K! vH.

219. STERREMUUR. De kelk is 5-deelig. Vijf 2-spletige bloembladen. De zaaddoos 1-hokkig, 6-kleppig. DC.

521. *woud Sterremuur*, met hartvormige gesteelde bladen, de pluim gegaffeld. P.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen bij Uilenpas, Harderwijk, Haarlem; Alkmaar; overvloedig in het Gorecht buiten Groningen en elders. G. Bij het Heerenveen en het Oranjewoud in Vriesland. M. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. MULDER. In de Munsterlaan bij Haarlem. E.

522. *oogentroost Sterremuur*, met regtstandige gestrekte steng, de bladen lancetvormig, met ruwzaagtandigen rand, de bloembladen langer dan den kelk. DC. (2)

Pl. Overvloedig in het Klaverbosch bij Harderwijk; in het Haagsche bosch; in den Haarlemmerhout; in den Salkerwaard; te Utrecht bij de Maliebaan. G. In Vriesland bij het Oranjewoud. M. Bij Nijmegen. B. In het bosch van Zeijst. K. Bij Haren buiten Groningen. v. D. KOLK!

523. *grasaardige Sterremuur*, met uitgespreide steng, de bladen lijnvormig, met gaven en gladden rand, de bloemen pluimvormend wijduitgespreid, de bloembladen even lang als de kelk. P.

Pl. In de zaadlanden en bij de vorige. G. Bij Langweer en de Joure in Vriesland. M. Bij Utrecht; bij Breesaap en Beverwijk. K. Bij Velsen aan de wegen; bij de Hakkelaarsbrug in het veenland. R. Bij Nijmegen. B. Bij Baarn. Vr. Bij Leyden. MULDER. Bij de Bild, Zeijst, Bunnik; bij Haarlem; op vele plaatsen bij Arnhem, Doorenweerd, te Rheede en elders op zandgronden in Gelderland. vH.

524. *moe-*

(2) De bloembladen zijn niet *driemaal* langer dan den kelk' gelijk WILLDENOW en DECANDOLLE opgeven.

524. *Stellaria palustris* (P), caule erectiusculo debili, foliis lineari-lanceolatis (glaucis) margine laevibus, floralibus scariosis, petalis calyce duplo longioribus. DC. 4438.

Stellaria palustris. RETZ. W. P. p. 501. — dG. 39.

——— *glauca.* Sm. DC. 4438.

——— *graminea*, β. L.

Ic. Engl. 825.

Flor. *Junio*, *Julio*, *Augusto.* ♃.

525. *Stellaria Alsine*, caule decumbente, foliis oblongo-lanceolatis, pedunculis subgeminatis, unimultiflorisve, petalis calyce brevioribus. P. p. 501.

Folia ovato-oblonga vel oblongo-lanceolata, obtusa aut subacuta. Flores laterales, raro solitarii, plerumque parvas paniculas axillares formant.

Stellaria Alsine. HOFFMANN. W. — R. p. 444 et 445.

——— *uliginosa.* ROTH. Sm.

——— *aquatica.* DC. 4440. — G. 380. vG. 31.

——— *graminea*, γ. L. (Fl. suec.)

Ic. Engl. 1074.

Flor. *Junio.* ⊙.

220. HONKENYA. Calyx 5-partitus. Petala 5, integra. Glandulae nectariferae 10, filamentis alternantes. Capsula 1-locularis, in valvas 3 dehiscens. Semina 3-5, grandiuscula. vH. ex EHRHARTO (Beytr. II, p. 180.)

526. *Honkenya peploides*, foliis ovatis acutis carnosis. P. p. 502.

Folia decussata, carnosa, margine cartilaginea. Pedunculi brevissimi.

Honkenya peploides. EHRHART. (Beytr. II, p. 181.)

Arenaria peploides. L. W. Sm. DC. 4409. — G. 381. M. 194.

Ic. Dan. 624; Engl. 189.

Flor. *Junio.* ♃.

221. ARENARIA. Calyx 5-partitus. Petala 5, integra. Capsula 1-locularis, in valvas 5 dehiscens. (Semina numerosa, exigua). DC. g. 781.

* Foliis exstipulatis.

527. *Arenaria trinervis*, caule gracili ramoso, foliis ovatis acutis petiolatis ciliatis nervosis. DC. 4413.

Are-

524. *moeras Sterremuur*; met eenigzins regtstandige zwakke steng, de bladen lijn-lancetvormig zeegroen; met gladden rand, de bloeibladen verdroogd, de bloembladen tweemaal langer dan den kelk. DC.

Pl. Bij Jutphaas en elders. dG. Bij de Joure in Vriesland. BERGSMA! Op vele plaatsen bij Utrecht, Westbroek, Bunnik, enz.; bij Vianen en Heikop. vH.

525. *zijdelingsbloeijende Sterremuur*, met liggende steng, de bladen langwerpig-lancetvormig, de bloemsteeltjes omtrent gepaard, één of veelbloemig, de bloembladen korter dan den kelk. P.

De bladen zijn eirond-langwerpig of langwerpig-lancetvormig, stomp of spitsachtig. De bloemen zijdelingsch, zelden eenzaam, doch meestal kleine pluimpjes in de oksels vormende.

Pl. Op vochtige plaatsen bij Harderwijk. vG. Tusschen Harderwijk en Venbrug in Overijssel. EHRHART. In eene beek bij Leuveren. R! Bij Nijmegen. B. In het Haagsche bosch. Z! Bij Haren buiten Groningen. VAN DER KOLK! Te Westbroek bij Utrecht. VAN DIJK! Te Beek boven Nijmegen; bij Arnhem, Rheede, aan de Bild en vooral te Driebergen in groote menigte. vH.

220. HONKENYA. De kelk is 5-deelig. Vijf gave bloembladen. Tien honigkliertjes, met de helmdraden afwisselende. De zaaddoos 1-hokkig, met drie klepjes openberstend. Drie tot vijf groote zaden. vH. volgens EHRHART.

526. *porseleinbladige Honkenya*, met eironde spitse vleezige bladen. P.

De bladen zijn gekruist, vleezig, met kraakbeenigen rand. De bloemsteeltjes zeer kort.

Pl. Veel aan het zeestrand bij Harderwijk; in de duinen achter Bergen en Wummenum buiten Alkmaar, enz.; te Delfzijl aan den Dollaert. G. In Vriesland bij Koehool Dijkshoek en elders. M. Bij Katwijk en Noordwijk aan zee. K. In Zeeland. DUMORTIER. Aan het strand bij Scheveningen en aan den hoek van Holland. Z! Op zandgrond aan de Zuiderzee bij Muiderberg in menigte. vH.

221. ZANDKRUID. De kelk is 5-deelig. Vijf gave bloembladen. De zaaddoos 1-hokkig, met vijf klepjes openberstend. Zeer vele kleine zaden. DC.

* Geene steunblaadjes aan de bladen.

527. *drienervig Zandkruid*, met eene slanke en getakte steng, de bladen eirond spits gesteeld gewimperd en generfd. DC.

Pl.

Arenaria trinervis. L. W. Sm. P. p. 502. — G. 382.
Ic. Dan. 429; Engl. 1483.
Flor. *Junio*, ⊙.

528. *Arenaria serpyllifolia*, foliis subovatis sessilibus laevibus, corollis calyce brevioribus. P. p. 502.
Arenaria serpyllifolia. L. W. Sm. DC. 4415. — G. 383. M. 195.
Ic. Dan. 977; Engl. 923.
Var. β. Alsine minor lini capitulis. BAUH. — G. 383, β.
Flor. *Majo*, *Junio*. ⊙.

? 529. *Arenaria striata*, foliis linearibus erectis appressis, calycibus oblongis striatis. P. p. 504.
Arenaria striata. L. W. — G. 385.
Flor. Julio. ⊙.

530. *Arenaria tenuifolia*, foliis oppositis subulatis setaceis solitariis cauleque ramosissimo dichotomo glabris, calycibus subulatis striatis, corolla longioribus. P. p. 504.
Petala subovata. Folia glabra. — *Caule non stipulaceo* ab *Alsine segetali* differt. P. — Capsulae erectae 3-valves.
Arenaria tenuifolia. L. W. Sm. DC. 4427. — dG. 40.
Ic. Dan. 389; Engl. 219.
Flor. Junio. ⊙.

** Stipulis scariosis ad basin foliorum.

531. *Arenaria rubra*, caulibus prostratis, foliis filiformibus, internodio brevioribus, seminibus compresso-angulatis. DC. 4433.

Folia opposita, subcarnosa, internodium fere aequantia. Flores rubri. Laciniae calycinae capsulam aequantes. Semina angulata, non alata.

Arenaria rubra. L. W. Sm. P. p. 504.
——— ——— *α. campestris.* G. 384, α.
Ic. Engl. 852.
Flor. *Julio*. ⊙.

532. *Arenaria marina*, (Sm.) caulibus prostratis, foliis semi cylindricis carnosis, internodia aequantibus, seminibus compressis, margine alatis. P. p. 504.
Habitus praecedentis speciei, at folia et flores majores, semina compressa marginata. — Capsula calyce major.
Arenaria marina. Sm. ROTH. WAHLENBERG. (Lapp. 238.)
——— *media.* P.
——— *marginata.* DC. 4434.

Are-

Pl. Algemeen in bosschen, aan heggen en op oude boomstammen.

528. *thymbladig Zandkruid*, met eirondachtige spitse ongesteelde en gladde bladen, de bloemkroon korter dan den kelk. P.

Pl. In moeshoven; ook op oude muren en in hooge zandige streken algemeen.

Versch. β. onzeker. — G.

? 529. *gestreept Zandkruid*, met lijnvormige opgerigte aangedrukte bladen, de kelk langwerpig en gestreept. P.

Pl. Inlandsch volgens BOERHAAVE. †

530. *dunbladig Zandkruid*, met tegenovergestelde elsvormige borstelvormige en alleenstaande bladen, even als de sterkgetakte en gegaffelde steng, onbehaard, de kelk elsvormig gestreept, langer dan de bloemkroon. P.

De bloembladen zijn eirondachtig. De bladen onbehaard. — Het verschilt van de *Alsine segetalis* door het gemis van steunblaadjes. P.

De zaaddoos is regtstandig driekleppig.

Pl. Op zandgronden omtrent Zutphen. B. Op oude muren bij 's Gravesande. Z!

** Verdroogde steunblaadjes aan den voet der bladen.

531. *rood Zandkruid*, met nederliggende stengen, de bladen draadvormig, korter dan de tusschenstanden, de zaden zamengedrukt-kantig. DC.

De bladen zijn tegenovergesteld, een weinig vleezig, bijna even lang als de tusschenstanden. De bloemen zijn rood. De kelkslippen even lang als de zaaddoos. De zaden kantig, niet gevleugeld.

Pl. Te Heemze in Overijssel, aan de kanten der bouwlanden; aan de dijkjes in het Gorecht, bij Groningen en elders. G. Bij Nijmegen. B. Bij Leyden. MULDER. Bij Vianen aan de Lek; bij de Bild; bij Wageningen, Rinckom, Arnhem, Rheede, enz. op zandgronden in Gelderland. vH.

532. *zee Zandkruid*, met nederliggende stengen, de bladen half-rolrond en vleezig, even lang als de tusschenstanden, de zaden zamengedrukt, met gevleugelden rand. P.

De houding is als die der vorige soort, doch de bladen en bloemen zijn grooter, de zaden zamengedrukt en gerand. — De zaaddoos is grooter dan den kelk.

Arenaria maritima. L. (lapp. 189.)

——— *rubra*, β. L. W. — G. 384, β. M. 196?

Ic. Dan. 740; Engl. 958.

Flor. *Julio.* ⊙.

4. *Pentagynia.*

212. Sedum. Calyx 4–7-fidus, saepius 5-fidus. Petala et ovaria totidem. Stamina numero petalorum dupla. Squamae (ad basin ovarii) ovatae, obtusae, integrae. DC. g. 619.

Capsulae aut folliculi tot, quot ovaria, uniloculares.

* Planifolia.

533. *Sedum Telephium*, foliis sparsis aut oppositis ovatis serratis, caule erecto, corymbo folioso. DC. 3606.

Sedum Telephium. L. W. Sm. P. p. 511. — G. 386. M. 197.

Ic. Bat. 143; Dan. 686; Engl. 1319.

Flor. *Augusto.* ♃.

534. *Sedum Cepaea*, foliis sparsis oblongo-lanceolatis, caule ramoso paniculato pubescente, petalis aristatis. DC. 3610.

Flores parvi albi numerosi, paniculati.

Sedum Cepaea. L. W. P. p. 511. — G. 387.

Flor. Julio. ⊙.

** Teretifolia.

535. *Sedum reflexum*, foliis sparsis subulatis basi solutis erectis, floribus cymosis subcorymbosis, cymae ramis virgineis reflexo-nutantibus. DC. 3625.

Caules ad basin tantum ramosi. Folia glauco-viridia, sub anthesi distantia, inferiora decidua. Flores lutei.

Se-

Pl. Op het koegras bij de Helder; langs de zeekant bij Harderwijk, Muiderberg, enz. G. Op Texel en op Tholen. K. In Zeeland. DUMORTIER. Bij Franeker en Harlingen. BERGSMA! Op verscheidene plaatsen bij de Helder. E! Aan den hoek van Holland. Z! Veel bij Amsterdam aan den IJkant. vH.

4. *Vijfstijligen.*

232. HUISLOOK. De kelk is 4-7-spletig, doch meestal 5-spletig. Een gelijk getal bloembladen en vruchtbeginsels. Tweemaal meer meeldraden als bloembladen. Eironde stompe en gave honigschubben aan den voet der vruchtbeginsels. DC.

Er zijn even zoo vele eenhokkige zaaddoozen of zaadhulzen, als er vruchtbeginsels waren.

* Met vlakke bladen.

533. *knollig Huislook*, met verspreide of tegenovergestelde eironde en gezaagde bladen, de steng regtstandig, de bloemtuil bebladerd. DC.

Pl. Op de wallen te Zutphen; aan de dijkjes bij Uilenpas, Twello, in het Clarenbeeksche bosch en elders in Gelderland; bij Velsen; op boschachtige plaatsen bij de Mickelhorst, bij Onnen en elders in het Gorecht. G. In Vriesland omtrent Bergum, Oostermeer, Heerenveen en elders in de wouden. M. Bij Nijmegen. B. Bij 'sHage, Haarlem, Utrecht en Zeijst. K. vH. Op de wallen van Naarden; te Rheede, enz., op schaduwachtige plaatsen. vH.

534. *uijenvormige Huislook*, met verspreide langwerpig-lancetvormige bladen, de steng getakt pluimvormend en zachtharig, de bloembladen genaald. DC.

De bloemen zijn klein en wit, vele in eene pluim vereenigd.

Pl. Langs de zeekusten van Holland; veel op het koegras bij de Helder en op Muiderberg. HALLER bij G. Aan het strand niet ver van Katwijk, voorbij de vuurbaak. MULDER.

** Met rolronde bladen.

535. *omgebogen Huislook*, met verspreide elsvormige regtstandige bladen, met vrijen voet, de bloemen eenen tuilachtigen bijscherm vormende, met de jonge bloemtakjes omgebogen-knikkende. DC.

De stengen zijn aan den voet alleen getakt. De

Sedum reflexum. L. W. Sm. P. p. 512. — vG. 32.
——— *rupestre.* G. 388?

Ic. Dan. 113? Engl. 695.

Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

536. *Sedum saxàtile*, foliis sparsis semi-teretibus obtusis, basi solutis, caule ramoso, decumbente, cyma trifida. DC. 3624.
Caules minores, quam in praecedenti specie, florentes erecti. Flores sessiles in cyma subtrifida, petalis luteis calycisque laciniis valde acutis.
Sedum saxatile. L. W. P. p. 512.
Ic. Dan. 59 (Sedum rupestre); LOBEL. Ic. 378, n°. 1.
Flor. Julio. ⊙.

537. *Sedum album*, foliis sparsis teretiusculis oblongis obtusis patentibus, *cyma ramosa. DC. 3613.*
Flores pedicellati, lactei, antheris purpureis.
Sedum album. L. W. Sm. P. p. 512. — G. 389.
Ic. Bat. 208; Dan. 66; Engl. 1578.
Flor. *Julio.* ♃.

538. *Sedum acre*, foliis subovatis adnato-sessilibus gibbis erectiusculis alternis, cyma trifida, (floribus luteis). DC. 3621.
Sedum acre. L. W. Sm. P. p. 512. — G. 390. M. 198.
Ic. Bat. 65; Dan. 1457; Engl. 839.
Flor. *Junio*, *Julio.* ♃.

539. *Sedum sexangulare*, foliis subternis teretiusculis obtusis carnosis adnato-sessilibus patentibus; cyma trifida foliosa. Sm. (Brit. p. 488).
Habitus praecedentis sed parum major. Folia subcylindrica, nec ovata, subterna, duplici ordine digesta, hinc sexfariam imbricata... Flores aurei. Herba non acris. Sm.
Sedum sexangulare. L. W. P. p. 512. DC. 3623.
Ic. Engl. 1946.
Flor. Julio. ♃.

223. OXALIS. Calyx 5-phyllus. Petala 5, aequalia, unguibus connexa. Stamina inaequalia, 5 breviora, exteriora basi connata. Capsula angulis elastice dehiscens, 5-gona (5-locularis). Semina subarillata. P. g. 1144.

540. *Oxa-*

bladen blaauwachtig-groen, in den bloeitijd verwijderd, de onderste afvallend. De bloemen geel.

Pl. Aan den voet der bergen langs den Rhijn bij Doorenwaard. vG. Op de wallen van Naarden. R! In het Oranjewoud in Vriesland. BEUCKER ANDREAE. Bij Zeijst. VAN DIJK EN BERGSMA! Bij Arnhem en Rheede; aan den voet der bergen bij Wageningen. vH.

536. *steenminnend Huislook*, met verspreide half-rolronde en stompe bladen, met vrijen voet, de steng getakt, liggende, de bijscherm driedeelig. DC.

De stengen zijn kleiner, dan bij de vorige soort, in den bloeitijd regtstandig. De bloemen ongesteeld, in eenen bijna driedeeligen bijscherm, de bloembladen en kelkslippen zeer spits.

Pl. Bij Wageningen, en het dorp Oosterbeek op zandheuvels. BERGSMA! Bij Arnhem. vH.

537. *wit Huislook*, met verspreide rolrondachtige langwerpige stompe openstaande bladen, de bijscherm getakt. DC.

De bloemen zijn gesteeld, melkwit, met paarsche helmknopjes.

Pl. Op oude daken en muren. G. Bij Nijmegen. B. Veel aan den wal bij Winterswijk. R. Op de muren te Utrecht en elders buiten de stad. K. vH.

538. *scherpe Huislook*, met eirondachtige aangegroeid-ongesteelde bultige, bijna regtstandige, overhoeksche bladen, de bijscherm driedeelig, de bloemen geel. DC.

Pl. Algemeen op oude muren, daken en dorre zonnige plaatsen.

539. *zeskantige Huislook*, met bijna drievoudige rolrondachtige stompe vleezige aangegroeid-ongesteelde openstaande bladen, de bijscherm driedeelig bebladerd. Sm.

De houding der plant is als van de vorige, doch zij is een weinig grooter. De bladen bijna rolrond, en niet eirond, meest drievoudig, in eene dubbelde reeks gerangschikt en dus zesvoudig over elkander liggend. De bloemen zijn geel. Het kruid niet scherp van smaak. Sm.

Pl. Op dorre zandgronden te Brummen bij Zutphen. vH.

223. KLAVERZURING. De kelk is 5-bladig. Vijf even groote bloembladen, met de nageltjes verbonden. De meeldraden ongelijk, om den anderen korter, de buitenste aan den voet zamengegroeid. De 5-hokkige zaaddoos

540. *Oxalis Acetosella*, acaulis, pedunculis radicalibus 1-floris, folio longioribus; foliolis ternatis obcordatis.... radice articulata. DC. 4563.
Flores albi, interdum rubelli aut coerulei.
Oxalis Acetosella. L. W. Sm. P. p. 515. — G. 591. M. 199.
Ic. Bat. 9 (optima); Dan. 980; Engl. 762.
Flor. *Aprili*, *Majo*. ♃.

541. *Oxalis stricta*, caule erecto ramoso, pedunculo umbellifero, petiolis semiteretibus exstipulatis, foliolis ternatis obcordatis, corollis integris.. (luteis). P. p. 518.
Oxalis stricta. L. W. — vH. app. 17.
——— *corniculata.* Fl. Dan. — G. 592. M. 200.
——— *ambigua.* SALISBURY. (*Trans. of the Linn. Soc.* II, p. 242.)
Ic. Dan. 873.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

224. AGROSTEMMA. Calyx 1-phyllus, coriaceus. Petala 5, unguiculata, limbo obtuso indiviso (fauce nuda). Capsula 1-locularis. P. g. 1145.

542. *Agrostemma Githago*, hirsuta, calycibus corollam subaequantibus, petalis integris nudis. P. p. 519.
Calycis laciniae 5, foliaceae longae. Flores rubro-coerulei.
Agrostemma Githago. L. W. Sm. — G. 593. M. 201.
——— ——— DC. 4371.
Ic. Bat. 197; Dan. 576; Engl. 741.
Flor. *Junio*, *Julio*. ☉.

225. LYCHNIS. Calyx 1-phyllus, oblongus, laevis (5-dentatus). Petala 5 unguiculata; limbo subbifido, (fauce saepius coronata). Capsula 1-5-locularis. P. g. 1146.

543. *Lychnis flos cuculi*, petalis laciniatis, capsula 1-loculari subrotunda. P. p. 520.
Folia opposita, lanceolato-linearia, glabra. Flores rubri.
Lychnis flos cuculi. L. W. Sm. DC. 4364. — G. 594. M. 202.
Ic. Bat. 4; Dan. 590; Engl. 573.
Var. β. flore albo. — G. 594, β.
Flor. *Majo*—*Julio*. ♃.

544. *Lych-*

aan de vijf kanten veerkrachtig openberstend. De zaden eenigzins door zaadrokken bedekt. P.

540. *ongesteelde Klaverzuring*, ongesteeld, met 1-bloemige bloemsteelen, uit den wortel voortkomende, langer dan de bladen; de blaadjes drievoudig, omgekeerd-hartvormig, de wortel geleed. DC.

De bloemen zijn wit, doch somtijds roodachtig of blaauw.

Pl. Op vele plaatsen in de bosschen, vooral in Gelderland. Ook somwijlen in de moeshoven en koornlanden.

541. *gele Klaverzuring*, met eene regtstandige getakte steng, de bloemsteeli eenen bloemscherm dragend, de bladsteelen half-rolrond zonder steunblaadjes, de blaadjes drievoudig, omgekeerd-hartvormig, de bloemblaadjes gaaf, geel van kleur. P.

Pl. Op vele plaatsen in moeshoven en andere vruchtbare streken.

224. Bolderik. De kelk is 1-bladig, lederachtig. Vijf bloembladen met nageltjes, met stompen onverdeelden boord, de keel naakt. De zaaddoos 1-hokkig. P.

542. *gemeene Bolderik*, ruig, de kelk even groot als de bloemkroon, de bloembladen gaaf en naakt. P.

Er zijn vijf lange bladvormige kelkslippen. De bloemen roodachtig-blaauw.

Pl. In de koornlanden op verscheidene plaatsen.

225. Koekkoeksbloem. De kelk is 1-bladig, langwerpig, glad, 5-tandig. Vijf bloembladen met nageltjes, met meest 2-spletigen boord, de keel doorgaans gekroond. De zaaddoos 1-5-hokkig. P.

543. *gemeene Koekkoeksbloem*, met slippige bloembladen, de zaaddoos 1-hokkig en rondachtig. P.

De bladen zijn tegenovergesteld, lancet-lijnvormig, onbehaard. De bloemen rood van kleur.

Pl. Algemeen in vochtige wei- en hooilanden.

Versch. β. met witte bloemen.

Pl. Aan de sloot omtrent den Tryselberg bij Hattem; bij Groningen. G. Bij Utrecht en te Heikop boven Vianen. vH.

544. *Lychnis dioica*, dioica, subvillosa, caule geniculato erecto, petalis obcordatis. DC. 4366.
Folia ovata, mollia. Flores albi.
Lychnis dioica. W. P. p. 520.
——— ———, β. L. Sm. — G. 395, β.
——— *vespertina*. SIBTHORP.
Ic. Dan. 792; Engl. 1580.
Flor. *Majo — Julio*. ♃.
545. *Lychnis sylvestris*, dioica aut hermaphrodita, hirsuta, caule geniculato debili, foliis ovatis. DC. 4367.
Praecedenti magis hirsuta. Flores rubri.
Lychnis sylvestris. SCHKUHR. DC.
——— *dioica*, α. L. Sm. — G. 395, α. M. 203.
——— *dioica*, β. *rubra*. P. p. 520.
——— *diurna*. SIBTHORP.
Ic. Engl. 1579.
Flor. *Majo — Julio*. ♃.

226. Cerastium. Calyx 5-partitus. Petala 5, 2-fida.. Capsula 1-locularis, globosa vel cylindrica, dentibus 10 apice dehiscens. DC. g. 170.

* Petalis calycem non superantibus.

546. *Cerastium vulgatum*, hirsuto-viscosum, subdiffusum, foliis ovatis; floribus subfasciculatis, pedicello aequalibus, petalis emarginatis, calycem aequantibus, capsulis oblongis (cylindricis). DC. 4395.
Cerastium vulgatum. L. W. Sm. P. p. 520. — G. 396.
Ic. Bat. 259; Engl. 789.
Flor. *aestate*. ⊙.
547. *Cerastium viscosum*, hirsuto-viscosum, erectiusculum divaricatum, foliis lanceolato-oblongis, floribus paniculatis, pedicello brevioribus, petalis bifidis, calycem subaequantibus, capsulis oblongis. DC. 4396.
Cerastium viscosum. L. W. Sm. P. p. 521. — G. 397.
Ic. Dan. 1211; Engl. 790.
Flor. *Majo, Junio*. ⊙.
548. *Cerastium semidecandrum*, parvulum, caespitosum, caule subviscoso, foliis erectis ovato-oblongis, floribus subglomeratis, 5-andris, petalis emarginatis, calyce brevioribus, capsulis cylindricis. DC. 4398.
Cerastium semidecandrum. L. W. Sm. P. p. 521. — G. 398. M. 204.

Ic

544. *tweehuizige Koekkoeksbloem*, tweehuizig, een weinig vlokkig, met geknikte opgerigte steng, de bloembladen omgekeerd-hartvormig. DC.

De bladen zijn eirond zacht. De bloemen wit.

Pl. Langs de duinen en aan zandige wegen. G. Bij Muiderberg. R. Bij Nijmegen. B. Bij Katwijk. MULDER. Bij Arnhem, Breda, Haarlem, enz. vH.

545. *roode Koekkoeksbloem*, tweehuizig of tweekunnig, ruig, de steng geknikt en zwak, de bladen eirond. DC.

Zij is ruiger dan de vorige. De bloemen zijn rood.

Pl. Op schaduwachtige plaatsen en hooge zandgronden algemeen.

226. HOORNBLOEM. De kelk is 5-deelig. Vijf 2-spletige bloembladen. De zaaddoos 1-hokkig, kogel- of rolrond, aan den top met tien tandjes openberstend. DC.

* De bloembladen niet langer dan den kelk.

546. *gemeene Hoornbloem*, ruigachtig-kleverig, een weinig uitgespreid, de bladen eirond; de bloemen eenigzins bosvormend, even lang als de bloemsteel, de uitgerande bloembladen even groot als de kelk, de zaaddoos langwerpig (rolrond.) DC.

Pl. Algemeen in de hoven en langs de wegen.

547. *kleverige Hoornbloem*, ruigachtig-kleverig, regtstandig wijd-uitgespreid, de bladen lancetvormig-langwerpig, de bloemen pluimvormend, korter dan den bloemsteel, de bloembladen tweespletig, bijna even groot als de kelk, de zaaddoos langwerpig. DC.

Pl. Langs de wegen en in de hoven. G. Algemeen in de Hollandsche duinen; ook te Zeist en Driebergen. vH.

548. *vijfhelmige Hoornbloem*, zeer klein en zodevormend, de steng een weinig kleverig, de bladen regtstandig eirond-langwerpig, de bloemen een weinig zamengedrongen, 5-helmig, de bloembladen uitgerand, korter dan den kelk, de zaaddoos rolrond. DC.

Pl. Veel op zandige plaatsen bij Harderwijk. G. Op de

Ic. Dan. 1212; Engl. 1630.

Flor. *Aprili*, *Majo*. ⊙.

** Petalis calyce longioribus.

549. *Cerastium arvense*, foliis lineari-lanceolatis pubescentibus, corollis calyce duplo majoribus, capsulis oblongis, caulibus basi subprostratis. DC. 4402.
Cerastium arvense. L. W. Sm. P. p. 521. — G. 399. M. 205.
Ic. Bat. 43; Dan. 626; Engl. 93.
Flor. *Junio*. ♃.
550. *Cerastium aquaticum*, foliis cordatis sessilibus, floribus solitariis, fructibus pendulis subglobosis. DC. 4406.
Caulis dichotomus. Petala profunde bipartita, calyce paullo majora.
Cerastium aquaticum. L. W. Sm. — vG. 33.
Stellaria aquatica. P. p. 500.
Ic. Bat. 134; Dan. 1537; Engl. 538.
Flor. *Junio*, *Julio*. ♃.

227. Spergula. Calyx 5-partitus. Petala 5, integra. Stamina 5-10. Capsula 1-locularis, 5-valvis. DC. g. 778.

551. *Spergula arvensis*, foliis verticillatis, floribus 10-andris, seminibus (margine) non membranaceis. DC. 4388.
Spergula arvensis. L. W. Sm. P. p. 522. — G. 400. M. 206.
Ic. Dan. 1033; Engl. 1535.
Flor. *Junio*, *Julio*. ⊙.
552. *Spergula pentandra*, foliis verticillatis, floribus sub-5-andris, seminibus membrana marginatis. DC. 4389.
Praecedenti minor, fere semper glabra.
Spergula pentandra. L. W. Sm. P. p. 522. — vG. 34. M. 207.
——— *arvensis*, β. G. 400, β.
Ic. Engl. 1535.
Flor. *Junio*. ⊙.
553. *Spergula nodosa*, foliis (oppositis) laevibus subobtusis, infimis late vaginantibus, junioribus in axilla fasciculatis, caulibus subsimplicibus paucifloris, petalis calyce duplo majoribus. DC. 4390.
Spergula nodosa. L. W. Sm. P. p. 522. — G. 401.

Ic.

stadsmuren van Amsterdam; op Muiderberg. R! Bij Leyden en Katwijk. K. Bij 's Gravenhage. Z. Op de wallen van Utrecht. vH.

** De bloembladen langer dan den kelk.

549. *akker Hoornbloem*, met de bladen lijn-lancetvormig zachtharig, de bloemkroon tweemaal grooter dan den kelk, de zaaddoos langwerpig, de steng aan den voet een weinig liggende. DC.

Pl. Op vele plaatsen langs de wegen en elders, op hooge en drooge gronden.

550. *water Hoornbloem*, met hartvormige ongesteelde bladen, de bloemen eenzaam, de vruchten hangende, bijna kogelrond. DC.

De steng is gegaffeld. De bloembladen diep-tweedeelig, een weinig grooter dan den kelk.

Pl. Algemeen op waterachtige plaatsen, aan de kanten der slooten, enz.

227. SPURRIE. De kelk is 5-deelig. Vijf gave bloembladen. De meeldraden 5-10 in getal. De zaaddoos 1-hokkig, 5-kleppig. DC.

551. *akker Spurrie*, met gekranste bladen, de bloemen 10-helmig, de zaden zonder vliezigen rand. DC.

Pl. Algemeen op de akkers der duinen en in de zandige bouwlanden van Gelderland, enz.

552. *vijfhelmige Spurrie*, met gekranste bladen, de bloemen genoegzaam 5-helmig, de zaden met vliezigen rand. DC.

Zij is kleiner dan de vorige en bijna altoos onbehaard.

Pl. Overvloedig achter den Hoef en Bergen buiten Alkmaar; in het Bentveld buiten Haarlem, enz. G. In Vriesland bij de vorige. M. Bij Harderwijk en Haarlem. vG. Te Velp buiten Arnhem; bij Amerongen. BERGSMA! Te Zeijst en Driebergen. vH.

553. *knoopvormende Spurrie*, met tegenovergestelde elsvormige gladde stompachtige bladen, de onderste eene breede scheede vormend, de jonge bladen met bosjes in de oksels vereenigd, de stengen

Ic. Dan. 963; Engl. 694.

Var. β. *maritima*, (major), foliis carnosulis incurvo-patulis. P. p. 522.

Spergula nodosa, γ. *maritima*. P.

Flor. *Julio*, *Augusto*. ♃.

meest eenvoudig schraalbloemig, de bloembladen tweemaal grooter dan den kelk. DC.

Pl. In de duinvalleijen bij 's Hage, Raaphorst, Westerhout, Heemstede; ook op vochtige plaatsen omtrent Hattem en Zwol; in het veenland bij Haren buiten Groningen. G. Bij Oldbroek op de Veluwe. R! Bij Nijmegen. B. Bij Wassenaar. MULDER. Op de duinen bij Overveen. DE HAAN! Bij Franeker. BERGSMA! Bij Zandvoort. E! Aan den hoek van Holland. Z. In menigte in de schoone duinvallei, de Breesaap bij Velsen. vH.

Versch. β. *zeekants Spurrie*, grooter, met vleeschachtige krom-openstaande bladen. P.

Pl. Aan den zeekant in de Breesaap bij Velsen. vH.

INDEX CLASSIUM,

quae hac prima parte continentur.

